

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ యతిభ్యో నమః
శ్రీలక్ష్మీ హయవదన పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ శుక్ల యజుః
కాణ్వసంహితా

శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది
శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ
జీయరుస్వామిపాదానామాదేశేన

వేదవిశ్వవిద్యాలయ వేదవిద్వద్భిః శోధయిత్వా
ప్రకాశితా

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్
వేదవిశ్వవిద్యాలయమ్
సీతానగరం - 522 501
గుంటూరుజిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్, భారత్

E-mail : acharya27@yahoo.com
Internet : http://www.chinnajeeyar.org

2001

ప్రతులకు :

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్, సీతానగరము - 522 501, గుంటూరుజిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్. © 08645-72929, 72353.	**Jeeyar Educational Trust** Sitanagaram - 522 501, Guntur Dist., Andhra Pradesh, © 08645-72929, 72353
E-mail : acharya27@yahoo.com	Internet : http://www.chinnajeeyar.org

శ్రీ రామానుజవాణి, 29-1-26, శేషాద్రిశాస్త్రి వీధి, గవర్నరుపేట, విజయవాడ - 2.	**Sri Ramanujavani,** 29-1-26, Seshadri Sastry Street, Governorpet, Vijayawada-2.

మూల్యం : రూ. 200/-

D.T.P. & Cover Design : పరిశోధనాలయమ్, C/o. JET,
సీతానగరము, గుంటూరుజిల్లా.

శ్రీ మద్వేద మార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులు, ఉభయ వేదాన్త ప్రవర్తకాచార్యులు
సత్య సంకల్పులు, పరమహంస పరివ్రాజకులు

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్‌స్వామివారు

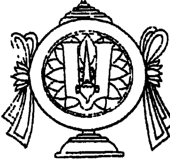
వేదాన్త ద్వయ తత్త్వజ్ఞం మంత్ర మన్త్రార్థదం గురుం ।
శ్రీమన్నారాయణాచార్య రామానుజ యతిం భజే ॥

సత్య సంకల్పులు వేద విశ్వవిద్యాలయ సంస్థాపకులు, పరమహంస పరివ్రాజకులు

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ

జీయర్‌స్వామివారు

SRIMANNARAYANA RAMANUJA YATHIBHYO NAMAHA

JEEYAR EDUCATIONAL TRUST

Founder and Managing Trustee

His Holiness *Sri Sri Sri Tridandi Chinna Srimannarayana Ramanuja Jeeyar Swamiji*

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

కిఞ్చిన్నివేదనమ్

సమాదరణీయాః! వేదాభిమానినో విపశ్చిత్ప్రవరాః! భగవద్భ్యానవాః!!

స్మరన్తి హి భగవతీం శ్రుతిం పరితః పరిత్రాతుకామాస్తత్ర భవన్తో ధీధనాస్సుధియః యత్ ప్రాయో మాసద్వితయాత్ప్రాగస్మద్వేద విశ్వవిద్యాలయాత్ కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయసంహితా భాగమనుపదమేవ తదనుబన్ధినం బ్రాహ్మణభాగం చ ప్రకాశపథమానీయ విద్వజ్జనకరకమలేషు సాదరం సముపహృతమస్మాభిరితి. తత్ర న్యవేదయామ శుక్లయజుర్వేదీయ కాణ్వశాఖాన్తర్గత సంహితా భాగోఽపి జవేనైవ ప్రాకాశ్యం నీయత ఇతి. తం చ కాణ్వ శాఖాన్తర్గత సంహితాభాగం సమ్ప్రతి తత్ర భవతాం వైదికోత్తమానాం కరారవిన్దేషు సాదరం సమర్పయితుం ప్రాప్తావసరాః హార్దం హర్షప్రకర్షమావిశ్చికీర్షామః. చిరకాలాత్ బహుభిర్వేదాధ్యయనాధ్యాపనజీవాతుభి రభిలషితోఽయం గ్రన్థరాజస్తావదద్యాన్ధ్రలిప్యాం సమ్ముద్రితః భవిష్ణూనాం భూయసే శ్రేయసే కల్పత ఇత్యసన్దేహః ||

Conti... (2)

Vedic University, Sitanagaram-522 501, Guntur Dt. A.P., INDIA

☎ :(91) (08645) 72929, 72353

E-mail : acharya27@yahoo.com Internet : http://www.chinnajeeyar.org

వేదా అక్షయ్యనిధిరూపాః, తేషాం పరితః పరిత్రాణం చ సర్వథా సర్వైరప్యవశ్యం కర్తవ్యమితి ప్రకాశితచరకకృష్ణయజుర్వేదీయ సంహితాయాం బ్రాహ్మణభాగే చ సుష్ఠు న్యరూపయామ. అతస్త ద్విషయకచర్చాం పరిత్యజ్య సంప్రతి ప్రాకాశ్యం నీయమానం శుక్లయజుర్వేదమిమమధికృత్య యత్కించిన్నివేదయితు-ముద్యుక్తాఃస్మః ||

''మాతాపితృసహస్రేభ్యోఽపి వత్సలతరా వేదాః'' ఇతి ప్రాహుర్వేదవిదో విపశ్చిత్ప్రవరాః. ఏతాదృశోఽయం వేదరాశిః కార్త్స్న్యేన సమస్తప్రాణినాం శ్రేయః ప్రదానాయ ప్రకల్పతే. అథాపి ప్రస్తుతశుక్లయజుర్వేదస్సాక్షాద్భగవత్పారవశ్యప్రతిపాదనేన సమస్తవేదభాగే మూర్ధన్యస్థానమశ్నుతీతి తద్విదో విశిష్య విదన్తి నామ. శుక్లయజుర్వేదీయాస్సూక్తాస్తావదవ్యవధానేన జగజ్జన్మాదికారణం భగవన్తం బహుధా స్తువన్తి, తన్ముఖేనైవ తదుపాసనాపద్ధతిం చ ప్రపంచయన్తి. అస్య శుక్లయజుర్వేదస్యారణ్యకభాగస్తావద్బృహదారణ్యకోపనిషన్నామ్నా ప్రథతే. సర్వాసూపనిషత్స్వపి ఆకృత్యా, గభీర-విషయ ప్రతిపాదనపద్ధత్యాచేయమేవోపనిషద్బృహతీతి పరమార్థః||

భాష్యకారపదజుషాం శంకరభగవత్పాదానాం శ్రీ భగవద్రామానుజమునీన్ద్రాణాం చ శుక్లయజుర్వేదేఽస్మిన్ భూయానాదరః. వేదాన్తసూత్రవ్యాఖ్యానావసరే పదే పదే ''ఇతి కాణ్వాః'' ''ఇతి మాధ్యన్దినాః'' ఇతి తత్రతత్యమన్త్రఖణ్డాన్ భూయసః సముద్ధరన్తీతి విదన్తి హి తత్తద్భాష్యపరిశీలనే కృతభూరిపరిశ్రమా స్సుధియః ||

Conti... (3)

విశిష్టాద్వైతసిద్ధాన్తస్యోపష్టంభకమన్తర్యామిబ్రాహ్మణం చ శుక్లయజుర్వేదీయం సర్వాత్మనా సమ్మాదియన్తేఽస్మత్పూర్వాచార్యాః పరస్పరం విరుద్ధమివ భాసమానానాం భేదాభేదప్రతిపాదకానాం విభిన్నశ్రుతివాక్యానామఞ్జసా పరిహారం విధాయ శరీరాత్మ-భావమాపాదయన్తీ బృహదారణ్యకోపనిషద్ సామాన్యవచసాం విశేషే నారాయణశబ్దవాచ్యే పరమాత్మని పర్యవసానం ప్రదర్శయతి. చేతనాచేతనవిశిష్టః భగవన్నారాయణ ఏవ సర్వకర్మసమారాధ్య-స్సర్వాన్తర్యామిరూపశ్చేతి కణ్ఠరవేణ శుక్లయజుర్వేదః విషయమిమం సుస్పష్టమావేదయతి. ప్రాయస్సర్వే భాష్యకృతస్స్వస్వమతస్థాపనాయ శుక్లయజుర్వేదమిమం మానయన్తి. శరీరాత్మభావప్రతిపాదనేన భగవతో నారాయణస్య మహత్త్వం ఖ్యాపయన్తీ బృహదారణ్యకోపనిషత్ శుక్లయజుర్వేదాన్తర్గతైవ విజేజీయత ఇతి మహాన్ విశేషః ||

ఉపదేశాత్మకాస్సంవాదరూపాశ్చ సారతమా విషయాః బృహదారణ్యకోపనిషది సన్తి కిల భూయాంసః; పరతత్త్వప్రతిపాదకాశ్చాంశా విద్యన్తే నైకవిధాః. భగవదారాధనాస్వరూపం భగవతస్స్వరూపం చ కణ్ఠరవేణ నిరూపయితుం ప్రవృత్తా ఈశావాస్యోపనిషదపి శుక్లయజుర్వేదసంహితాయాః అన్తిమాధ్యాయరూపేణ విరాజతే. యా ఖలు ఉపనిద్వాఙ్మయే ప్రప్రథమం స్థానమలఙ్కరోతి. అన్యత్ర క్లిష్టరూపేణ ప్రతిపాదితా అపి పరతత్త్వప్రతిపాదకాంశాః అత్ర సుస్పష్టరూపేణ ప్రతిపాదితాః పరిదృశ్యన్త ఇతి అస్య శుక్లయజుర్వేదస్య వైశిష్ట్యం విశిష్య విద్యోతత ఇతి నావిదితం పరమప్రామాణికానాం ప్రజ్ఞాధనానామ్ ||

''యజుర్వేద'' ఇత్యేవ సమగ్రరూపేణ వ్యవహ్రియమాణో

Conti... (4)

ఽపి సోఽయం వేదభాగః కారణవశాత్ శుక్ల కృష్ణభేదేన ద్వైవిధ్యం భజతే ||

కదాచిత్ స్వశిష్యాత్ యాజ్ఞవల్క్యాత్ క్రుద్ధస్య వైశమ్పాయనస్యాదేశేన గురోరధీతా మన్త్రాః యోగజ్ఞేన యాజ్ఞవల్క్యేన వమనప్రక్రియయా బహిర్నిష్కాసితాః. త ఏవ వైశమ్పాయనశిష్యైః తిత్తిరిరూపమాశ్రిత్య గ్రహీతాస్తైత్తిరీయాస్సమ్పన్నాః. తత్ర నితరాం దోషాభావేఽపి నాతివ్యుత్పన్నమతీనాం దోషాభాసస్సంజాయతే. భగవన్తం జగత్సాక్షిణం సూర్యం సమారాధ్య తదనుగ్రహ విశేషేణోపదేశాత్మనా శుక్లయజుర్వేదం సాక్షాచ్చకార భగవాన్ యాజ్ఞవల్క్యః పూర్వోక్తాభాసదోషగన్ధస్యాప్యవకాశాభావాత్ భగవత స్సూర్యస్యోపదేశరూపేణ ప్రాప్తానీమాని యజూంషి శుక్లానీతి వ్యవహృతాని మాన్యైర్మహర్షిభిః వాజిరూపధారిణా భగవతా సూర్యేణ యాజ్ఞవల్క్యాయ సోఽయం శుక్లయజుర్వేదస్సముపదిష్ట ఇతి శ్రీమతి విష్ణుపురాణే శ్రీ మద్భాగవతమహాపురాణే చ వృత్తాన్తోఽయం సుస్పష్టం పరిదృశ్యతే. శ్రీమద్భాగవతద్వాదశస్కన్ధాన్తర్గతాః శ్లోకాస్తావదత్ర ప్రమాణతయాఽనుసన్ధానమర్హన్తి. యథా -

"ఏవం స్తుతస్స భగవాన్ వాజిరూపధరో హరిః |
యజూంష్యయాతయామాని మునయేఽదాత్ప్రసాదితః ||
...... జగృహుర్వాజసన్యస్తాః కాణ్వమాధ్యన్దినాదయః" ఇత్యాది

ప్రమాణబలాత్ భగవతస్సూర్యస్య సకాశాదుపదేశరూపేణ యాజ్ఞవల్క్యేన సాక్షాత్కృతత్వాత్ ప్రస్తుత శుక్లయజుర్వేదస్యానితర సాధారణమహిమా చ వరీవర్తి ||

Conti... (5)

వేదోఽయం పఞ్చదశశాఖాత్మకః; కాలక్రమాత్, అధ్యేతౄణాం వైరళ్యాచ్చ శాఖాద్వితయమేవాస్య సమ్ప్రత్యుపలభ్యతే.

సముపలభ్యమానం శాఖాద్వయమాత్రమపి వా సమ్ప్రతి ప్రచారపథేఽస్తీతి భవామః కథఞ్చిత్సమాహితమనసః. మాధ్యన్దిన శాఖాయాః ఉత్తరభారతావనావస్తి ప్రచురః ప్రచారః. కాణ్వశాఖాయాస్తు ప్రచారః ప్రాయో దక్షిణాపథ ఏవ జాగర్తి. అస్మద్వేద విశ్వవిద్యాలయాదపి కాణ్వశాఖా సంరక్షకాశ్ఛాత్రాః తదధ్యయన విషయే పారం గచ్ఛన్తీతి ప్రమోదమనుభవామః ||

పూజ్యపాదానాం వైదికధర్మసంరక్షణైకదీక్షావిశిష్టానాం శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యాణాం శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదణ్డి చిన్న శ్రీమన్నారాయణరామానుజ జీయర్స్వామిచరణానాం మఙ్గళాశాసనపూర్వకం శుక్లయజుర్వేదసంహితాభాగమిమం తత్ర భవతాం వేదసంరక్షణే బద్ధపరికరాణాం శ్రద్ధాళూనాం కరారవిన్దేషు సాదరముపాయనీకర్తుం కుతూహలినః స్మః. గచ్ఛతః స్ఖలనన్యాయేన యది క్వచన ముద్రణదోషాస్స్యుస్తర్హి తాన్ సంశోధ్య పఠన్తు క్షామ్యన్తు చ దోషానవధానకృతానితి గుణైకపక్షపాతినస్తత్ర భవతస్సంప్రార్థ్య సాదరం విరిరంసతి వేదపరిత్రాణైకపరాయణః ||

వేదవిశ్వవిద్యాలయః

(సీతానగరస్థః)

- స్వస్తి -

జయ శ్రీ మన్నారాయణ!

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః

ఉపోద్ఘాతః

అయి! విపశ్చిదపశ్చిమాః! వైదికనిష్ఠాగరిష్ఠాః!

"వేదోఽఖిలో ధర్మమూల"మితి వచనానుసారేణ నిఖిలధర్మ ప్రతిపాదక ప్రమాణమూర్ధన్యస్య వేదస్య సర్వోపాదేయతా సుష్ఠు అవగమ్యతే, యద్యపి ధర్మశబ్దస్య న కశ్చిదర్థః విస్పష్టతయా అవగంతుం శక్యః, ధర్మతత్త్వస్య నితాన్తగహనత్వాత్, అత ఏవ తత్తద్దర్శనకారాః స్వస్వదర్శనసిద్ధాన్తనిష్ఠామాశ్రిత్య ధర్మస్వరూపం బహుధా వ్యాకుర్వతే. తత్ర యజ్ఞాదికర్మకలాప ఏవ ధర్మ ఇతి మీమాంసకాః, 'యతోఽభ్యుదయ నిఃశ్రేయససిద్ధిః స ధర్మ" ఇతి న్యాయవైశేషికాదయః, "కృష్ణం విదుః పరం ధర్మమ్" ఇతి, "స హి ధర్మస్సనాతనః" ఇతి చ పరమాత్మతత్త్వమేవ ధర్మ ఇతి పౌరాణికా ఐతిహాసికాశ్చ సంగిరన్తే. ఏవం ధర్మస్వరూపే తత్త్వమధిజిగాంసమానానాం జిజ్ఞాసూనాం మనసి సంశయగ్రస్తతయా డోలాయమానే సత్యపి, నిఖిలవేదశాస్త్రతత్త్వవిదః ఋషితల్లజాః పునః అసందిగ్ధమేవ ధర్మతత్త్వమావేదయన్తి యథా-

"వేదవిత్ప్రవరప్రోక్త వాక్యన్యాయోపబృంహితాః ।
వేదాస్సాంగా హరిం ప్రాహుః జగజ్జన్మాదికారణమ్ ॥" ఇతి.

తస్య విష్ణోః ధర్మస్వరూపస్య యజ్ఞస్వరూపత్వమపి 'యజ్ఞో

వై విష్ణుః' ఇత్యాది వైదికవచననిచయైః నిశ్ప్రపచమేవ; అభ్యుదయనిః
శ్రేయసహేతుత్వేనాపి తస్య విష్ణోరేవ ధర్మత్వమవ్యాహతమ్; అథ
యజ్ఞాదిక్రియాకలాపస్యైవ ధర్మత్వమవసీయతే తర్హి, యజ్ఞాదీనాం
భగవదారాధనాత్మకతయైవ ధర్మత్వం నాన్యథేతి నిస్తుషం వచః,
నను వేదపూర్వభాగాత్మకే మంత్రబ్రాహ్మణాదికే ఇంద్రాదీనాం
దేవతాన్తరాణామేవ తత్తద్యాగాద్యారాధనీయత్వేన ప్రసిద్ధత్వాత్ కథం
విష్ణోరేవ ధర్మతయా సర్వవేదప్రతిపాద్యత్వమ్ ఇతిచేత్,
తత్తద్దేవతాన్తర్యామితయా తస్యైవ యజ్ఞాద్యారాధితత్వేన ఫలప్రదా
తృతయా, తస్యైవ కృత్స్నవేదప్రతిపాద్యత్వస్యఅవ్యాహతతత్వాత్|

తథాచ పరమతత్త్వప్రతిపాదకత్వేనైవ వేదస్య వేదత్వమ్
పరమప్రామాణ్యం చ. యద్యపి 'స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః' ఇతి
వచనానుసారేణ గురూచ్చారణానూచ్చారణపురస్సరమ్ అక్షరరాశి
గ్రహణమేవ అధ్యయనశబ్దార్థః, తథాపి, 'బ్రాహ్మణేన నిష్కారణేన
షడంగో వేదోఽధ్యేయో జ్ఞేయశ్చ" ఇతివచనబలేన సాంగవేదాధ్య
యనస్య అవశ్యాపేక్షితత్వేన, జ్ఞేయత్వస్య విశేషతో విహితత్వాచ్చ,
అర్థావగతిఫలకమేవ వేదాధ్యయనమితి అవసీయతే. ఏవమ్ చ
వేదార్థావగతౌ అసత్యామపి వేదాధ్యయనమాత్రమేవ పర్యాప్తమితి
అపి శాస్త్రవిదాం దేశకాలానుగుణా సరణిః | తథాచ,

యః వేదమనూచానపద్ధత్యా అధీతే, యో వా తదర్థమపి
జానీతే, తస్మిన్ వేదవిది సర్వదేవతా అవతిష్ఠన్తీతి భగవతీ శ్రుతిరేవ
అనుగృహ్ణాతి యథా -

‘‘యావతీర్వై దేవతాస్తాః సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి |
తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివే దివే నమస్కుర్యా న్నాశ్లీలం కీర్తయేదేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ||” ఇతి (తై. ఆ. 2-15)

కిమర్థమేవం వేదవిదో బ్రాహ్మణస్య ప్రశంసనమ్? ఇతి చేత్ మంత్రార్థాభిజ్ఞే బ్రాహ్మణే కిల తత్తన్మంత్రార్థభూతాః సర్వా దేవతాః అపి వేదార్థవిదా స్మర్యమాణతయా తదీయహృదయదేశే అవస్థితాః, ఏతన్నమస్కారేణైవ నమస్కృతాః అనుగృహ్ణన్తి. అతః వేదార్థవిత్త్వం పరమ నిశ్శ్రేయసహేతుతయా పరమప్రశస్యమ్ ఇత్యాస్తా మియం కథా! ఏతేన చ ఇదమవశ్యమేవ అంగీకర్తవ్యం యద్ వేదాధ్యయనమర్థావగతిం, వినాపివా సర్వథా ప్రవర్తితవ్యమితి.

అధునాతనకాలే వేదాధ్యయనమాత్రకుశలా అపి విరల విరలా ఇతి అర్థవిత్త్వవిషయిణీ కుతో దూరాధిరోహిణీ ఆశా! అతః యే కిలానూచానవిధయా వేదానధియన్తి తేషాం వేదాధ్యేతౄణాం యథా మార్గదర్శనం స్యాత్ తథా, సౌవిధ్యవిధానాయ అవశ్యం యతేత బుద్ధిమాన్ వైదికే ధర్మే బద్ధశ్రద్ధః |

గురూచ్చారణానూచ్చారణరూపవేదాధ్యయనబద్ధశ్రద్ధః కిల న కశ్చిదుపలభ్యతే, ఉపలబ్ధో వా అధ్యయనపారం గచ్ఛతీతి నాస్తి నిశ్చయః, అర్థావగతౌ సత్యాం వా అసత్యాం వా వేదాక్షరపరిరక్షణ మాత్రదక్షానప్యాప శిక్షయితుం అపేక్ష్యతే తదభిజ్ఞానాం సాదర ప్రవృత్తిః!

శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యాణాం శ్రీమతాం చిన్న జీయరస్వామిశ్రీచరణానాం ప్రోత్సాహనయా అనుదినం

సమేధమానాః వేదపాఠశాలాః ఇదానీం, విశేష క్లేశానమభూయ తాదృశాధ్యయనపటూన్ వటూన్ ప్రశిక్షయన్తీతి మహత్ ప్రమోదాస్పదమ్ ఏతత్, తదుపకారాయైవ సస్వరవేదపాఠస్య నిస్తుషస్వరూపసమావిష్కారకతయా గ్రంథప్రకాశనమపీతి మోముదీతి హృదయమానన్దభరేణ.

ఇదానీం ప్రకాశ్యమానా కిల శుక్లయజుర్వేదకాణ్వశాఖానుబద్ధా సంహితా ।

అత్రేయంగాథా పౌరాణికీ అనుసంధేయా ।

విష్ణుపురాణే తావత్ గాథా ఏవమస్తి ।

యజుర్వేదస్య తరోః తావత్ శాఖాః సప్తవింశతి సంఖ్యాకాస్సన్తి, యాసాం కిల శాఖానాం ప్రణేతా వ్యాసశిష్యః వైశంపాయనః । సకిల స్వశిష్యేభ్యః తాశ్శాఖాః ప్రదదౌ । శిష్యాన్యతమో యాజ్ఞ్యవల్క్యోపి గురోః జగ్రాహ యజుశ్శాఖాః । మేరుసమాజ సభాం ప్రతి అనాగతస్య వైశంపాయనస్య బ్రహ్మహత్యాపాపం నిరాకర్తుం ప్రచోదితేషు తచ్ఛిష్యేషు అసామర్థ్యముద్ఘాటయతో యాజ్ఞవల్క్యస్య, స్వయమేవ సర్వదోషహరణభారం స్వీచికీర్షతశ్చ, శిష్యాన్తరాపమానవచనరీతి మసహమానః వైశంపాయనః, అవినీతాత్ యాజ్ఞవల్క్యాత్ తదధీతస్య సర్వస్య యజుర్వేదస్య మోచనం క్రోధాదాజ్ఞప్తవాన్! గుర్వాజ్ఞామను సృత్య సర్వం స్వాధీతం యజుర్వేదం వమనరూపేణ బహిర్నిష్కాస్య సమర్పితవాన్ యాజ్ఞవల్క్యః । తాన్ వేదమంత్రాన్ మూర్తిమతః వాన్తాన్ తిత్తిరిరూపాః తచ్ఛిష్యాః పర్యగృహ్ణన్ । తే చ వమలకలుషితాః

కృష్ణయజుర్వేదతాం ప్రాప్తాః | పునః సూర్య శుశ్రూషయా, గురుణాప్యనధీతాన్ యజుర్మన్త్రాన్ అధీత్య శుక్లయజుర్వేద ప్రవర్తకోఽభవత్ యాజ్ఞవల్క్యః. యతః కిలసూర్యః వాజిరూపధరస్సన్ యజూంషి అధ్యాపయామాస, అతః తదధ్యాపితాన్ మంత్రాన్ యే జగృహుః తే వాజినః సంపన్నాః. తదేతదుక్తం విష్ణుపురాణే -

"ఏవముక్తో దదౌ తస్మై యజూంషి భగవాన్ రవిః |
అయాతయామసంజ్ఞాని యాని వేత్తి న తద్గురుః ||
యజూంషి యైరధీతాని తాని విప్రైర్ద్విజోత్తమ |
వాజినస్తే సమాఖ్యాతాః సూర్యాశ్వః సోఽభవద్యతః ||
శాఖాభేదాస్తు తేషాం వై దశ పంచ చ వాజినామ్, |
కాణ్వాద్యాస్తు మహాభాగ! యాజ్ఞవల్క్యప్రవర్తితాః || ఇతి |

యాజ్ఞవల్క్య ప్రవర్తితాః కాణ్వాద్యాః శాఖాః పునః పంచదశ ఇతి విష్ణుపురాణం వక్తి ||

యతః కిల వాజిరూపధారిణా భగవతా రవిణా ఏతే యజుర్మంత్రాః అధ్యాపితాః, అతః తచ్ఛిష్యగృహీతా శాఖా వాజసనేయశాఖా. వాజమ్ అన్నం సనోతి దదాదీతి వాజసనిః సూర్యః, వృష్ట్యాదినా తస్య అన్నప్రదాతృత్వాత్, తచ్ఛిష్యః వాజసనేయః యాజ్ఞవల్క్యః, తత్ప్రవర్తితత్వాత్ వాజసనేయీ శాఖా ఇతి తన్నిర్వచనమ్.

1. కాణ్వ శాఖా, 2. మాధ్యందిన శాఖా, 3. శాపేయీ శాఖా, 4 స్తాపాయనీయా శాఖా, 5. కాపాలా శాఖా, 6. పౌణ్డ్రవత్స

శాఖా, 7. ఆవటిక శాఖా, 8. పరమావటిక శాఖా, 9. పారాశర్య శాఖా, 10. వైధేయ శాఖా, 11. వైనేయ శాఖా, 12. ఔఘేయ శాఖా, 13. గాలవ శాఖా, 14. బైజవ శాఖా, 15. కాత్యాయనీయ శాఖా ఇతి.

శాఖానామసు భేదః పరిలక్ష్యతే. కేచన చరణవ్యూహ నిర్దిష్టాః శాఖాః పరిగృహ్ణంతి. కేచన ప్రతిజ్ఞా పరిశిష్టనిర్దిష్టాః శాఖాః గృహ్ణంతి. కేచన ద్వేశాఖే అధికతయా ఆయోజ్య సప్తదశశాఖా ఆమనంతి..

జాబాలశాఖాయాః పునః షడ్వింశతిసంఖ్యాకాః ఉపశాఖా అపి సంతీతి, గాలవశాఖాయాః చతుర్వింశతిసంఖ్యాకాః శాఖాస్సంతీతి చ ఐతిహాసికా వదన్తి.

పరిగణనం యథాకథంచిదస్తు. ఇదానీం ద్వే శాఖే ఏవ ఉపలభ్యేతే ఇతి అనుభవః । పూర్వోక్తపురాణగాథాయాః శ్రుతిప్రామాణ్యమపి ఉపోద్బలకం మహీయతే. యథా –
''ఆదిత్యా నీమాని శుక్లాని యజూంషి వాజసనేయేన యాజ్ఞవల్క్యేన ఆఖ్యాయన్తే'' ఇతి । ఇదమగమ్యతేయత్ బృహదారణ్యవచన ప్రామాణ్యేన అపి గురుకోప సమాకులచిత్తేన యాజ్ఞవల్క్యేన వాన్తానాం మూర్తానాం వేదమంత్రాణాం తచ్ఛిష్యగృహీతానామపి వమన దూషితత్వేన కృష్ణతాం గతానాం, ప్రత్యామ్నాయతయా ఆదిత్యా నుగ్రహాత్ పునః ప్రాప్తానాం యజుషాం శుక్లత్వవ్యవహారః నిర్మలత్వాత్ ఇతి ।

ఇద మత్ర విశేషఖ్యాపనీయం జాగర్తి, యత్ శుక్లయజుర్వేదస్య

సర్వవేదప్రశస్తత్వం, విష్ణుతత్త్వ ప్రతిపాదనేనైవేతి అధోనిర్దిష్టాః అథర్వశిరసి పూర్వకాండే విద్యమానాః మంత్రా ఏవ విస్పష్టమ్ అవగమయంతి'.

''అథహైనం పిప్పలాదాంగిరాస్సనత్కుమారశ్చ ఆధర్వణ మూచుః। భగవన్నాదౌ కోవేదః? కో వా అయాతయామః? కో వా విష్ణుదైవత్యః? కో వా కృత్స్నకర్మబ్రహ్మ ప్రతిపాదకః, క ఉస్విద్దేవానాం ఋషీణాం ప్రియతమః? ఇతి, స ఏభ్యోఽథర్వా ప్రత్యువాచ. భగవతో నారాయణస్య నిఃశ్వాసరూపేణ ఆదౌ అభివ్యక్తః శుక్లయజుర్వేదః, స ఏవ అయాతయామః, సవీర్యత్వాయ భవతి, స ఏవ విష్ణుదైవత్యో విష్ణుప్రీణనాయ, స ఏవ కృత్స్నకర్మ బ్రహ్మప్రతిపాదకః, స తత్ప్రతిపాదనాయ, స ఏవ దేవఋషీణాం ప్రియతమః, తత్ప్రీణనాయ భవతి, త ఏనం పునరూచుః, భగవన్! క ఉస్విదేకాయన ఇతి, స ఏభ్యః ప్రత్యువాచ, తత్ర శాక్లికాని యజూంషి ద్విసహస్రాణి, తాన్యే కాయనా నీత్యాచక్షతే'' ఇతి। ఏతేన అథర్వశిరోవచనేన చ, విష్ణు ప్రతిపాదకత్వేనైవ తన్నిశ్వసితభూతస్య శుక్లయజుర్వేదస్య సర్వవేదశ్రేష్ఠత్వమితి, శుక్ల యజుర్వేద ఏవ అయాతయామః అధీతః విష్ణుప్రీతయే భవతీతి చ అవగమ్యతే అస్యైవ ఏకాయనత్వమపి। ఇత ఏవ కిల పాంచరాత్రాగమావిర్భావమామనన్తి తదభిజ్ఞాః।

ఈశావాశ్యోపనిషదితి ప్రసిద్ధా ఉపనిషత్ శుక్లయజుర్వేద కాణ్వశాఖాంన్తర్గతైవ మహీయుతే. అత్రైవ పురుషసూక్తం

ఋగ్వేదాపేక్షయా స్వల్పభేదేన ఉపలభ్యతే,విశేషతః సంహితాభాగే | సతీష్వపి పంచదశసంఖ్యాకాసు శాఖాసు శాపేయసాప్తాయనీయాది విభిన్ననామధేయాసు, కేవలం కాణ్వమాధ్యందినశాఖయోరేవ ఇదానీముపలభ్యమానతా వరీవర్తి. కణ్వనామకేన ఋషిణా ప్రవర్తితత్వాత్ ఇయం శుక్లయజుర్వేదీయా శాఖా " కాణ్వశాఖా" ఇతి ప్రసిద్ధ్యతి.

చత్వారింశదధ్యాయైః (40) అష్టావిశత్యుత్తరత్రిశతసంఖ్యాకైరనువాకైః (328) అష్టాశీత్యుత్తరద్విసహస్రసంఖ్యాకైః మంత్రైశ్చ (2088)పరిమండితా ఇయం కాణ్వశాఖా దక్షిణభారతే విశేష ప్రాచుర్యం ప్రాప్తా పరిలక్ష్యతే.

యజ్ఞస్వరూపనిరూపణప్రధానస్య యజుర్వేదస్య, యజ్ఞాధిష్ఠాతృత్వేన విష్ణోరేవ ప్రతిపాదనం విశేషఖ్యాపనీయోంశః | సర్వ దేవాత్మకత్వేన సూరిదృశ్యపరమపదవాసిత్వేన చ అత్ర విష్ణోః కీర్తనం విశేషతో జాగర్తి. ఏవం కృత్స్నకర్మబ్రహ్మప్రతిపాదకస్య అస్య వేదస్య పునః సకలోపయోగితయా ప్రకాశనం మహతే ఉపకారాయకల్పత ఇతి, వైదికలోకః సర్వోఽపి, ప్రకాశకానాం కృతే సర్వథా కార్తజ్ఞ్యం వితరతి |

ఏతస్య శ్రీశుక్లయజుఃకాణ్వ సంహితాగ్రంథస్య పాఠ సంశోధనే ప్రవృత్తా వేదవిశ్వవిద్యాలయవిద్వన్మండలీ కృతజ్ఞతా పూర్వకాభివందన మర్హతి, ప్రస్తుత గ్రంథః శ్రీభాగవతుల లక్ష్మీపతిశాస్త్రి మహోదయైః ప్రకాశితాం కాణ్వసంహితా మాధారీకృత్య ప్రాకాశ్య ముపనీయత

ఇతి తేషాం కృతే అపి కృతజ్ఞతాంజలిరావేద్యతే |

ఇతః పూర్వం కృష్ణయజుర్వేదసంహితాయాః కాండచతుష్టయం ప్రథమభాగత్వేన, కాండత్రితయం ద్వితీయభాగత్వేన చ ప్రకాశితం. తథా పరాయితాపరాభిధం తైత్తిరీయబ్రాహ్మణమపి (కాఠకభాగ సహితం) ప్రకాశితమ్. ఇదానీం కాణ్వశాఖాముద్రణేన ఋషి ఋణాపకరణే కించిదివ వయం ప్రయతామహే ఇతి, ఏవమేవ యథాకాలం వైదికధర్మపరిపోషణలాలసైః ఉదారజనైః ప్రదీయమానం ప్రోత్సాహం సాదరం సప్రశయం స్వీకృత్య ఇతరవైదిక గ్రంథప్రకాశనే అపి వయం బద్ధదీక్షా భవేమ ఇతి ఆశంసమానా విరమామః |

ఏతస్య సర్వస్యాపి సర్వోదాత్తకృత్యస్య సర్వదా సర్వథా పరమహంసపరివ్రాజక శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్నజీయరస్వామి శ్రీచరణానామ్ అప్రతిహత మంగళాశాసనాన్యేవ సాఫల్యప్రదానీతి సర్వే వయం తేషాం పదపంకజ చంచరీకాయమాణాః తత్కృపాపీయూష స్వాదనేన నితరాం మోదామహే ఇతి కథనం స్వాభావికమేవ ఇతి శమ్ ||

ఇతి విజ్ఞాపయతి
స.వేం. రంగరామానుజాచార్యః
కార్యదర్శీ,
శ్రీమదుభయవేదాన్తాచార్యపీఠమ్,
కార్యస్థానమ్, సీతానగరమ్.

జయ శ్రీమన్నారాయణ!

ఓం ఋగ్వేదపురుషాయ నమః

ఓం అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్
హోతారం రత్నధాతమమ్

ఓం యజుర్వేదపురుషాయ నమః

ఓం ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయ వస్థోపాయవస్థ
దేవోవస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయకర్మణే

ఓం సామవేదపురుషాయ నమః

ఓం అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే।
నిహోతా సత్సి బర్హిషి ॥

ఓం అథర్వవేదపురుషాయ నమః

ఓం శన్నోదేవి రభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే శంయోరభి శ్రవన్తు నః ॥

శ్రీవేదపురుషాయ నమః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీ

శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం

ప్రథమోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓ౩మ్ ॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవస్థ । దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణే ॥౧॥ ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యా ఇన్ద్రాయ భాగం ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మాః। మావస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసః ॥౨॥ ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీః । యజమానస్య పశూన్పాహి వసోః పవిత్రమసి ॥౩॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ద్యౌరసి పృథివ్యసి మాతరిశ్వనో ఘర్మోఽసి । విశ్వధాః పరమేణ ధామ్నా ॥౧॥౪॥ దృగ్ంహస్వ మాహ్వార్మా తే యజ్ఞపతిర్హ్వార్షీత్ । వసోః పవిత్రమసి శతధారం వసోః పవిత్రమసి సహస్రధారమ్ ॥౨॥౫॥ దేవస్త్వా సవితా పునాతు వసోః పవిత్రేణ శతధారేణ । సుప్వా కామధుక్షః ॥౩॥౬॥ సా విశ్వాయుస్సా

విశ్వకర్మాసా విశ్వధాయాః। ఇన్ద్రస్యత్వా భాగగ్ం సోమేనాతనక్మి విష్ణోహవ్యగ్ం రక్షస్వ ॥४॥८॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ అగ్నే వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి తచ్ఛకేయం తన్మేరాధ్యతామ్। ఇదమహమనృతాత్సత్యముపైమి ॥౧॥౮॥ కస్త్వాయునక్తి సత్వాయునక్తి కస్మై త్వాయునక్తి తస్మై త్వా యునక్తి । కర్మణేవాం వేషాయవామ్ ॥౨॥౯॥ ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయో నిష్టప్తగ్ం రక్షో నిష్టప్తా అరాతయః। ఉర్వన్తరిక్షమన్వేమి ॥3॥౧౦॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వన్తం ధూర్వతం యోఽస్మాన్ధూర్వతి । ధూర్వతం యం వయం ధూర్వామః ॥४॥౧౧॥ దేవానామసి సస్నితమం వహ్నితమం పప్రితమంజుష్టతమం దేవహూతమమ్ । అహ్రుతమసి హవిర్ధానం దృగ్ంహస్వమా హ్వార్మాతే యజ్ఞపతిర్హ్వార్షీత్ ॥౫॥౧౨॥ విష్ణుస్త్వా క్రమతామురు వాతాయాపహతగ్ం రక్షో యచ్ఛన్తాం పఞ్చ । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ॥౬॥౧౩॥ అగ్నయే జుష్టం గృహ్ణామ్యగ్నీషోమాభ్యాం జుష్టం గృహ్ణామి। భూతాయత్వా నారాతయే స్వరభివిఖ్యేషమ్

॥౭॥౧౪॥ దృగ్ంహన్తాందుర్యాః పృథివ్యాముర్వన్తరిక్ష మన్వేమి ।
పృథివ్యాస్త్వానాభౌ సాదయామ్యదిత్యా ఉపస్థే। అగ్నేహవ్యగ్ం
రక్షస్వ ॥౮॥౧౫॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ పవిత్రేస్థో వైష్ణవ్యౌ సవితుర్వః ప్రసవఉత్పునామి । అచ్ఛి
ద్రేణ పవిత్రేణ సూర్యస్యరశ్మిభిః ॥౧॥౧౬॥ దేవీరాపోఽఅగ్రేగువో
అగ్రేపువః। అగ్రఇమమద్య యజ్ఞం నయత స్తుధాతుం యజ్ఞపతిం
దేవాయువమ్ ॥౨॥౧౭॥ యుష్మాఇన్ద్రోవృణీత వృత్రతూర్యే
యూయ మిన్ద్రమవృణీధ్వం వృత్రతూర్యే ప్రోక్షితాస్థ ।
అగ్నయేత్వా జుష్టం ప్రోక్షామ్యగ్నీషోమాభ్యాంత్వా జుష్టం ప్రోక్షామి
॥౩॥౧౮॥ దైవ్యాయ కర్మణే శున్ధధ్వం దేవయజ్యాయై ।
యద్వోఽశుద్ధః పరాజఘానైతద్వస్తచ్ఛున్ధామి ॥౪॥౧౯॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ శర్మాస్యవధూతగ్ం రక్షోఽవధూతా అరాతయః ।
అదిత్యాస్త్వగసి ప్రతిత్వాదితిర్వేత్తు ॥౧॥౨౦॥ అద్రిరసి వానస్ప
త్యోగ్రావాసి పృథుబుధ్నః। ప్రతిత్వాదిత్యాస్త్వగ్వేత్తు ॥౨॥౨౧॥
అగ్నేస్తనూరసి వాచో విసర్జనమ్ । దేవవీతయేత్వా గృహ్ణామి

||౩||౨౨|| బృహన్గ్రావాసి వానస్పత్యస్స ఇదం దేవేభ్యః । హవ్యగ్ం శమీష్వ సుశమి శమీష్వహవిష్కృదేహి ||౪||౨౩|| కుక్కుటోఽసి మధుజిహ్వ ఇషమూర్జమావద । వయగ్ం సంఘాతే సంఘాతే జేష్మ ||౫||౨౪|| వర్షవృద్ధమసి ప్రతిత్వా వర్షవృద్ధంవేత్తు । పరాపూతగ్ం రక్షః ప్రతిపూతా అరాతయః । అపహతగ్ం రక్షో వాయుర్వో వివినక్తు । దేవోవస్సవితా ప్రతిగృహ్ణాతు హిరణ్యపాణిరచ్ఛిద్రేణ పాణినా ||౬||౨౬||

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ||

౬|| ధృష్టిరస్యపాగ్నే అగ్నిమామాదం జహి । నిష్క్రవ్యాదగ్ం సేధా దేవయజం వహ ||౧||౨౭|| ధ్రువమసి పృథివీం దృగ్ంహ । బ్రహ్మవనిత్వా క్షత్రవని సజాతవన్యుపదధామి ద్విషతో వధాయ ||౨||౨౮|| అగ్నేబ్రహ్మగృహ్ణీష్వ ధరుణమస్యన్తరిక్షం దృగ్ంహ । బ్రహ్మవనిత్వా క్షత్రవని సజాతవన్యుపదధామి ద్విషతో వధాయ । ధర్త్రమసిదివం దృగ్ంహ । బ్రహ్మవనిత్వా క్షత్రవని సజాతవన్యుపదధామి ద్విషతో వధాయ । విశ్వాభ్యస్త్వాశాభ్య ఉపదధామి ద్విషతో వధాయ । చిత స్థోర్ధ్వచితో భృగూణామఙ్గిరసాం తపసా తప్యధ్వమ్ ||౪||౨౯||

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ||

౭॥ శర్మాస్యవధూతగ్గ్ం రక్షో౽వధూతా అరాతయః ।
అదిత్యాస్త్వగసి ప్రతి త్వాదితిర్వేత్తు ॥౧॥౩౦॥ ధిషణాసి పర్వతీ
ప్రతిత్వాదిత్యాస్త్వగ్వేత్తు । దివ స్కమ్భనీరసి ధిషణాసి
పార్వతేయీ ప్రతిత్వా పర్వతీవేత్తు ॥౨॥౩౧॥ ధాన్యమసి ధినుహి
దేవాన్ధినుహి యజ్ఞం ధినుహి యజ్ఞపతిమ్ । ధినుహి మాం
యజ్ఞన్యమ్ ॥౩॥౩౨॥ ప్రాణాయ త్వోదానాయత్వా వ్యానాయత్వా
। దీర్ఘామను ప్రసితిమాయుషేధాం దేవోవస్సవితా ప్రతిగృభ్ణాతు
హిరణ్యపాణిరచ్ఛిద్రేణ ప్రాణినా। చక్షుషేత్వా మహీనాం
పయో౽సి ॥౪॥౩౩॥ వేదో౽సివేదయేస్త్వం దేవ వేద దేవేభ్యో
వేదో౽భవః । తేనమహ్యం వేదోభవ ॥౫॥౩౪॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే సప్తమో౽నువాకః ॥

౮॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే౽శ్వినోర్బాహుభ్యాం
పూష్ణోహస్తాభ్యామ్॥ సం వపామి సమాప ఓషధీభి స్సమోషధయో
రసేన । సగ్గ్ంరేవతీర్జగతీభి స్సం మధుమతీర్మధుమతీభిః
పృచ్యన్తామ్ । జనయత్యైత్వాసంయౌమి ॥౧॥౩౫॥ ఇదమగ్నేరిదమ
గ్నీషో మయోరిషేత్వా । ఘర్మో౽సి విశ్వాయురురుప్రథా
ఉరుప్రథస్వోరుతే యజ్ఞపతిః ప్రథతామ్ ॥౨॥౩౬॥ అగ్నిష్టేత్వచం

మా హిగ్గ్ంసీద్దన్తరిత్తగ్గ్ం రక్షోఽన్తరితా అరాతయః । దేవస్త్వాసవితా శ్రపయతు వర్షిష్ఠేఽధినాకే ॥౩॥౩౭॥ మాభే ర్మాసంవిక్థా అతమేరుర్యజ్ఞోఽత మేర్యజమానస్య ప్రజాభూ యాత్ । త్రితాయత్వా ద్వితాయ త్వైకతాయత్వా ॥౪॥౩౮॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్। ఆదదేఽధ్వరకృతం దేవేభ్యః । ఇన్ద్రస్య బాహురసి దక్షిణ స్సహస్రభృష్టి శ్శతతేజాః । వాయురసి తిగ్మతేజా ద్విషతో వధః ॥౧॥౪౦॥ పృథివ్యై వర్మాసి పృథివి దేవయజని । ఓషధ్యాస్తే మూలం మాహిగ్గ్ంసిషమ్ ॥౨॥౪౧॥ వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానం వర్షతుతే ద్యౌర్బధానదేవసవితః పరమస్యాం పృథివ్యాగ్గ్ం శతేనపాశైః । యోస్మాన్ద్వేష్టియం చ వయం ద్విష్మస్తమతోమా మౌక్ ॥౩॥౪౨॥ అపారరుం వధ్యాసం పృథివ్యై దేవయజనాత్ । వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానం వర్షతు తే ద్యౌర్బధాన దేవ సవితః పరమస్యాం పృథివ్యాగ్గ్ం శతేన పాశైః । యోఽస్మాన్ద్వేష్టియం చ వయం ద్విష్మస్తమతో మా మౌక్ । అరరో దివం మా పప్తో ద్రప్సస్తేద్యాం మాస్కన్ । వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానం వర్షతు తేద్యౌర్బధాన దేవ సవితః పరమస్యాం పృథివ్యాగ్గ్ం శతేన పాశైః

। యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మస్తమతో మా మౌక్ ॥౪॥౪౩॥ గాయత్రేణత్వా ఛన్దసా పరిగృహ్ణామి త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసా పరిగృహ్ణామి జాగతేన త్వా ఛన్దసా పరిగృహ్ణామి । సుక్ష్మా చాసి శివా చాసి స్యోనా చాసి సుషదా చాసి । ఊర్జస్వతీ చాసి పయస్వతీ చ ॥౫॥౪౪॥ పురా క్రూరస్య విసృపో విరప్శిన్నుదాదాయ పృథివీం జీవదానుమ్ । యామైరయగ్గ్శ్చన్ద్రమసి స్వధాభిస్తాం ధీరాసోఽఅనుదిశ్య యజన్తే। ద్విషతో వధోఽసి ॥౬॥౪౫॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ ప్రత్యుష్టగ్గ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయో నిష్టప్తగ్గ్ం రక్షో నిష్టప్తా అరాతయః। అనిశితోఽసి సపత్నక్షిద్వాజినంత్వా వాజేధ్యాయై సంమార్జ్మి । ప్రత్యుష్టగ్గ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయో నిష్టప్తగ్గ్ం రక్షో నిష్టప్తా అరాతయః । అనిశితాసి సపత్నక్షిద్వాజినీం త్వా వాజేధ్యాయై సంమార్జ్మి ॥౧॥౪౬॥ అదిత్యైరాస్నాసీన్ద్రాణ్యై సంనహనమ్ ॥ విష్ణోర్వేష్పోఽస్యూర్జే త్వాఽదబ్ధేనత్వా చక్షుషావపశ్యామి ॥౨॥౪౭॥ అగ్నేర్జిహ్వాసి సుభూర్దేవేభ్యః । ధామ్నే-ధామ్నే భవయజుషే-యజుషే । సవితుస్త్వా ప్రసవఽఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ సూర్యస్యరశ్మిభిః । సవితుర్వః ప్రసవ ఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ

పవిత్రేణ సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥౩॥౪౮॥ తేజోఽసి శుక్రమస్యమృత
మసి ధామనామాసి । ప్రియం దేవానామనాధృష్టం దేవయజ
నమ్ ॥౪॥౪౯॥ యస్తే ప్రాణః పశుషు ప్రవిష్టో దేవానాం
విష్ఠామను యో వితస్థే । ఆత్మన్వాంత్సోమ ఘృతవాన్హి
భూత్వాగ్నిం గచ్ఛస్వర్యజమానాయ విన్ద ॥౫॥౫౦॥

ఇతి ప్రథమాధ్యాయే దశమోఽనువాకః

దశానువాకేషు పఞ్చాశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం ప్రథమోఽధ్యాయః

ఇషేత్వా తిస్రః ॥౩॥ ద్యౌరసి చతస్రః ॥౪॥ అగ్నే వ్రతపతే అష్ట ॥౮॥ పవిత్రేస్థ చతస్రః ॥౪॥ శర్మాసి సప్త ॥౭॥ ధృష్టిరసి చతస్రః ॥౪॥ శర్మాసి పునః పఞ్చ ॥౫॥ దేవస్యత్వా చతస్రః ॥౪॥ దేవస్యత్వా పునః షట్ ॥౬॥ ప్రత్యుష్టం పఞ్చ ॥౫॥

ఇషే దేవస్య సమాః పఞ్చాశత్

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ కృష్ణోస్యాఖరేష్ఠోఽగ్నయేత్వా జుష్టం ప్రోక్షామి వేదిరసి బర్హిషేత్వా జుష్టాం ప్రోక్షామి । బర్హిరసి స్రుగ్భ్యస్త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి ॥౧॥ అదిత్యై వ్యున్దనమసి విష్ణోస్తుపోఽసి । ఊర్ణమ్రదసంత్వా స్తృణామి స్వాసస్థాం దేవేభ్యః ॥౨॥ భూపతయే స్వాహా భువనపతయే స్వాహా భూతానాం పతయే స్వాహా । గన్ధర్వస్త్వా విశ్వావసుః పరిదధాతు విశ్వస్యారిష్ట్యై ॥౩॥ యజమానస్య పరిధిరస్యగ్నిరిళ ఈళితః । ఇన్ద్రస్య బాహురసి దక్షిణో విశ్వస్యారిష్ట్యై । యజమానస్య పరిధిరస్యగ్నిరిళ ఈళితః। మిత్రావరుణౌ త్వోత్తరతః పరిధత్తాం ధ్రువేణ ధర్మణా విశ్వస్యారిష్ట్యై । యజమానస్య పరిధిరస్యగ్నిరిళ ఈళితః ॥౪॥ వీతిహోత్రం త్వాకవే ద్యుమన్తగ్ం సమిధీమహి । అగ్నే బృహన్తమధ్వరే ॥౫॥ సమిదసి సూర్యస్త్వా పురస్తాత్పాతు కస్యాశ్చిదభిశస్త్యై । సవితుర్బాహూస్థః ॥౬॥ ఊర్ణమ్రదసంత్వా స్తృణామి స్వాసస్థం దేవేభ్యః । ఆత్వావసవో రుద్రా ఆదిత్యాస్సదన్తు ॥౭॥ ఘృతాచ్యసి జుహూర్నామ్నాసేదం ప్రియేణ ధామ్నా ప్రియే సదసిసీద । ఘృతాచ్యస్యుపభృన్నామ్నా సేదం ప్రియేణ

ధామ్నాప్రియే సదసి సీద । ఘృతాచ్యసిధ్రువానామ్నా సేదం ప్రియేణ ధామ్నా ప్రియే సదసి సీద ప్రియేణ ధామ్నాప్రియేసదసి సీద ॥౮॥ ధ్రువా అసదన్నృతస్య యోనౌతా విష్ణో పాహి । పాహి యజ్ఞం పాహి యజ్ఞపతిం పాహిమాం యజ్ఞన్యమ్ ॥౯॥

ఇతి ద్వితీయేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ అగ్నే వాజజిద్వాజంత్వా సరిష్యన్తం వాజజిత్తగ్గ్ం సమ్మార్జ్మి । నమో దేవేభ్యస్స్వధా పితృభ్య స్సుయమే మే భూయాస్తమ్ ॥౧॥౧౦॥ అస్కన్నమద్యాజ్యం దేవేభ్య స్ప్రఖ్ఛా యాసమ్ । అఙ్ఘ్రిణా విష్ణోమా త్వావక్రమిషమ్ ॥౨॥౧౧॥ వసుమతీమగ్నేతే ఛాయాముపస్థేషం విష్ణో స్థానమసి । ఇత ఇన్ద్రో వీర్యమకృణోదూర్ధ్వోఽధ్వర ఆస్థాత్ ॥౩॥౧౨॥ అగ్నే వేర్హోత్రం వేర్దూత్యమ్ । అవతాం త్వాద్యావాపృథివీ అవత్వం ద్యావాపృథివీ ॥౪॥౧౩॥ స్విష్టకృద్దేవేభ్య ఇన్ద్ర ఆజ్యేన హవిషా భూత్స్వాహా । సం జ్యోతిషా జ్యోతిః ॥౫॥౧౪॥ అత్ర పితరో మాదయధ్వం యథాభాగమావృషాయధ్వమ్ । అమీమదన్త పితరో యథాభాగమావృషాయిషత ॥౬॥౧౫॥ ఉపహూతా పృథివీ మాతోపమామ్పృథివీ మాతా హ్వయతామ్

। అగ్నిరాగ్నీధ్రాత్స్వాహా ॥౭॥౧౬॥ ఉపహూతో ద్యౌష్పితోపమాం ద్యౌష్పితా హ్వయతామ్ । అగ్నిరాగ్నీధ్రాత్స్వాహా ॥౮॥౧౭॥ మయ్యీదమిన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాత్వస్మాన్రాయో మఘవాన స్సచన్తామ్ । అస్మాకగ్ంసన్త్వాశిష స్సత్యానస్సన్త్వాశిషః । అగ్నే వాజజిద్వాజం త్వా సస్పృవాగ్ంసం వాజజిత౯ సమ్మార్జ్మి ॥౯॥౧౮॥

ఇతి ద్వితీయేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ దేవ సవితరేతం త్వా (త్వాం) వృణతే బృహస్పతిం బ్రహ్మాణమ్ । తదహం మనసే ప్రబ్రవీమి ॥౧॥౧౯॥ మనో గాయత్ర్యై గాయత్రీ త్రిష్టుభే త్రిష్టుబ్జగత్యై జగత్యనుష్టుభే । అనుష్టుప్ప్రజాపతయే ప్రజాపతిర్విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ॥౨॥౨౦॥ బృహస్పతిర్దేవానాం బ్రహ్మాహం మనుష్యాణామ్ । భూర్భువ స్స్వర్నిరస్తః షాష్మేదమహం బృహస్పతే స్సదసి సీదామి ॥3॥౨౧॥ మిత్రస్యత్వా చక్షుషా ప్రతీక్షే । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యామ్। ప్రతిగృహ్ణామి పృథి వ్యాస్త్వానాభా సాదయామ్యదిత్యా ఉపస్థే । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్

॥౪॥౨౨॥ ఆదద్దేఽగ్నేష్ట్వా స్యేన ప్రాశ్నామి బృహస్పతేర్ముఖేన । యా అప్స్వన్తర్దేవతాస్తా ఇదగ్గ్ం శమయన్తు ॥౫॥౨౩॥ స్వాహాకృతం జఠరమిన్ద్రస్య గచ్ఛ । ఘసినా మే మా సంపృక్థా ఊర్ధ్వం మే నాభేస్సీద ॥౬॥౨౪॥ ఇన్ద్రస్య త్వా జఠరే సాదయామి । ప్రజాపతేర్భాగోఽస్యూర్జస్వాన్పయస్వాన్ ॥౭॥౨౫॥ ప్రాణాపానౌమే పాహి సమానవ్యానౌ మే పాహ్యు దానవ్యానౌమే పాహి । ఊర్గస్యూర్జం మయి ధేహ్యక్షితిరసి మా మే క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మి ల్లోకఽఇహ చ ॥౮॥౨౬॥ ఏషాతేఽ అగ్నే సమిత్తయా వర్ధస్వచా చప్యాయస్వ । వర్ధిషీమహి చ వయమా చ ప్యాసిషీమహి ॥౯॥౨౭॥ ఏతత్తే దేవ సవితర్యజ్ఞం ప్రాహుర్బృహస్పత యే బ్రహ్మణే । తేనయజ్ఞమవతేన యజ్ఞ పతిం తేనమామవ ॥౧౦॥౨౮॥ మనోజ్యోతిర్జుషతామాజ్యస్య బృహస్పతి ర్యజ్ఞమిమం తనోతు । అరిష్టం యజ్ఞగ్గ్ం సమిమం దధాతు విశ్వే దేవాస ఇహ మాదయన్తామోం 3ఽప్రతిష్ఠ ॥౧౧॥౨౯॥

ఇతి ద్వితీయేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ అగ్నీషోమయోరుజ్జితి మనూజ్జేషం వాజస్య మా ప్రసవేన

ప్రోహామి । అగ్నీషోమౌ తమపనుదతాం యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మో వాజస్యైనం ప్రసవేనాపోహామి । ఇన్ద్రాగ్నోర్యుజ్జితి మనూజ్జేషం వాజస్య మా ప్రసవేన ప్రోహామి । ఇన్ద్రాగ్నీ తమపనుదతాం యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మో వాజస్యైనం ప్రసవేనాపోహామి ॥౧॥౩౦॥ వసుభ్యస్త్వా రుద్రేభ్యస్త్వాఽదిత్యేభ్యస్త్వా। సఞ్జానాథాం ద్యావా పృథివీ మిత్రావరుణౌ త్వా వృష్ట్యావతామ్ ॥౨॥౩౧॥ వ్యన్తు వయో రిప్తోరిహాణా మరుతాం పృషతీం గచ్ఛ । వశాపృశ్నిర్భూత్వా దివం గచ్ఛతతో నో వృష్టిమావహ ॥౩॥౩౨॥ చక్షుష్పా అగ్నే చక్షుర్మే పాహి । యం పరిధిం పర్యధత్థా అగ్నే దేవ పణిభిర్గుహ్యమానః ॥౪॥౩౩॥ తంతఽఏతమను జోషంభరామ్యేష నేత్త్వదపచేతయాతై । అగ్నేః ప్రియం పాథోఽపీతమ్ ॥౫॥౩౪॥ సగ్గ్స్రవభాగా స్థేషా బృహన్తః ప్రస్తరేష్ఠాః పరిధయశ్చ దేవాః । ఇమాం వాచమభి విశ్వేగృణన్త ఆసద్యాస్మిన్బర్హిషి మాదయధ్వగ్గ్ స్వాహా వాట్। ఘృతాచీస్థో ధుర్యౌ పాతగ్గ్ంసుమ్నేష్ఠ స్సుమ్నేమా ధత్తమ్ ॥౬॥౩౫॥

ఇతి ద్వితీయేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ అగ్నేఽదబ్ధాయోఽశీతమ పాహిమా దిద్యోః పాహి

ప్రసీత్యై స్వాహి దురిష్ట్యై స్వాహి దురద్మన్యై । అవిషం
నః పితుం కృణుస్తుషద్వా యోనావా స్వాహా వాట్ ॥౧॥౩౬॥
అగ్నయే సంవేశపతయే స్వాహా సరస్వత్యై యశోభగిన్యై స్వాహా।
ఉలూఖలే ముసలే యచ్చ (యశ్చ) శూర్పఽఆశిశ్లేష దృషది
యత్కపాలే ॥౨॥౩౭॥ ఉత్ప్రుషో (ఉత్ప్రుషో?) విప్రుష
స్సంజుహోమి సత్యాస్సన్తు యజమానస్య కామా స్వాహా ।
ఆప్యాయతాంధ్రువా హవిషా ఘృతేన యజ్ఞం యజ్ఞం ప్రతి
దేవయద్భ్యః । సూర్యాయా ఊధోఽఅదిత్యా ఉపస్థ ఉరుధారా
పృథివీ యజ్ఞేఽఅస్మిన్ ॥౩॥౩౮॥ దేవాగాతువిదో గాతుమిత్వా
గాతుమిత । మనసస్పత ఇమం దేవ యజ్ఞగ్గ్ స్వాహా వాతేధాః
॥౪॥౩౯॥ సంబర్హిరజ్క్తాగ్గ్ం హవిషా ఘృతేన సమాదిత్యైర్వసుభి
స్సంమరుద్భిః । సమిన్ద్రో విశ్వదేవేభిరజ్క్తాం దివ్యం నభోగచ్ఛతు
యత్స్వాహా ॥౫॥౪౦॥ కస్త్వావిముఞ్చతి స త్వా విముఞ్చతి
కస్మై త్వా విముఞ్చతి తస్మైత్వా విముఞ్చతి । పోషాయ
రక్షసాం భాగోఽసి ॥౬॥౪౧॥ వేషోఽస్యుపవేషో ద్విషతో గ్రీవా
ఉప వే విడ్ఢి । వేశాఽఅగ్నే సుభగ ధారయేహ ॥౭॥౪౨॥ బుద్ధాః
కర్మణ్యా అనపాయినో యథాసన్ । జుహోమి త్వా సుభగ
సౌభగాయ పురూతమం పురుహూత శ్రవస్యన్ ॥౮॥౪౩॥

ఇతి ద్వితీయేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ సం వర్చసా పయసాసం తనూభిరగన్మహి మనసా సగ్ంశివేన । త్వష్టా సుదత్రో విదధాతు రాయోఽనుమార్ష్టు తన్వోయద్విలిష్టమ్ ॥౧॥౪౪॥ యజ్ఞ శం చ తఽఉప చ । శివే మే సంతిష్ఠ స్వారిష్టేమే సంతిష్ఠస్వ స్విష్టేమే సంతిష్ఠస్వ ॥౨॥౪౫॥ దివి విష్ణుర్వ్యక్రగ్ంస్త జాగతేన ఛన్దసా తతో నిర్భక్తః । యోఽస్మాన్ద్వేష్టియం చ వయం ద్విష్మః । అన్తరిక్షే విష్ణుర్వ్యక్రగ్ంస్త త్రైష్టుభేన ఛన్దసా తతో నిర్భక్తః । యోఽస్మాన్ద్వేష్టియం చ వయం ద్విష్మః । పృథివ్యాం విష్ణుర్వ్యక్రగ్ంస్త గాయత్రేణ ఛన్దసా తతో నిర్భక్తః । యోఽస్మాన్ద్వేష్టియం చ వయం ద్విష్మః ॥౩॥౪౬॥ అస్మాదన్నాదస్యై ప్రతిష్ఠాయాఽఅగన్మస్వః । సం జ్యోతిషాభూమ ॥౪॥౪౭॥ స్వయమ్భూరసి శ్రేష్ఠో రశ్మిర్వర్చోదా అసి వర్చోమే దేహి । సూర్యస్యావృతమన్వావర్తే ॥౫॥౪౮॥ అగ్నేగృహపతే సుగృహపతిరహంత్వయా గృహపత్యాభూయాసమ్ ।సుగృహ పతిస్త్వంమయా గృపత్యాభూయాః ॥౬॥౪౯॥ అస్థూరిణ్ణో గార్హపత్యాని సన్తుశతగ్ంహిమాః । త్రిగ్మేవ వస్తేజసా సగ్ం శిశాధి సూర్యస్యావృతమన్వావర్తే ॥౭॥౫౦॥ ఉరు విష్ణో విక్రమస్వోరు క్షయాయ నస్కృధి । ఘృతంఘృతయో

నేపిబ ప్రప్ర యజ్ఞపతిం తిర ॥౮॥౫౧॥ తతోఽస్మి తన్తుర్దస్యన్మ
మా తనుహి । అస్మిన్యజ్ఞేఽస్యాగ్గ్ం సాధుకృత్యాయ్యామ
స్మిన్నస్మేఽస్మింల్లోకే ॥౯॥౫౨॥ ఇదం మే కర్మేదం వీర్యం
పుత్రోఽనుసంతనోతు । అగ్నే వ్రతపతే వ్రతమచారిషం తదశకం
తన్మేఽరాధి । ఇదమహం య ఏవాస్మి స ఏవాస్మి ॥౧౦॥౫౩॥

ఇతి ద్వితీయేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వాహా సోమాయ పితృమతే
స్వాహా । అపహతా అసురా రక్షాగ్గ్ంసి వేదిషదః ॥౧॥౫౪॥ యే
రూపాణి ప్రతిముఞ్చమానా అసురా స్సన్తస్స్వధయా చరన్తి ।
పరాపురో నిపురో యే భరన్త్యగ్నిష్టాల్లోకాత్ప్రణుదాత్యస్మాత్
॥౨॥౫౫॥ అత్ర పితరో మాదయధ్వం యథాభాగమావృషాయ
ధ్వమ్ । అమీమదన్త పితరో యథాభాగమావృషాయిషత ॥౩॥౫౬॥
నమో వః పితర శ్శుష్మాయ నమో వః పితరస్తపసే । నమో వః
పితరో యజ్జీవం తస్మై నమో వః పితరో రసాయ । నమో వః
పితరో ఘోరాయ మన్యవేస్వధాయై వః పితరో నమః । ఏతద్వః
పితరో వాసో గృహాన్నః పితరో దత్త ॥౪॥౫౭॥ ఉదాయుషాస్వా
యుషోత్పర్జన్యస్య ధామభిః । ఉదస్థామమృతాఽఅను ॥౫॥౫౮॥
ఆధత్త పితరో గర్భం కుమారం పుష్కరస్రజమ్ । యథేహ

పురుషోఽసత్ ||౬||౩౯|| ఊర్జం వహన్తీరమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతమ్ । స్వధాస్థతర్పయతమే పితౄన్ ||౭|౬౦||

సప్తానువాకేషు షష్టిః

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం ద్వితీయోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ || కృష్ణోఽసి నవ ||౯|| అగ్నేవాజజిత్ ||౯|| దేవసవితరేకాదశ ||౧౧|| అగ్నీషోమయోష్షట్ ||౬|| అగ్నేఽదబ్ధాయోఽష్ట ||౮|| సంవర్చసా దశ ||౧౦|| అగ్నయే కవ్యవాహనాయ సప్త ||౭||

కృష్ణ ఇమం మే షష్టిః (౬౦) ఓమ్ ||

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ సమిధాగ్నిం దువస్యత ఘృతైర్బోధయతాతిథిమ్ । ఆస్మిన్ హవ్యా జుహోతన ॥౧॥ సుసమిద్ధాయ శోచిషే ఘృతం తీవ్రం జుహోతన । అగ్నయే జాతవేదసే ॥౨॥ తన్త్వా సమిద్భిరఙ్గిరో ఘృతేన వర్ధయామసి । బృహచ్ఛోచా యవిష్ఠ్య ॥౩॥ ఉప త్వాగ్నే హవిష్మతీర్ఘృతాచీర్యన్తు హర్యత । జుషస్వ సమిధో మమ ॥౪॥ భూర్భువస్స్వర్ద్యౌరివ భూమ్నా భూమిరివ వరిమ్ణా। తస్యాస్తే పృథివి దేవయజని పృష్ఠేఽగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయాదదే ॥౫॥ ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పురః । పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ॥౬॥ అన్తశ్చరతి రోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ । వ్యఖ్యన్మహిషో దివమ్ ॥౭॥ త్రిగ్ంశద్ధామ విరాజతి వాక్పతఙ్గాయ ధీయతే । ప్రతివస్తోరహద్యుభిః ॥౮॥

ఇతి తృతీయేధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః

౨॥ అగ్నిర్జ్యోతిషం త్వా వాయుమతీం ప్రాణవతీమ్ । స్వర్గ్యాగ్గ్ స్వర్గాయోపదధామి భాస్వతీమ్ । అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా ॥౧౯॥ సూర్యజ్యోతిషం త్వా వాయుమతీం ప్రాణవతీమ్ । స్వర్గ్యాగ్గ్ స్వర్గాయోపదధామి భాస్వతీమ్ । సూర్యో

జ్యోతిర్జ్యోతి స్సూర్యస్స్వాహా ॥౨॥౧౦॥ సజూర్దేవేన సవిత్రా సజూరాత్ర్యేన్ద్రవత్యా । జుషాణోఽఅగ్నిర్వేతు స్వాహా ॥౩॥౧౧॥ సజూర్దేవేన సవిత్రా సజూరుషసేన్ద్రవత్యా । జుషాణ స్సూర్యో వేతు స్వాహా ॥౪॥౧౨॥ ఇహ పుష్టింపుష్టిపతిర్దధాత్విహ ప్రజాగ్ంం రమయతు ప్రజాపతిః । అగ్నయే గృహపతయే రయిమత్తే పుష్టి పతయే స్వాహా । అగ్నయేఽన్నాదాయాన్నపతయే స్వాహా ॥౫॥౧౩॥ అనమిత్రం మేఽఅధరాగనమిత్రముదక్కృధి । ఇన్ద్రానమిత్రం పశ్చాన్మేనమిత్రం పుర స్కృధి ॥౬॥౧౪॥ ఇన్ద్రః పశ్చాదిన్ద్రః పురస్తాదిన్ద్రోఽఅస్మా ౨ ॥ అభిపాతు విశ్వతః । ఇన్ద్రో జిఘాగ్ంసతాం మనాగ్ంపి విషూచీనా వ్యస్యతాత్ ॥౭॥౧౫॥ సమిదసి సమిద్ధోమేఽఅగ్నే దీదిహి । సమేద్ధాతేఽఅగ్నే దీద్యా సమ్ ॥౮॥౧౬॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ ఉపప్రయన్తోఽఅధ్వరం మన్త్రం వోచేమాగ్నయే । ఆరేఽఅస్మే చ శృణ్వతే ॥౧॥౧౭॥ అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యాఅయమ్। అపాగ్ంం రేతాగ్ంంసి జిన్వతి ॥౨॥౧౮॥ ఉభావామిన్ద్రాగ్నీఽఆహువధ్యాఽఉభా రాధస స్సహ మాదయధ్యై । ఉభా దాతారాఽఇషాగ్ంం రయీణాముభా వాజస్య

స్వాతయే హువేవామ్ ॥౩॥౧౯॥ అయం తేయోనిర్ఋత్వియో యతో జాతోఽఅరోచథాః । తం జానన్నగ్నఽఆరోహాథానో వర్ధయా రయిమ్ ॥౪॥౨౦॥ అయమిహ ప్రథమో ధాయి ధాతృభిర్హోతా యజిష్ఠోఽఅధ్వరేష్వీడ్యః । యమప్నవానో భృగవో విరురుచుర్వనేషు చిత్రం విభ్వం విశే-విశే ॥౫॥౨౧॥ అస్య ప్రత్నామను ద్యుతగ్ం శుక్రం దుదుహ్రేఽఅహ్రయః । పయః సహస్రసామృషిమ్ ॥౬॥౨౨॥ తనూపా అగ్నేఽసి తన్వంమే పాహ్యాయుర్దా అగ్నేఽస్యాయుర్మే దేహి । వర్చోదా అగ్నేఽసి వర్చోమే దేహి ॥౭॥౨౩॥ అగ్నేయన్మే తన్వా ఊనం తన్మఽఆపృణ । ఇన్ధానాస్త్వా శతగ్ం హిమాద్యుమన్తగ్ం సమిధీమహి ॥౮॥౨౪॥ వయస్వన్తో వయస్కృతగ్ం సహ స్వన్త సహస్కృతమ్ । అగ్నే సపత్నదమ్భనమదబ్ధాసోఽఅదా భ్యమ్ ॥౯॥౨౫॥ చిత్రావసోస్వస్తితే పారమశీయ । సం త్వమగ్నే సూర్యస్య వర్చసా గథా స్సమృషీణాగ్ స్తుతేన ॥౧౦॥౨౬॥ సం ప్రియేణ ధామ్నా సమహమాయుషా సంవర్చసా సం ప్రజయాసగ్ం రాయస్పోషేణగ్మిషీయ । అన్ధస్థాన్ధోవో భక్షీయమహ స్థమహోవో భక్షీయ ॥౧౧॥౨౭॥ ఊర్జస్థోర్జంవో భక్షీయ రాయస్పోషస్థ రాయస్పోషంవో భక్షీయ రేవతీ

రమమధ్వమ్మస్మిన్యోనాఽఅస్మిన్గోష్ఠేఽస్మిన్క్ష యేఽస్మిల్లోకే
॥౧౨॥౨౮॥ ఇహైవస్తేతో మాపగాత । స్తగ్గ్ంహితాసీ విశ్వ
రూపూర్జా మా వీశ గౌపత్యేన ॥౧౩॥౨౯॥ ఉపత్వాగ్నే దివే-
దివే దోషావస్తర్ధియా వయమ్ । నమో భరన్త ఏమసి ॥౧౪॥౩౦॥
రాజన్తమధ్వరాణాం గోపామృతస్య దీదివిమ్ । వర్ధమానగ్గ్ స్వేదమే
॥౧౫॥౩౧॥ స నః పితేవ సూనవేఽగ్నే సూపాయనో భవ
। సచస్వాన స్వస్తయే ॥౧౬॥౩౨॥ అగ్నేత్వం నోఽఅన్తమ
ఉత త్రాతా శివో భవా వరూథ్యః । వసురగ్నిర్వసుశ్రవా
అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమగ్గ్ం రయిం దాః ॥౧౭॥౩౩॥ తం
త్వాశోచిష్ఠ దీదివ స్సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః। సనోబోధి
శ్రుధీ హావమురుష్యాణోఽఅఘాయత స్సమస్మాత్ ॥౧౮॥౩౪॥
ఇడఽఏహ్యదితఽఏహి కామ్యఏహి । మయి వః కామధరణం
భూయాత్ ॥౧౯॥౩౫॥ సోమానగ్గ్ స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణ
స్పతే । కక్షీవన్తంయ ఔశిజః ॥౨౦॥౩౬॥ యోరేవాన్యోఽఅమీవహా
వసువిత్పుష్టివర్ధనః । స నః సిషక్తుయస్తురః ॥౨౧॥౩౭॥ మా న
శ్శగ్గ్ంసోఽఅరరుషో ధూర్తిః ప్రణఙ్మర్త్యస్య । రక్షాణో బ్రహ్మణ
స్పతే ॥౨౨॥౩౮॥ మహిత్రీణామవోఽస్తుద్యుక్షం మిత్రస్యార్యమ్ణః
। దురాధర్షం వరుణస్య ॥౨౩॥౩౯॥ నహి తేషామమా చన

నాధ్వసు వార్ణేషు । ఈశేత్తిపుర్దఘశగ్ంసః ॥౭౪॥౪౦॥ తేహి
పుత్రాసోఽదితేః ప్రజీవసే మర్త్యాయ। జ్యోతిర్యచ్ఛన్త్యజస్రమ్
॥౨౫॥౪౧॥ క్దా చన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే। ఉపోపేన్ను
మఘవన్భూయ ఇన్నుతే దానం దేవస్య పృచ్యతే ॥౨౬॥౪౨॥
తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియోయోనః
ప్రచోదయాత్ ॥౨౭॥౪౩॥ పరితే దూళభో రథోఽస్మా ౨॥
ఉఅశ్నోతు విశ్వతః । యేన రక్షసి దాశుషః । సమిద్ధో మ్మా
సమర్ధయ ప్రజాయా చ ధనేన చ ॥౨౮॥౪౪॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ భూర్భువ స్స్వస్సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసమ్ । సువీరో
వీరైస్సుపోషః పోషైః ॥౧॥౪౫॥ నర్యప్రజాం మే పాహి శగ్‌స్య
పశూన్మేపాహి । అగన్మ విశ్వవేదసమస్మభ్యం వసువిత్తమమ్
॥౨॥౪౬॥ అగ్నే సమ్రాళభి ద్యుమ్నమభి సహ ఆయచ్ఛస్వ ।
అయమగ్నిర్గృహపతిర్గార్హపత్యః ప్రజావాన్వసువిత్తమః ॥౩॥౪౭॥
అగ్నేగృహపతేఽభి ద్యుమ్నమభి సహ ఆయచ్ఛస్వ । గృహామా
బిభీతమా వేపధ్వమూర్జం బిభ్రత ఏమసి ॥౪॥౪౮॥ ఊర్జం
బిభ్రద్వస్సుమనాస్సుమేధా గృహానైమి మనసా మోదమానః

। యేషా॑మ॒ధ్యేతి॑ ప్ర॒వస॒న్యేషు॑ సౌమన॒సో బ॒హుః ॥౫॥౯౯॥ గృహానుప॑హ్వయామహే॒ తే నో॑ జానన్తు జాన॒తః । ఉప॑హూతా ఇహ గావ॒ ఉప॑హూతా అజావయః ॥౬॥౫౦॥ అథో॑ అన్న॑స్య కీ॒లాల॒ ఉప॑హూతో గృ॒హేషు॑ నః । క్షేమా॑య వ॒ శ్శాన్త్యై॒ ప్రప॑ద్యే । శి॒వగ్ం శ॒గ్మగ్ం శం॒యోశ్శం॒యోః ॥౭॥౫౧॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ప్ర॒ఘా॒సినో॑ హవామహే మ॒రుత॑శ్చ రి॒శాద॑సః । క॒ర॒మ్భేణ॑ స॒జోష॑సః ॥౧॥౫౨॥ యద్గ్రామే॒ యదర॑ణ్యే॒ యత్స॒భాయా॒ం యది॑న్ద్రి॒యే । యదేన॑శ్చకృ॒మా వ॒యమి॒దం తదవ॑యజామహే॒ స్వాహా॑ ॥౨॥౫౩॥ మో షూ ణ॑ ఇన్ద్రా॒త్ర పృ॒త్సు దే॒వైరస్తి॒ హి ష్మా॑ తే శుష్మిన్నవ॒యాః । మ॒హశ్చి॒ద్యస్య॑ మీ॒ఢుషో॑ య॒వ్యా హ॒విష్మ॑తో మ॒రుతో॒ వన్ద॑తే॒ గీః ॥౩॥౫౪॥ అ॒క్రన్కర్మ॑ కర్మ॒కృత॑స్స॒హ వా॒చా మ॑యో॒భువా॑ । దే॒వేభ్యః॒ కర్మ॑ కృ॒త్వాస్తం॒ ప్రేత॑ సచాభువః ॥౪॥౫౫॥ అవ॑భృథ నిచుమ్పుణ ని॒చేరు॑రసి నిచుమ్పు॒ణ । అవ॑ దే॒వైర్దే॒వకృ॑త॒మేనో॑ఽయా॒సిష॒మవ॒ మర్త్యై॒ర్మర్త్య॑కృతం పురు॒రావ్ణో॑ దేవ రి॒షస్పా॑హి ॥౫॥౫౬॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ పూర్ణా దర్వి పరా పత సుపూర్ణా పునరాపత । వస్నేవవిక్రీణావహా ఇషమూర్జగ్గ్ం శతక్రతో ॥౧॥౫౭॥ దేహి మే దదామి తేనిమే ధేహి నితే దధౌ । నిహారం నిహరామి తే నిహారం నిహరాసి మే స్వాహా ॥౨॥౫౮॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ అక్షన్నమీమదన్త హ్యవ ప్రియా అధూషత । అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయా మతీ యోజాన్విన్ద్ర తే హరీ ॥౧॥౫౯॥ సుసన్దృశం త్వా వయం మఘవన్వన్దిషీమహి । ప్రనూనం పూర్ణబన్ధురస్తుతో యాసి వశాఀ౩॥ అను యోజాన్విన్ద్ర తే హరీ ॥౨॥౬౦॥ మనో న్వాహువామహే నారాశగ్గ్ంసేన స్తోమేన। పితౄణాం చ మన్మభిః ॥౩॥౬౧॥ ఆ న ఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే । జ్యోక్చ సూర్యం దృశే ॥౪॥౬౨॥ పునర్నః పితరో మనో దదాతు దైవ్యోజనః । జీవం వ్రాతగ్గ్ం సచేమహి ॥౫॥౬౩॥ వయగ్గ్ం సోమవ్రతే తవ మనస్తనూషు బిభ్రతః। ప్రజావన్తస్సచేమహి ॥౬॥౬౪॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ ఏషతే రుద్రభాగ స్సహ స్వస్రామ్బికయాతం జుషస్వ

స్వాహా ॥ఏషతే రుద్ర భాగ ఆఖుస్తే పశుః ॥౧॥౬౫॥ అవర్ద్రుద్ర మదీమహ్యవ దేవం త్ర్యమ్బకమ్। యథా నో వస్యసస్కరద్యథా న శ్రేయసస్కరద్యథా నో వ్యవసాయయాత్ ॥౨॥౬౬॥ భేషజమసి భేషజం గవేఽశ్వాయ పురుషాయ భేషజమ్ । సుగం మేషాయ మేష్యై ౩॥౬౭॥ త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివ బన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥౪॥౬౮॥ త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పతివేదనమ్ । ఉర్వారుకమివ బన్ధనాదితో ముక్షీయ మాముతః ॥౫॥౬౯॥ ఏతేస రుద్రావసేన పరో మూజవతోఽతీహి । అవతతధన్వా పినాకావసః కృత్తివాసా అహింసన్నః శివ శ్శాన్తోఽతీహి ॥౬॥౭౦॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ వాజినాం వాజోఽవతు భక్షోఽఅస్మాన్రేత స్సిక్తమ మృతం బలాయ। విశ్వే దేవా అభి యత్ప్రభూవుస్తన్మా ధినోతు ప్రజయా ధనేన ॥౧॥౭౧॥ వాజ్యహం వాజినస్యోపహూత ఉపహూతస్య భక్షయామి । వాజీ వాజీ భూయాసమ్ ॥౨॥౭౨॥ పవిత్రా ప్రసూతా దైవ్య ఆప ఉన్దన్తు తే తనూమ్। దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే ॥౩॥౭౩॥ కశ్యపస్య త్ర్యాయుషం జమదగ్నేస్త్ర్యాయుషమ్

। యద్దేవానాం త్ర్యాయుషం తన్మేఽఅస్తు త్ర్యాయుషం ॥౪॥౭౪॥ మేన ధాతా బృహస్పతేరిన్ద్రస్య చాయుషేఽవపత్ । తేన తే వపామి బ్రహ్మణా జీవాతవే జీవనాయ ॥౫॥౭౫॥ దీర్ఘాయుత్వాయ బలాయ వర్చసే । సుప్రజాస్త్వాయ చాస్తాఽఅథో జీవ శరదః శతమ్ ॥౬॥౭౬॥

ఇతి తృతీయాధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

సనానువాకేషు షట్సప్తతిః

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం తృతీయోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ సమిధాగ్నిమష్ట ॥౮॥ అగ్నిర్జ్యోతిషం త్వాచ ॥౮॥ ఉపప్రయన్తోఽష్టా విగ్ంశతిః ॥౨౮॥ భూర్భువ (స్స్వ) స్సప్త ॥౭॥ ప్రఘాసినః పఞ్చ ॥౫॥ పూర్ణాదర్వి ద్వే॥౨॥ అక్షన్నమీమదన్త షట్ ॥౬॥ ఏష తే చ ॥౬॥ వాజినాం వాజశ్చ ॥౬॥

సమిధాగ్నిం షట్సప్తతిః ॥ ఓమ్

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ ఏదమగన్మ దేవయజనం పృథివ్యా యత్ర దేవాసోఽఅజుషన్త విశ్వే । ఋక్సామాభ్యాగ్ం సన్తరన్తో యజుర్భీ రాయస్పోషేణ సమిషా మదేమ ॥౧॥ ఇమా ఆపశ్శముమే సన్తు దేవీరోషధే త్రాయస్వ స్వధితే మైనగ్ం హిగ్ంసీః । ఆపోఽఅస్మాన్మాతర శ్శున్ధయన్తు ఘృతేన నో ఘృతప్వః పునన్తు ॥౨॥ విశ్వగ్ం హి రిప్రం ప్రవహన్తి దేవీ రుదిదాభ్య శ్శుచిరా పూత ఏమి । దీక్షాతపసోస్తనూరసి తాం త్వాశివాగ్ం శగ్మాం పరిదధే భద్రం వర్ణం పుష్యన్ ॥౩॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ మహీనాం (మహినాం) పయోఽసివర్చోదా అసి వర్చోమే దేహి । వృత్రస్య కనీనకాసి చక్షుర్దా అసి చక్షుర్మే దేహి ॥౧॥౪॥ చిత్పతిర్మా పునాతు వాక్పతిర్మా పునాతు దేవోమా సవితా పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ సూర్యస్య రశ్మిభిః । తస్యతే పవిత్రపతే పవిత్రపూతస్య యత్కామః పునేతచ్ఛకేయమ్ ॥౨॥౫॥ ఆవో దేవాస ఈమహే వామం ప్రయత్యధ్వరే । ఆ వో దేవాస ఆశిషో యజ్ఞియాసో హవామహే ॥౩॥౬॥ స్వాహా యజ్ఞం

మనస్త స్వాహోరోర్వన్తరిక్షాత్। స్వాహాద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా వాతాదారభే ॥౪॥౭॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ ఆకూత్యై ప్రయుజేఽగ్నయే స్వాహా మేధాయై మనసేఽగ్నయే స్వాహా దీక్షాయై తపసేఽగ్నయే స్వాహా సరస్వత్యై పూష్ణేఽగ్నయే స్వాహా । ఆపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువో ద్యావా పృథివీఽఉర్వన్తరిక్ష । బృహస్పతయే హవిషా విధేమ స్వాహా ॥౧॥౮॥ విశ్వో దేవస్య నేతుర్మర్తో వురీత సఖ్యమ్ ॥ విశ్వోరాయఽఇషుధ్యతి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే స్వాహా ॥౨॥౯॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఋక్సామయో శ్శిల్పేస్థస్తే వామారభేతే మా పాతమ్ । ఆస్య యజ్ఞస్యోదృచః ॥౧॥౧౦॥ శర్మాసి శర్మ మే యచ్ఛ నమస్తేఽఅస్తుమా మాహిగ్ంసీః । ఊర్గస్యాఙ్గిరస్యూర్ణమ్రదా ఊర్జం మే యచ్ఛ ॥౨॥౧౧॥ సోమస్య నీవిరసి విష్ణో శ్శర్మాసిశర్మ యజమానస్య । ఇన్ద్రస్య యోనిరసి సుసస్యాః కృషీస్కృధి ॥౩॥౧౨॥ ఉచ్ఛ్రయస్వ వనస్పత ఊర్ధ్వోమా పాహ్యాగ్ంహసః ।

అస్య యుజ్ఞస్యోద్భృచః ॥४॥౧౩॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ వ్రతం కృణుత వ్రతం కృణుత వ్రతం కృణుత । అగ్నిర్బ్రహ్మాగ్నిర్యజ్ఞో వనస్పతిర్యజ్ఞియః ॥౧॥౧४॥ దైవీం ధియం మనామహే సుమృళీకామభిష్టయే । వర్చోదాం యజ్ఞవాహసగ్గం సుతీర్థానోఽఅసద్వశే ॥౨॥౧౫॥ యే దేవా మనోజాతా మనోయుజో దక్షక్రతవః । తేనోఽవన్తు తే నః పాన్తు తేభ్య స్స్వాహా ॥౩॥౧౬॥ శ్వాత్రాః పీతా భవత యూయమాపోఽఅస్మాకమన్తరుదరేస్తు శేవాః । తా అస్మభ్యమయక్ష్మా అనమీవా అనాగస స్స్వదన్తు దేవీరమృతా ఋతావృధః ॥४॥౧౭॥ ఇయం తే యజ్ఞియా తనూ (తను) రపో ముఞ్చామి న ప్రజామ్ । అగ్గంహోముచ స్స్వాహాకృతాః పృథివీమావిశత పృథివ్యా సమ్భవ ॥౫॥౧౮॥ అగ్నే త్వగ్గం సుజాగృహి వయగ్గం సుమన్దిషీమహి । రక్షాణోఽఅప్రయుచ్ఛన్ప్రబుధేనః పున స్కృధి ॥౬॥౧౯॥ పునర్మనః పునరాయుర్మఽఅగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రమ్మ అగాత్ । పునఃప్రాణః పునరాత్మామ ఆగా ద్వైశ్వానరోఽఅదబ్ధస్తనూపా అగ్నిర్మాపాతుదురితాదవద్యాత్

॥౭॥౨౦॥ త్వమగ్నే వ్రతపా అసి దేవఽఆ మర్త్యేష్వా । త్వం యజ్ఞేష్వీడ్యః ॥౮॥౨౧॥ రాస్వేయత్సోమా భూయో భర । దేవో న స్సవితా వసోర్దాతా వస్వదాత్ ॥౯॥౨౨॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ ఏషా తే శుక్ర తనూరేతద్వర్చస్తయా సమ్భవ భ్రాజం గచ్ఛ । జూరసి ధృతా మనసా జుష్టా విష్ణవే ॥౧॥౨౩॥ తస్యాస్తే సత్యసవసః ప్రసవే తనుయన్త్రమశీయ స్వాహా । చన్ద్రమసి శుక్రమస్యమృతమసి వైశ్వదేవమసి ॥౨॥౨౪॥ చిదసి మనాసి ధీరసి దక్షిణాసి క్షత్రియాసి యజ్ఞియాస్యదితిరస్యుభయత శ్శీర్ష్ణీ । సా నస్సు ప్రాచీ సుప్రతీచీ భవ ॥౩॥౨౫॥ మిత్రస్త్వా పది బధ్నీ తాముష్పా ధ్వనస్పాత్విన్ద్రాయాధ్యక్షాయ । అను త్వా మాతా మన్యతామను పితాను భ్రాతా సగర్భ్యోఽను సఖా సయూథ్యః ॥౪॥౨౬॥ సా దేవి దేవమచ్ఛేహీన్ద్రాయ సోమమ్ । రుద్రస్త్వావర్తయతు స్వస్తి సోమసఖా పునరేహి ॥౫॥౨౭॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

- ౭॥ వస్వ్యస్యదితిరస్యాదిత్యాసి రుద్రాసి చన్ద్రాసి । బృహస్పతిష్ట్వా సుమ్నే రమ్ణాతు రుద్రో వసుభిరాచకే ॥౧॥౨౮॥

అదిత్యాస్త్వా మూర్ధన్నాజిఘర్మి దేవయజనే పృథివ్యాః । ఇళాయాస్పదమసి ఘృతవత్స్వాహా ॥౨॥౨౯॥ అస్మే రమస్వాస్మే తే బన్ధుః । త్వేరాయోఽఅస్మే రాయః ॥3॥30॥ మా వయగ్గ్ం రాయస్పోషేణ వియౌష్మతోత్తో రాయః । సమఖ్యే దేవ్యా ధియా సం దక్షిణయో రుచక్షసా । మా మఽఆయుః ప్రమోషీర్మోఽఅహం తవ వీరాన్విదేయ తవ దేవి సందృశి ॥४॥3౧॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ ఏష తే గాయత్రో భాగ ఇతి మే సోమాయ బ్రూతాదేష తేత్రైష్టుభో భాగ ఇతి మే సోమాయ బ్రూతాత్ । ఏష తేజాగతో భాగ ఇతిమే సోమాయ బ్రూతా చ్ఛన్దోమానానాగ్గ్ం సామ్రాజ్యం గచ్ఛతాదితి మే సోమాయ బ్రూతాత్ ॥౧॥3౨॥ ఆస్మాకోఽసి శుక్రస్తే గ్రహ్యః । విచితస్త్వా విచిన్వన్తు ॥౨॥33॥ అభిత్యం దేవగ్గ్ం సవితారమోణ్యోః కవిక్రతు మర్చామి సత్యసవగ్గ్ం రత్నధామభి ప్రియం మతిం కవిమ్ । ఊర్ధ్వా యస్యామతిర్భా అదిద్యుతత్సవీమని హిరణ్యపాణిరమిమీత సుక్రతుః కృపా స్వః ॥3॥3४॥ ప్రజాభ్యస్త్వా

ప్రజాస్త్వానుప్రాణన్తు। ప్రజాస్త్వమనుప్రాణిహి ॥౪॥౩౫॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయేఽష్టమోనువాకః ॥

౯॥ చన్ద్రం త్వా చన్ద్రేణ క్రీణామి శుక్రగ్ం శుక్రేణామృతమ
మృతేన। సగ్మే తేగోర్దస్మే తే చన్ద్రాణి ॥౧॥౩౬॥ తపసస్తనూరసి
ప్రజాపతేర్వర్ణః । పరమేణ పశునా క్రీయసే సహస్రపోషం
పుషేయమ్ ॥౨॥౩౭॥ మిత్రో న ఏహి సుమిత్రధ ఇన్ద్రస్యో
రుమావిశ దక్షిణమ్ । ఉశన్నుశన్తగ్ స్యోన స్యోనమ్ ॥౩॥౩౮॥
స్వాన భ్రాజాఙ్ఘారే బంభారే హస్త సుహస్తకృశానో । ఏతే వ
స్సోమక్రయణాస్తాన్రక్షధ్వం మావో దభన్ ॥౪॥౩౯॥ పరిమాగ్నే
దుశ్చరితాద్బాధస్వా మా సుచరితే భజ । ఉదాయుషా
స్వాయుషోదస్థామమృతా ౨॥౭అను ॥౫॥౪౦॥ ప్రతి పన్థామ
పద్మహి స్వస్తిగామనేహసమ్ । యేన విశ్వాః పరి ద్విషో
వృణక్తి విన్దతే వసు ॥౬॥౪౧॥

ఇతి చతుర్థేఽధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ అదిత్యాస్త్వగస్యదిత్యై సద ఆసీద। అస్తభ్నాద్ద్యామృషభో
అన్తరిక్షమమిమీత - వరిమాణం పృథివ్యాః । ఆసీదద్విశ్వాభువ
నాని సమ్రాడ్విశ్వేత్తాని వరుణస్య వ్రతాని ॥౧॥౪౨॥ వనేషు

వ్యన్తరిక్షం తతాన వాజమర్వత్సు పయ ఉస్రియాసు ।
హృత్సు క్రతుం వరుణో విక్ష్వగ్నిం దివి సూర్యమదధాత్సోమ
మద్రౌ ॥౨॥౪౩॥ సూర్యస్య చక్షురారోహాగ్నేరక్ష్ణః కనీనకామ్ ।
యత్రైతశేభిరీయసే భ్రాజమానో విపశ్చితా ॥౩॥౪౪॥ ఉస్రావేతం
ధూర్షాహౌ యుజ్యేథామనశ్రూ అవీరహణౌ బ్రహ్మచోదనౌ ।
స్వస్తి యజమానస్య గృహాన్గచ్ఛతమ్ ॥౪॥౪౫॥ భద్రో మేఽసి
ప్రచ్యవస్వ భువస్పతే విశ్వాన్యభి ధామాని । మా త్వా పరిపరిణో
విదన్మాత్వా పరిపన్థినో విదన్మా త్వా వృకా అఘాయవో విదన్
। శ్యేనో భూత్వా పరాపత యజమానస్య గృహాన్గచ్ఛ తన్నౌ
సగ్గ్‌స్కృతమ్ ॥౫॥౪౬॥ నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షసే మహో
దేవాయ తదృతగ్గ్‌ం సపర్యత । దూరేదృశే దేవజాతాయ కేతవే
దివస్పుత్రాయ సూర్యాయ శగ్గ్‌ంసత ॥౬॥౪౭॥ వరుణస్యోత్తమ్భ
నమసి వరుణస్య స్కమ్భసర్జనీ స్థః । వరుణస్యఽఋత
సదన్యసి వరుణస్యఽఋత సదనమసి వరుణస్యఽఋతసదన
(నీ) మాసీద ॥౭॥౪౮॥ యా తే ధామాని హవిషా యజన్తి
తా తే విశ్వా పరిభూరస్తు యజ్ఞమ్ । గయస్ఫానః ప్రతరణ
స్సువీరోఽవీరహా ప్రచరా సోమ దుర్యాన్ ॥౮॥౪౯॥

ఇతి చతుర్థేఽద్యాయే దశమోఽనువాకః ॥

దశానువాకేషు నవచత్వారిగ్ంశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం చతుర్థోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ ఏదమగన్మ తిస్రః ॥౩॥ మహీనాం చతస్రః ॥౪॥ ఆకూత్యై ద్వే ॥౨॥ ఋక్సామయోశ్చతస్రః ॥౪॥ వ్రతం కృణుత నవ ॥౯॥ ఏషా తే పంచ ॥౫॥ వస్వ్యసి చతస్రః ॥౪॥ ఏష తే చ ॥౪॥ చన్ద్రింత్వా షట్ ॥౬॥ అదిత్యాస్త్వగష్ట ॥౮॥

ఏదమగన్మ దశానువాకేష్వేకోనపఞ్చాశత్ ॥ ౪౯॥ (ఓ౩మ్)

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్॥ అ॒గ్నేస్త॒నూర॑సి విష్ణ॑వే త్వా సోమ॑స్య త॒నూర॑సి విష్ణ॑వేత్వా । అతి॑థేరాతి॒థ్యమ॑సి విష్ణ॑వేత్వా శ్యే॒నాయ॑త్వా సో॒మ॒భృతే॒ విష్ణ॑వే త్వా॒గ్నయే॑త్వా రాయస్పో॒ష॒దే విష్ణ॑వేత్వా ॥౧॥ అ॒గ్నేర్జ॒నిత్ర॑మసి వృష॑ణౌ స్థః । ఉ॒ర్వశ్య॑స్యా॒యుర॑సి పు॒రూర॑వా అసి । గా॒య॒త్రేణ॑త్వా ఛన్ద॑సా మన్థామి॒ త్రైష్టు॑భేన త్వా॒ ఛన్ద॑సా మన్థామి॒ జాగ॑తేనత్వా॒ ఛన్ద॑సా మన్థామి ॥౨॥ భవ॑తం నః॒ సమ॑నసౌ సచే॑తసావరే॒పసౌ॑ । మా య॒జ్ఞగ్ం హిగ్ంసిష్టం॒ మా య॒జ్ఞప॑తిం జా॑తవేదసౌ శి॒వౌ భ॑వతమ॒ద్య నః॑ ॥౩॥ అ॒గ్నావ॒గ్నిశ్చ॑రతి॒ ప్రవి॑ష్ట ఋ॒షీ॒ణాం పు॒త్రో॑ఽభిశస్తి॒పావా॑। స నః॑ స్యో॒న స్సు॒యజా॑ యజే॒హ దే॒వేభ్యో॑ హ॒వ్యగ్ం సద॒మ ప్ర॑యుచ్ఛ॒న్త్స్వాహా॑ ॥౪॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ఆప॑తయే త్వా॒గృహ్ణామి॒ పరి॑పతయే॑త్వా గృహ్ణామి । తనూ॒నప్త్రే॑ శాక్వ॒రాయ॒ శక్మ॑న్నోజి॑ష్ఠాయ ॥౧॥౫॥ అనా॑ధృష్టమ స్యనాధృ॒ష్యం దే॒వానా॒మోజః॑ । అన॑భిశస్త్యభిశస్తి॒పా అ॑నభిశ స్తేన్య॒మ్ ॥౨॥౬॥ అఞ్జ॑సా స॒త్యము॑ప॑గేషగ్ం సువి॒తే మా॑ ధాః । అగ్నే॑ వ్రతపాస్త్వే॑ వ్ర॑తపాః ॥౩॥౭॥ యా తవ॑ త॒నూర్ఇ॒యగ్ం సా

మయ్యు యా మమ తనూరేషాసా త్వయి । సహనౌ వ్రతపతే
వ్రతాన్యనుమే దీక్షాం దీక్షాపతిర్మన్యతామను తపస్తపస్పతిః ॥౪॥౮॥
అగ్గంశురగ్గంశుష్టే దేవసోమాప్యాయతామిన్ద్రాయైకధనవిదే । ఆ
తుభ్యమిన్ద్రః ప్యాయతామా త్వమిన్ద్రాయ ప్యాయస్వ ॥౫॥౯॥
ఆప్యాయయాస్మాన్త్సఖీన్త్సన్యా మేధయా । స్వస్తితే దేవ సోమ
సుత్యాముదృచమశీయ ॥౬॥౧౦॥ ఏష్టా రాయః ప్రేషే భగాయ
। ఋతమృతవాదిభ్యో నమో దివే నమః పృథివ్యై ॥౭॥౧౧॥
యా తేఽఅగ్నేఽయశ్శయా తనూర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠా । ఉగ్రం
వచోఽఅపావధీత్త్వేషం వచోఅపావధీత్స్వాహా । యాతేఽఅగ్నే
రజశ్శయా తనూర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠా । ఉగ్రం వచోఽఅపా
వధీత్త్వేషం వచోఽఅపావధీత్స్వాహా । యా తేఽఅగ్నే
హరిశయా తనూర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠా । ఉగ్రం వచోఅపా
వధీత్త్వేషం వచోఽఅపావధీత్స్వాహా॥౮॥౧౨॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః॥

౩॥ తప్తాయనీ మేఽసి విత్తాయనీ మేఽసి । అవ
తాన్మా వ్యథితమవతాన్మా నాథితమ్ ॥౧॥౧౩॥ విదేరగ్నేర్నభో
నామాగ్నేఽఅఙ్గిర ఆయునా నామ్నేహి । యోఽస్యాం పృథి

వ్యామస్తి యత్తేఽనాధృష్టం నామ యజ్ఞియం తేన త్వాదధే।
విదేరగ్నేర్నభో నామాగ్నేఽఙ్గిర ఆయునా నామ్నేహి । యో
ద్వితీయస్యాం పృథివ్యామస్తి యత్తేఽనా ధృష్టం నామ
యజ్ఞియంతే నత్వాదధే । విదేరగేర్నభో నామాగ్నేన అంగిర
ఆయునా నామ్నేహి । యస్తృతీయస్యాం పృథివ్యామస్తి
యత్తేఽనాధృష్టం నామ యజ్ఞియం తేన త్వాదధే । అనుత్వా
దేవవీతయే సిగ్గ్హ్యసి సపత్నసాహీ దేవేభ్యః కల్పస్వసిగ్గ్హ్యసి
సపత్నసాహీ దేవేభ్య శ్శున్ధస్వ సిగ్గ్హ్యసి సపత్నసాహీ దేవేభ్య
శ్శుమ్భస్వ ॥౨॥౧౪॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఇన్ద్రఘోషస్త్వా వసుభిః పురస్తాత్పాతు ప్రచే
తాస్త్వారుద్రైః పశ్చాత్పాతు। మనోజవాస్త్వా పితృభిర్దక్షిణతః
పాతు విశ్వకర్మాత్వాదిత్యై రుత్తరతః పాతు ॥౧॥౧౫॥ ఇదమహం
తప్తం వార్బహిర్ధా యజ్ఞాన్ని స్సృజామి । సిగ్గ్హ్యసి స్వాహా
సిగ్గ్హ్యస్యాదిత్యవని స్స్వాహా ॥౨॥౧౬॥ సిగ్గ్హ్యసి బ్రహ్మవనిః
క్షత్రవని స్స్వాహా సిగ్గ్హ్యసి సుప్రజావనీ రాయస్పోషవని స్స్వాహా
। సిగ్గ్హ్యస్యావహ దేవాన్యజమానాయ స్వాహా భూతేభ్యస్త్వా

॥౩॥౧౭॥ ధ్రువో౽సి పృథివీం దృగ్ంహ ధ్రువక్షిదస్యన్తరిక్షం దృగ్ంహ । అచ్యుతక్షిదసి దివం దృగ్ంహాగ్నేర్భస్మాస్యగ్నేః పురీషమసి ॥౪॥౧౮॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే చతుర్థో౽నువాకః ॥

౫॥ యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః । వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః ॥౧॥౧౯॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ంసురే స్వాహా ॥౨॥౨౦॥ ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతగ్ం సూయవసినీ మనవే దశస్యా । వ్యస్కభ్నారోదసీ విష్ణ౽ఏతే దాధర్థ పృథివీమభితో మయూఖైః స్వాహా ॥౩॥౨౧॥ దేవశ్రుతౌ దేవేష్వాఘోషతమ్ । ప్రాచీ ప్రేతమధ్వరం కల్పయన్తీ౽ఊర్ధ్వం యజ్ఞం నయతం మా జిహ్వరతమ్ ॥౪॥౨౨॥ స్వం గోష్ఠమావదతం దేవీ దుర్యే౽ఆయుర్మా నిర్వాదిష్టం ప్రజాం మా నిర్వాదిష్టమ్ । అత్ర రమేథాం వర్ష్మన్పృథివ్యాః ॥౫॥౨౩॥ విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాగ్ంసి । యో౽అస్కభాయదుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయో విష్ణవేత్వా ॥౬॥౨౪॥ దివో వా విష్ణ౽ఉత వా పృథివ్యా మహో వా విష్ణ౽ఉరోరన్తరిక్షాత్ । ఉభా

హి హస్తా వసునా పృణస్వా ప్రయచ్ఛ దక్షిణాదోత సవ్యాద్విష్ణ
వేత్వా ॥౭॥౨౫॥ ప్ర తద్విష్ణు స్తవతే వీర్యేణ మృగోన భీమః
కుచరో గిరిష్ఠాః । యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేష్వ ధిక్షియన్తి
భువనాని విశ్వా ॥౮॥౨౬॥ విష్ణో ర్రరాటమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో
విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువోఽసి । వైష్ణవమసి విష్ణవేత్వా ॥౯॥౨౭॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః॥

౬॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం
పూష్ణోహస్తాభ్యామ్ । ఆదదే నార్యసీదమహగ్గ్ం రక్షసో గ్రీవా
అపికృన్తామి । బృహన్నసి బృహద్రవా బృహతీమిన్ద్రాయ వాచం
వద । రక్షోహణం వలగహనం వైష్ణవీమ్ ॥౧॥౨౮॥ ఇదమహం
తం వలగముద్వపామి యం నో నిష్ట్యో యమమాత్యో నిచఖాన
। ఇదమహం తంవలగముద్వపామి యన్నస్స మానోయమస
మానో నిచఖాన । ఇదమహం తం వలగముద్వపామి యం న
స్సబన్ధుర్యమసబన్ధుర్నిచఖాన । ఇదమహం తం వలగముద్వపామి
యం న స్సజాతో యమసజాతో నిచఖానోత్కృత్యాం కిరామి
॥౨॥౨౯॥ స్వరాళసి సపత్నహా సత్రరాళస్యభిమాతిహా ।
జనరాళసి రక్షోహా సర్వరాళస్యమిత్రహా ॥౩॥౩౦॥ రక్షోహణో

వలగహన్తః ప్రోక్షామి వైష్ణవాన్రక్షోహణో వలగహనోఽవనయామి వైష్ణవాన్ । రక్షోహణో వలగహనోఽవస్తృణామి వైష్ణవాన్ ॥४॥३०॥ రక్షోహణౌ వలగహనావుపదధామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనౌ పర్యూహామి వైష్ణవీ । వైష్ణవమసి వైష్ణవాస్థ ॥౫॥३౨॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యామ్ । ఆదదే నార్యసీదమహగ్ం రక్షసో గ్రీవా అపికృన్తామి । యవోఽసి యవయాస్మద్ద్వేషో యవయారాతీః । దివే త్వాన్తరిక్షాయ త్వా పృథివ్యైత్వా ॥౧॥३३॥ శున్ధన్తాం ల్లోకాః పితృషదనాః పితృ(స)షదనమసి । ఉద్దివగ్ం స్తభానాన్తరిక్షం పృణదృగ్ంహస్వ పృథివ్యామ్ ॥౨॥३४॥ ద్యుతానస్త్వా మారుతో మినోతు మిత్రావరుణౌ ధ్రువేణ ధర్మణా ॥३॥३౫॥ బ్రహ్మవనిత్వా క్షత్రవనిరాయస్పోషవని పర్యూహామి । బ్రహ్మదృగ్ంహ క్షత్రం దృగ్ంహాయుర్దృగ్ంహ ప్రజాం దృగ్ంహ । ధ్రువాసి ధ్రువోఽస్మిన్యజమాన ఆయతనే భూయాత్ । ఘృతేన ద్యావాపృథివీ పూర్యేథామిన్ద్రస్య ఛదిరసి విశ్వజనస్య ఛాయా ॥४॥३౬॥ పరిత్వా గిర్వణో గిర ఇమా భవన్తు విశ్వతః । వృద్ధాయుమను వృద్ధయో

జుష్టా భవన్తు జుష్టయః ॥౫॥౩౭॥ ఇన్ద్రస్య స్యూర్రసీన్ద్రస్య ధ్రువోఽసి । ఐన్ద్రమసి వైశ్వదేవమసి ॥౬॥౩౮॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ విభూరసి ప్రవాహణో వహ్నిరసి హవ్యవాహనః । శ్వాత్రోఽసి ప్రచేతాస్తుథోఽసి విశ్వ వేదాః ॥౧॥౩౯॥ ఉశిగసి కవిరఙ్ఘారిరసి బమ్భారిః । అవస్యూరసి దువస్వాఞ్ఛన్ధ్యూరసి మార్జాలీయః ॥౨॥౪౦॥ ఋతధామాసి స్వర్జ్యోతిస్సముద్రోఽసి విశ్వవ్యచాః । అజోఽస్యేక పాదహిరసి బుధ్న్యః ॥౩॥౪౧॥ సమ్రాళసి (సమరాలసి) కృశానుః పరిషద్యోఽసి పవమానః । నభోఽసి ప్రతక్వా మృష్టోఽసి హవ్యసూదనః ॥౪॥౪౨॥ సమ్రూహ్యోఽసి విశ్వవేదా ఊనాతిరిక్తస్య ప్రతిష్ఠా । అగ్నయ స్సగర్రా స్సగరా స్థ సగరేణ నామ్నారౌద్రేణానీకేన । పాత మాగ్నయః పిపృత మాగ్నయో నమో వోఽస్తు మా మా హిగ్ంసిష్ట ॥౫॥౪౩॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయేఽష్టమోనువాకః ॥

౯॥ జ్యోతిరసి విశ్వరూపం విశ్వేషాం దేవానాగ్ం సమిత్ । త్వగ్ంసోమ తనూకృద్భ్య ద్వేషోభ్యోఽన్యకృతేభ్యః । ఉరు

యున్నాస్మి వరూథగ్గ్ స్వాహా। జుషాణోఽఅప్తురాజ్యస్య వేతు స్వాహా ॥౧॥४४॥ అగ్నే నయ సుపథా రాయేఽఅస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమఉక్తిం విధేమ ॥౨॥४५॥ అయం నోఽఅగ్నిర్వరివస్కృణోత్వయం మృధః పుర ఏతు ప్రభిన్దన్ అయం వాజాఞ్జయతు వాజసాతాఽఅయగ్గ్ం శత్రూఞ్జయతు జర్హృషాణ స్వాహా ॥౩॥४६॥ ఉరు విష్ణో విక్రమస్వోరు క్షయాయ నస్కృధి । ఘృతం ఘృతయోనే పిబ ప్ర- ప్ర యజ్ఞపతిం తిర స్వాహా ॥४॥४७॥ దేవ సవితరేష తే సోమస్తగ్గ్ం రక్షస్వమాత్వా దభన్ । ఏతత్త్వం దేవ సోమ దేవో దేవా ౨॥ఽఉపాగాః ॥౫॥४८॥ ఇదమహం మనుష్యాన్త్సహ రాయస్పోషేణ స్వాహా నిర్వరుణస్య పాశాన్ముచ్యే । అగ్నే వ్రతపాస్త్వే వ్రతపాః ॥౬॥४९॥ యా తవ తనూర్మయ్యభూదేషా సా త్వయి యా మమ తనూస్త్వయ్యభూదియగ్గ్ం సా మయి । యథాయథం నౌ వ్రతపతే వ్రతాన్యను మే దీక్షాం దీక్షాపతిరమగ్గ్స్తాను తపస్తపస్పతిః ॥౭॥౫౦॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ ఉరు విష్ణో విక్రమస్వోరు క్షయాయ నస్కృధి । ఘృతం ఘృతయోనే పిబ ప్ర-ప్ర యజ్ఞపతిం తిర స్వాహా ॥౧॥౫౧॥ అత్యన్యా ౩॥ ఽఅగ్నాం నాన్యాం ౩॥ ఽఉపాగామ్ । అర్వాక్త్వా పరేభ్యః పరోఽవరేభ్యః ॥౨॥౫౨॥ తం త్వా జుషామహే దేవ వనస్పతే దేవయజ్యాయై । దేవాస్త్వా దేవయజ్యాయై జుషన్తాం విష్ణవేత్వా ॥౩॥౫౩॥ ఓషధే త్రాయస్వ స్వధితే మైనగ్గ్ం హిగ్గ్ంసీః । దివం (ద్యాం) మా లేఖీరన్తరిక్షం మా హిగ్గ్ంసీః పృథివ్యా సంభవ ॥౪॥౫౪॥ అయగ్గ్ం హి త్వా స్వధితిస్తేతిజానః ప్రణినాయ మహతే సౌభగాయ । అతస్త్వం దేవ వనస్పతే శతవల్శోవిరోహ సహస్రవల్శావి వయగ్గ్ం రుహేమ ॥౫॥౫౫॥

ఇతి పఞ్చమాధ్యాయే దశమోఽనువాకః ॥

దశానువాకేషు పఞ్చపఞ్చాశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం పఞ్చమోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ అగ్నేస్తనూరసి చత్వారః (౪) ఆపతయేఽష్ట (౮) తప్తాయనీద్వే (౨) ఇన్ద్రఘోషశ్చత్వారః (౪) యుంజతే నవ (౯) దేవస్యత్వా పఞ్చ (౫) పునర్దేవస్యత్వా షట్ (౬) విభూరసి పఞ్చ (౫) జ్యోతిరసి సప్త (౭) ఉరువిష్ణో పఞ్చ ॥ (౫)

అగ్నేస్తనూరసి సహస్రశీర్షా పఞ్చపఞ్చాశత్ (౫౫) (ఓ౩మ్)

అథషష్ఠోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । ఆదదే నార్యసీదమహగ్ం రక్షసో గ్రీవా అపికృన్తామి । యవోఽసి యవయాస్మద్ద్వేషో యవయారాతీః । దివే త్వాన్తరిక్షాయ త్వా పృథివ్యై త్వా। శున్ధన్తాం ల్లోకాః పితృషదనాః పితృషదనమసి ॥౧॥ అగ్రేణీరసి స్వావేశ ఉన్నేతౄణామేతస్య విత్తాదధి త్వా స్థాస్యతి । దేవస్త్వా సవితా మధ్వానక్తు సుపిప్పలాభ్యస్త్వౌషధీభ్యః । దివమగ్రేణాస్పృక్ష ఆన్తరిక్షం మధ్యేనాప్రాః పృథివీముపరేణాదృగ్ంహీః ॥౨॥ యా తే ధామాన్యుశ్మసి గమధ్యై యత్ర గావో భూరిశృఙ్గా అయాసః । అత్రాహ తదురుగాయస్య విష్ణోః పరమం పదమవభారి భూరి ॥౩॥ బ్రహ్మవని త్వా క్షత్రవని రాయస్పోషవని పర్యూహామి । బ్రహ్మ దృగ్ంహ క్షత్రం దృగ్ంహాయుర్దృగ్ంహ ప్రజాం దృగ్ంహ ॥౪॥ విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥౫॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥౬॥ పరివీరసి పరి త్వా దైవీర్విశో వ్యయన్తామ్। పరీమం యజమానగ్ం రాయో మనుష్యాణాం

ద్దివ స్స్వానుర్ స్స్యేషతే పృథివ్యాం ల్లోక ఆర్ణ్యాస్తే పశుః ॥౭॥

ఇతి షష్ఠాధ్యాయే ప్రథమో౽నువాకః ॥

౨॥ ఉపావీర్ స్స్యుప దేవాన్దైవీర్విశః ప్రాగురుశిజో వహ్నితమాన్ । దేవ త్వష్టర్వసురమ హవ్యా తే స్వదన్తామ్ ॥౧॥౮॥ రేవతీ రమధ్వం బృహస్పతే ధారయా వసూని । ఋతస్య త్వా దేవహవిః పాశేన ప్రతిముఞ్చామి ధర్షామానుషః। దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే౽శ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ॥౨॥౯॥ అగ్నీషోమాభ్యాం జుష్టం నియునజ్మి(గ్మి) । అద్భ్యస్త్వౌషధీభ్యః ప్రోక్షామ్యను త్వామాతా మన్యతామను పితాను భ్రాతా సగర్భ్యో౽ను సఖా సయూథ్యః। అగ్నీషోమాభ్యాంత్వా జుష్టం ప్రోక్షామి ॥౩॥౧౦॥ అపాం పేరురస్యాపో దేవీ స్వదన్తు । స్వాత్తం చిత్సద్దేవహవిః ॥౪॥౧౧॥ సం తే ప్రాణో వాతేన గచ్ఛతాగ్గ్ం సమఙ్గాని యజత్రైః । సం యజమాన ఆశిషా ॥౫॥౧౨॥ ఘృతేనాక్తౌ పశుస్త్రాయే థాగ్గ్ం రేవతి యజమానే । ప్రియం ధా ఆవిశ ॥౬॥౧౩॥ ఉరోరన్తరిక్షాత్సజూర్దేవేన వాతేన । అస్యహవిషస్త్మనా యజ సమస్య తన్వాభవ ॥౭॥౧౪॥ వర్షో వర్షీయసి యజ్ఞే యజ్ఞపతిం ధాః । స్వాహా దేవేభ్యో దేవేభ్య

స్వాహా మాహిర్భూర్మా పృదాకుః ॥౮॥౧౫॥

ఇతి షష్ఠాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ నమస్త ఆతానానర్వా ప్రేహి । ఘృతస్యకుల్యా ఉప ఋతస్య పథ్యా ఉప ॥౧॥౧౬॥ దేవీరాపశ్శుద్ధా వోఢ్వగ్గ్ం సుపరివిష్టా దేవేషు । సుపరివిష్టా వయం పరివేష్టారో భూయాస్మ ॥౨॥౧౭॥ వాచం తే శున్ధామి ప్రాణం తే శున్ధామి చక్షుస్తే శున్ధామి శ్రోత్రం తే శున్ధామి । నాభింతే శున్ధామి మేఢ్రం తే శున్ధామి పాయుం తే శున్ధామి చరిత్రాగ్గ్స్తే శున్ధామి ॥3॥౧౮॥ మనస్త ఆప్యాయతాం వాక్త ఆప్యాయతాం ప్రాణస్త ఆప్యాయతాం చక్షుస్త ఆప్యాయతాగ్గ్ శ్రోత్రంత ఆప్యాయతామ్ । యత్తే క్రూరం యదాస్థితం తత్త ఆప్యాయతాం తత్తే నిష్ట్యాయతాం తత్తే శుధ్యతు శమహోభ్యః ॥౪॥౧౯॥ ఓషధే త్రాయస్వ స్వధితేమైనగ్గ్ం హిగ్గ్ంసీః । రక్షసాం భాగోఽసి నిరస్తగ్గ్ం రక్షః ॥౫॥౨౦॥ ఇదమహగ్గ్ం రక్షోఽభితిష్ఠామీదమహగ్గ్ం రక్షోఽవబాధే । ఇదమహగ్గ్ం రక్షోఽధమం తమో నయామి ॥౬॥౨౧॥ ఘృతేన ద్యావాపృథివీ ప్రోర్ణ్వాథాం వాయో వే స్తోకానామ్ । జుషాణోఽఅగ్ని రాజ్యస్య వేతు స్వాహా । స్వాహాకృతేఽఊర్ధ్వనభసం మారుతం గచ్ఛతమ్ ॥౭॥౨౨॥ ఇతి

షష్ఠాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ సం తే మనో మనసా సం ప్రాణః ప్రాణేన గచ్ఛతామ్ । రేళస్యగ్నిష్ట్వా శ్రీణాత్వాపస్త్వా సమరిణన్ ॥౧॥౨౩॥ వాతస్యత్వా ధ్రాజ్యై పూష్ణో రగ్ంహ్యాఽఊష్మణో వ్యథిషత్ । ప్రయుతం ద్వేషః ॥౨॥౨౪॥ ఘృతం ఘృతపావానః పిబత వసాం వసాపావానః పిబత । అన్తరిక్షస్య హవిరసి స్వాహా ॥౩॥౨౫॥ దిశః ప్రదిశ ఆదిశో విదిశ ఉద్దిశో దిగ్భ్యః స్వాహా । ఐన్ద్రః ప్రాణోఽఅఙ్గే-ఽఅఙ్గే నిధీత ఐన్ద్ర ఉదానో ఽఅఙ్గే-అఙ్గేనిదీధే ॥౪॥౨౬॥ దేవ త్వష్టర్భూరి తే సగ్ంసమేతు సలక్ష్మా యద్విషురూపం భవాతి । దేవత్రా యన్తమవసే సఖాయోఽనుత్వా మాతా పితరో మదన్తు ॥౫॥౨౭॥

ఇతి షష్ఠాధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ సముద్రం గచ్ఛస్వాహా దేవగ్ం సవితారం గచ్ఛ స్వాహా । అన్తరిక్షం గచ్ఛ స్వాహా మిత్రావరుణౌ గచ్ఛ స్వాహా । అహోరాత్రే గచ్ఛ స్వాహా ఛన్దాగ్ంసి గచ్ఛ స్వాహా । ద్యావాపృథివీ గచ్ఛ స్వాహా సోమం గచ్ఛ స్వాహా । యజ్ఞంగచ్ఛస్వాహా నభోదివ్యం గచ్ఛస్వాహా । అగ్నిం వైశ్వానరం గచ్ఛ స్వాహా మనో మే హార్ద్యచ్ఛ

॥౧॥౨౮॥ దివం తే ధూమో గచ్ఛత్వన్తరిక్షం జ్యోతిః । పృథివీం భస్మనాపృణ స్వాహా ॥౨॥౨౯॥ మాపో మౌషధీర్హిగ్ంసీర్ధామ్నో ధామ్నోరాజగ్ంస్తతో వరుణ నో ముఞ్చ । యదాహురఘ్న్యా ఇతి వరుణేతి శపామహే తతో వరుణ నో ముఞ్చ ॥౩॥౩౦॥ సుమిత్రియా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై సన్తు యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥౪॥౩౧॥ ఇదమాపః ప్రవహత యత్కించ దురితంమయి । యద్వాహమభిదుద్రోహ యద్వా శేపఽఉతానృతమ్ ॥౫॥౩౨॥

ఇతి షష్ఠాధ్యాయే పంచమోఽనువాకః ॥

౬॥ హవిష్మతీరిమా ఆపో హవిష్మా ౩॥ ఽఆవి వాసతి । హవిష్మాన్దేవోఽఅధ్వరో హవిష్మా ౩॥ ఽఅస్తు సూర్యః ॥౧॥౩౩॥ అగ్నేర్వోఽపన్నగృహస్య సదసి సాదయామి । ఇన్ద్రాగ్న్యోర్భాగ ధేయస్థ మిత్రావరుణయోర్భాగ ధేయస్థ । విశ్వేషాం దేవానాం భాగధేయస్థ ॥౨॥౩౪॥ అమూర్యా ఉపసూర్యేయాభిర్వా సూర్యస్సహ । తా నో హిన్వన్త్వధ్వరమ్ ॥౩॥౩౫॥

ఇతి షష్ఠాధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ హృదేత్వా మనసే త్వా దివేత్వా సూర్యాయ త్వా ।

ఊర్ధ్వోఽఅధ్వరం దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛ ॥౧॥౩౬॥ సోమ రాజన్విశ్వాస్త్వం ప్రజా ఉపావరోహ। విశ్వాస్త్వాం ప్రజా ఉపావరోహన్తు ॥౨॥౩౭॥ శృణోత్వగ్ని స్సమిధా హవం మే శృణ్వన్త్వాపో ధిషణాశ్చ దేవీః । శ్రోతా గ్రావాణో విదుషో న యజ్ఞగ్ం శృణోతు దేవ స్సవితా హవం మే స్వాహా ॥౩॥౩౮॥ దేవీరాపోఽఅపాం నపాద్యోవ ఊర్మిర్హవిష్యః । ఇన్ద్రియావాన్మదిన్తమః ॥౪॥౩౯॥ తం దేవేభ్యో దేవత్రా దాత (దత్త) శుక్రపేభ్యః । యేషాం భాగ స్థస్వాహా ॥౫॥౪౦॥ కార్షిరసి సముద్రస్య త్వాక్షిత్యాఽఉన్నయామి । సమాపోఽఅద్భిరగ్మత సమోషధీభిరోషధీః ॥౬॥౪౧॥ యమగ్నే పృత్సు మర్త్యమవా వాజేషు యం జునాః । స యన్తా శశ్వతీరిష స్స్వాహా ॥౭॥౪౨॥

ఇతి షష్ఠాధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యామ్। ఆదదే రావాసి గభీరమిమమధ్వరం కృధీన్ద్రాయ సుషూతమమ్ । ఉత్తమేన పవినోర్జస్వన్తం మధుమన్తం పయస్వన్తమ్ । నిగ్రాభ్యాస్థ దేవశ్రుత స్తర్పయత మా ॥౧॥౪౩॥ మనోమే తర్పయత వాచం మే తర్పయత

ప్రాణం మే తర్పయత చక్షుర్మే తర్పయత శ్రోత్రం మే తర్పయత । ఆత్మానం మే తర్పయత ప్రజాంమే తర్పయత పశూన్మే తర్పయత గణాన్మే తర్పయత గణా మే మా వితృషన్ ॥౨॥౪౪॥ ఇన్ద్రాయ త్వా వసుమతే రుద్రవత ఇన్ద్రాయ త్వాదిత్యవతే । ఇన్ద్రాయ త్వాభిమాతిఘ్నే శ్యేనాయత్వా సోమ భృతేఽగ్నయేత్వా రాయస్పోషదే ॥౩॥౪౫॥ యత్తేసోమ దివి జ్యోతిర్యత్పృథివ్యాం యదురాఽఅన్తరిక్షే । తేనాస్మై యజమానాయోరు రాయే కృధ్యధి దాత్రే వోచః ॥౪॥౪౬॥ శ్వాత్రా స్థవృత్రతురో రాధోగూర్తా అమృతస్య పత్నీః । తాదేవీర్దేవత్రేమం యజ్ఞం నయతో పహూతా స్సోమస్య పిబత ॥౫॥౪౭॥ మాభేర్మా సంవిక్థా ఊర్జం ధత్స్వధిషణే వీడ్వీ సతీ వీళయేథామూర్జం దధాథామ్ । పాప్మాహతో న సోమః ॥౬॥౪౮॥ ప్రాగపాగుదగధరాక్సర్వతస్త్వాదిశ ఆధావన్తు । అమ్బ నిష్పర సమరీర్విదామ్ ॥౭॥౪౯॥ త్వమఙ్గ ప్రశగ్ంసిషో దేవ శ్శవిష్ఠమర్త్యమ్ । న త్వదన్యో మఘవన్నస్తి మర్డితేన్ద్ర బ్రవీమితే వచః ॥౮॥౫౦॥

ఇతి షష్ఠాధ్యాయే అష్టమోఽనువాకః ॥

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం షష్ఠోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ దేవస్య త్వా సప్త (౭) ఉపావీరస్యష్ట (౮) నమస్తే సప్త (౭) సంతే పఞ్చ (౫) సముద్రం చ (౫) హవిష్మతీస్తిస్రః (౩) హృదే త్వా సప్త (౭) పునర్దేవస్య త్వాఽష్ట (౮)

ఇషే దేవస్య సమాః పఞ్చాశత్ (౫౦)

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్॥ వాచస్పతయే పవస్వ వృష్ణోఽఅగ్ంశుభ్యాం గభస్తి పూతః। దేవో దేవేభ్యః పవస్వ యేషాం భాగోఽసి మధుమతీర్న ఇషస్కృధి ॥౧॥ యత్తే సోమాదాభ్యం నామ జాగృవితస్మై తే సోమ సోమాయ స్వాహా । స్వాహోర్వన్తరిక్షమన్వేమి స్వాఙ్కృతోఽసి విశ్వేభ్య ఇన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యః ॥౨॥ మనస్త్వాష్టు స్వాహా త్వా స్వభవ సూర్యాయ । దేవేభ్యస్త్వా మరీచిపేభ్యో దేవాగ్ంశో యస్మైత్వేళే । తత్సత్యముపరిప్లుతా భఙ్గేన హతోఽసౌ ఫట్ప్రాణాయత్వా వ్యానాయత్వా॥౩॥

ఇతి సప్తమేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః॥

౨॥ ఉపయామగృహీతోఽస్యన్తర్యచ్ఛ మఘవన్పాహి సోమమ్ । ఉరుష్య రాయోఽవేషో యజస్వ ॥౧॥౪॥ అన్తస్తే ద్యావాపృథివీ దధామ్యన్తర్ధామ్యుర్వన్తరిక్షమ్ । సజూర్దేవేభిరవరైః పరైశ్చాన్తర్యామే మఘవన్మాదయస్వ । స్వాహోర్వన్త రిక్షమన్వేమి స్వాఙ్కృతోఽసి విశ్వేభ్య ఇన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యః । మనస్త్వాష్టు స్వాహా త్వా స్వభవ సూర్యాయ । దేవేభ్యస్త్వా మరీచిపేభ్య ఉదానాయత్వా॥౨॥౫॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః॥

3॥ ఆ వాయో భూష శుచిపా ఉపన స్సహస్రం తే నియుతో విశ్వవార । ఉపో తేఽఅన్ధో మద్యమయామి యస్య దేవ దధిషే పూర్వపేయం వాయవే త్వా ॥౧॥౬॥ ఇన్ద్రవాయూ ఇమే సుతా ఉప ప్రయోభిరాగతమ్ । ఇన్దవో వాముశన్తి హి । ఉపయామగృహీతోఽసి వాయవ ఇన్ద్రవాయుభ్యాం త్వైషతే యోని స్సజోషోభ్యాం త్వా ॥౨॥౭॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః॥

౪॥ అయం వాం మిత్రావరుణా(ణౌ) సుత స్సోమ ఋతా వృధా । మమేదిహ శ్రుతగ్ంహవమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసి మిత్రావరుణాభ్యాం త్వా ॥౧॥౮॥ రాయా వయగ్ం సస్వాగ్ంసో మదేమ హవ్యేన దేవా యవసేన గావః । తాం ధేనుం మిత్రావరుణా(ణౌ) యువం నో విశ్వాహా ధత్తమనపస్ఫురన్తీమ్ । ఏషతే యోనిరృతాయుభ్యాం త్వా ॥౨॥౯॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ యా వాం కశా మధుమత్యశ్వినా - సూనృతావతీ । తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్ । ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం

త్వైష తేయోనిర్మాధ్వీభ్యాం త్వా ॥౧॥౧౦॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే పఞ్చమోऽనువాకః ॥

౬॥ తం ప్రత్నథా పూర్వథా విశ్వథేమథా జ్యేష్ఠతాతిం బర్హిషదగ్గ్ స్వర్విదమ్। ప్రతీచీనం వృజనం దోహసే ధునిమాశుం జయన్తమను యాసు వర్ధసే। ఉపయామగృహీతోऽసి శ(ష)ణ్డాయత్వా ॥౧॥౧౧॥ ఏష తే యోనిర్వీరతాం పాహ్యపమృష్టశ్శ(ష)ణ్డో దేవాస్త్వా శుక్రపాః ప్రణయన్త్వనాధృష్టాసి । సువీరో వీరాన్ప్రజనయన్పరీహ్యభి రాయస్పోషేణ యజమానమ్ । సఞ్జగ్మానో దివా పృథివ్యా శుక్ర శ్శుక్రశోచిషా నిరస్తశ్శణ్డ శ్శుక్రస్యాధిష్ఠానమసి ॥౨॥౧౨॥ అచ్ఛిన్నస్య తే దేవ సోమ సువీర్యస్య రాయస్పోషస్య దదితారస్స్యామ । సా ప్రథమా సగ్గ్స్కృతిర్విశ్వవారా స ప్రథమో వరుణో మిత్రోऽగ్నిః ॥౩॥౧౩॥ స ప్రథమో బృహస్పతిశ్చికిత్వాగ్గ్ స్తస్మాऽఇన్ద్రాయ సుతమాజుహోత స్వాహా । తృమ్పన్తు హోత్రా మధ్వోర్యత్స్విష్టం* యత్సుప్రీతం యత్స్వాహా ॥౪॥౧౪॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే షష్ఠోऽనువాకః ॥ * (మధ్వో యత్స్విష్టం)

౭॥ అయం వేనశ్చోదయత్పృశ్నిగర్భా జ్యోతిర్జరాయుః

రజసోవిమానే । ఇమమప్సుపాగ్ంసజ్గమే సూర్యస్య శిశుం న విప్రా మతిభీ రిహన్తి । ఉపయామగృహీతోఽసి మర్కాయత్వా ॥౧॥౧౫॥ మన్ద్రో న యేషు హవనేషుతిగ్మం విపశ్చచ్యా వసుధో ద్రవన్తా । ఆ య శ్చర్యాభిస్తువిన్నృమ్ణోఽస్యాశ్రీణీతాదిశం గభస్తౌ ॥౨॥౧౬॥ ఏష తేయోనిః ప్రజాః పాహ్యపమృష్టో మర్కో దేవాస్త్వా మన్థిపాః ప్రణయన్త్వ నాధృష్టాసి । సుప్రజాః ప్రజాః ప్రజనయన్పరీహ్యభి రాయస్పోషేణ యజమానమ్ । సజ్గ్మానో దివా పృథివ్యా మన్థీమన్థిశోచిషా నిరస్తోమర్కో మన్థినోఽధిష్ఠానమసి ॥౩॥౧౭॥ అచ్ఛిన్నస్య తే దేవ సోమ సువీర్యస్య రాయస్పోషస్య దదితారః స్యామ । సా ప్రథమా సగ్ంస్కృతిర్విశ్వవారా స ప్రథమో వరుణో మిత్రోఽగ్నిః ॥౪॥౧౮॥ సప్రథమో బృహస్పతిశ్చికిత్వాగ్ంస్తస్మాఽఇన్ద్రాయ సుతమాజుహోత స్వాహా । తృమ్పన్తు హోత్రా మధ్వోర్యాస్విష్టం యాస్సుప్రీతాస్సుహుతా యత్స్వాహా ॥౫॥౧౯॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ యే దేవాసో దివ్యే కాదశస్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశస్థ । అప్సుక్షితో మహినైకాదశస్థ తే దేవాసో యజ్ఞమిమం జుషధ్వమ్ ॥౧॥౨౦॥ ఉపయామగృహీతోఽస్యాగ్రయణోఽసి స్వాగ్రయణః ।

ప్రాహి యజ్ఞం ప్రాహి యజ్ఞపతిమ్ ॥౨॥౨౧॥ విష్ణుస్త్వామిన్ద్రియేణ పాతు విష్ణుంత్వం పాహ్యభి సవనాని పాహి। సోమః పవతే సోమః పవతే సోమః పవతే ॥౩॥౨౨॥ అస్మై బ్రహ్మణే పవతేఽస్మై క్షత్రాయ పవతేఽస్మై సున్వతే యజమానాయ పవతే । ఇషఽఊర్జే పవతేఽద్భ్య ఓషధీభ్యః పవతే ద్యావాపృథివీభ్యాం పవతే సుభూతాయ పవతే బ్రహ్మవర్చసాయ పవతే । విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏష తేయో నిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః॥౪॥౨౩॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః॥

౯॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వాబృహద్వతే వయస్వత ఉక్థా యువం గృహ్ణామి । యత్తఽఇన్ద్ర బృహద్వయస్తస్మై త్వా విష్ణవే త్వైషతే యోనిరుక్థేభ్యస్త్వా ॥౧॥౨౪॥ దేవేభ్యస్త్వా దేవాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యాయుషే మిత్రావరుణాభ్యాం త్వా దే వాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యాయుషే । ఇన్ద్రాయత్వా దేవాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యాయుషఽఇన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా దేవాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యా యుషే । ఇన్ద్రాయత్వా దేవాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యాయుషఽఇన్ద్రావరుణాభ్యాంత్వా దేవాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యాయుషే । ఇన్ద్రాబృహస్పతిభ్యాం

త్వాదేవాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యాయుష ఇన్ద్రావిష్ణుభ్యాంత్వా దేవాయువం గృహ్ణామి యజ్ఞస్యాయుషే ॥౨॥౨౫॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ మూర్ధానం దివోఽఅరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృత ఽఆ జాతమగ్నిమ్। కవిగ్ంసమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥౧॥౨౬॥ ఉపయామగృహీతోఽసి ధ్రువోఽసి ధ్రువక్షితిర్ధ్రువాణాం ధ్రువతమోఽచ్యుతానామచ్యు తక్షిత్తమః । ఏషతే యోనిర్వైశ్వానరాయత్వా ॥౨॥౨౭॥ ధ్రువం ధ్రువేణ మనసా వాచా సోమమవనయామి । అథా న ఇన్ద్ర ఇద్విశోఽసపత్నా స్సమనసస్కరత్ ॥౩॥౨౮॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే దశమోఽనువాకః ॥

౧౧॥ యస్తే ద్రప్స స్కన్దతి యస్తేఽఅగ్ంశుర్గ్రావచ్యుతో ధిషణయోరుపస్థాత్ । అధ్వర్యోర్వా పరి వా యః పవిత్రాత్తం తే జుహోమి మనసా వషట్కృతగ్గ్ స్వాహా దేవానాముత్క్రమ ణమసి ॥౧॥౨౯॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే ఏకాదశోఽనువాకః ॥

౧౨॥ ఉపయామగృహీతోఽసి మధవే త్వోపయామ గృహీతో

ఽస్మి మాధవాయ త్వా । ఉపయామగృహీతోఽసి శుక్రాయత్వో
పయామగృహీతోఽసిశుచయేత్వా । ఉపయామగృహీతోఽసి
నభసే త్వోపయామగృహీతోఽసి నభస్యాయత్వా। ఉపయామ
గృహీతోసీషేత్వోపయామ గృహీతో స్యూర్జేత్వా । ఉపయామ
గృహీతోఽసి సహసేత్వోపయామగృహీతోఽసి సహస్యాయత్వా।
ఉపయామగృహీతోఽసి తపసే త్వోపయామగృహీతోఽసి తప
స్యాయత్వా । ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్ంహసస్పతయేత్వా
॥౧॥౩౦॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే ద్వాదశోఽనువాకః॥

౧౩॥ ఇన్ద్రాగ్నీఽఆగతగ్ంసుతం గీర్భిర్నభోవరేణ్యమ్ ।
అస్యపాతం ధియేషితా। ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాగ్నిభ్యాం
త్వైష తేయోనిరిన్ద్రాగ్ని భ్యాంత్వా ॥౧॥౩౧॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే త్రయోదశోఽనువాకః ॥

౧౪॥ ఆ ఘా యేఽఅగ్నిమిన్ధతే స్తృణన్తి బర్హిరానుషక్ ।
యేషామిన్ద్రో యువా సఖా । ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నీన్ద్రాభ్యాం
త్వైషతే యోనిరగ్నీన్ద్రాభ్యాంత్వా ॥౧॥౩౨॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే చతుర్దశోఽనువాకః ॥

౧౫॥ ఓమాసశ్చర్షణీధృతో విశ్వే దేవాస ఆగత । దాశ్వాగ్ంసో దాశుషస్సుతమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏషతేయో నిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః ॥౧॥౩౩॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే పంచదశోఽనువాకః ॥

౧౬॥ విశ్వే దేవాస ఆగత శృణుతా మఽఇమగ్గ్ం హవమ్ । ఏదం బర్హిర్నిషీదత । ఉపయామగృహీతోఽసి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏషతే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః ॥౧॥౩౪॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే షోళశోఽనువాకః ॥

౧౭॥ ఇన్ద్రమరుత్వ ఇహ పాహి సోమం యథా శార్యాతే అపీబ స్సుతస్య । తవ ప్రణీతీతవ శూర శర్మన్నావివాసన్తి కవయస్సు యజ్ఞాః । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వత ఏషతేయో నిరిన్ద్రాయత్వా మరుత్వతే ॥౧॥౩౫॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే సప్తదశోఽనువాకః ॥

౧౮॥ మరుత్వన్తం వృషభం వావృధానమకవారిం దివ్యగ్ం శాసమిన్ద్రమ్। విశ్వాసాహమవసే నూతనాయోగ్రగ్గ్ం సహోదామిహ తగ్గ్ం హువేమ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయత్వా మరుత్వత ఏష తేయో నిరిన్ద్రాయత్వా మరుత్వతే ॥౧॥౩౬॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే౽ష్టాదశో౽నువాకః ॥

౧౯॥ ఉపయామగృహీతో౽సి మరుతామ్ । ఓజసేత్వా ॥౧॥౩౭॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే ఏకోనవింశో౽నువాకః ॥

౨౦॥ సజోషా ఇన్ద్ర సగణో మరుద్భి స్సోమం పిబ వృత్రహాశూర విద్వాన్ । * జహి శత్రూగ్ంరపమృధోనుదస్వాథాభయం కృణుహి విశ్వతోనః। ఉపయామగృహీతో౽సీన్ద్రాయత్వా మరుత్వత ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయత్వా మరుత్వతే ॥౧॥౩౮॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే వింశో౽నువాకః ॥ * (శత్రూ ౨॥౽రప)

౨౧॥ మహా ౩॥౽ఇన్ద్రో నృవదా చర్షణిప్రా ఉతద్విబర్హా అమినస్సహోభిః। అస్మద్ర్యగ్వావృధే వీర్యాయోరుః పృథు స్సుకృతః కర్తృభిర్భూత్ । ఉపయామగృహీతో౽సి మహేన్ద్రాయ త్వైషతే యోనిర్మహేన్ద్రాయత్వా ॥౧॥౩౯॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే ఏకవింశో౽నువాకః ॥

౨౨॥ మహా ౩॥౽ఇన్ద్రో య ఓజసా పర్జన్యో వృష్టిమా ౨॥౽ఇవ। స్తోమైర్వత్సస్య వావృధే । ఉపయామగృహీతో౽సి

మహేన్ద్రియత్వైష తేయోనిర్మహేన్ద్రియత్వా ॥౧॥౪౦॥

ఇతి సప్తమాధ్యాయే ద్వావింశోఽనువాకః ॥

ద్వావింశత్యనువాకషు చత్వారింశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం సప్తమోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ వాచస్పతయే తిస్రః (౩) ఉపయామగృహీతోఽసి (౨) ఆవామో (౨) అయం వాం ద్వే ద్వే (౨) యావామేకా (౧) తం ప్రత్నథా చతస్రః (౪) అయం వేనః పఞ్చ (౫) యే దేవాసశ్చతస్రః (౪) ఇన్ద్రియత్వా ద్వే (౨) మూర్ధానం తిస్రః (౩) యస్తే (౧) మధవే (౧) ఇన్ద్రాగ్నీ ఆగతమ్ (౧) ఆఘాయే (౧) ఓమాసశ్చర్షణీ ధృతః (౧) విశ్వేదేవాసః (౧) ఇన్ద్రమరుత్వః (౧) మరుత్వన్తం వృషభమ్ (౧) సజోషా ఇన్ద్ర (౧) మహాంఇన్ద్రః (౧) పునర్మహాంఇన్ద్ర (౧) ఇత్యేకైకా

వాచస్పతయే ద్వావింశతిరనువాకేషు చత్వారిగ్ంశత్ (౪౦)

అథాష్టమోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ కదా చన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే । ఉపోపేన్ను మఘవన్భూయ ఇన్ను తే దానం దేవస్య పృచ్యత ఆదిత్యేభ్యస్త్వా ॥౧॥ కదా చన ప్రయుచ్ఛస్యుభే నిపాసి జన్మనీ । * తురీయాదిత్య సవనం తఽఇన్ద్రియమాతస్థా అమృతం దివ్యాదిత్యేభ్యస్త్వా ॥౨॥ యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసో భవతా మృళయన్తః । ఆవోఽర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోశ్చిద్యా వరివోవిత్తరాసదాదిత్యేభ్యస్త్వా । వివస్వ ౨॥ఆదిత్యైషతే సోమపీథస్తస్మిన్మత్స్వ ॥౩॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥ * (తుర్యాదిత్య. కా.)

౨॥ శ్రదస్మై నరో వచసే దధాతన యదాశీర్దా దమ్పతీ వామమశ్నుతః। పుమాన్పుత్రో జాయతే విన్దతే వస్వధా విశ్వాహారప ఏధతే గృహే ॥౧॥౪॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ వామమద్య సవితర్వామము శ్వో దివే-దివే వామమస్మభ్యగ్ం సావీః । వామస్య హి క్షయస్య దేవ భూరేరయా ధియా వామభాజ స్స్యామ ॥౧॥౫॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఉపయామగృహీతోఽసి సావిత్రోఽసి చనోధాశ్చనో మయి ధేహి । జిన్వ యజ్ఞం జిన్వ యజ్ఞపతిం భగాయ సవిత్రే త్వా ॥౧॥౬॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఉపయామగృహీతోఽసి సుశర్మాసి సుప్రతిష్ఠానో బృహదుక్షాయ నమః । విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః ॥౧॥౭॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే పంచమోఽనువాకః ॥

౬॥ ఉపయామ గృహీతో సిబృహస్పతి సుతస్యతే దేవసోమ । ఇన్ద ఇన్ద్రియావతః పత్నీవతో గ్రహా ఉబుధ్యాసం ॥౧॥౮॥ అహం పరస్తాదహ మవస్తాద్యదంతరిక్షం తదుమేపితాస । అహగ్గం సూర్యముభయతో దదర్శాహం దేవానాం పరమం గుహాయత్ ॥౨॥౯॥ అగ్నేవాక్పత్ని సజూర్దేవేనత్వష్ట్రా । సోమం పిబస్వాహా ॥౩॥౧౦॥ ప్రజాపతిర్వృషాసి రేతోధా రేతోమయి ధేహి । ప్రజాపతేస్తేవృష్ణోరేతో ధసోరేతో ధామశీయ ॥౪॥౧౧॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ ఉపయామగృహీతోఽసి హరిరసి హారియోజనో హరి భ్యాంత్వా । హర్యోర్ధానాస్థ సహసోమా ఇన్ద్రాయ ॥౧॥౧౨॥ యస్తే దేవ సోమాశ్వ సనిర్భక్షో యో గోసనిః । తస్యతఽఇష్టయజుష స్తుతస్తోమస్య శస్తోక్థస్యోప హూతస్య ఉపహూతస్య భక్షయామి ॥౨॥౧౩॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ యుక్ష్వాహి కేశినా హరీ వృషణా కక్ష్యప్రా । అథా న ఇన్ద్ర సోమపా గిరాముపశ్రుతించర । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయత్వా షోడశినే ॥౧॥౧౪॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ ఆతిష్ఠ వృత్రహన్రథం యుక్తాతే బ్రహ్మణా హరీ । అర్వాచీనగ్ంసు తే మనో గ్రావా కృణోతు వగ్నునా । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయత్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయత్వా షోడశినే ॥౧॥౧౫॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ ఇన్ద్రమిద్ధరీ వహతోఽప్రతిధృష్టశవసమ్ ।. ఋషీణాం చ స్తుతీరుప యజ్ఞం చ మానుషాణామ్ । ఉపయామగృహీతో

ఽసీన్ద్రాయత్వా షోళశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోళశినే ॥౧॥౧౬॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే దశమోఽనువాకః॥

౧౧ ॥ యస్మాన్న జాతః పరోఽఅన్యో ఽఅస్తియ ఆవివేశ భువనాని విశ్వా । ప్రజాపతిః ప్రజయా సగ్ంరరాణస్త్రీణి జ్యోతీగ్ంషి సచతే స షోళశీ ॥౧॥౧౭॥ ఇన్ద్రశ్చ సమ్రాడ్వరుణశ్చ రాజా తౌ తే భక్షం చక్రతురగ్రఽఏతమ్ । తయోరహమను భక్షం భక్షయామి వాగ్దేవీ జుషాణా సోమస్య తృప్యతు సహ ప్రాణేన స్వాహా ॥౨॥౧౮॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే ఏకాదశోఽనువాకః ॥

౧౨॥ అగ్నఽఆయూగ్ంషి పవసఽఆసువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వదుచ్ఛునామ్ । ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయే త్వావర్చసఽఏషతే యోని రగ్నయే త్వావర్చసే । అగ్నే వర్చస్వన్వర్చస్వాగ్స్త్వం దేవేష్వసి । వర్చస్వానహం మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥౧॥౧౯॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే ద్వాదశోఽనువాకః ॥

౧౩॥ అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చ స్సువీర్యమ్ । దధద్రయిం

మయ్యి పోషమ్ । ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయే త్వా వర్చస ఏష
తే యోనిరగ్నయే త్వా వర్చసే । అగ్నే వర్చస్వన్వర్చస్వాగ్స్త్వం
దేవేష్వసి । వర్చస్వానహం మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥౧॥౨౦॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే త్రయోదశోఽనువాకః ॥

౧౪॥ ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ పీత్వీ శిప్రేఽఅవేపయః । సోమ
మిన్ద్ర చమూ సుతమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వౌజస
ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వౌజసే । ఇన్ద్రౌజస్వన్నోజస్వాగ్స్త్వం
దేవేష్వసి । ఓజస్వానహం మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥౧॥౨౧॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే చతుర్దశోఽనువాకః ॥

౧౫॥ అదృశ్రమస్య కేతవో విరశ్మయో జనా ౩॥ఽఅను ।
భ్రాజన్తోఽఅగ్నయో యథా । ఉపయామగృహీతోఽసి సూర్యా
యత్వా భ్రాజ ఏషతే యోని స్సూర్యాయ త్వా భ్రాజే ।
సూర్యభ్రాజస్వన్భ్రాజస్వాగ్స్త్వం దేవేష్వసి । భ్రాజస్వానహం
మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥౧॥౨౨॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే పఞ్చదశోఽనువాకః ॥

౧౬॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః ।
దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ । ఉపఽయామగృహీతోఽసి సూర్యా

యత్వాభ్రాజ ఏష తే యోని స్సూర్యాయ త్వా భ్రాజే ।
సూర్య భ్రాజస్వాన్భ్రాజస్వాగ్గ్స్త్వం దేవేష్వసి భ్రాజస్వానహం
మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥౧॥౨౩॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే షోళశోఽనువాకః ॥

౧౭॥ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణ
స్యాగ్నేః । ఆప్రాద్యావాపృథివీఽఅన్తరిక్షగ్గ్ం సూర్య ఆత్మా జగత
స్తస్థుషశ్చ । ఉపయామగృహీతోఽసి సూర్యాయ త్వా భ్రాజ ఏష
తే యోని స్సూర్యాయత్వా భ్రాజే। సూర్యభ్రాజస్వాన్భ్రాజస్వాగ్గ్స్త్వం
దేవేష్వసి । భ్రాజస్వానహం మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥౧॥౨౪॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే సప్తదశోఽనువాకః ॥

౧౮॥ విన ఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః
। యోఽఅస్మా ౨ ॥ఽఅభిదాసత్యధరం గమయా తమః
। ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా విమృధ ఏష తే
యోనిరిన్ద్రాయ త్వా విమృధే ॥౧॥౨౫॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయేఽష్టాదశోఽనువాకః ॥

౧౯॥ వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోజువం వాజేఽ
అద్యాహువేమ । స నో విశ్వాని హవనాని జోషద్విశ్వశమ్భూ

రవసే స్వాధుకర్మా । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా విశ్వకర్మణ ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయత్వా విశ్వకర్మణే ॥౧॥౨౬॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే ఏకోనవింశోఽనువాకః ॥

౨౦॥ విశ్వకర్మన్హవిషా వావృధాన స్స్వయం యజస్వ పృథివీముత ద్యామ్ । ముహ్యన్త్వన్యేఽఅభిత స్సపత్నా ఇహా స్మాకం మఘవా సూరిరస్తు। ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయత్వా విశ్వకర్మణ ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయత్వా విశ్వకర్మణే ॥౧॥౨౭॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే విగ్ంశోఽనువాకః ॥

౨౧॥ విశ్వకర్మన్హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమిన్ద్రమకృణోరవధ్యమ్ । తస్మై విశ స్సమనమన్త పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో యథాసత్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయత్వా విశ్వకర్మణ ఏషతే యో నిరిన్ద్రాయత్వా విశ్వకర్మణే ॥౧॥౨౮॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే ఏకవింశోఽనువాకః ॥

౨౨॥ ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయేత్వా గాయత్రచ్ఛన్దసం గృహ్ణామీన్ద్రాయత్వా త్రిష్టుప్ఛన్దసం గృహ్ణామి । విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యో జగచ్ఛన్దసం గృహ్ణామ్యనుష్టుప్తేభిగరః ॥౧॥౨౯॥ ప్రేశీనాం త్వాపత్మన్నాధూనోమి కుకూనననాం త్వా పత్మన్నాధూ

నోమి భక్షహానాంత్వా పత్మన్నాధూనోమి మధ్వన్తమానాంత్వా
పత్మన్నాధూనోమి । శుక్రంత్వా శుక్రఽఆధూనోమ్యహ్నో రూపే
సూర్యస్యరశ్మిషు ॥౨॥౩౦॥ కకుహగ్ంం రూపం వృషభస్య రోచతే
బృహత్సో(వ్సో) మ సోమస్య పురోగా శ్శుక్ర శ్శుక్రస్య పురోగాః
। యత్తేసోమాదాభ్యం నామ జాగృవితస్మైత్వా గృహ్ణామి తస్మైతే
సోమ సోమాయ స్వాహా ॥౩॥౩౧॥ ఉశిక్త్వం దేవసోమాగ్నేః
ప్రియం పాథోఽపీహి వశీత్వం దేవ సోమేన్ద్రస్య ప్రియం
పాథోఽపీహి । అస్మత్సఖాత్వం దేవ సోమ విశ్వేషాం దేవానాం
ప్రియం పాథోఽపీహి ॥౪॥౩౨॥

ఇత్యష్టమాధ్యాయే ద్వావింశోఽనువాకః ॥

ద్వావింశతిరనువాకేషు ద్వాత్రింశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయామష్టఽమోధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ కదా చన తిస్రః (౩) శ్రదస్మై (౧) వామమర్య (౧) సావిత్రః (౧) సుశర్మేత్యేకైకా (౧) బృహస్పతి చతస్రః (౪) హరిరసి ద్వే (౨) యుక్ష్వాహి (౧) ఆతిష్ఠ (౧) ఇన్ద్రమిత్యేకైకా (౧) యస్మాన్నజాత ఇతి ద్వే (౨) అగ్నఽఆయూగ్ంషి (౧) అగ్నేపవస్వ (౧) ఉత్తిష్ఠన్ (౧) అదృశ్రమ్ (౨) ఉద్యుతమ్ (౧) చిత్రమ్ (౧) వి నః (౧) వాచస్పతిమ్ (౧) విశ్వకర్మన్ (౧) విశ్వకర్మన్నిత్యేకైకా (౧) అగ్నయేత్వా చతస్రః (౪)

కదా చన ద్వావిగ్గ్ంశతిరనువాకేషు ద్వాత్రిగ్గ్శత్ (౩౨) ఓ౩మ్ ॥

అథ నవమోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ ప్రాణాయమే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ వ్యానాయమే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ । ఉదానాయమే వర్చోదా వర్చసే పవస్వవాచేమే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ ॥౧॥ క్రతూదక్షాభ్యాంమే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ శ్రోత్రాయ మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ । చక్షుర్భ్యాం మే వర్చోదసౌ వర్చసే పవేథామ్ ॥౨॥ ఆత్మనే మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వౌజసే మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వాయుషే మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ । విశ్వాభ్యో మే ప్రజాభ్యో వర్చోదసౌ వర్చసే పవేథామ్ ॥౩॥కోఽసి కతమోఽసి కస్యాసి కో నామాసి । యస్యతే నామామన్మహి యం త్వా సోమేనాతీతృపామ ॥౪॥ భూర్భువస్స్వ స్సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసమ్। సువీరో వీరై స్సుపోషః పోషైః ॥౫॥

ఇతి నవమాధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః॥

౨॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥౧॥౬॥ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆప్రా ద్యావాపృథివీఽఅన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥౨॥౭॥ అగ్నేనయ సుపథా

రాయేఽఅస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మ
జ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తేనమఉక్తిం విధేమ ॥౩॥౮॥
అయం సోఽఅగ్నిర్వరివస్కృణోత్వయం మృధః పుర
ఏతు ప్రభిన్దన్ । అయం వాజాఞ్జయతు వాజసాతాఽఅ
యగ్గ్ం శత్రూఞ్జయతు జర్హృషాణ స్వాహా ॥౪॥౯॥ రూపేణ
వోరూపమభ్యాగాం తుథోవో విశ్వవేదా విభజతు । ఋతస్య
పథా ప్రేత చన్ద్రదక్షిణాః ॥౫॥౧౦॥ విస్వః పశ్యవ్యన్తరిక్షం
యతస్వ సదస్యైః । బ్రాహ్మణమద్య విదేయ పితృమన్తం
పైతృమత్యమృషిమార్షేయగ్గ్ం సుధాతుదక్షిణమ్ ॥౬॥౧౧॥
అస్మద్రాతా దేవత్రాగచ్ఛప్రదాతారమావిశ । అగ్నయేత్వామహ్యం
వరుణోదదాతు సోమృతత్వమశ్యాత్ ॥౭॥౧౨॥ ఆయుర్దాత్రఽఏధి
మయో మహ్యం ప్రతిగ్రహీత్రే । రుద్రాయత్వా మహ్యం వరుణో
దదాతు సోఽమృతత్వమశ్యాత్ । ప్రాణో దాత్రఽఏధిమయో
మహ్యం ప్రతిగ్రహీత్రే । బృహస్పతయే త్వా మహ్యం వరుణో
దదాతు సోఽమృతత్వమశ్యాత్ । త్వగ్దాత్రఽఏధి మయో మహ్యం
ప్రతిగ్రహీత్రే । యమాయ త్వా మహ్యం వరుణో దదాతు
సోఽమృతత్వమశ్యాత్ । వయో దాత్రఽఏధిమయో మహ్యం
ప్రతిగ్రహీత్రే ॥౮॥౧౩॥ కోఽదాత్కస్మాఽఅదాత్కామోఽదాత్కా

మాయాదాత్। కామో దాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా కామైతత్తే
తవ కామ స్తతా భునజామహై ॥౯॥౧౪॥

ఇతి నవమాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ సమిన్ద్రణో మనసా నేషి గోభి స్సగ్గం స్సూరిభిర్మఘవ
న్త్సగ్గ్ స్వస్త్యా । సం బ్రహ్మణా దేవకృతం యదస్తి సం
దేవానాగ్గం సుమతౌ యజ్ఞియానామ్ ॥౧॥౧౫॥ సం వర్చసా
పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సగ్గం శివేన । త్వష్టా
సుదత్రో విదధాతు రాయోఽనుమార్ష్టు తన్వో యద్విలిష్టమ్
॥౨॥౧౬॥ ధాతా రాతి స్సవితేదం జుషన్తాం ప్రజాపతిర్నిధిపా
దేవోఽగ్నిః । త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సగ్గంరరాణో యజ
మానాయ ద్రవిణం దధాతు ॥౩॥౧౭॥ సుగావో దేవా స్సదనా
అకర్మ యఽఆజగ్మేదగ్గం సవనం జుషాణాః । భరమాణా
వహమానా హవీగ్గ్ష్యస్మే ధత్త వసవో వసూని ॥౪॥౧౮॥ యా
౨॥ఽఆవహ ఉశతో దేవ దేవాగ్గ్స్తాన్ప్రేరయ స్వేఽఅగ్నేసధస్థే ।
జక్షివాగ్గంసః పపివాగ్గంసశ్చ విశ్వేఽసుం ఘర్మగ్గ్ స్వరాతిష్ఠతాను
॥౫॥౧౯॥ వయగ్గం హి త్వా ప్రయతి యజ్ఞేఽఅస్మిన్నగ్నే
హోతారమవృణీమహీహ । ఋధగయా ఋధగుతాశమిష్ఠాః

ప్రజానన్యజ్ఞముపయాహి విద్వాన్ ॥౬॥౨౦॥ దేవా గాతువిదో గాతుమ్విత్వా గాతుమిత । మనసస్పత ఇమం దేవ యజ్ఞగ్గ్ స్వాహా వాతేధాః ॥౭॥౨౧॥ యజ్ఞ యజ్ఞం గచ్ఛ యజ్ఞపతిం గచ్ఛస్వాం యోనిం గచ్ఛ స్వాహా । ఏష తే యజ్ఞో యజ్ఞపతే సహసూక్తవాక స్సర్వవీరస్తం (సర్వవీరస్తజ్జుషస్వ) జుషస్వ స్వాహా ॥౮॥౨౨॥

ఇతి నవమాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ మాహిర్భూర్మా పృదాకుః । ఉరుగ్గ్ం హి రాజా వరుణశ్చకార సూర్యాయ పన్థామన్వేతవా ఉ । అపదే పాదా ప్రతిధాతవే ఽకరుతాపవక్తా హృదయావిధశ్చిత్ । నమో వరుణాయాభిష్ఠితో వరుణస్య పాశః ॥౧॥౨౩॥ అగ్నేరనీకమప ఆవివేశాపాం నపాత్ప్రతి రక్షన్నసుర్యమ్ । దమే-దమే సమిధం యక్ష్యగ్నే ప్రతి తే జిహ్వా ఘృతముచ్చరణ్యత్స్వాహా ॥౨॥౨౪॥ సముద్రే తే హృదయమప్స్వన్తస్సం త్వా విశన్త్వోషధీరుతాపః । యజ్ఞస్య త్వా యజ్ఞపతే సూక్తోక్తౌ నమోవాకే విధేమ యత్స్వాహా ॥౩॥౨౫॥ దేవీరాప ఏషవో గర్భస్తగ్గ్ం సుప్రీతగ్గ్ం సుభృతం బిభృత । దేవ సోమైష తే లోకః పరిచ్ఛ వక్షి శం చ వక్షి । అవభృథ నిచుమ్పుణ నిచేరురసి నిచుమ్పుణ । అవ

ద్దైవైర్దేవకృత్తమేనోఽయాసిష మవ్యమర్త్యైర్మర్త్యకృతం పురురావ్ణో దేవ రిషస్పాహి । ద్దేవానాగ్గ్ం సమిదసి ॥४॥२६॥

ఇతి నవమాధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఏజత్తు దశమాస్యో గర్భో జరాయుణా సహ । యథాయం వాయురేజతి యథా సముద్ర ఏజత్యే వాయం దశమాస్యోఽఅస్రజ్జరాయుణా సహ ॥౧॥२७॥ యస్యై తే యజ్ఞియో గర్భో యస్యై యోనిర్హిరణ్యయీ । అఙ్గాన్యహ్రుతా యస్య తం మాత్రా సమజీగమగ్గ్ం స్వాహా ॥२॥२८॥ పురుదస్మో విషురూప ఇన్దురన్తర్మహిమానమానఞ్జ ధీరః । ఏకపదీం ద్విపదీం త్రిపదీం చతుష్పదీమష్టాపదీం భువనాను ప్రథన్తాగ్గ్ం స్వాహా ॥3॥२९॥ మరుతో యస్య హి క్షయే పాథా దివో విమహసః । స సుగోపాతమో జనః ॥४॥30॥ మహీ ద్యౌః పృథివీ చ న ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్ । పిపృతాం నో భరీమభిః ॥౫॥3౧॥

ఇతి నవమాధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ అజిఘ్ర కలశం మహ్యాత్వా విశన్త్విన్దవః । పునరూర్జా నివర్తస్వ సా నః సహస్రం ధుక్ష్వోరుధారా పయస్వతీ పునర్మావిశతా ద్రయిః ॥౧॥3२॥ హవ్యే కామ్యేఽఇళే రన్తే చన్ద్రే జ్యోతేఽదితే

సరస్వతి మహి విశ్రుతి । ఏతా *తేఽఅఘ్న్యే నామాని దేవేషు మా సుకృతం బ్రూతాత్ ॥౨॥౩౩॥ ఇహ రతిరిహ రమధ్వమిహ ధృతిరిహ స్వధృతి స్స్వాహా । ఉపసృజన్ధరుణం మాత్రే ధరుణో మాతరం ధయన్ । రాయస్పోషమస్మాసు దీధరత్స్వాహా ॥౩॥౩౪॥ అగన్మ జ్యోతిరమృతా అభూమ దివం పృథివ్యా అధ్యారుహామ । అవిదామ దేవాన్త్స్వర్జ్యోతిః ॥౪॥౩౫॥ యువం తమి న్ద్రాపర్వతా పురోయుధా యో నః పృతన్యాదప తం-తమిద్ధతం వజ్రేణ తం-తమిద్ధతమ్ । దూరే చత్తాయ చ్ఛన్త్సద్గహనం యదినక్షద్స్మాకగ్ం శత్రూన్పరి శూర విశ్వతో దర్మా దర్షీష్ట విశ్వతః ॥౫॥౩౬॥ భూర్భువస్స్వ స్సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసమ్ । సువీరో వీరై స్సుపోషః పోషైః ॥౬॥౩౭॥

ఇతి నవమాధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥ * (తేఽఅఘ్నియే)

పరమేష్ఠ్యభిధీతః ప్రజాపతిర్వాచి వ్యాహృతాయామన్ధోఅచ్ఛేత స్సవితా సన్యామ్ । విశ్వకర్మా దీక్షాయాం పూషా సోమక్రయ ణ్యామ్॥౧॥౩౮॥ ఇన్ద్రశ్చ మరుతశ్చ క్రయాయోపోత్థితః । అసురః పణ్యమానో మిత్రః క్రీతః ॥౨॥౩౯॥ విష్ణు శ్శిపివిష్టఽఊరాఽ ఆసన్నో విష్ణుర్నరన్ధిషః ప్రోహ్యమాణః । సోమ ఆగతో వరుణ

ఆసన్నాన్ వ్యామాసన్నః ॥3॥40॥ అగ్నిరాగ్నీధ్ర ఇన్ద్రో హవిర్ధానే । అథర్వోపావహ్రియమాణో విశ్వే దేవా అగ్‌ంశుషు న్యుప్యమానేషు ॥4॥41॥ విష్ణురాప్రీతపా ఆప్యాయ్యమానో యమ స్సూయమానో విష్ణు స్సమ్భ్రియమాణః । వాయుః పూయమాన శ్శుక్రః పూతః ॥5॥42॥ శుక్రః క్షీరశ్రీర్మన్థీ సక్తుశ్రీః । విశ్వే దేవాశ్చమసేషూన్నీతోఽసుర్హోమాయోద్యతః ॥6॥43॥ రుద్రో హూయమానో వాతోఽభ్యావృత్తో నృచక్షాః ప్రతిఖ్యాతో భక్షః పీతః పితరో నారాశగ్‌ంసాః స్సాద్యమానః । సిన్ధురవభృథాయోద్యత స్సముద్రోఽభ్యవహ్రియమాణస్సలిలః ప్రప్లుతః॥8॥44॥ యయోరోజసా స్కభితా రజాగ్‌ంసి వీర్యేభిర్వీరతా మ్మాశవిష్ఠా। యా పత్యేతేఽఅప్రతీతా సహోభిర్విష్ణూఽఅగన్వరుణా పూర్వ హూతౌ ॥9॥45॥ దేవాన్దివమగన్యజ్ఞస్తతో మ్మా ద్రవిణమష్టు మనుష్యానన్తరిక్షమగన్యజ్ఞస్తతో మ్మా ద్రవిణమష్టు । పితౄన్పృథివీమగన్యజ్ఞస్తతో మ్మా ద్రవిణమష్టు యం కం చ లోకమగన్యజ్ఞస్తతో మే భద్రమభూత్ ॥10॥46॥

ఇతి నవమాధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

సప్తానువాకేషు షట్ చత్వారిగ్‌ంశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం నవమోఽధ్యాయః

అనువాక సూత్రమ్ ॥ ప్రాణాయ మే పఞ్చ (౫) ఉదుత్యం నవ (౯) సమిద్ధ్రిణోఽష్ట (౮) మాహిశ్చతస్రః (౪) ఏజతు దశమాస్యః పఞ్చ (౫) ఆజిఘ్ర షట్ (౬) పరమేష్ఠీ నవ (౯)

ప్రాణావాజహోతాయజ్ఞాషట్ చత్వారిగ్గ్ంశత్ (౪౬) ఓ౩మ్ ॥

అథ దశమోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భగాయ । దివ్యో గన్ధర్వః కేతపూః కేతం నః పునాతు వాచస్పతిర్వాజం నః స్వదతు ॥౧॥ ధ్రువసదం త్వా నృషదం మనస్సదమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్ ॥౨॥ అప్సుషదం త్వా ఘృతసదం వ్యోమసదమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్ । పృథివిసదం త్వాన్తరిక్షసదం దివిసదం దేవసదం నాకసదమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్ ॥౩॥ అపాగ్ం రసముద్వయసగ్ం సూర్యే సన్తగ్ం సమాహితమ్ । అపాగ్ం రసస్య యో రసస్తం వో గృహ్ణామ్యుత్తమమ్। ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్ ॥౪॥ గ్రహా ఊర్జాహుతయో వ్యన్తో విప్రాయ మతిమ్ । తేషాం విశిప్రియాణాం వోఽహమిష మూర్జగ్ం సమగ్రభమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్ ॥౫॥ సమ్ప్రిచస్థసం మా భద్రేణ

పృఙ్క్త । విప్రృచస్థ విమోప్రాపేన పృఙ్క్త ॥౬॥

ఇతి దశమాధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రోఽసి వాజసాస్త్వయాయం వాజగ్ంసేత్ । వాజస్యను ప్రసవే మాతరం మహీమదితిం నామ వచసా కరామహే । యస్యామిదం విశ్వం భువనమావివేశ తస్యాం నో దేవ స్సవితా ధర్మ సావిషక్ ॥౧॥౭॥ దేవీరాపోఽఅపాన్నపాద్యో వ ఊర్మిః ప్రతూర్తిః । కకున్మాన్వాజసాస్తేనాయం వాజగ్ం సేత్ ॥౨॥౮॥ అప్స్వన్తరమృతామప్సు భేషజమపాముత ప్రశస్తిభిః । అశ్వా భవత వాజినః ॥౩॥౯॥ వాతో వా మనో వా గన్ధర్వా స్సప్తవిగ్ంశతిః। తేఽఅగ్రేఽశ్వమయుఞ్జగ్ంస్తేఽఅస్మిఞ్జవమాదధుః ॥౪॥౧౦॥ వాతరగ్ంహాభవ వాజిన్యుజ్యమాన ఇన్ద్రస్యేవ దక్షిణ శ్శ్రియైధి ॥ యుఞ్జన్తుత్వా మరుతో విశ్వవేదస ఆ తే త్వష్టా పత్సు జవం దధాతు ॥౫॥౧౧॥ జవో యస్తే వాజిన్నిహితో గుహా య శ్శ్యేనే పరీత్తోఽఅచరచ్చ వాతే । తేన నో వాజిన్బలవాన్బలేన వాజజిచ్చైధి సమనే చ పారయిష్ణుః ॥౬॥౧౨॥ వాజినో వాజజితో వాజగ్ం సరిష్యన్తః । బృహస్పతేర్భాగమవజిఘ్రత ॥౭॥౧౩॥

ఇతి దశమాధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ దేవస్య వయగ్గ్ం సవితు స్సవే సత్యసవసః । బృహస్ప తేరుత్తమం నాకగ్గ్ం రుహేమేన్ద్రస్యోత్తమం నాకగ్గ్ం రుహేమ । దేవస్య వయగ్గ్ం సవితు స్సవే సత్యసవసః । బృహస్పతేరుత్తమం నాకమరుహో మేన్ద్రస్యోత్తమం నాకమ రుహామ ॥౧॥౧౪॥ బృహస్పత్తే వాజం జయు బృహస్పతయే వాచం వదత । బృహస్పతిం వాజం జాపయత ॥౨॥౧౫॥ ఇన్ద్రవాజం జయేన్ద్రాయ వాచం వదత । ఇన్ద్రం వాజం జాపయత ॥౩॥౧౬॥ ఏషావస్సా సత్యా సంవాగభూద్యయా బృహస్పతిం వాజమజీజపత । అజీజపత బృహస్పతిం వాచం వనస్పతయో విముచ్యధ్వమ్ ॥౪॥౧౭॥ దేవస్య వయగ్గ్ం సవితు స్సవే సత్యసవసః । బృహస్పతేర్వాజజితో వాజం జేష్మ ॥౫॥౧౮॥ వాజినో వాజం జయుతాధ్వన స్కభ్నన్తః । యోజనా మిమానాః కాష్ఠాం గచ్ఛత ॥౬॥౧౯॥ ఏషస్య వాజీ క్షిపణిం తురణ్యతి గ్రీవాయాం బద్ధోఽఅపికక్షఽఆసని । క్రతుం దధిక్రా అను సంతవీత్వత్పథామఙ్కాగ్గ్స్య న్వాపనీఫణత్ ॥౭॥౨౦॥ ఉత స్మాస్య ద్రవతస్తురణ్యతః పర్ణం న వేరనువాతి ప్రగర్ధినః । శ్యేనస్యేవ ధ్రజతోఽఅఙ్కసం పరి దధిక్రాణ్ణ స్సహోర్జా తరిత్రతః ॥౮॥౨౧॥ శం నో భవన్తు వాజినో హవేషు

ద్దేవతాతా మిత్రద్రవ స్స్వర్కాః । జమ్భయన్తోఽహిం వృకగ్గం రక్షాగ్గంసి సనేమ్యస్మద్యుయవన్నమీవాః ॥౯॥౨౨॥ తే నోఅర్వన్తో హవనశ్రుతో హవం విశ్వే శృణ్వన్తు వాజినో మితద్రవః। సహస్రసామేధసాతాఽఇవ త్మనా మహోయే ధనగ్గం సమిథేషు జభ్రిరే ॥౧౦॥౨౩॥ వాజే-వాజేఽవత వాజినో నో ధనేషు విప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః। అస్య మధ్యః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభిర్దేవయానైః ॥౧౧॥౨౪॥ ఆమా వాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదేమే ద్యావాపృథివీ విశ్వరూపే । ఆ మాగన్తం పితరా మాతరా యువమా మా సోమోఽఅమృతత్వాయ గమ్యాత్ ॥౧౨॥౨౫॥వాజినో వాజజితో వాజగ్గం సస్రువాగ్గంసః । బృహస్పతేర్భాగమవజిఘ్రత నిమృజానాః ॥౧౩॥౨౬॥

ఇతి దశమాధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఆపయే స్వాహా స్వాపయే స్వాహాఽపిజాయ స్వాహాక్రతవే స్వాహా । వసవే స్వాహాఽహర్పతయే స్వాహా । అహ్నే ముగ్ధాయ స్వాహా ముగ్ధాయ వైనగ్గంశినాయ స్వాహా వినగ్గంశినఽ ఆన్త్యాయనాయ స్వాహాఽన్త్యాయ భౌవనాయ స్వాహా భువనస్య పతయే స్వాహాధిపతయే స్వాహా ॥౧॥౨౭॥ ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం

ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్గ్ శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతామ్ । పృష్ఠం యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతామ్ ॥౨॥౨౮॥ జాయుఽఏహి స్వో రోహావ । ప్రజాపతేః ప్రజా అభూమ స్వర్దేవా అగన్మామృతా అభూమ ॥౩॥౨౯॥ అస్మే వోఽఅస్త్వింద్రియ మస్మే నృమ్ణముత క్రతుః । అస్మే వర్చాగ్గ్ంసి సన్తు వః ॥౪॥౩౦॥ నమో మాత్రే పృథివ్యాఽఇయం తే రాడ్యన్తాసి యమనః । ధ్రువోఽసి ధరుణః కృష్యై క్షేమాయ రయ్యై పోషాయ ॥౫॥౩౧॥

ఇతి దశమాధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ వాజస్యేమం ప్రసవ స్సుషువేఽగ్రే సోమగ్గ్ం రాజాన మోషధీష్వప్సు । తా అస్మభ్యం మధుమతీర్భవన్తు వయగ్గ్ం రాష్ట్రే జాగృయామ పురోహితాః ॥౧॥౩౨॥ వాజస్యేదం ప్రసవ ఆబభూవేమా చ విశ్వా భువనాని సర్వతః । సనేమి రాజా పరియాతి విద్వాన్రయిం పుష్టిం వర్ధయమానో ఽఅస్మే ॥౨॥౩౩॥ వాజస్యేమాం ప్రసవ శ్శిశ్రియే దివమిమా చ విశ్వా భువనాని సమ్రాట్ । అదిత్సన్తం దాపయతి ప్రజానన్త్స నో రయిగ్గ్ం సర్వవీరం నియచ్ఛతు ॥౩॥౩౪॥ అగ్నే అచ్ఛావదేహ నః

ప్రతినస్సుమనా భవ । ప్రనో యచ్ఛ సహస్రజిత్త్వగ్గ్ం హి ధనదా అసి ॥౪॥౩౫॥ సోమగ్గ్ం రాజానమవసేఽగ్నిమన్వారభామహే । ఆదిత్యం విష్ణుగ్గ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్ ॥౫॥౩౬॥ ప్రనో యచ్ఛత్వర్యమా ప్రపూషా ప్ర సరస్వతీ । ప్రవాగ్దేవీ దదాతు నః ॥౬॥౩౭॥ అర్యమణం బృహస్పతిమిన్ద్రం దానాయ చోదయ । వాచం విష్ణుగ్గ్ం సరస్వతీగ్గ్ం సవితారం చ వాజినమ్ ॥౭॥౩౮॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । సరస్వత్యై వాచో యన్ తుర్యే తుర్యం దధామి । బృహస్పతేష్ట్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీన్ద్రస్య త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామి ॥౮॥౩౯॥

ఇతి దశమాధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ అగ్నిరేకాక్షరేణ ప్రాణముదజయత్తముజ్జేషమశ్వినౌ ద్వ్యక్షరేణ ద్విపదో మనుష్యానుదజయతాం తానుజ్జేషమ్ । విష్ణుస్త్ర్యక్షరేణ త్రీనిమాఀల్లోకానుదజయత్తానుజ్జేషగ్గ్ం సోమశ్చతురక్షరేణ చతుష్పదః పశూనుదజయత్తానుజ్జేషమ్ ॥౧॥౪౦॥ పూషా పఞ్చాక్షరేణ పఞ్చఽఋతూనుదజయత్తానుజ్జేషగ్గ్ం సవితా షళక్షరేణ షళృతూనుదజయత్తానుజ్జేషమ్ । మరుత

స్సప్తాక్షరేణ సప్త గ్రామ్యాన్పశూనుదజ యుగ్గ్‌స్తానుజ్జేష
బృహస్పతిరష్టాక్షరేణ గాయత్రీముదజయుత్తాముజ్జేషమ్ ॥౨॥౪౧
మిత్రో నవాక్షరేణ త్రివృతగ్గ్ స్తోమముదజయుత్త ముజ్జేషం వరుణో
దశాక్షరేణ విరాజముదజయుత్తాముజ్జేషమ్ । ఇన్ద్ర ఏకాదశాక్ష
రేణ త్రిష్టుభముదజయుత్తాముజ్జేషం విశ్వే దేవా ద్వాదశాక్షరేణ
జగతీముదజయుగ్గ్‌స్తాముజ్జేషమ్ ॥౩॥౪౨॥ వసవస్త్రయోదశాక్షరేణ
త్రయోదశగ్గ్ స్తోమముదజయుగ్గ్‌స్త ముజ్జేషగ్గం రుద్రాశ్చతుర్ద
శాక్షరేణ చతుర్దశగ్గ్ స్తోమముద జయుగ్గ్‌స్తముజ్జేషమ్। ఆదిత్యాః
పంచదశాక్షరేణ పంచదశగ్గ్ స్తోమముదజయుగ్గ్‌స్తముజ్జేషము దితి
షోళశాక్షరేణ షోళశగ్గ్ స్తోమముదజయుత్తముజ్జేషమ్ । ప్రజాపతి
స్సప్తదశాక్షరేణ సప్తదశగ్గ్ స్తోమముదజయుత్తముజ్జేషమ్ ॥౪॥౪౩॥

ఇతి దశమాధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

షళనువాకేషు త్రిచత్వారింశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం దశమోఽధ్యాయః

అనువాక సూత్రమ్ ॥ దేవసవితష్షట్ (౬) ఇన్ద్రస్య వజ్ర
స్సప్త (౭) దేవస్య వయంత్రయోదశ (౧౩) ఆపయే పఞ్చ (౫)
వాజస్యేమమష్ట (౮) అగ్నిరేకాక్షరేణ చతస్రః (౪)

దేవసవితరిమగ్గ్‌స్తనం త్రయశ్చత్వారిగ్గ్‌శత్ (౪౩) (ఓమ్)

అథైకాదశోఽధ్యాయః

-ఓ౩మ్ ॥ఏషతే నిరృతే భాగస్తం జుషస్వ స్వాహాఽగ్నినే
త్రేభ్యోదేవేభ్యః పురస్సద్భ్య స్స్వాహా యమనేత్రేభ్యో దేవేభ్యో
దక్షిణసద్భ్య స్స్వాహా । విశ్వదేవనేత్రేభ్యో దేవేభ్యః పశ్చాత్సద్భ్య
స్స్వాహా మిత్రావరుణనేత్రేభ్యో వా మరున్నేత్రేభ్యో వా దేవేభ్య
ఉత్తరసద్భ్య్యహా । సోమనేత్రేభ్యో దేవేభ్య ఉపరిసద్భ్యో దువస్వద్భ్య
స్వాహా ॥౧॥ యే దేవా అగ్నినేత్రాః పురస్సదస్తేభ్యస్స్వాహా
యే దేవా యమనేత్రా దక్షిణసదస్తేభ్య స్స్వాహా । యే దేవా
విశ్వదేవనేత్రాః పశ్చాత్సదస్తేభ్య స్స్వాహాయే దేవామిత్రా వరు
ణనేత్రా వా మరున్నేత్రా వోత్తరసదస్తేభ్య స్స్వాహా । యే దేవా
స్సోమనేత్రా ఉపరిసదో దువస్వన్తస్తేభ్య స్స్వాహా ॥౨॥ అగ్నే
సహస్వ పృతనా అభిమాతీరపాస్య । దుష్టరస్తరన్న రాతీర్వర్చోధా
యజ్ఞవాహసి। దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం
పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ॥౩॥ ఉపాగ్గ్ంశోర్వీర్యేణ జుహోమి హతగ్గ్ం
రక్షస్స్వాహా । రక్షసాం త్వా వధాయావధిష్మ రక్షోఽముష్యత్వా
వధాయామువధిష్మ । జుషాణోఽధ్వాజ్యస్య వేతు స్వాహా ॥౪॥

ఇత్యేకాదశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ అపో దేవా మధుమతీరగృభ్ణన్నూర్జస్వతీ రాజస్వశ్చితానాః । యాభిర్మిత్రావరుణావభ్యషిఞ్చన్యాభిరిన్ద్రమనయన్నత్యరాతీః ॥౧॥౫॥ వృష్ణ ఊర్మిరసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహావృష్ణ ఊర్మిరసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దేహి । వృషసేనోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహా వృషసేనోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దేహి ॥౨॥౬॥ అర్థేతస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహార్థేతస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । ఓజస్వతీస్థ రాష్ట్ర దా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహౌజస్వతీస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । ఆపః పరివాహిణీస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహాపః పరివాహిణీస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । అపాం పతిరసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహాపాం పతిరసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దేహి । అపాం గర్భోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహాపాం గర్భోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దేహి । సూర్యవర్చసస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా సూర్యవర్చసస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । సూర్యత్వచస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మేదత్త స్వాహా సూర్యత్వచస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । వ్రజక్షితస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం

మే దత్త స్వాహా ప్రజక్షిత్స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । వాశాస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా వాశాస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । మాన్దాస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా మాన్దాస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । శక్వరీ స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రంమేదత్త స్వాహా శక్వరీస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మైదత్త । జనభృతస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రంమేదత్త స్వాహా జనభృతస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మైదత్త। విశ్వభృతస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా విశ్వభృతస్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మైదత్త । శైష్ఠాస్థరాష్ట్రదా రాష్ట్రం మేదత్తస్వాహా శైష్ఠా (ప్రాష్వా) స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త । ఆప స్వారాజ్ఞీ (స్వారాగ్నీ) స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త ॥౩॥౭॥ సం మధుమతీర్మధుమతీభిః పృచ్యన్తాం మహి క్షత్రం క్షత్రియాయ వన్వానాః। అనాధృష్టాస్సీదత సహౌజసో మహి క్షత్రం క్షత్రియాయ దధతీః ॥౪॥౮॥

ఇత్యేకాదశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ సవితా త్వా ప్రసవానాగ్గ్ం సువతామగ్నిర్గృహపతీనాగ్గ్ం సోమో వనస్పతీనామ్ । బృహస్పతిర్వాచఽఇన్ద్రో జ్యైష్ఠ్యాయ

రుద్రః పశూనాం మిత్ర స్సత్యానాం వరుణో ధర్మపతీనామ్ ॥౧॥౯॥ ఇమం దేవా అసపత్నగ్ం సువధ్వం మహతే క్షత్రాయ మహతే జ్యైష్ఠ్యాయ । ఇమమముమముష్య పుత్రమముష్యై పుత్రమస్యై విశే ॥౨॥౧౦॥ ఏష వః కురవో రాజైష వః పఞ్చాలా రాజా । సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ం రాజా ॥౩॥౧౧॥

ఇత్యేకాదశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ సోమస్య త్విషిరస్యగ్నయే స్వాహా సోమాయ స్వాహా సవిత్రే స్వాహా సరస్వత్యై స్వాహా । పూష్ణే స్వాహా బృహస్పతయే స్వాహా ॥౧॥౧౨॥ ఇన్ద్రాయ స్వాహాగ్ంశాయ స్వాహా శ్లోకాయ స్వాహా ఘోషాయ స్వాహా భగాయ స్వాహార్యమ్ణే స్వాహా । పవితురస్థః ప్రసవ ఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ సూర్యస్య రశ్మిభిః। అని భృష్టమసి వాచో బన్ధుస్తపోజా స్సోమస్య ధాత్రమసి స్వాహా రాజస్వః ॥౨॥౧౩॥ సధమాదో ద్యుమ్నినీరాప ఏతా అనాధృష్టా అపస్యో వసానాః । పస్త్యాసు చక్రే వరుణ స్సధస్థమపాగ్ం శిశుర్మాతృతమాస్వన్తః ॥౩॥౧౪॥ క్షత్రస్యోల్బమసి క్షత్రస్య జరాయ్వసి క్షత్రస్య నాభిరసి క్షత్రస్య యోనిరసి । ఇన్ద్రస్య

వార్త్రఘ్నమసి త్వయాయం వృత్రం వధ్యాన్మిత్రస్యాసి వరుణస్యాసి ॥౪॥౧౫॥ రుజాసి ద్రువాసి క్షుపాసి । పాతైనం ప్రాఞ్చం పాతైనం ప్రత్యఞ్చం పాతైనం తిర్యఞ్చం దిగ్భ్యః పాత ॥౫॥౧౬॥ ఆవిర్మర్యా ఆవిత్తో౽అగ్నిర్గృహపతిరావిత్త ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవా అవిత్తః పూషా విశ్వవేదా ఆవిత్తౌ మిత్రావరుణౌ ధృతవ్రతౌ। ఆవిత్తే ద్యావాపృథివీ విశ్వశమ్భూ ఆవిత్తాదితిరురుశర్మా ॥౬॥౧౭॥

ఇత్యేకాదశే౽ధ్యాయే చతుర్థో౽నువాకః ॥

౫॥ అవేష్టా దన్దశూకాః ప్రాచీమారోహ గాయత్రీ త్వావతు । రథన్తరగ్గం సామత్రివృత్ స్తోమో వసన్త ఋతుర్బ్రహ్మ ద్రవిణమ్ ॥౧॥౧౮॥ దక్షిణామారోహ త్రిష్టుప్త్వావతు । బృహత్సామ పఞ్చదశ స్తోమో గ్రీష్మ ఋతుః క్షత్రం ద్రవిణమ్ ॥౨॥౧౯॥ ప్రతీచీమారోహ జగతీ త్వావతు । వైరూపగ్గం సామ సప్తదశ స్తోమోవర్షా ఋతుర్విడ్ ద్రవిణమ్ ॥౩॥౨౦॥ ఉదీచీమారోహానుష్టుప్త్వావతు । వైరాజగ్గం సామైకవిగ్గంశ స్తోమశ్శరదృతుః ఫలం ద్రవిణమ్ ॥౪॥౨౧॥ ఊర్ధ్వామరోహ పఙ్క్తిస్త్వావతు । శాక్వర రైవతే సామనీ త్రిణవత్రయస్త్రిగ్గంశౌ స్తోమౌ హేమన్తశిశిరా౽ఋతూ వర్చో ద్రవిణమ్ । ప్రత్యస్తం నముచేః

శ్శిరః ॥౫॥౨౨॥ సోమస్య త్విషీరసి తవేవమ్మేత్విషిర్భూయాత్ ।
మృత్యోః పాహ్యోజో౽సి సహో౽స్యమృతమసి ॥౬॥౨౩॥ హిర
ణ్యరూపా౽ఉషసో విరోక౽ఉభా౽ఇన్ద్రా౽ఉదిథః సూర్యశ్చ ।
ఆరోహతం వరుణ మిత్రగర్తం తతశ్చక్షాథామదితిం దితిం చ
। మిత్రో౽సి వరుణో౽సి ॥౭॥౨౪॥

ఇత్యేకాదశే౽ధ్యాయే పఞ్చమో౽నువాకః ॥

౬॥ సోమస్య త్వా ద్యుమ్నేనాభిషిఞ్చామ్యగ్నేర్భ్రాజసా
సూర్యస్య వర్చసా। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ మరుతామోజసా క్షత్రాణాం
క్షత్రపతిరేధ్యతి దిద్యూన్పాహి ॥౧॥౨౫॥ ఇమం దేవా అసపత్నగ్ంం
సువధ్వం మహతే క్షత్రాయ మహతే జ్యైష్ఠ్యాయ మహతే జాన
రాజ్యాయ । ఇమమముమముష్య పుత్రమముష్యోః పుత్రమస్యై
విశే॥౨॥౨౬॥ ఏష వః కురవో రాజైష వః పఞ్చాలా రాజా।
సోమో౽స్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ంం రాజా ॥౩॥౨౭॥ ప్ర పర్వ
తస్య వృషభస్య పృష్ఠాన్నావశ్చరన్తి స్వసిచ ఇయానాః । తా
ఆవవృత్రన్నధరాగుదక్తా అహిం బుధ్న్యమను రీయమాణాః ।
విష్ణోర్విక్రమణమసి విష్ణోర్విక్రాన్తమసి విష్ణోః క్రాన్తమసి ॥౪॥౨౮॥
ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా రూపాణి పరితాబభూవ।

యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నోఽఅస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥౫॥౨౯॥ రుద్ర యత్తే క్రివి పరం నామ । తస్మై హుతమస్యమేష్టమసి స్వాహా ॥౬॥౩౦॥

ఇత్యేకాదశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రోఽసి మిత్రావరుణయోస్త్వా ప్రశాస్త్రోః ప్రశిషా యునజ్మి(గ్మి) । అవ్యథాయై త్వా స్వధాయై త్వారిష్టః ఫల్గునః । మరుతాం ప్రసవేన జయాపామ మనసా సమిన్ద్రియేణ ॥౧॥౩౧॥ మాతఽఇన్ద్రతే వయం తురాషాళయుక్తాసోఽఅబ్రహ్మతా విదసామ । తిష్ఠా రథమధి యద్వజ్రహస్తా రశ్మీన్దేవ యువసే స్వశ్వాన్ ॥౨॥౩౨॥ అగ్నయే గృహపతయే స్వాహా సోమాయ వనస్పతయే స్వాహా। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియాయ స్వాహా మరుతామోజసే స్వాహా । పృథివి మాతర్మా మా హిగ్గ్ంసీర్మోఽఅహం త్వామ్ ॥౩॥౩౩॥ హగ్గ్ంస శ్శుచిషద్వసురన్తరిక్ష సద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ । నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమ సదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥౪॥౩౪॥ ఇయదస్యాయురస్యాయుర్మే దేహి (ధేహి, కా,) యుఙ్ఙసి వర్చోఽసి వర్చో మే దేహి (ధేహి, కా) । ఊర్గస్యూర్జం

మయి ధేహీన్ద్రస్య వాం బాహూ వీర్యకృతా ఉఽక్షపావహరామి ||౫||౩౫||

ఇత్యేకాదశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ||

౮|| స్యోనాసి సుషదాసి క్షత్రస్య యోనిరసి | స్యోనామాసీద సుషద్ధామాసీద క్షత్రస్య యోనిమాసీద ||౧||౩౬|| నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా | సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః ||౨||౩౭|| అభిభూరస్యయానాస్తే పఞ్చ దిశః కల్పన్తామ్ | బ్రహ్మగ్స్త్వం బ్రహ్మాసి ||౩||౩౮|| సవితాసి సత్యప్రసవో వరుణోఽసి సత్యౌజాః | ఇన్ద్రోఽసి విశౌజా రుద్రోఽసి సుశేవః ||౪||౩౯|| ప్రియఙ్కర శ్రేయస్కర భూయస్కర | ఇన్ద్రస్య వజ్రోఽసి తేన మే రధ్య ||౫||౪౦|| అగ్నిః పృథుర్ధర్మణస్పతిర్జుషాణోఽఅగ్నిః పృథుర్ధర్మణస్పతిః | ఆజ్యస్యహవిషో వేతు స్వాహా | స్వాహాకృతాః సూర్యస్య రశ్మిభిర్యతధ్వగ్ం సజాతానాం మధ్యమేష్ఠ్యాయ ||౬||౪౧||

ఇత్యేకా దశేఽధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ||

౯|| సవిత్రా ప్రసవిత్రా సరస్వత్యా వాచా | త్వష్ట్రా రూపైః పూష్ణా పశుభిరిన్ద్రేణాస్మే ||౧||౪౨|| బృహస్పతినా బ్రహ్మణా

వరుణేనౌజసాగ్నినా తేజసా సోమేన రాజ్ఞా । విష్ణునా దేవతయా దక్షమ్యేమం యజ్ఞం విష్ణుమాప్నవాని ॥౨॥౪౩॥

ఇత్యేకాదశేఽధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ అశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే పచ్యస్వ । వాయోః పూతః పవిత్రేణ ప్రత్యఙ్క్సోమో అతిస్రుతః । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥౧॥౪౪॥ కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ। ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనానియే బర్హిషో నమఉక్తిం న జగ్ముః। ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయత్వా సుత్రామ్ణే ॥౨॥౪౫॥ యువగ్గం సురామమశ్వినా నముచావాసురే సచా । విపిపానా శుభస్పతీ ఇన్ద్రం కర్మస్వావతమ్ ॥౩॥౪౬॥ పుత్రమివ పితరావశ్వినోభేన్ద్రావథుః కావ్యైర్దగ్గ్ంసనాభిః । యత్సురామం వ్యపిబః శచీభిః స్సరస్వతీ త్వా మఘవన్నభిష్ణక్ ॥౪॥౪౭॥

ఇత్యేకాదశేఽధ్యాయే దశమోఽనువాకః ॥

దశానువాకేషు సప్తచత్వారింశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయామేకాదశమోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ ఏష తే చతస్రః (౪) అపోదేవాశ్చ (౪) సవితా త్వా తిస్రః (౩) సోమస్యత్విషి షట్ (౬) అవేష్టా

సప్త (౭) సోమస్యత్వా షట్ (౬) ఇన్ద్రస్య వజ్రః పఞ్చ (౫) స్యోనాసి షట్ (౬) సవిత్రా ద్వే (౨) అశ్విభ్యాం చతస్రః (౪) ఏషతేతేజోఽసి సప్తచత్వారిగ్గంశత్ (౪౭)

మన్త్రజ్ఞాపనసూచీ ॥ అర్ధేత ఓజస్వతీరాపోఽపాం పతిరపాం గర్భ స్సూర్యవర్చస స్సూర్యత్వచో వ్రజక్షితో వాశామాన్దా శ్శక్వరీర్జనభృతో విశ్వభృతశ్శైష్ఠాఽఆపః ॥ ఓమ్ ॥

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ యుఞ్జానః ప్రథమం మనస్తత్త్వాయ సవితా ధియః । అగ్నేర్జ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్ ॥౧॥ యుక్తేన మనసా వయం దేవస్య సవితు స్సవే । స్వర్గేయాయ శక్త్యై ॥౨॥ యుక్త్వాయ సవితా దేవాన్త్స్వర్యతో ధియా దివమ్ । బృహజ్జ్యోతిః కరిష్యత స్సవితా ప్రసువాతి తాన్ ॥౩॥ యుఞ్జతే మనఽఉత యుఞ్జతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః । వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః ॥౪॥ యుజే వాం బ్రహ్మ పూర్వ్యం నమోభిర్వి శ్లోక ఏతు పథ్యేవ సూరేః। శృణ్వన్తు విశ్వేఽఅమృతస్య పుత్రా ఆ యే ధామాని దివ్యాని తస్థుః ॥౫॥ యస్య ప్రయాణమన్వన్యఽఇద్యయుర్దేవా దేవస్య మహిమానమోజసా । యః పార్థివాని విమమే స ఏతశో రజాగ్ంసి దేవ స్సవితా మహిత్వనా ॥౬॥ దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భగాయ । దివ్యో గన్ధర్వః కేతపూః కేతం నః పునాతు వాచస్పతిర్వాచం న స్స్వదతు ॥౭॥ఇమం నో దేవ సవితర్యజ్ఞం ప్రణయ దేవావ్యగ్ం సఖివిదగ్ం సత్రాజితం ధనజితగ్ స్వర్జితమ్ । ఋచా

స్తోమ్మగ్గ్ం సమర్ధయ గాయ్త్రేణ రథన్తరం బృహద్గా య్త్రవర్తని
స్వాహా ॥౮॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం
పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । ఆదదే గాయ్త్రేణ ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్పృథివ్యా
స్సధస్థాదగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వదాభర । త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్
॥౯॥ అభ్రిరసి నార్యసి త్వయా వయమ్మగ్నిగ్గ్ం శకేమ ఖనితుమ్
। సధస్థఽఆజాగతేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్ ॥౧౦॥ హస్తఽఆధాయ
సవితా బిభ్రదభ్రిగ్గ్ం హిరణ్యయీమ్ । అగ్నేర్జ్యోతిర్నిచాయ్య
పృథివ్యా అధ్యాభరదానుష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్ ॥౧౧॥

ఇతి ద్వాదశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ప్రతూర్తం వాజిన్నాద్రవ వరిష్ఠామను సంవతమ్ । దివి
తే జన్మ పరమమన్తరిక్షే తవ నాభిః పృథివ్యామధి యోనిరిత్
॥౧॥౧౨॥ యుఞ్జాథాగ్గ్ం రాసభం యువమస్మిన్యామే వృష
ణ్వసూ । అగ్నిం భరన్తమస్మయుమ్ ॥౨॥౧౩॥ యోగే-యోగే
తవస్తరం వాజే-వాజే హవామహే । సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే
॥౩॥౧౪॥ ప్రతూర్వన్నేహ్యవక్రామన్నశస్తీ రుద్రస్య గాణపత్యం
మయోభూరేహి । ఉర్వన్తరిక్షంవీహి స్వస్తిగవ్యూతిరభయాని
కృణ్వ న్పూష్ణా సయుజా సహ ॥౪॥౧౫॥ పృథివ్యాస్సధస్థాదగ్నిం
పురీష్యమఙ్గిరస్వదాభర । అగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వదచ్ఛేమోఽగ్నిం

పురీష్యమఙ్గిరస్వ ద్భరిష్యామః ॥౫॥౧౬॥ అన్వగ్నిరుషసామగ్రమఖ్య
దన్వహాని ప్రథమో జాతవేదాః । అను సూర్యస్య పురుత్రా చ రశ్మీ
నను ద్యావాపృథివీఽఆతతన్థ ॥౬॥౧౭॥ ఆగత్యవాజ్యధ్వనస్సర్గం
సర్వామృధో విధూనుతే । అగ్నిగ్గం సధస్థేమహతి చక్షుషానిచి
కీషతే ॥౭॥౧౮॥ ఆక్రమ్య వాజిన్పృథివీమగ్నిమిచ్ఛ రుచాత్వమ్
।భూమేర్ వృత్వాయ (భూమ్యా వృత్తాయ) నో బ్రూహి
యతః ఖనేమ తం వయమ్ ॥౮॥౧౯॥ ద్యౌస్తే పృష్ఠం పృథివీ
సధస్థమాత్మాన్తరిక్షగ్గం సముద్రో యోనిః । విఖ్యాయ చక్షుషా
త్వమభి తిష్ఠ పృతన్యతః ॥౯॥౨౦॥ ఉత్క్రామ మహతే
సౌభగాయాస్మాదాస్థానాద్ద్రవిణోదా వాజిన్ । వయగ్గ్ స్యామ
సుమతౌ పృథివ్యా అగ్నిం ఖనన్త ఉపస్థేఽఅస్యాః ॥౧౦॥౨౧॥
ఉదక్రమీద్ద్రవిణోదా వాజ్యర్వాకస్సు లోకగ్గం సుకృతం పృథి
వ్యామ్ । తతః ఖనేమ సుప్రతీకమగ్నిగ్గ్ స్వోరుహాణా అధి
నాకముత్తమమ్ ॥౧౧॥౨౨॥ ఆ త్వా జిఘర్మి మనసా ఘృతేన
ప్రతిక్షియన్తం భువనాని విశ్వా। పృథుం తిరశ్చా వయసా
బృహన్తం వ్యచిష్ఠమన్నై రభసం దృశానమ్ ॥౧౨॥౨౩॥ ఆ
విశ్వతః ప్రత్యఞ్చం జిఘర్మ్యరక్షసా మనసా తజ్జుషేత । మర్యశ్రీః
స్పృహయద్వర్ణోఽఅగ్నిర్నాభిమృశే తన్వా జర్భురాణః ॥౧౩॥౨౪॥

పరివా జపతిః కవిరగ్నిర్హవ్యాన్యక్రమీత్ । దధద్రత్నాని దాశుషే ॥౧౪॥౨౫॥ పరిత్వాగ్నే పురం వయం విప్రగ్గ్ం సహస్య ధీమహి । ధృషద్వర్ణం దివే-దివే భేత్తారం భఙ్గురావతామ్ ॥౧౫॥౨౬॥ త్వమగ్నేద్యుభిస్త్వమాశు శుక్షణిస్త్వమద్భ్యస్త్వమశ్మనస్పరి । త్వం వనేభ్యస్త్వమోషధీభ్యస్త్వం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః ॥౧౬॥౨౭॥

ఇతి ద్వాదశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యామ్ । పృథివ్యా స్సధస్థాదగ్నిం పురీష్య మఙ్గిరస్వత్ఖనామి । జ్యోతిష్మన్తం త్వాగ్నే సుప్రతీకమజస్రేణ భానునాదీద్యతమ్ । శివం ప్రజాభ్యోఽహిగ్గ్ంసన్తం పృథివ్యా స్సధస్థాదగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వత్ఖనామః ॥౧॥౨౮॥ అపాం పృష్ఠమసి యోనిరగ్నే స్సముద్రమభితః పిన్వమానమ్ । వర్ధమానో మహా ౨॥ఽఆ చ పుష్కరే దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథస్వ ॥౨॥౨౯॥ శర్మ చ స్థో వర్మ చ స్థోఽఛిద్రే బహులేఽఉభే । వ్యచస్వతీ సంవసాథాం భృతమగ్నిం పురీష్యమ్ ॥౩॥౩౦॥ సంవసాథాగ్గ్ స్వర్విదా సమీచీఽఉరసాత్మనా । అగ్నిమన్తర్భరిష్యన్తీ

జ్యోతిష్మన్తమజస్రమిత్। పురీష్యోఽసి విశ్వభరా అథర్వా త్వా ప్రథమో నిరమన్థదగ్నే ॥४॥३०॥ త్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యథర్వా నిరమన్థత । మూర్ధ్నో విశ్వస్య వాఘతః ॥५॥३१॥ తము త్వా దధ్యఙ్ఙృషిః పుత్ర ఈధేఽఅథర్వణః । వృత్రహణం పురన్దరమ్ ॥६॥३३॥ తము త్వా పాథ్యో వృషా సమీధే దస్యుహన్తమమ్ । ధనఞ్జయగ్ం రణే-రణే ॥७॥३४॥ సీద హోతః స్వఽఉలోకే చికిత్వాన్త్సాదయా యజ్ఞగ్ం సుకృతస్య యోనౌ । దేవావీర్దేవాన్హవిషా యజాస్యగ్నే బృహద్యజమానే వయో ధాః ॥८॥३५॥ ని హోతా హోతృషదనే విదానస్త్వేషో దీదివాం౨॥ఽఅసదత్సుదక్షః । అదబ్ధవ్రతప్రమతిర్వసిష్ఠః సహస్రమ్భరః శుచిజిహ్వోఽఅగ్నిః ॥९॥३६॥ సగ్ంసీదస్వ మహాం౩॥ఽఅసి శోచస్వ దేవవీతమః । వి ధూమమగ్నేఽఅరుషం మియేధ్య సృజ ప్రశస్త దర్శతమ్ ॥१०॥३७॥

ఇతి ద్వాదశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః॥

४॥ అపో దేవీరుపసృజ మధుమతీరయక్ష్మాయ ప్రజాభ్యః । తాసామాస్థానాదుజ్జిహతామోషధయః సుపిప్పలాః ॥१॥३८॥ సం తే వాయుర్మాతరిశ్వా దధాతూత్తానాయా హృదయం

యద్వికస్తమ్ । యో దేవానాం చరసి ప్రాణథేన కస్మై దేవ వషళస్తు తుభ్యమ్ ॥౨॥౩౯॥ సుజాతో జ్యోతిషా సహ శర్మ వరూథమాసదత్స్వః । వాసోఽఅగ్నే విశ్వరూపగ్గ్ం సంవ్యయస్వ విభావసో ॥౩॥౪౦॥ ఉదు తిష్ఠస్వధ్వరావానో దేవ్యాధియా । దృశే చ భాసా బృహతా సుశుక్వ నిరాగ్నే యాహి సుశస్తిభిః ॥౪॥౪౧॥ ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయేతిష్ఠా దేవోనసవితా । ఊర్ధ్వో వాజస్యసనితా యదఞ్జిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామ హే ॥౫॥౪౨॥ స జాతో గర్భోఽఅసి రోదస్యోరగ్నే చారుర్విభృత ఓషధీషు । చిత్ర శ్శిశుః పరి తమాగ్గ్స్యక్తూన్ప్ర మాతృభ్యోఽఅధి కనిక్రదద్గాః ॥౬॥౪౩॥ స్థిరో భవ వీడ్వఙ్గ ఆశుర్భవ వాజ్యర్వన్ । పృథుర్భవ సుషదస్త్వమగ్నేః పురీషవాహణః ॥౭॥౪౪॥ శివో భవ ప్రజాభ్యో మానుషీభ్యస్త్వమఙ్గిరః । మాద్యావాపృథివీఽఅభి శోచీర్మాన్తరిక్షం మా వనస్పతీన్ ॥౮॥౪౫॥ ప్రైతువాజీ కనిక్రదన్నానదద్రా సభస్పత్వా । భరన్నగ్నిం పురీష్యంమా పాద్యాయుషః పురా ॥౯॥౪౬॥ వృషాగ్నిం వృషణం భరన్నపాం గర్భగ్గ్ం సముద్రియమ్ । అగ్నఽఆయాహి వీతయే । ఋతగ్గ్ం సత్యమృతగ్గ్ం సత్యమగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వద్భరామః ॥౧౦॥౪౭॥ ఓషధయః ప్రతిమోదధ్వమగ్ని మేతగ్గ్ం శివమాయన్తమభ్యత్ర యుష్మాః ।

వ్యస్యన్విశ్వా అనిరా అమీవా నిషీదన్నోఽఅప దుర్మతిం జహి ॥౧౧॥౪౮॥ ఓషధయః ప్రతిగృభ్ణీత పుష్పవతీ స్సుపిప్పలాః । అయం వో గర్భ ఋత్వియః ప్రత్నగ్గ్ం సధస్థమాసదత్ ॥౧౨॥౪౯॥ వి పాజసా పృథునా శోశుచానో బాధస్వద్విషో రక్షసోఽఅమీవాః । సుశర్మణో బృహత శ్శర్మణిస్యా మగ్నేరహగ్గ్ం సుహవస్య ప్రణీతౌ ॥౧౩॥౫౦॥

ఇతి ద్వాదశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన । మహేరణాయ చక్షసే ॥౧॥౫౧॥ యో వ శ్శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః ॥౨॥౫౨॥ తస్మాఽఅరం గమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ॥౩॥౫౩॥ మిత్ర స్సగ్గ్ం సృజ్య పృథివీం భూమించ జ్యోతిషా సహ । సుజాతం జాతవేదసమయక్ష్మాయ త్వాసగ్గ్ంసృజామి ప్రజాభ్యః ॥౪॥౫౪॥ రుద్రాస్సగ్గ్ం సృజ్య పృథివీం బృహజ్జ్యోతి స్సమీధిరే । తేషాం భానురజస్ర ఇచ్ఛుక్రో దేవేషు రోచతే ॥౫॥౫౫॥ సగ్గ్ంసృష్టాం వసుభీ రుద్రైర్ధీరైః కర్మణ్యాం మృదమ్ । హస్తాభ్యాం మృద్వీంకృత్వా సినీవాలీ కృణోతు తామ్ ॥౬॥౫౬॥ సినీవాలీ సుకపర్దా సుకురీరా స్వౌపశా । సా తుభ్యమదితే

మ్మహ్యోఖాం దధాతు హస్తయోః ॥౭॥౫౭॥ ఉఖాం కృణోతు శక్త్యా బాహుభ్యామదితిర్ధియా । మ్మాతా పుత్రం యథోపస్థేసాగ్నిం బిభర్తుగర్భఽఆ ॥౮॥౫౮॥ మ్మఖస్య శిరోఽసి వసవస్త్వా కృణ్వన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసి పృథివ్యసి । ధారయా మయి ప్రజాగ్గ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యగ్గ్ం సువీర్యగ్గ్ం సజాతాన్యజమానాయ । రుద్రాస్త్వా కృణ్వన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వ ద్ధ్రువాస్యన్తరిక్షమసి । ధారయా మయి ప్రజాగ్గ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యగ్గ్ం సువీర్యగ్గ్ం సజాతాన్యజమానాయ । ఆదిత్యాస్త్వా కృణ్వన్తు జాగతేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వ ద్ధ్రువాసి ద్యౌరసి । ధారయా మయి ప్రజాగ్గ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యగ్గ్ం సువీర్యగ్గ్ం సజాతాన్యజమానాయ । విశ్వేత్వా దేవా వైశ్వానరాః కృణ్వన్త్వాను ష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వ ద్ధ్రువాసి దిశోఽసి । ధారయా మయి ప్రజాగ్గ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యగ్గ్ం సువీర్యగ్గ్ం సజాతాన్యజమానాయ । అదిత్యై రాస్నాస్యదితిష్టే బిలం గృహ్ణాతు ॥౯॥౫౯॥ కృత్వాయ సా మహీ ముఖాం మృన్మయీం యోనిమ్మగ్నయే । పుత్రేభ్యః ప్రాయచ్ఛదదితి శ్శ్రపయానితి ॥౧౦॥౬౦॥ వసవస్త్వా ధూపయన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్రుద్రాస్త్వా ధూపయన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్ । ఆదిత్యాస్త్వా ధూపయన్తు జాగతేన

ఛన్దసాఙ్గిరస్వ ద్ధ్రువేత్యా దేవా వైశ్వానరాధూపయన్త్వానుష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్ । ఇన్ద్రస్త్వాధూపయతు వరుణస్త్వా ధూపయతు విష్ణుస్త్వా ధూపయతు ॥౧౧॥౬౧॥

ఇతి ద్వాదశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ అదితిష్ట్వా దేవీ విశ్వదేవ్యావతీ । పృథివ్యాస్సధస్థేఽ అఙ్గిరస్వత్ ఖనత్వవట ॥౧॥౬౨॥ దేవానాంత్వా పత్నీర్దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః । పృథివ్యాస్సధస్థేఽఙ్గిరస్వద్దధతూఖే । ధిషణాస్త్వా దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః । పృథివ్యా స్సధస్థేఽఙ్గిరస్వ దభీన్ధతా ముఖే । వరూత్రీష్ట్వా దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః । పృథివ్యా స్సధస్థే ఽఙ్గిరస్వచ్ఛ్రపయన్తూఖే । గ్నాస్త్వా దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః । పృథివ్యా స్సధస్థేఽఙ్గిరస్వత్పచన్తూఖే। జనయస్త్వాచ్ఛిన్నపత్రా దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః । పృథివ్యా స్సధస్థేఽఙ్గిరస్వత్పచన్తూఖే ॥౨॥౬౩॥ మిత్రస్య చర్షణీధృతోఽవో దేవస్య సానసి । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ ॥౩॥౬౪॥ దేవస్త్వా సవితోద్వపతు సుపాణి స్స్వఙ్గురి స్సుబాహురుతశక్త్యా। అవ్యథమానా పృథివ్యామాశా దిశ ఆపృణ ॥౪॥౬౫॥ ఉత్థాయ బృహతీభవోదు తిష్ఠ ధ్రువాత్వమ్ । మిత్రైతాం తఽఉఖాం పరిదదామ్యభిత్యాఽఏషా మా భేది ।

వసవస్త్వా ఛృన్దన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్రుద్రాస్త్వా ఛృన్దన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్ । ఆదిత్యాస్త్వా ఛృన్దన్తు జాగతేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్విశ్వేత్వా దేవా వైశ్వానరా ఆఛృన్దన్త్వానుష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్ ॥౫॥౬౬॥

ఇతి ద్వాదశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ ఆకూతిమగ్నిం ప్రయుజగ్గ్ స్వాహా మనో మేధామగ్నిం ప్రయుజగ్గ్ స్వాహా। చిత్తం విజ్ఞాతమగ్నిం ప్రయుజగ్గ్ స్వాహా వాచోవిధృతిమగ్నిం ప్రయుజగ్గ్ స్వాహా । ప్రజాపతయే మనవే స్వాహాగ్నయే వైశ్వానరాయ స్వాహా ॥౧॥౬౭॥ విశ్వో దేవస్య నేతుర్మర్తో వురీత సఖ్యమ్ । విశ్వోరాయఽఇషుధ్యతి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే స్వాహా ॥౨॥౬౮॥ మా సు భిత్థా మా సు రిషోఽమ్బ ధృష్ణువీరయస్వసు । అగ్నిశ్చేదం కరిష్యథః ॥౩॥౬౯॥ దృగ్ంహస్వ దేవి పృథివిస్వస్తయఽఆసురీ మాయా స్వధయా కృతాసి । జుష్టం దేవేభ్య ఇదమస్తు హవ్యమరిష్టా త్వముదిహి యజ్ఞేఽఅస్మిన్ ॥౪॥౭౦॥ ద్ర్వన్నస్సర్పిరాసుతిః ప్రత్నో హోతా వరేణ్యః । సహసస్పుత్రోఽఅద్భుతః ॥౫॥౭౧॥ పరస్యా అధి సంవతోఽవరాం ౨॥ఽఅభ్యాతర। యత్రాహమస్మి తాం ౨॥ఽఅవ ॥౬॥౭౨॥ పరమస్యాః పరావతో రోహిదశ్వ ఇహా

గహి । పురీష్యః పురుప్రియోఽగ్నేత్వం తరా మృధః
॥౭॥౭౩॥ యదగ్నే కాని-కాని చిదా తే దారూణి దధ్మసి
। సర్వం తదస్తుతే ఘృతం తజ్జుషస్వ యవిష్ఠ్య ॥౮॥౭౪॥
యదత్త్యుపజిహ్వికా యద్వమ్రోఽ అతిసర్పతి । సర్వం తదస్తు
తే ఘృతం తజ్జుషస్వ యవిష్ఠ్య ॥౯॥౭౫॥ అహరహరప్రయావం
భరన్తోఽశ్వాయేవ తిష్ఠతే ఘాసమస్మై । రాయస్పోషేణ సమిషా
మదన్తోఽగ్నే మా తే ప్రతివేశా రిషామ ॥౧౦॥౭౬॥ నాభా పృథివ్యా
స్సమిధానేఽ అగ్నౌ రాయస్పోషాయ బృహతేహవామహే ।
ఇరంమదం బృహదుక్థం యజత్రం జేతారమగ్నిం పృతనాసు
సాసహిమ్ ॥౧౧॥౭౭॥ యా స్సేనా అభీత్వరీరావ్యాధినీరుగణా
ఉత । యే స్తేనా యే చ తస్కరాస్తాగ్గ్ స్తేఽ అగ్నేఽపి
దధామ్యాస్యే ॥౧౨॥౭౮॥ దగ్గ్ష్ట్రాభ్యాం మలిమ్లూఞ్జమ్భ్యైస్తస్కరా
౨॥ఽ ఉత। హనుభ్యాగ్గ్ స్తేనాన్భగవస్తాగ్గ్స్త్వం ఖాద సుఖా
దితాన్ ॥౧౩॥౭౯॥ యే జనేషు మలిమ్లవ స్తేనాసస్తస్కరా
వనే । యే కక్షేష్వఘాయవస్తాగ్గ్ స్తే దధామి జమ్భయోః
॥౧౪॥౮౦॥ యోఽ అస్మభ్యమరాతీయాద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః
। నిన్దాద్యోఽ అస్మాన్ధిప్సాచ్చ సర్వం తం (భ) మస్మసా కురు
॥౧౫॥౮౧॥ సగ్గంశితం మే బ్రహ్మసగ్గంశితం వీర్యం బలమ్ ।

సగ్ంశితం క్షత్రం జిష్ణుయస్యాహమస్మి పురోహితః ॥౧౬॥౮౨॥
ఉదేషాం బాహూఽఅతిరముద్వర్చోఽఅథో బలమ్। క్షిణోమి
బ్రహ్మణా మిత్రానున్నయామిస్వా ౨॥ఽఅహమ్ ॥౧౭॥౮౩॥
అన్నపతేఽన్నస్యనో దేహ్యనమీవస్య శుష్మిణః। ప్ర-ప్ర దాతారం
తారిష ఊర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే। విశ్వకర్మణే
స్వాహా ॥౧౮॥౮౪॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవ స్సమిన్ధతాం
పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః। ఘృతేనత్వం తన్వం వర్ధయస్వ
సత్యా స్సన్తు యజమానస్య కామా స్స్వాహా ॥౧౯॥౮౫॥

ఇతి ద్వాదశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

సప్తానువాకేషు పఞ్చాశీతిః

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం ద్వాదశోధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ యుఞ్జాన ఏకాదశ (౧౧) ప్రతూర్తం వాజిన్షోళశ (౧౬) దేవస్య త్వా దశ (౧౦) అపోదేవీస్త్ర యోదశ (౧౩) ఆపోహ్యేకాదశ (౧౧) అదితిష్ట్వాపఞ్చ (౫) ఆకూతిమేకోనవిగ్ంశతిః (౧౯)

యుఞ్జానోఽగ్నే జాతాన్పఞ్చాశీతిః (౮౫)

అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమాయుశ్శ్రియే రుచానః। అగ్నిరమృతోఽఅభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః ॥౧॥ నక్తోషాసా సమనసా విరూపే ధాపయేతే శిశుమేకగ్గ్ం సమీచీ । ద్యావాక్షామా రుక్మోఽఅన్తర్విభాతి దేవా అగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదాః ॥౨॥ విశ్వా రూపాణి ప్రతిముఞ్చతే కవిః ప్రాసావీద్భద్రం ద్విపదే చతుష్పదే । వి నాకమఖ్యత్సవితా వరేణ్యోఽను ప్రయాణముషసో విరాజతి ॥౩॥ సుపర్ణోఽసి గరుత్మాగ్గ్స్త్రివృత్తే శిరః । గాయత్రం చక్షుర్బృహద్రథన్తరే పక్షౌ ॥౪॥ స్తోమ ఆత్మా ఛన్దాగ్గ్స్యఙ్గాని యజూగ్గ్ంషి నామ । సామ తే తనూర్వామదేవ్యం యజ్ఞాయజ్ఞియం పుచ్ఛంధిష్ణ్యాశ్శఫాః ॥౫॥ సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్దివం గచ్ఛ స్వః పత । విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహా గాయత్రం ఛన్ద ఆరోహ । పృథివీమను విక్రమస్వ । విష్ణోః క్రమోఽస్యభిమాతిహా త్రైష్టుభం ఛన్ద ఆరోహ । అన్తరిక్షమను విక్రమస్వ । విష్ణోః క్రమోఽస్యరాతీయతో హన్తా జాగతం ఛన్ద ఆరోహ । దివమను విక్రమస్వ । విష్ణోః క్రమోఽసి శత్రూయతో హన్తానుష్టుభం ఛన్ద ఆరోహ । దిశోఽను విక్రమస్వ

॥౬॥ అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధ స్సమ
ఞ్జన్ । సద్యో జజ్ఞానో విహీమిద్ధోఽఅఖ్యదా రోదసీ భానునా
భాత్యన్తః ॥౭॥ అగ్నేఽభ్యావర్తిన్నభి మానివర్తస్వాయుషా వర్చసా
ప్రజయా ధనేన । సన్యా మేధయా రయ్యా పోషేణ ॥౮॥
అగ్నేఽఅఙ్గిర శ్శతం తే సన్త్వావృత స్సహస్రం తఽఉపావృతః
। అధా పోషస్య పోషేణ పునర్నో నష్టమాకృధి పునర్నో
రయిమాకృధి ॥౯॥ పునరూర్జా నివర్తస్వ పునరగ్నఽఇషాయుషా
। పునర్నః పాహ్యగ్ంహసః ॥౧౦॥ సహరయ్యా నివర్తస్వాగ్నే
పిన్వస్వ ధారయా । విశ్వప్స్న్యా విశ్వతస్పరి ॥౧౧॥ ఆ
త్వాహార్షమన్తరభూర్ధ్రువస్తిష్ఠావి చాచలిః । విశస్త్వా సర్వా
వాఞ్ఛన్తుమా త్వద్రాష్ట్రమధిభ్రశత్ ॥౧౨॥ ఉదుత్తమం వరుణ
పాశమస్మదవాధమం విమధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ । అథా వయమా
దిత్య వ్రతే తవానాగసోఽఅదితయే స్యామ ॥౧౩॥ అగ్రే
బృహన్నుషసామూర్ధ్వోఽఅస్థాన్నిర్జగన్వాన్తమసో జ్యోతిషాగాత్ ।
అగ్నిర్భానునా రుశతా స్వఙ్గ ఆ జాతో విశ్వా సద్మాన్యప్రాః ॥౧౪॥
హగ్ంస శ్శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్
। నృషద్వరస దృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా
ఋతమ్బృహత్ ॥౧౫॥ సీదత్వం మాతురస్యా ఉపస్థే విశ్వాన్యగ్నే

వయునాని విద్వాన్ । మైనాం తపసా మార్చిషాభిశోచీరన్తరస్యాగ్ంం శుక్రజ్యోతిర్విభాహి ॥౧౬॥ అన్తరగ్నే రుచా త్వముఖాయాః సదనే స్వే । తస్యాస్త్వగ్ంం హరసా తపఞ్జాతవేద శ్శివోభవ ॥౧౭॥ శివో భూత్వా మహ్యమగ్నేఽథో సీద శివస్త్వమ్ । శివాః కృత్వా దిశస్సర్వాస్స్వాం యోనిమిహాసదః ॥౧౮॥

ఇతి త్రయోదశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞేఽగ్నిరస్మద్ద్వితీయం పరిజాతవేదాః । తృతీయమప్సు నృమణా అజస్రమిన్ధాన ఏనం జరతే స్వాధీః ॥౧॥౧౯॥ విద్మా తేఽగ్నే త్రేధా త్రయాణి విద్మా తే ధామ విభృతా పురుత్రా । విద్మా తే నామ పరమం గుహా యద్విద్మా తముత్సం యత ఆజగన్థ ॥౨॥౨౦॥ సముద్రే త్వా నృమణా అప్స్వన్తర్నృచక్షా ఈధే దివోఽగ్నఽఊధన్ । తృతీయే త్వా రజసి తస్థివాగ్ంసమపాముపస్థే మహిషా అవర్ధన్ ॥౩॥౨౧॥ అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధ స్సమఞ్జన్ । సద్యో జజ్ఞానో వి హీమిద్ధోఽఅఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః ॥౪॥౨౨॥ శ్రీణాముదారో ధరుణోరయీణాం మనీషాణాం ప్రార్పణ స్సోమగోపాః । వసు

స్వ్యాను స్సహసోఽఅప్సు రాజా విభాత్యగ్రఽఉషసామిధానః ॥౫॥౨౩॥ విశ్వస్యకేతుర్ భువనస్యగర్భ ఆరోదసీ అపృణాజ్జాయమానః । వీళుం చిదద్రిమభినత్పరాయఞ్జనా యదగ్నిమయజన్త పఞ్చ ॥౬॥౨౪॥ ఉశిక్పావకోఽఅరతి స్సుమేధా మర్త్యేష్వగ్ని రమృతో నిధాయి । ఇయర్తి ధూమమరుషం భరిభ్రదుచ్ఛుక్రేణ శోచిషాద్యామినక్షన్ ॥౭॥౨౫॥ దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమాయు శ్శ్రియే రుచానః । అగ్నిరమృతోఽ అభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః ॥౮॥౨౬॥ యస్తేఽఅద్యకృణవద్భద్రశోచేఽపూపం దేవ ఘృతవన్తమగ్నే । ప్రతం నయ ప్రతరం వస్యోఽఅచ్ఛాభి సుమ్నం దేవభక్తంయవిష్ఠ ॥౯॥౨౭॥ ఆ తం భజ సౌశ్రవసేష్వగ్నఽఉక్థఽఉక్థఽఆభజ శస్యమానే । ప్రియ స్సూర్యేప్రియోఽఅగ్నా భవాత్యుజ్జాతేన భినదదుజ్జనిత్వైః ॥౧౦॥౨౮॥ త్వామగ్నే యజమానా అనుద్యూన్విశ్వా వసు దధిరేవార్యాణి । త్వయా సహ ద్రవిణమిచ్ఛమానా వ్రజం గోమన్తముశిజో వివవ్రుః ॥౧౧॥౨౯॥ అస్తావ్యగ్నిర్నరాగ్ం సుశేవో వైశ్వానరఽఋషిభి స్సోమగోపాః । అద్వేషే ద్యావాపృథివీ హువేమ దేవా ధత్తరయిమస్మే సువీరమ్॥౧౨॥౩౦॥

ఇతి త్రయోదశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ సమిధాగ్నిం దువస్యత ఘృతైర్బోధయతాతిథిమ్ ।
అస్మిన్హవ్యా జుహోతన ॥౧॥౩౧॥ ఉదు త్వా విశ్వే దేవా
అగ్నే భరన్తుచిత్తిభిః । స నో భవ శివస్త్వగ్ం సుప్రతీకో
విభావసుః ॥౨॥౩౨॥ ప్రేదగ్నే జ్యోతిష్మాన్యాహి శివేభిరర్చిభి
ష్ట్వమ్ । బృహద్భిర్భానుభిర్భాసన్మా హిగ్ంసీ స్తన్వా ప్రజాః ॥౩॥౩౩॥
అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధః సమఞ్జన్ ।
సద్యో జజ్ఞానో విహీమిద్ధోఽఅఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః
॥౪॥౩౪॥ ప్ర- ప్రాయమగ్నిర్భరతస్య శృణ్వేవి యత్సూర్యో న
రోచతే బృహద్భాః । అభియః పూరుం పృతనాసు తస్థౌ
దీదాయ దైవ్యోఽఅతిథి శ్శివో నః ॥౫॥౩౫॥ ఆపో దేవీః ప్రతి
గృభ్ణీత భస్మైతత్స్యోనే కృణుధ్వగ్ం సురభాఽఉలోకే । తస్మై
నమన్తాం జనయ స్సుపత్నీర్మాతేవ పుత్రం బిభృతాప్స్వే
నత్ ॥౬॥౩౬॥ అప్స్వగ్నే సధిష్టవ సౌషధీరను రుధ్యసే ।
గర్భే సఞ్జాయసే పునః ॥౭॥౩౭॥ గర్భోఽఅస్యోషధీనాం గర్భో
వనస్పతీనామ్ । గర్భో విశ్వస్య భూతస్యాగ్నే గర్భోఽఅపామసి
॥౮॥౩౮॥ ప్రసద్య భస్మనాయోనిమపశ్చ పృథివీమగ్నే । సగ్ంసృజ్య
మాతృభిష్ట్వం జ్యోతిష్మాన్పునరాసదః ॥౯॥౩౯॥ పునరాసద్య
సదనమపశ్చ పృథివీమగ్నే । శేషే మాతుర్యథోపస్థేఽన్తరస్యాగ్ం

శివతమః ॥౧౦॥౪౦॥ పునరూర్జా నివర్తస్వపునరగ్నఽఇషాయుషా
। పునర్నః పాహ్యగ్ంహసః ॥౧౧॥౪౧॥ సహరయ్యా నివర్తస్వాగ్నే
పిన్వస్వ ధారయా । విశ్వప్స్న్యా విశ్వతస్పరి ॥౧౨॥౪౨॥
బోధామేఽఅస్యవచసో యవిష్ఠ మగ్ంహిష్ఠస్య ప్రభృతస్య స్వధావః
। పీయతిత్వోఽఅనుత్వోగృణాతి వన్దారుష్టేతన్వం వన్దేఽఅగ్నే
॥౧౩॥౪౩॥ స బోధి సూరిర్మఘవా వసుపతే వసుదావన్
। యుయోధ్యస్మద్ద్వేషాగ్ంసి విశ్వకర్మణేస్వాహా ॥౧౪॥౪౪॥
పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవస్సమిన్ధతాం పునర్బ్రహ్మాణో వసు
నీథ యజ్ఞైః । ఘృతేనత్వం తన్వంవర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు
యజమానస్య కామా స్స్వాహా ॥౧౫॥౪౫॥

ఇతి త్రయోదశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ అపేత వీత వి చ సర్పతాతో యేఽత్రస్థ పురాణా యే
చ నూతనాః । అదాద్యమోఽవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం
పితరో లోకమస్మై ॥౧॥౪౬॥ సంజ్ఞానమసి కామధరణం మయితే
కామధరణం భూయాత్ । అగ్నేర్భస్మాస్యగ్నేః పురీషమసి ।
చితస్థ పరిచిత ఊర్ధ్వచిత శ్రయధ్వమ్ ॥౨॥౪౭॥ అయగ్ం
సోఽఅగ్నిర్యస్మిన్త్సోమమిన్ద్రస్సుతం దధే జఠరే వావశానః।

ష్టష్ప్రియమ్ం వాజమత్యం న సప్తీగ్గ్ం సస్తవాన్థ్సన్మ్నాయసే జాత
వేదః ॥3॥४८॥ అగ్నేయత్తే ద్రివి వర్చః పృథివ్యాం యదోషధీష్వ
ప్స్వా యజత్ర । యేనాన్తరిక్షమురూవాత్తతన్థ త్వేష స్స భానురర్ణవో
నృచక్షాః ॥४॥४౯॥ అగ్నే దివోఽఅర్ణమచ్ఛాజిగాస్యచ్ఛా దేవా 3॥
ఉఊః చిషే ధిష్ణ్యా యే । యా రోచనే పరస్తాత్సూర్యస్య
యాశ్చావస్తాదుపతిష్ఠన్తఽఆపః ॥౫॥౫౦॥ పురీష్యాసోఽఅగ్నయః
ప్రావణేభిస్సజోషసః । జుషన్తాం యజ్ఞమద్రుహోఽ
నమీవా ఇషో మహీః ॥౬॥౫౧॥ ఇళామగ్నే పురుదగ్గ్ంసగ్గ్ం
సనింగోశ్శశ్వత్తమగ్గ్ం హవమానాయ సాధ । స్యాన్నస్
సూనుస్తనయో విజావాగ్నే సా తేసుమతిర్భూత్వస్మే
॥౭॥౫౨॥ అయం తేయోనిర్ఋత్వియో యతో జాతోఽఅరోచథాః
। తం జానన్నగ్నఽఆరోహాథానో వర్ధయా రయిమ్ ॥౮॥౫3॥
చిదసి తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద । పరిచిదసి తయా
దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥౯॥౫४॥ లోకం పృణ ఛిద్రం
పృణాథో సీద ధ్రువాత్వమ్ । ఇన్ద్రాగ్నీత్వా బృహస్పతిర
స్మిన్యోనాఽఅసీషదన్ ॥౧౦॥౫౫॥ తా అస్య సూదదోహస
స్సోమగ్గ్ శ్రీణన్తి పృశ్నయః । జన్మన్దేవానాం విశస్త్రిష్వా రోచనే
దివః ॥౧౧॥౫౬॥ ఇన్ద్రం విశ్వా అవీవృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః

రథీతమగ్గ్ం రథీనాం వాజానాగ్గ్ం సత్పతిం పతిమ్ ॥౧౨॥౫౭॥
సమిత్తగ్గ్ం సఙ్కల్పేథాగ్గ్ం సమ్ప్రియౌ రోచిష్ణూ సుమనస్యమానౌ
। ఇషమూర్జమభి సంవసానౌ ॥౧౩॥౫౮॥ సం వాం మనాగ్గ్ంసి
సం వ్రతా సము చిత్తాన్యాకరమ్ । అగ్నే పురీష్యాధిపా భవత్వం
న ఇషమూర్జం యజమానాయ ధేహి ॥౧౪॥౫౯॥ అగ్నేత్వం
పురీష్యో రయిమాన్పుష్టిమా ౩॥౭అసి । శివాః కృత్వా
దిశస్సర్వా స్స్వం యోనిమిహాసదః ॥౧౫॥౬౦॥ భవతం న
స్సమనసౌ సచేతసావరేపసౌ। మా యజ్ఞగ్గ్ం హిగ్గ్ంసిష్టం
మా యజ్ఞపతిం జాతవేదసౌ శివౌ భవతమద్యనః ॥౧౬॥౬౧॥
మాతేవపుత్రం పృథివీ పురీష్యమగ్నిగ్గ్ స్వే యోనావభారుఖా
। తాం విశ్వైర్దేవైర్ఋతుభి స్సంవిదానః ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా
విముఞ్చతు ॥౧౭॥౬౨॥

ఇతి త్రయోదశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

(౫) అసున్వన్తమయజమానమిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యామన్విహి
తస్కరస్య । అన్యమస్మదిచ్ఛ సా తఽఇత్యా నమో దేవి
నిర్ఋతే తుభ్యమస్తు ॥౧॥౬౩॥ నమస్సు తే నిర్ఋతే తిగ్మ
తేజోఽయస్మయం విచృతా బన్ధమేతమ్ । యమేనత్వం యమ్యా
సంవిదానోత్తమే నాకేఽఅధిరోహయైనమ్ ॥౨॥౬౪॥ యస్యాస్తే

ఘోరఽఆసఞ్జుహో మ్యేషాం బన్ధానామవసర్జనాయ । యాం త్వా జనో భూమిరితి ప్రమన్దతే నిర్ఋతిం త్వాహం పరివేద విశ్వతః ॥౩॥౬౫॥ యం తే దేవీ నిర్ఋతిరా బబన్ధ పాశం గ్రీవాస్వవిచృత్యమ్ । తం తే విష్యామ్యాయుషో న మధ్యాదథైతం పితుమద్ధి ప్రసూతః । నమో భూత్యై యేదం చకార ॥౪॥౬౬॥ నివేశన స్సంగమనో వసూనాం విశ్వా రూపాభిచష్టే శచీభిః । దేవఇవ సవితా సత్యధర్మేన్ద్రో న తస్థౌ సమరే పథీనామ్ ॥౫॥౬౭॥ సీరా యుఞ్జన్తి కవయో యుగా వితన్వతే పృథక్ । ధీరా దేవేషు సుమ్నయా ॥౬॥౬౮॥ యునక్త సీరా వి యుగా తనుధ్వం కృతే యోనౌ వపతేహ బీజమ్ । గిరా చ శ్రుష్టి స్సభరా అసన్నో నేదీయ ఇత్సృణ్యః పక్వమేయాత్ ॥౭॥౬౯॥ శునగ్గం సు ఫాలా వికృషన్తు భూమిగ్గం శునం కీనాశా అభియన్తు వాహైః । శునా సీరా హవిషాతోశమానా సుపిప్పలా ఓషధీః కర్తమస్మే ॥౮॥౭౦॥ ఘృతేన సీతామధునా సమజ్యతాం విశ్వైర్దేవైరనుమతా మరుద్భిః । ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానాస్మాన్సీతే పయసాభ్యావవృత్స్వ ॥౯॥౭౧॥ లాఙ్గలం పవీరవత్సు శేవగ్గం సోమపిత్సరు । తదుద్వపతి గామవిం ప్రఫర్వ్యం చ పీవరీం ప్రస్థావద్రథవాహణమ్ ॥౧౦॥౭౨॥ కామం కామదుఘే ధుక్ష్వ మిత్రాయ వరుణాయ

చ । ఇన్ద్రాగ్నియోరాశ్విభ్యాం పూష్ణే ప్రజాభ్య ఓషధీభ్యః ॥౧౧॥౨౩॥ విముచ్యధ్వమఘ్న్యా దేవయానా అగన్మ తమసస్పారమస్య। జ్యోతి రాపామ ॥౧౨॥౨౪॥ సజూరబ్దోఽఅయవోభి స్సజూరుషా అరు ణీభిః । సజోషసాఽఅశ్వినా దగ్ంసోభిస్సజూ స్సూర ఏతశేన సజూర్వైశ్వానర ఇళయా ఘృతేన స్వాహా ॥౧౩॥౨౫॥

ఇతి త్రయోదశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ యా ఓషధీః పూర్వా జాతా దేవేభ్యస్త్రియుగం పురా । మనైను బభ్రూణామహగ్ం శతం ధామాని సప్తచ ॥౧॥౨౬॥ శతం వోఽఅమ్బధామాని సహస్రముతవో రుహః । అధా శత క్రత్వోయూయమిమం మేఽఅగదం కృత ॥౨॥౨౭॥ ఓషధీః ప్రతిగృభ్ణీత పుష్పవతీః ప్రసూవరీః । అశ్వా ఇవ సజిత్వరీర్వీరుధః పారయిష్ణ్వః ॥౩॥౨౮॥ ఓషధీరితి మాతరస్తద్వో దేవీరుపబ్రువే । సనేయమశ్వం గాం వాస ఆత్మానం తవ పూరుష ॥౪॥౨౯॥ అశ్వత్థేవో నిషదనం పర్ణేవో వసతిష్కృతా। గోభాజ ఇత్కిలాసథ యత్సనవథ పూరుషమ్ ॥౫॥౩౦॥ యత్రౌషధీ స్సమగ్మత రాజాన స్సమితాఽఇవ । విప్రస్స ఉచ్యతే భిషగ్రక్షోహామీవచాతనః ॥౬॥౩౧॥ అశ్వావతీగ్ం సోమావతీమూర్జయన్తీ ముదోజసమ్ ।

ఆవిత్సి సర్వా ఓషధీర్దస్మాఽఅరిష్టతాతయే ॥౭॥౮౨॥ ఉచ్ఛుష్మా ఓషధీనాం గావో గోష్ఠాదివేరతే। ధనగ్ం సనిష్యన్తీనామాత్మానం తవ పూరుష ॥౮॥౮౩॥ ఇష్కృతిర్నామవో మాతాథో యూయగ్గ్స్థ నిష్కృతీః । సీరాః పతత్రిణీస్థన యదామయతి నిష్కృథ ॥౯॥౮౪॥ అతి విశ్వాః పరిష్ఠాస్తేన ఇవ వ్రజమక్రముః । ఓషధీః ప్రాచుచ్యవుర్యత్కిం చతన్వో రపః ॥౧౦॥౮౫॥ యదిమా వాజయన్నహమోషధీర్హస్త ఽఆదధే। ఆత్మాయక్ష్మస్య నశ్యతి పురా జీవగృభో యథా ॥౧౧॥౮౬॥ యస్యౌషధీః ప్రసర్పథాఙ్గమఙ్గం పరుష్పరుః । తతో యక్ష్మం విబాధధ్వ ఉగ్రోమధ్యమ శీరివ ॥౧౨॥౮౭॥ సాకం యక్ష్మ ప్రపత చాషేణ కికిదీవినా । సాకం వాతస్య ధ్రాజ్యా సాకం నశ్య నిహాకయా ॥౧౩॥౮౮॥ అన్యావోఽఅన్యామవత్వన్యాన్యస్యా ఉపావత । తాస్సర్వా స్సంవిదానా ఇదం మే ప్రావతా వచః ॥౧౪॥౮౯॥ యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః । బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో ముఞ్చన్త్వగ్ంహసః ॥౧౫॥౯౦॥ ముఞ్చన్తుమా శపథ్యాదథో వరుణ్యాదుత । అథో యమస్య పడ్వీశాత్సర్వస్మాద్దేవ కిల్బిషాత్ ॥౧౬॥౯౧॥ అవపతన్తీ రవదన్ దివ ఓషధయస్పరి । యం జీవమశ్నవామహైన స రిష్యాతి పూరుషః ॥౧౭॥౯౨॥

యా ఓషధీ స్సోమరాజ్ఞీర్బహ్వీ శ్శతవిచక్షణాః । తాసామసి త్వముత్తమారం కామాయ శగ్గ్ంహృదే ॥౧౮॥౯౩॥ యాఓషధీః స్సోమరాజ్ఞీర్విష్ఠితాః పృథివీమను । బృహస్పతి ప్రసూతా అస్యై సన్దత్త వీర్యమ్ ॥౧౯॥౯౪॥ యాశ్చేదము పశృణ్వన్తి యాశ్చదూరం పరాగతాః । సర్వాస్సఙ్గత్య వీరుధోఽస్యై సన్దత్త వీర్యమ్ ॥౨౦॥౯౫॥ నాశయిత్రీ బలాసస్యార్శస ఉపచితామసి । అథో శతస్య యక్ష్మాణాం పాకారోరసి నాశనీ ॥౨౧॥౯౬॥ మావోరిషత్ఖనితా యస్మై చాహం ఖనామి వః । ద్విపచ్చతుష్ప దస్మాకగ్గ్ం సర్వమస్త్వనాతురమ్ ॥౨౨॥౯౭॥ ఓషధయస్సం వదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా । యస్మై కృణోతి బ్రాహ్మణస్తగ్గ్ం రాజన్పారయామసి ॥౨౩॥౯౮॥ త్వాం గన్ధర్వా అఖనగ్గ్ స్త్వామిన్ద్రస్త్వాం బృహస్పతిః । త్వామోషధే సోమో రాజా విద్వాన్యక్ష్మాదముచ్యత ॥౨౪॥౯౯॥ త్వముత్తమాస్యోషధే తవ వృక్షా ఉపస్తయః । ఉపస్తిరస్తు సోఽస్మాకం యోఽఅస్మా ౨॥ఽఅభిదాసతి ॥౨౫॥౧౦౦॥

ఇతి త్రయోదశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ మా మా హిగ్గ్ంసీజ్జనితా యః పృథివ్యాయో వా దివగ్గ్ం

సత్యధర్మా వ్యానట్ । యశ్చాపశ్చన్ద్రాః ప్రథమో జజాన కస్మై
దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౧॥౧౨౦౧॥ అభ్యావర్తస్వ పృథివి యజ్ఞేన
పయసా సహ । వపాం తేఽఅగ్నిరిషితో అరోహత్ ॥౨॥౧౦౨॥
అగ్నేయత్తే శుక్రం యచ్చన్ద్రం యత్పూతం యచ్చ యజ్ఞియమ్
। తద్దేవేభ్యో భరామసి ॥౩॥౧౦౩॥ ఇషమూర్జమహమిత
ఆదమృతస్య యోనిం మహిషస్య ధారామ్ । ఆ మా గోషు
విశత్వా తనూషు జహామి సేదిమనిరా మమీవామ్ ॥౪॥౧౦౪॥
అగ్నే తవ శ్రవో వయో మహి భ్రాజన్తేఽఅర్చయో విభావసో।
బృహద్భానో శవసా వాజముక్థ్యం దధాసి దాశుషే కవే ॥౫॥౧౦౫॥
పావకవర్చా శ్శుక్రవర్చా అనూనవర్చా ఉదియర్షి భానునా ।
పుత్రో మాతరా విచరన్ను పావసి పృణక్షి రోదసీఽఉభే
॥౬॥౧౦౬॥ ఊర్జో నపాజ్జాతవేద సుశస్తిభిర్మన్దస్వ ధీతిభిర్హితః
॥ త్వేఽఇష స్సన్దధుర్భూరివర్పసశ్చిత్రోతయో వామజాతాః
॥౭॥౧౦౭॥ ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ జన్తుభిరస్మే రాయోఽ
అమర్త్య । సదర్శతస్య వపుషో విరాజసి పృణక్షి సానసిం
క్రతుమ్ ॥౮॥౧౦౮॥ ఇష్కర్తారమధ్వరస్య ప్రచేతసం క్షయన్తగ్గ్ం
రాధసో మహః । రాతింవామస్య సుభగాం మహీమిషం
దధాసి సానసిగ్గ్ం రయిమ్ ॥౯॥౧౦౯॥ ఋతావానం మహిషం

విశ్వదర్శతమగ్నిగ్గ్ం సుమ్నాయ దధిరే పురోజనాః । శ్రుత్కర్ణగ్గ్ం సప్రథస్తమం త్వా గిరా దైవ్యం మానుషాయుగా ॥౧౦॥౧౧౦॥ ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వత స్సోమ వృష్ణ్యమ్। భవా వాజస్య సఙ్గథే ॥౧౧॥౧౧౧॥ సం తే పయాగ్గ్ంసి సము యన్తు వాజా స్సంవృష్ణ్యాన్యభిమాతిషాహః । ఆప్యాయమానో ఽమృతాయ సోమ దివి శ్రవాగ్గ్ం స్యుత్తమానిధిష్వ ॥౧౨॥౧౧౨॥ ఆప్యాయస్వ మదిన్తమ సోమ విశ్వేభిరగ్గ్ంశుభిః । భవా న స్సప్రథస్తమ స్సఖా వృధే ॥౧౩॥౧౧౩॥ ఆ తే వత్సో మనో యమత్పరమాచ్చిత్సధస్థాత్ । అగ్నే త్వాఙ్కామయా గిరా ॥౧౪॥౧౧౪॥ తుభ్యం తా అఙ్గిరస్తమ విశ్వాస్సుక్షితయః పృథక్ । అగ్నే కామాయ యేమిరే ॥౧౫॥౧౧౫॥ అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు కామో భూతస్య భవ్యస్య । సమ్రాడేకో విరాజతి॥౧౬॥౧౧౬॥

ఇతి త్రయోదశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః॥

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం త్రయోదశోఽధ్యాయః

అనువాక సూత్రమ్ ॥ దృశానోఽష్టాదశ (౧౮) దివస్పరి ద్వాదశ (౧౨) సమిధాగ్నిం పఞ్చదశ (౧౫) అపేత సప్తదశ (౧౭) అసున్వన్తం త్రయోదశ (౧౩) యా ఓషధీః పఞ్చవిగ్గ్ంశతిః (౨౫) మా మాషోళశ (౧౬)

దృశానః సప్తానువాకేషు షోళశోత్తరశతమ్ (౧౧౬)

అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ మయి గృహ్ణామ్యగ్రేఽఅగ్నిగ్ం రాయస్పోషాయ సుప్రజా స్త్వాయ సువీర్యాయ । మామ్ దేవతా స్సచన్తామ్ ॥౧॥ అపాం పృష్ఠమసి యోనిరగ్నే స్సముద్రమభితః పిన్వమానమ్ । వర్ధమానో మహా ౩॥ఽఆ చ పుష్కరే దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథస్వ ॥౨॥ బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్వి సీమత స్సురుచో వేన ఆవః । స బుధ్న్యా ఉపమా అస్య విష్ఠాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః ॥౩॥ హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ । సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౪॥ ద్రప్సశ్చస్కన్ద పృథివీమను ద్యామిమం చ యోనిమను యశ్చ పూర్వః । సమానం యోనిమను సఞ్చరన్తం ద్రప్సం జుహోమ్యను సప్తహోత్రాః ॥౫॥ నమోఽస్తు సర్పేభ్యో యే కే చ పృథివీమను । యేఽఅన్తరిక్షే యే దివి తేభ్య స్సర్పేభ్యోనమః ॥౬॥ యా ఇషవో యాతుధానానాం యే వా వనస్పతీగ్ంరను । యే వాఽవటేషు శేరతే తేభ్యస్సర్పేభ్యో నమః ॥౭॥ యే వామీ రోచనే దివో యే వా సూర్యస్య రశ్మిషు । యేషామప్సు సదస్కృతం తేభ్య స్సర్పేభ్యో నమః ॥౮॥ కృణుష్వ

పాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహి రాజేవామవా ఇభేన ।
తృష్వీమను ప్రసితిం ద్రూణానోఽస్తాసి విధ్య రక్షసస్తపిష్ఠైః ॥౯॥
తవ భ్రమాస ఆశుయా పతన్త్యనుస్పృశ ధృషతా శోశుచానః
। తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతఙ్గానసన్దితో విసృజ విష్వగుల్కాః
॥౧౦॥ ప్రతిస్పశో విసృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశోఽఅస్యా
అదబ్ధః ॥ యో నో దూరే ఽఅఘశగ్ంసో యోఽఅన్త్యగ్నే మాకిష్టే
వ్యథిరాదధర్షీత్ ॥౧౧॥ ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రా
ఽఓషతాత్తిగ్మహేతే । యో నోఽఅరాతిగ్ం సమిధాన చక్రే
నీచా తం ధక్ష్యతసం న శుష్కమ్ ॥౧౨॥ ఊర్ధ్వో భవ
ప్రతివిధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే । అవస్థిరా తనుహి
యాతుజూనాం జామిమజామిం ప్రమృణీహి శత్రూన్ ॥౧౩॥
అగ్నేష్ట్వాతేజసా సాదయామి । అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః
పృథివ్యా అయమ్ । అపాగ్ంరేతాగ్ంసి జిన్వతి । ఇన్ద్రస్య
త్వౌజసా సాదయామి ॥౧౪॥ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ నేతా
యత్రా నియుద్భిః సచసే శివాభిః । దివి మూర్ధానం దధిషే
స్వర్షాం జిహ్వామగ్నే చకృషే హవ్యవాహమ్ ॥౧౫॥

ఇతి చతుర్దశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ధ్రువాఽసి ధరుణాస్తృతా విశ్వకర్మణా । మా త్వా సముద్ర ఉద్వధీన్మా సుపర్ణోఽవ్యథమానా పృథివీం దృగ్ంహ ॥౧॥౧౬॥ ప్రజాపతిష్ట్వా సాదయత్వపాం పృష్ఠే సముద్రస్యేమన్ । వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం ప్రథస్వ పృథివ్యసి ॥౨॥౧౭॥ భూరసి భూమిరస్యదితిరసి విశ్వధాయా విశ్వస్య భువనస్య ధర్త్రీ । పృథివీం యచ్ఛ పృథివీం దృగ్ంహ పృథివీం మా హిగ్ంసీః ॥౩॥౧౮॥ విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై చరిత్రాయ । అగ్నిష్ట్వాభిపాతు మహ్యా స్వస్త్యా ఛర్దిషా శన్తమేన తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥౪॥౧౯॥ కాణ్డాత్కాణ్డాత్ప్రరోహన్తీ పరుషః - పరుషస్పరి । ఏవా నో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ ॥౫॥౨౦॥ యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి । తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్ ॥౬॥౨౧॥ యాస్తేఽఅగ్నే సూర్యే రుచో దివమాతన్వన్తి రశ్మిభిః। తాభిర్నోఽఅద్య సర్వాభీ రుచే జనాయ నస్కృధి ॥౭॥౨౨॥ యా వో దేవాస్సూర్యే రుచో గోష్వశ్వేషు యా రుచః । ఇన్ద్రాగ్నీ తాభి స్సర్వాభీ రుచం నో ధత్త బృహస్పతే ॥౮॥౨౩॥ విరాడ్జ్యోతిరధారయత్స్వ రాడ్జ్యోతిరధారయత్। ప్రజాపతిష్ట్వా సాదయతు పృష్ఠే పృథివ్యా జ్యోతిష్మతీమ్

॥౯॥౨౪॥ విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయ విశ్వం జ్యోతిర్యచ్ఛ । అగ్నిష్టేఽధిపతిస్తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥౧౦॥౨౫॥ మధుశ్చ మాధవశ్చ వాసన్తికావృతూ అగ్నే రన్తఃశ్లేషోఽసి । కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప ఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః । యే అగ్నయః సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీఽఇమే । వాస న్తికావృతూఽఅభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా అభిసంవిశన్తు తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువే సీదతమ్ ॥౧౧॥౨౬॥ అషాఢాసి సహమానా సహస్వారాతీస్సహస్వ పృతనాయతః । సహస్రవీర్యాసి సా మా జిన్వ ॥౧౨॥౨౭॥ సహస్వేమా అభిమాతీ స్సహస్వ పృతనాయతః । సహస్వ సర్వం పాప్మానగ్ం సహమానాస్యోషధే ॥౧౩॥౨౮॥

ఇతి చతుర్దశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ మధు వాతా ఋతాయతే మధు క్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్న స్సన్త్వోషధీః ॥౧॥౨౯॥ మధు నక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా ॥౨॥౩౦॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమా౩॥అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః

॥3॥30॥ అపాం గమ్భన్త్సీద మా త్వాసూర్యోఽభితాప్సీ న్మాగ్నిర్వైశ్వానరః। అచ్ఛిన్నపత్రాః ప్రజా అనువీక్షస్వాను త్వా దివ్యా వృష్టిః సచతామ్ ॥4॥31॥ త్రీన్త్సముద్రాన్త్సమసృపత్స్వర్గానపాం పతిర్వృషభ ఇష్టకానామ్ । పురీషం వసాన స్సుకృతస్య లోకే తత్ర గచ్ఛ యత్రపూర్వే పరేతాః ॥5॥33॥ మహీ ద్యౌః పృథివీ చ న ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్ । పిపృతాం నో భరీమభిః ॥6॥34॥ విష్ణోఃకర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥7॥35॥ ధ్రువాసి ధరుణేతో జజ్ఞే ప్రథమమేభ్యో యోనిభ్యోఽధి జాతవేదాః । స గాయత్ర్యా త్రిష్టుభానుష్టుభా చ దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్ ॥8॥36॥ ఇషే రాయే రమస్వ సహసే ద్యుమ్నఽఊర్జేఽపత్యాయ । సమ్రాళసి స్వరాళసి సారస్వతౌ త్వోత్సౌ ప్రావతామ్ ॥9॥37॥ అగ్నే యుక్ష్వాహి యే తవాశ్వాసో దేవ సాధవః । అరం వహన్తి మన్యవే ॥10॥38॥ యుక్ష్వాహి దేవహూతమా౩॥ఽఅశ్వా ఽ౩॥ అగ్నేరథీరివ । నిహోతా పూర్వ్యస్సదః ॥11॥39॥

ఇతి చతుర్దశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

4॥ సమ్యక్ స్రవన్తి సరితో న ధేనా అన్తర్హృదా మనసా

ప్యాయమానాః । ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి హిరణ్యయో (హిరణ్యయో) వేతసో మధ్యేఽఅగ్నేః ॥౧॥౪౦॥ ఋుచే త్వా రుచే త్వా భాసే త్వా జ్యోతిషే త్వా । అభూదిదం విశ్వస్య భువనస్య వాజినమగ్నేర్వైశ్వానరస్య చ ॥౨॥౪౧॥ అగ్నిర్ జ్యోతిషా జ్యోతిష్మాన్రుక్మో వర్చసా వర్చస్వాన్ । సహస్రదా అసి సహస్రాయ త్వా ॥౩॥౪౨॥ ఆదిత్యం గర్భం పయసా సమఙ్ధి సహస్రస్య ప్రతిమాం విశ్వరూపమ్ । పరివృఙ్ధి హరసామాభిమఁగ్స్థా శ్శతాయుషం కృణుహి చీయమానః ॥౪॥౪౩॥ వాతస్య జూతిం వరుణస్య నాభిమశ్వం జజ్ఞానగ్గం సరిరస్య మధ్యే । శిశుం నదీనాగ్గం హరిమద్రి బుధ్న మగ్నే మా హిగ్గంసీః పరమే వ్యోమన్ ॥౫॥౪౪॥ అజస్రమిన్దుమరుషం భురణ్యుమగ్నిమీళే పూర్వచిత్తిం న మోభిః । స పర్వభిరృతుశః కల్పమానో గాం మా హిగ్గంసీరదితిం విరాజమ్ ॥౬॥౪౫॥ వరూత్రీం త్వష్టుర్వరుణస్య నాభిమవిం జజ్ఞానాగ్గం రజసః పరస్మాత్ । మహీగ్గం సాహస్రీమసురస్య మాయామగ్నే మాహిగ్గంసీః పరమే వ్యోమన్ ॥౭॥౪౬॥ యోఽఅగ్నిరగ్నేరధ్యజాయత శోకాత్ పృథివ్యా ఉత వా దివస్పరి । యేన ప్రజా విశ్వకర్మా జజాన తమగ్నే హేళః పరితే వృణక్తు ॥౮॥౪౭॥ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య

వరుణస్యాగ్నేః। ఆప్రా ద్యావాపృథివీఽఅన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥౯॥౪౯॥

ఇతి చతుర్దశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఇమం మా హిగ్ంసీర్ద్విపాదం పశుగ్ం సహస్రాక్ష మేధాయ చీయమానః। మయుం పశుం మేధమగ్నే జుషస్వ తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద । మయుం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥౧॥౪౯॥ ఇమం మా హిగ్ంసీరేకశఫం పశుం కనిక్రదం వాజినం వాజినేషు । గౌరమారణ్యమను తే దిశామి తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద । గౌరం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥౨॥౫౦॥ ఇమగ్ం సాహస్రగ్ం శతధారముత్సం వ్యచ్యమానగ్ం సరిరస్యమధ్యే । ఘృతం దుహానామదితిం జనాయాగ్నే మా హిగ్ంసీః పరమే వ్యోమన్। గవయమారణ్యమను తే దిశామి తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద । గవయం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥3॥౫౧॥ ఇమమూర్ణాయుం వరుణస్య నాభిం త్వచం పశూనాం ద్విపదాం చతుష్పదామ్ । త్వష్టుః ప్రజానాం ప్రథమం జనిత్రమగ్నే మా హిగ్ంసీః పరమే వ్యోమన్ । ఉష్ట్రమారణ్యమను తే దిశామి

తేన చిన్వానస్తన్వోనిషీద । ఉష్ట్రం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥౪॥౫౨॥ అజో హ్యగ్నేరజనిష్ట శోకాత్సోఽఅప శ్యజ్జనితారమగ్రే । తేన దేవా దేవతామగ్రమాయన్తేన రోహమాయన్నుప మేధ్యాసః । శరభమారణ్యమను తే దిశామి తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద । శరభంతే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥౫॥౫౩॥ త్వం యవిష్ఠ దాశుషో *నౄగ్ం: పాహి శృణుధీ గిరః । రక్షాతోకముత త్మనా ॥౬॥౫౪॥

ఇతి చతుర్దశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ అపాం త్వేమన్త్సాదయామ్యపాం త్వోద్మన్త్సాదయామ్యపాం త్వా భస్మన్త్సాదయామి । అపాం త్వాం జ్యోతిషి సాదయామ్యపాం త్వాయనే సాదయామి । అర్ణవేత్వా సదనే సాదయామి సముద్రే త్వా సదనే సాదయామి సరిరేత్వా సదనే సాదయామి । అపాం త్వాక్షయే సాదయామ్యపాం త్వా సధిషి సాదయామి । అపాం త్వా సదనే సాదయామ్యపాం త్వా సధస్థే సాదయామ్యపాంత్వా యోనౌ సాదయామి । అపాంత్వాపురీషే సాదయామ్యపాం త్వా పాథసి సాదయామి । గాయత్రేణత్వా ఛన్దసా సాదయామి త్రైష్టుభేన త్వాఛన్దసా

షాదయామి జాగతేనత్వా ఛన్దసా సాదయామి । ఆనుష్టుభేన త్వా ఛన్దసా సాదయామి పాఙ్క్తేన త్వా ఛన్దసా సాదయామి ॥౧॥౫౫॥

ఇతి చతుర్ధశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ అయం పురో భువస్తస్య ప్రాణో భౌవాయనో వసన్తః ప్రాణాయనః । గాయత్రీ వాసన్తీ ॥౧॥౫౬॥ గాయత్ర్యై గాయత్రం గాయత్రాదు పాగ్ంశురుపాగ్ంశో స్త్రివృత్త్రివృతో రథన్తరమ్ । వసిష్ఠ ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా ప్రాణం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥౨॥౫౭॥ అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య మనో వైశ్వకర్మణమ్ । గ్రీష్మో మానసస్త్రిష్టుబ్ గ్రైష్మీ ॥౩॥౫౮॥ త్రిష్టుభః స్వారగ్ం స్వారాదన్తర్యామోఽన్తర్యామాత్పఞ్చదశః పఞ్చదశాద్ బృహత్ । భరద్వాజ ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా మనో గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥౪॥౫౯॥ అయం పశ్చాద్విశ్వవ్యచాస్తస్య చక్షు ర్వైశ్వవ్యచసమ్ । వర్షాశ్చాక్షుష్యో జగతీ వార్షీ ॥౫॥౬౦॥ జగత్యా ఋక్సమమృక్సమాచ్ఛుక్ర శ్శుక్రాత్సప్తదశ స్సప్తదశాద్వైరూపమ్ । జమదగ్నిరృషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా చక్షుర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥౬॥౬౧॥ ఇదముత్తరాత్స్వస్తస్య శ్రోత్రగ్ం సౌవమ్

। శరచ్ఛ్రోత్ర్యనుష్టుప్శారదీ ॥౭॥౬౨॥ అనుష్టుభ ఐళమైళాన్మన్థీ మన్థిన ఏకవిగ్ంశ ఏకవిగ్ంశాద్వైరాజమ్ । విశ్వామిత్ర ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా శ్రోత్రం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥౮॥౬౩॥ ఇయముపరి మతిస్తస్యై వాఙ్మాత్యా । హేమన్తో వాచ్యః పఙ్క్తిర్ హైమన్తీ ॥౯॥౬౪॥ పఙ్క్త్యై నిధనవన్నిధనవత ఆగ్రయణ ఆగ్రయణాత్త్రిణవత్రయస్త్రిగ్ంశౌ త్రిణవత్రయస్త్రిగ్ంశాభ్యాగ్ం శాక్వరరైవతే । విశ్వకర్మఽఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా వాచం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః । లోకం పృణతా అస్యేవర్ిం విశ్వాః ॥౧౦॥౬౫॥

ఇతి చతుర్దశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

సప్తానువాకేషు పఞ్చషష్టిః ॥

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం చతుర్దశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ మయి గృహ్ణామి పఞ్చదశ (౧౫) ధ్రువాసి త్రయోదశ (౧౩) మధువాతా ఏకాదశ (౧౧) సమ్యక్ స్రవన్తి నవ (౯) ఇమం మా షట్ (౬) అపాం త్వేక (౧) అయం పురో దశ (౧౦) మయి గృహ్ణామి సప్తానువాకేషు పంచషష్టిః (౬౫)

అథ పఞ్చదశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ ధ్రువక్షితిర్ధ్రువయోనిర్ధ్రువాసి ధ్రువం యోనిమాసీద సాధుయా। ఉఖ్యస్య కేతుం ప్రథమం జుషాణాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా ॥౧॥ కులాయినీ ఘృతవతీ పురంధి స్స్యోనే సీద సదనే పృథివ్యాః । అభిత్వా రుద్రా వసవో గృణన్త్విమా బ్రహ్మ పీపిహి సౌభగాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహత్వా ॥౨॥ స్వైర్దక్షైర్దక్షపితేహ సీద దేవానాగ్ం సుమ్నే బృహతే రణాయ । పితేవైధిసూనవఽఆసుశేవా స్వావేశాతన్వా సంవిశస్వాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా ॥౩॥ పృథివ్యాః పురీషమస్యప్సో నామ తాం త్వా విశ్వేఽఅభిగృణన్తు దేవాః । స్తోమపృష్ఠా ఘృతవతీహ సీద ప్రజావదస్మే ద్రవిణాయజస్వాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా ॥౪॥ అదిత్యాస్త్వా పృష్ఠే సాదయామ్యన్తరిక్షస్య ధర్త్రీం విష్టమ్భనీం దిశామధిపత్నీం భువనానామ్ । ఊర్మిర్ద్రప్సోఽఅపామసి విశ్వకర్మాతఽఋషిరశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా । శుక్రశ్చ శుచిశ్చగ్రైష్మావృతూఽఅగ్నేరన్తః శ్లేషోఽసి । కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప ఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః

పృథఙ్మమజ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః । యేఽఅగ్నయః సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీఽఇమే । గ్రైష్మాఽఋతూఽఅభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా అభిసంవిశన్తు తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువే సీదతమ్ ॥౫॥

ఇతి పఞ్చదశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ సజూరృతుభి స్సజూర్విధాభి స్సజూర్దేవై స్సజూర్దేవైర్వయోనాధైః । అగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహత్వా । సజూరృతుభి సజూర్విధాభి స్సజూర్వసుభి స్సజూర్దేవైర్వయోనాధైః । అగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా । సజూరృతుభిస్సజూర్విధాభిస్సజూర్రుద్రైస్సజూర్దై వైర్వయోనాధైః । అగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయాశ్వి నాధ్వర్యూ సాదయతామిహత్వా । సజూరృతుభిస్సజూర్విధాభి స్సజూరా దిత్యైస్సజూర్దేవైర్వయోనాధైః । అగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహత్వా । సజూరృతుభిస్సజూర్విధా భిస్సజూర్విశ్వైర్దేవైస్సజూర్దేవైర్వయోనాధైః । అగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహత్వా ॥౧॥౬॥ ప్రాణం మే పాహ్యపానం మే పాహి

వ్యానం మే పాహి । చక్షుర్మ ఉర్వ్యా విభాహిశ్రోత్రం మే శ్లోకయ ॥౨॥౭॥ అపః పిన్వౌషధీర్జిన్వ ద్విపాదవ చతుష్పాత్పాహి। దివో వృష్టిమేరయ॥౩॥౮॥

ఇతి పఞ్చదశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః॥

౩॥ మూర్ధా వయః ప్రజాపతిశ్ఛన్దః క్షత్రం వయో మయన్దం ఛన్దః । విష్టమ్భో వయోఽధిపతిశ్ఛన్దో విశ్వకర్మా వయః పరమేష్ఠీ ఛన్దః ॥౧॥౯॥ (వ)బస్తో వయో వివలం ఛన్దో వృష్ణిర్వయో విశాలం ఛన్దః । పురుషో వయస్తన్ద్రం ఛన్దో వ్యాఘ్రో వయోఽనాధృష్టం ఛన్దః ॥౨॥౧౦॥ సింహో వయశ్ఛదిశ్ఛన్దః పష్ఠవాడ్వయో బృహతీచ్ఛన్దః । ఉక్షా వయః కకుప్ఛన్దఋషభో వయస్సతో బృహతీ ఛన్దః ॥౩॥౧౧॥ అనడ్వాన్వయః పంక్తిశ్ఛన్దో ధేనుర్వయోజగతీచ్ఛన్దః । త్ర్యవిర్వయస్త్రిష్టుప్ఛన్దో దిత్యవాడ్వయో విరాట్ ఛన్దః ॥౪॥౧౨॥ పఞ్చావిర్వయో గాయత్రీ ఛన్దస్త్రివత్సో వయ ఉష్ణిక్ఛన్దః । తుర్యవాడ్వయోఽనుష్టుప్ఛన్దో లోకం పృణ తా అస్యేన్ద్రం విశ్వాః ॥౫॥౧౩॥

ఇతి పఞ్చదశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఇన్ద్రాగ్నీఽఅవ్యథమానామిష్టకాం దృగ్ంహతం యువమ్

। పృష్ఠేన ద్యావాపృథివీ౽అన్తరిక్షం చ విబాధసే ॥౧॥౧౪॥ విశ్వక
ర్మా త్వా సాదయత్వన్తరిక్షస్య పృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీమ్
। అన్తరిక్షం యచ్ఛాన్తరిక్షం దృగ్ంహాన్తరిక్షం మాహిగ్ంసీః ।
విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై
చరిత్రాయ । వాయుష్ట్వాభిపాతు మహ్యా స్వస్త్యా ఛర్దిషా
శన్తమేనతయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ॥౨॥౧౫॥ రాజ్ఞ్యసి
ప్రాచీ దిగ్విరాళసి దక్షిణాదిక్సమ్రాళసి ప్రతీచీ దిక్స్వరాళస్యుదీచీ
దిగధిపత్న్యసి బృహతీదిక్ । విశ్వకర్మా త్వా సాదయత్వన్తరిక్షస్య
పృష్ఠే జ్యోతిష్మతీమ్ । విస్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయ
విశ్వం జ్యోతిర్యచ్ఛ । వాయుష్టే౽ధిపతిస్తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్
ధ్రువా సీద । నభశ్చ నభస్యశ్చ వార్షికా౽ఋతూ౽అగ్నేరన్తః
శ్లేషో౽సి । కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప౽ఓషధయః
కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః । యే అగ్నయ
స్సమనసో౽న్తరా ద్యావాపృథివీ౽ఇమే । వార్షికా౽ఋతూ౽
అభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా అభిసంవిశన్తు తయా దేవత
యాఙ్గిరస్వద్ధ్రువే సీదతమ్ । ఇషశ్చోర్జశ్చ శారదా౽ఋతూ
అగ్నేరన్త శ్లేషో౽సి । కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప
ఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః ।

యే అగ్నయః సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీఽఇమే। శారదా ఽబ్జుతూఽభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా అభిసంవిశన్తు తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ ॥౩॥౧౬॥

ఇతి పఞ్చదశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఆయుర్మే పాహి ప్రాణం మే పాహ్యపానం మే పాహి వ్యానం మే పాహి। చక్షుర్మే పాహి శ్రోత్రం మే పాహి వాచం మే పిన్వ మనో మే జిన్వాత్మానం మే పాహి జ్యోతిర్మేయచ్ఛ ॥౧॥౧౭॥ మా ఛన్దః ప్రమా ఛన్దః ప్రతిమా ఛన్దో అస్త్రీవయశ్ఛన్దః। పఙ్క్తిశ్ఛన్ద ఉష్ణిక్ ఛన్దః ॥౨॥౧౮॥ బృహతీ ఛన్దోఽనుష్టుప్ఛన్దో విరాట్ ఛన్దో గాయత్రీ ఛన్దః। త్రిష్టుప్ఛన్దో జగతీ ఛన్దః ॥౩॥౧౯॥ పృథివీ ఛన్దోఽన్తరిక్షం ఛన్దో ద్యౌశ్ఛన్దస్సమాశ్ఛన్దః। నక్షత్రాణి ఛన్దో వాక్ ఛన్దః ॥౪॥౨౦॥ మనశ్ఛన్దః కృషిశ్ఛన్దో హిరణ్యం ఛన్దో గౌశ్ఛన్దః। అజాశ్ఛన్దోఽశ్వశ్ఛన్దః ॥౫॥౨౧॥ అగ్నిర్దేవతా వాతో దేవతా సూర్యో దేవతా చన్ద్రమా దేవతా। వసవో దేవతా రుద్రా దేవతా। ఆదిత్యా దేవతా మరుతో దేవతా విశ్వే దేవా దేవతా బృహస్పతిర్దేవతా। ఇన్ద్రో దేవతా వరుణో దేవతా ॥౬॥౨౨॥

ఇతి పఞ్చదశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ మూర్ధాసి రాడ్ధ్రువాసి ధరుణా ధర్త్ర్యసి ధరణీ ।
ఆయుషే త్వా వర్చసే త్వా కృష్యై త్వా క్షేమాయ త్వా ॥౧॥౨౩॥
యన్త్రీ రాడ్యన్త్ర్యసి యమనీ ధ్రువాసి ధరిత్రీ। ఇషే త్వోర్జే
త్వా రయ్యై త్వా పోషాయ త్వా । లోకం పృణ తా అస్యేన్ద్రం
విశ్వాః ॥౨॥౨౪॥

ఇతి పఞ్చదశే౽ధ్యాయే షష్ఠో౽నువాకః ॥

౭॥ ఆశుస్త్రివృద్భాన్తః పఞ్చదశో వ్యోమా సప్తదశో ధరుణ
ఏకవిగ్ంశః ప్రతూర్తిరష్టాదశః । తపో నవదశో౽భీవర్త స్సవిగ్ంశో
వర్చో ద్వావిగ్ంశ స్సమ్భరణస్త్రయోవిగ్ంశో యోనిశ్చతుర్విగ్ంశః
॥౧॥౨౫॥ గర్భాః పఞ్చవిగ్ంశ ఓజస్త్రిణవః క్రతురేకత్రిగ్ంశః
ప్రతిష్ఠా త్రయస్త్రిగ్ంశో బ్రధ్నస్య విష్టపం చతుస్త్రిగ్ంశః । నాకః
షట్త్రిగ్ంశో వివర్తో౽ష్టాచత్వారిగ్ంశో ధర్త్రం చతుష్టోమః
॥౨॥౨౬॥

పఞ్చదశే౽ధ్యాయే సప్తమో౽నువాకః ॥

౮॥ అగ్నేర్భాగో౽సి దీక్షాయా ఆధిపత్యం బ్రహ్మ స్పృతం
త్రివృత్ స్తోమః । ఇన్ద్రస్య భాగో ౽సి విష్ణోరాధిపత్యం క్షత్రగ్ం
స్పృతం పఞ్చదశ స్తోమః ॥౧॥౨౭॥ నృచక్షసాం భాగో౽సి

ధాతు రాధిపత్యం జనిత్రగ్గ్ స్పృతగ్గ్ం సప్తదశస్తోమః ।
మిత్రస్య భాగోఽసి వరుణస్యాధిపత్యం దివో వృష్టిర్వాత
స్పృత ఏకవిగ్గ్ంశ స్తోమః ॥౨॥౨౮॥ వసూనాం భాగోఽసి
రుద్రాణామాధిపత్యం చతుష్పాత్స్పృతం చతుర్విగ్గ్ంశస్తోమః
। ఆదిత్యానాం భాగోఽసి మరుతామాధిపత్యం గర్భాస్పృతాః
పఞ్చవిగ్గ్ంశ స్తోమః ॥౩॥౨౯॥ అదితేర్భాగోఽసి పూష్ణ
ఆధిపత్యమోజ స్పృతం త్రిణవస్తోమః । దేవస్య సవితుర్భాగోఽసి
బృహస్పతేరాధిపత్యగ్గ్ం సమీచీర్దిశ స్పృతాశ్చ తుష్టోమ స్తోమః
॥౪॥౩౦॥ యవానాం భాగోఽస్యయవానామాధి పత్యం ప్రజా
స్పృతాశ్చతుశ్చత్వారిగ్గ్ంశస్తోమః ॥ ఋభూణాం భాగోఽసి
విశ్వేషాం దేవానామాధిపత్యం భూతగ్గ్ స్పృతం త్రయస్త్రిగ్గ్ంశ
స్తోమః ॥ సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమన్తికాఽఋతూఽఅగ్నేరన్తః
శ్లేషోఽసి । కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప ఓషధయః
కల్పన్తా మగ్నయః పృథఙ్మమజ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః । యే
అగ్నయ స్సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీఽఇమే । హైమ
న్తికాఽఋతూఽఅభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా అభిసంవిశన్తు
తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ ॥౫॥౩౧॥

ఇతి పఞ్చదశేఽధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ ఏకయాస్తువత ప్రజా అధీయన్త ప్రజాపతిరధిపతి
రాసీత్తిసృభిస్తువ త బ్రహ్మాసృజ్యత బ్రహ్మణస్పతిరధిపతిరాసీత్
। పఞ్చభిరస్తువత భూతాన్యసృజ్యన్త భూతానాం పతిరధిపతి
రాసీత్సప్తభిరస్తువత సప్తఽఋషయోఽసృజ్యన్త ధాతాధిపతిరా
సీత్ ॥౧॥౩౨॥ నవభిరస్తువత పితరోఽసృజ్యన్తాదితిరధిపత్న్యా
సీదేకా దశభిరస్తువత్త ఋతవో ఽసృజ్యన్తార్తవా అధిపతయ
ఆసన్ । త్రయోదశభి రస్తువత్త మాసా అసృజ్యన్త సంవత్సరోఽధి
పతిరాసీత్పఞ్చ దశభిరస్తువత క్షత్రమసృజ్యతేన్ద్రోఽధిపతిరాసీత్
॥౨॥౩౩॥ సప్తదశభిరస్తువత గ్రామ్యాః పశవో ఽసృజ్యన్త
బృహస్పతిరధి పతిరాసీన్నవదశభిరస్తువత్త శూద్రార్యాఽసృజ్యే
తామహోరాత్రే అధిపత్నీఽఆస్తామ్ ॥ ఏకవిగ్గ్ంశత్యాస్తువతైకశఫాః
పశవో ఽసృజ్యన్త వరుణోఽధిపతిరాసీత్త్రయోవిగ్గ్ం శత్యాస్తువత
క్షుద్రాః పశవోఽసృజ్యత పూషాధిపతిరాసీత్ ॥౩॥౩౪॥ పంచవి
గ్శత్యాస్తువతా రణ్యాః పశవోసృజ్యన్త వాయురధిపతిరాసీత్సప్త
విగ్గ్ంశత్యాస్తువత్త ద్యావాపృథివీ వ్యైతాం వసవో రుద్రా ఆదిత్యా
అనువ్యాయుగ్గ్స్తఽఏవాధిపతయ ఆసన్ । నవవిగ్గ్ంశత్యాస్తువత్త
వనస్పతయోఽసృజ్యన్త సోమోఽధిపతిరాసీదేకత్రిగ్గ్ం శతాస్తువత
ప్రజా అసృజ్యన్త యవాశ్చాయవాశ్చాధిపతయ ఆసన్ । త్రయ

ప్త్రిగ్గ్ం శతాస్తువత భూతాన్యశామ్యన్ప్రజాపతిః పరమేష్ఠ్యధిప
తిరాసీత్ । లోకం పృణ తా అస్యేన్ద్రం విశ్వాః ॥४॥३५॥

ఇతి పఞ్చదశేధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

నవానువాకేషు పఞ్చత్రింశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం పఞ్చదశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ ధ్రువక్షితిః పఞ్చ (५) సజూర్ఋతుభి
స్త్రిస్రః (३) మూర్ధావయః పఞ్చ (५) ఇన్ద్రాగ్నీ తిస్రః (३)
ఆయుర్మే షట్ (६) మూర్ధాసి ద్వే (२) ఆశుశ్చ (२) అగ్నే
ర్భాగః పఞ్చ (५) ఏకయాచతస్రః (४) ధ్రువక్షితిర్నవానువాకేషు
పఞ్చత్రిగ్గ్ంశత్ (३५)

అథ షోళశోఽధ్యాయః

ఓం౩మ్ ॥ అగ్నే జాతాన్ప్రణుదా న స్సపత్నాన్ప్రత్యజాతాన్జా
తవేదో నుదస్వ। అధి నో బ్రూహి సుమనా అహేళగ్గంస్తవ
స్యామ శర్మగ్గంస్త్రివరూథఽఉద్భౌ ॥౧॥ సహసా జాతాన్ప్రణుదా
న స్సపత్నాన్ప్రత్యజాతాన్నుద జాతవేదః । అధినో బ్రూహి
సుమనస్యమానో వయగ్గ్ స్యామ ప్రణుదా న స్సపత్నాన్ । షోళశీ
స్తోమ ఓజో ద్రవిణం చతుశ్చ త్వారిగ్గ్ంశ స్తోమో వర్చో ద్రవిణమ్
॥౨॥ అగ్నేః పురీషమస్యప్సో నామ తాం త్వా విశ్వేఽఅభిగృణన్తు
దేవాః । స్తోమపృష్ఠా ఘృతవతీహ సీద ప్రజావదస్మే ద్రవిణాయ
జస్వ ॥౩॥ ఏవశ్ఛన్దో వరివశ్ఛన్ద శ్శమ్భూశ్ఛన్దః పరిభూశ్ఛన్దః ।
ఆచ్ఛచ్ఛన్దో మనశ్ఛన్దో వ్యచశ్ఛన్దః ॥౪॥ సిన్ధుశ్ఛన్ద స్సముద్రశ్ఛన్ద
స్సరిరం ఛన్దః । కకుప్ఛన్దస్త్రికకుప్ఛన్దః కావ్యం ఛన్దోఽఅఙ్కుపం
ఛన్దః ॥౫॥ అక్షరపఙ్క్తిశ్ఛన్దః పదపఙ్క్తిశ్ఛన్దో విష్టారపఙ్క్తిశ్ఛన్దః క్షురో
భ్రజశ్ఛన్దః । ఆచ్ఛచ్ఛన్దః ప్రచ్ఛచ్ఛన్ద స్సంయచ్ఛన్దో వియచ్ఛన్దః ॥౬॥
బృహచ్ఛన్దో రథన్తరఞ్ఛన్దో నికాయశ్ఛన్దో వివధశ్ఛన్దః । గిరశ్ఛన్దో
భ్రజశ్ఛన్దస్సగ్గ్ స్తుప్ఛన్దోఽనుష్టుప్ఛన్దః ॥౭॥ ఏవశ్ఛన్దో వరివశ్ఛన్దో
వయశ్ఛన్దో వయస్కృచ్ఛన్దః । విష్పర్ధాశ్ఛన్దో విశాలం ఛన్దశ్ఛ

దిశ్ఛన్దో దూరోహణం ఛన్దః । తన్ద్రం ఛన్దోఽఅఙ్కాఙ్కం ఛన్దః ॥౮॥

ఇతి షోళశేధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ రశ్మినా సత్యాయ సత్యం జిన్వ ప్రేతినా ధర్మణా ధర్మం జిన్వ । అన్విత్యా దివా దివం జిన్వ సంధినాన్తరిక్షేణా న్తరిక్షం జిన్వ ॥౧॥౯॥ ప్రతిధినా పృథివ్యా పృథివీం జిన్వ విష్టమ్భేన వృష్ట్యా వృష్టిం జిన్వ । ప్రవయాహ్నాహర్జిన్వానుయా రాత్ర్యా రాత్రీం జిన్వ ॥౨॥౧౦॥ ఉశిజా వసుభ్యో వసూఞ్జిన్వ ప్రకేతేనాదిత్యేభ్య ఆదిత్యాఞ్జిన్వ । తన్తునారాయస్పోషేణ రాయస్పోషం జిన్వ సగ్ంసర్పేణ శ్రుతాయ శ్రుతం జిన్వ ॥౩॥౧౧॥ ఐళేనౌషధీభి రోషధీర్జిన్వోత్తమేన తనూభిస్తనూర్జిన్వ। వయోధసాధీతేనాధీతం జిన్వాభిజితా తేజసా తేజో జిన్వ ॥౪॥౧౨॥ ప్రతిపదసి ప్రతిపదే త్వానుపదస్యనుపదేత్వా । సమ్పదసి సమ్పదేత్వా తేజోఽసి తేజసే త్వా ॥౫॥౧౩॥ త్రివృదసి త్రివృతేత్వా ప్రవృదసి ప్రవృతేత్వా । వివృదసి వివృతే త్వా సవృదసి సవృతే త్వా ॥౬॥౧౪॥ ఆక్రమోఽస్యాక్రమాయత్వా సంక్రమోఽసి సంక్రమాయత్వా । ఉత్క్రమోఽస్యుత్క్రమాయ త్వోత్క్రాన్తిరస్యుత్క్రాన్త్యై త్వా

। అధిపతిన్నోర్ర్జం జిన్వ వేషశ్రీః క్షత్రాయ క్షత్రం జిన్వ ॥౭॥౧౫॥

ఇతి షోళశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ రాజ్ఞ్యసి ప్రాచీ దిగ్వసవస్తే దేవా అధిపతయః । అగ్నిర్హేతీనాం ప్రతిధర్తా ॥౧॥౧౬॥ త్రివృత్త్వాస్తోమః పృథివ్యాగ్గ్ శ్రయత్వాజ్యముక్థమవ్యథాయై స్తభ్నాతు । రథన్తరగ్గం సామప్రతిష్ఠిత్యాఽఅన్తరిక్షే ॥౨॥౧౭॥ ఋషయస్త్వా ప్రథమజా దేవేషు దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు । విధర్తాచాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥౩॥౧౮॥ విరాళసి దక్షిణా దిగ్రుద్రాస్తే దేవా అధిపతయః । ఇన్ద్రో హేతీనాం ప్రతిధర్తా ॥౪॥౧౯॥ పఞ్చదశస్త్వాస్తోమః పృథివ్యాగ్గ్ శ్రయతు ప్రఉగముక్థమవ్యథాయైస్తభ్నాతు । బృహత్సామ ప్రతిష్ఠిత్యా అన్తరిక్షే ॥౫॥౨౦॥ ఋషయస్త్వా ప్రథమజా దేవేషు దివోమాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు । విధర్తా చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥౬॥౨౧॥ సమ్రాళసి ప్రతీచీదిగాదిత్యాస్తే దేవా అధిపతయః । వరుణో

హేతీనాం ప్రతిధర్తా ॥౭॥౨౨॥ సప్తదశస్త్వా స్తోమః పృథి వ్యాగ్ం శ్రయతు మరుత్వతీయముక్థమవ్యథాయై స్తభ్నాతు । వైరూపగ్ం సామ ప్రతిష్ఠిత్యా ఽఅన్తరిక్షే ॥౮॥౨౩॥ ఋషయ స్త్వా ప్రథమజా దేవేషు దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు । విధర్తా చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥౯॥౨౪॥ స్వరాళ్లస్యుదీచీ దిఙ్మరుతస్తే దేవా అధిపతయః । సోమో హేతీనాం ప్రతిధర్తా ॥౧౦॥౨౫॥ ఏకవిగ్ంశస్త్వా స్తోమః పృథివ్యాగ్ం శ్రయతు నిష్కేవల్యముక్థమవ్యథాయై స్తభ్నాతు । వైరాజగ్ం సామ ప్రతిష్ఠిత్యాఽఅన్తరిక్షే ॥౧౧॥౨౬॥ ఋష యస్త్వా ప్రథమజా దేవేషు దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు । విధర్తా చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥౧౨॥౨౭॥ అధిపత్న్యసి బృహతీ దిగ్విశ్వే తే దేవా అధిపతయః। బృహస్పతిర్హేతీనాం ప్రతిధర్తా ॥౧౩॥౨౮॥ త్రిణవత్రయస్త్రిగ్ంశౌ త్వా స్తోమౌ పృథి వ్యాగ్ం శ్రయతాం వైశ్వదేవాగ్నిమారుతేఽఉక్థే అవ్యథాయై స్తభ్నీ తామ్ । శాక్వరరైవతే సామనీ ప్రతిష్ఠిత్యాఽఅన్తరిక్షే ॥౧౪॥౨౯॥ ఋషయస్త్వా ప్రథమజా దేవేషు దివో మాత్రయా వరిమ్ణా

ప్రథన్తు । వీధర్తాచ్ఛా యమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥౧౫॥౩౦॥

ఇతి షోళశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ అయం పురో హరికేశ స్సూర్యరశ్మిస్తస్య రథగృత్సశ్చరథౌజాశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ । పుఞ్జికస్థలా చ క్రతుస్థలా చాప్సరసౌ దఙ్క్ష్ణవః పశవో హేతిః పౌరుషేయో వధః ప్రహేతిః ॥౧॥౩౧॥ తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నో మృళయన్తు తే నోఽవన్తు । తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥౨॥౩౨॥ అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య రథస్వనశ్చ రథేచిత్రశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ । మేనకా చ సహజన్యా చాప్సరసౌ యాతుధానా హేతీ రక్షాగ్ంసి ప్రహేతిః ॥౩॥౩౩॥ తేభ్యో నమోఽఅస్తు తేనో మృళయన్తు తే నోఽవన్తు। తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥౪॥౩౪॥ అయం పశ్చాద్విశ్వవ్యచా స్తస్య రథప్రోతశ్చాసమరథశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ। ప్రమ్లోచన్తీ చానుమ్లోచన్తీ చాప్సరసౌ వ్యాఘ్రా హేతి స్సర్పాః ప్రహేతిః ॥౫॥౩౫॥ తేభ్యో నమోఽఅస్తుతేనో

మృళయన్తు తే నోఽవన్తు । తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥౯॥౩౯॥ అయమ్ముత్తరాత్సంయద్వ స్సుస్తస్య తార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమిశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ । విశ్వాచీ చ ఘృతాచీ చాప్సరసాఽఆపో హేతిర్వాతః ప్రహేతిః ॥౭॥౩౭॥ తేభ్యో నమోఽఅస్తుతే నో మృళయన్తు తే నోఽవన్తు । తే యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥౮॥౩౮॥ అయమ్ముపర్యర్వాగ్వ స్సుస్తస్య సేనజిచ్చ సుషేణశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ । ఉర్వశీ చ పూర్వచిత్తిశ్చాప్సరసాఽఅవస్ఫూర్జస్తోతిర్వి ద్యుత్ప్రహేతిః ॥౯॥౩౯॥ తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నో మృళయన్తు తే నోఽవన్తు । తే యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టితమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥౧౦॥౪౦॥

ఇతి షోళశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్ । అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి ॥౧॥౪౧॥ అయమగ్ని స్సహస్రిణో వాజస్య శతినస్పతిః । మూర్ధా కవీ రయీణామ్ ॥౨॥౪౨॥ త్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యథర్వా నిరమన్థత । మూర్ధ్నో విశ్వస్య వాఘతః ॥౩॥౪౩॥ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ నేతా యత్రా

న్నియుద్భి స్సచసే శివాభిః । దివి మూర్ధానం దధిషే స్వర్షాం జిహ్వామగ్నే చకృషే హవ్యవాహమ్ ॥౪॥౪౪॥ అబోధ్యగ్ని స్సమిధా జనానాం ప్రతి ధేనుమివాయతీముషాసమ్ । యహ్వా-ఇవ ప్ర వయాముజ్జిహానాః ప్రభానవ స్సిస్రతే నాకమచ్ఛ ॥౫॥౪౫॥ అవోచామ కవయే మేధ్యాయ వచో వన్దారు వృషభాయ వృష్ణే । గవిష్ఠిరో నమసా స్తోమమగ్నౌ దివీవ రుక్మమురువ్యఞ్చమ శ్రేత్ ॥౬॥౪౬॥ అయమిహ ప్రథమో ధాయి ధాతృభిర్హోతా యజిష్ఠోఽధ్వరేష్వీడ్యః । యమప్నవానో భృగవో విరురు చుర్వనేషు చిత్రం విభ్వం విశే-విశే ॥౭॥౪౭॥ జనస్యగోపా అజనిష్ట జాగృవిరగ్ని స్సుదక్ష స్సువితాయ నవ్యసే । ఘృతప్ర తీకో బృహతా దివిస్పృశా ద్యుమద్విభాతి భరతేభ్య శ్శుచిః ॥౮॥౪౮॥ త్వామగ్నేఽఙ్గిరసో గుహా హిత మన్వవిన్ద ఞ్ఛిశ్రియాణం వనే-వనే । స జాయసే మథ్యమాన స్సహో మహత్త్వామాహు స్సహసస్పుత్రమఙ్గిరః ॥౯॥౪౯॥ సఖాయ స్సం వస్సమ్యఞ్చమిషగ్గ్‌స్తోమం చాగ్నయే । వర్షిష్ఠాయ క్షితీనామూర్జో నప్త్రే సహస్వతే ॥౧౦॥౫౦॥ సగ్గ్ం-సమిద్యువసే వృషన్నగ్నే విశ్వాన్యర్య ఆ । ఇళస్పదే సమిధ్యసే స నో వసూన్యాభర ॥౧౧॥౫౧॥ త్వామగ్నే హవిష్మన్తో దేవం మర్తాస ఈళతే ।

మన్యే త్వా జాతవేదసగ్గ్ం స హవ్యా వక్ష్యానుషక్ ॥౧౨॥౫౨॥
త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ హవన్తే విక్షుజన్తవః । శోచిష్కేశం
పురుప్రియాగ్నే హవ్యాయ వోఢ్హవే ॥౧౩॥౫౩॥ ఏనా వోఽగ్నిం
నమసోర్జో నపాతమాహువే । ప్రియం చేతిష్ఠమరతిగ్గ్ స్వధ్వరం
విశ్వస్య దూతమమృతమ్ ॥౧౪॥౫౪॥ విశ్వస్యదూతమమృతం
విశ్వస్యదూతమమృతమ్ । సయోజతేఽఅరుషా విశ్వభోజసా
సదుద్రవత్స్వాహుతః ॥౧౫॥౫౫॥ స దుద్రవత్స్వాహుతస్స
దుద్రవత్స్వాహుతః । సుబ్రహ్మా యజ్ఞస్సుశమీ వసూనాం
దేవగ్గ్ం రాధో జనానామ్ ॥౧౬॥౫౬॥ అగ్నే వాజస్య గోమత
ఈశాన స్సహసో యహో । అస్మే ధేహి జాతవేదో మహి శ్రవః
॥౧౭॥౫౭॥ స ఇధానో వసుష్కవిరగ్నిరీళేన్యోగిరా । రేవదస్మభ్యం
పుర్వణీక దీదిహి ॥౧౮॥౫౮॥ క్షపో రాజన్నుత త్మనాగ్నే వస్తోరుత
తోషసః । స తిగ్మజమ్భ రక్షసో దహ ప్రతి ॥౧౯॥౫౯॥ భద్రో
నోఽఅగ్నిరాహుతో భద్రారాతి స్సుభగ భద్రోఽఅధ్వరః । భద్రా
ఉత ప్రశస్తయః ॥౨౦॥౬౦॥ భద్రా ఉతప్రశస్తయో భద్రం మనః
కృణుష్వవృత్రతూర్యే । యేనా సమత్సు సాసహః ॥౨౧॥౬౧॥
యేనా సమత్సు సాసహోఽవ స్థిరా తనుహి భూరి శర్ధతామ్
। వనేమాతే ఽఅభిష్టిభిః ॥ ౨౨॥౬౨॥ అగ్నిం తం మన్యేయో

వస్తురస్తం యం యన్తి ధేనవః । అస్తమర్వన్త ఆశవోఽస్తం నిత్యాసో వాజిన ఇషగ్గ్ స్తోతృభ్య ఆభర ॥౨౩॥౬౩॥ సోఽఅగ్నిర్యో వసుర్గృణే సంయమ్మాయన్తి ధేనవః । సమర్వన్తో రఘుద్రువ స్సగ్గం (రఘుద్రుచ స్సగ్గం) సుజాతాస స్సూరయ ఇషగ్గ్ స్తోతృభ్య ఆభర ॥౨౪॥౬౪॥ ఉభేసుశ్చన్ద్ర సర్పిషో దర్వీ శ్రీణీషఽఆసని । ఉతో న ఉత్పుపూర్యా ఉక్థేషు శవసస్పతఽఇషగ్గ్ స్తోతృభ్య ఆభర ॥౨౫॥౬౫॥ అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రగ్గం హృదిస్పృశమ్ । ఋధ్యామా తఽఓహైః ॥౨౬॥౬౬॥ అధా హ్యగ్నే క్రతోర్భద్రస్య దక్షస్య సాధోః । రథీర్ఋతస్య బృహతో బభూథ ॥౨౭॥౬౭॥ ఏభిర్నోఽఅర్కైర్భవా నోఽఅర్వాఙ్ స్వర్ణ జ్యోతిః । అగ్నే విశ్వేభి స్సుమనా అనీకైః ॥౨౮॥౬౮॥ అగ్నిగ్గం హోతారం మన్యేదాస్వన్తం వసుగ్గం సూనుగ్గం సహసో జాతవేదసం విప్రం న జాతవేదసమ్ । య ఊర్ధ్వయా స్వధ్వరో దేవో దేవాచ్యా కృపా । ఘృతస్య విభ్రాష్టిమనువష్టి శోచిషా జుహ్వానస్య సర్పిషః ॥౨౯॥౬౯॥ అగ్నేత్వం నోఽఅన్తమ ఉత త్రాతా శివో భవావరూథ్యః । వసురగ్నిర్వసుశ్రవా అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమగ్గం రయిం దాః । తం త్వా శోచిష్ఠ దీదివ స్సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః ॥౩౦॥౭౦॥

ఇతి షోళశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ యేన ఋషయస్తపసా సత్రమాయన్నిన్ధానా అగ్నిగ్ం స్వరాభరన్తః। తస్మిన్నహం నిదధే నాకేఽఅగ్నిం యమాహుర్మనవ స్తీర్ణబర్హిషమ్ ॥౧॥౭౧॥ తం పత్నీభిరనుగచ్ఛేమ దేవాః పుత్రైర్భ్రాతృభిరుత వా హిరణ్యైః। నాకం గృహ్ణానా స్సుకృతస్య లోకే తృతీయే పృష్ఠేఽఅధి రోచనే దివః ॥౨॥౭౨॥ ఆ వాచో మధ్యమరుహద్భు రణ్యురయమగ్ని స్సత్పతిశ్చేకితానః। పృష్ఠే పృథివ్యా నిహితో దవిద్యుతదధస్పదం కృణుతాం యే పృతన్యవః ॥౩॥౭౩॥ అయమగ్నిర్వీరతమో వయోధా స్సహస్రియో ద్యోతతామ ప్రయుచ్ఛన్। విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యఽఉప ప్రయాహి దివ్యాని ధామ ॥౪॥౭౪॥ సమ్ప్రచ్యవధ్వముప సమ్ప్రయాథాగ్నే పథో దేవయానాన్కృణుధ్వమ్। పునః కృణ్వానా పితరా యువానాన్వాతాగ్ంసీత్త్వయి తన్తుమేతమ్ ॥౫॥౭౫॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహి త్వమిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథామయం చ। అస్మిన్త్సధస్థేఽఅధ్యుత్తరస్మిన్విశ్వే దేవా యజమానశ్చ సీదత ॥౬॥౭౬॥ యేన వహసి సహస్రం యేనాగ్నే సర్వవేదసమ్। తేనేమం యజ్ఞం నో నయ స్వర్దేవేషు గన్తవే ॥౭॥౭౭॥ అయం తే యోనిరృత్వియో యతో

జాతోఽఅరోచథాః । తం జానన్నగ్నఽఆరోహాథా నో వర్ధయా రయిమ్ ॥౮॥౭౮॥

ఇతి షోళశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః॥

౭॥ తపశ్చ తపస్యశ్చ శైశిరాఽఋుతూఽఅగ్నేరన్త శ్లేషోఽసి । కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప ఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్మమజ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః । యే అగ్నయ స్సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీ ఇమే । శైశిరాఽఋుతూ అభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా అభిసంవిశన్తు తయా దేవత యాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ । పరమేష్ఠీ త్వా సాదయతు దివస్పృష్ఠే జ్యోతిష్మతీమ్ । విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయ విశ్వం జ్యోతిర్యచ్ఛ । సూర్యస్తేఽధిపతిస్తయా దేవత యాఙ్గిరస్వ ద్ధ్రువా సీద ॥౧॥౭౯॥ లోకంపృణచ్ఛిద్రం పృణాథో సీద ధ్రువాత్వమ్ । ఇన్ద్రాగ్నీత్వా బృహస్పతిరస్మి న్యోనావఽసీషదన్ ॥౨॥౮౦॥ తా అస్య సూదదోహస స్సోమగ్గ్ శ్రీణన్తి పృశ్నయః । జన్మన్ దేవానాం విశస్త్రిష్వారోచనే దివః ॥౩॥౮౧॥ఇన్ద్రం విశ్వా అవీవృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః । రథీత మగ్గం రథీనాం వాజానాగ్గ్ం సత్పతిం పతిమ్ ॥౪॥౮౨॥

ప్రోథదశ్వో న యవసేఽవిష్యన్యదా మహః స్సంవరణాద్వ్యస్థాత్ । ఆదస్య వాతోఽఅనువాతి శోచిరధస్మ తే వ్రజనం కృష్ణమస్తి ॥౫॥౮౩॥ ఆయోష్ట్వా సదనే సాదయామ్యవతశ్ఛాయాయాగ్ం సముద్రస్య హృదయే । రశ్మీవతీం భాస్వతీమా యా ద్యాం భాస్యా పృథివీమోర్వన్తరిక్షమ్ । పరమేష్ఠీ త్వా సాదయతు దివస్పృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీమ్ । దివం యచ్ఛ దివం దృగ్ంహ దివం మా హిగ్ంసీః । విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై చరిత్రాయ । సూర్యస్త్వాభిపాతు మహ్యాస్వస్త్యా ఛర్దిషా శన్తమేన తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ద్ధ్రువేసీదతమ్ ॥౬॥౮౪॥ సహస్రస్య ప్రమాసి సహస్రస్య ప్రతిమాసి సహస్రస్యోన్మాసి । సాహస్రోఽసి సహస్రాయ త్వా ॥౭॥౮౫॥

ఇతి షోళశోఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

సప్తానువాకేషు పఞ్చాశీతిః

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం షోళశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ అగ్నేజాతానష్ట (౮) రశ్మినా సత్యాయ సప్త (౭) రాజ్ఞ్యసి పఞ్చదశ (౧౫) అయం పురో దశ (౧౦) అగ్నిర్మూర్ధాత్రిగ్ంశత్ (౩౦) యేన ఋషయోఽష్ట (౮) తపశ్చ సప్త (౭) యుఞ్జానోఽగ్నేజాతాన్ పఞ్చాశీతిః (౮౫)

మన్త్రిజ్ఞాపనసూచీ ॥ రాజ్ఞ్యస్యగ్నిర్ హేతీనాం, త్రివృత్త్వాజ్య రథన్తరగ్గ్ంసామ । విరాళసీన్ద్రో హేతీనాం పఞ్చదశ ప్రఉఉగం, బృహత్సామ । సమ్రాళసివరుణో హేతీనాం సప్తదశ మరుత్వతీయం వైరూపగ్గ్ంసామ । స్వరాళసి సోమో హేతీనాం ఏకవిగ్గ్ంశ నిష్కేవల్యం వైరాజగ్గ్ంసామ । అధిపత్యసి, బృహస్పతిర్ హేతీనాం, త్రిణవత్రయస్త్రిగ్గ్ంశౌశాక్వరరైవతేసామ । అయం పురః పుఞ్జగదంక్షణయో అయం దక్షిణా మేనకయాతుధానా, అయం పశ్చాత్ప్రిమ్లో వ్యాఘ్రో, అయముత్తరా ద్విశ్వాచీ ఆపః, అయముపరి ఉర్వ్యశ్రవన్పూర్జస్ పుష్కరాంగిరసో హవిష్మన్తః ॥

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ నమస్తే రుద్ర మన్యవఽఉతో - తఽఇషవే నమః । బాహుభ్యాముత తే నమః ॥౧॥ యాతే రుద్ర శివా తనూరఘోరాపాపకాశినీ । తయానస్తన్వాశన్తమయా గిరిశన్తాభిచాకశీహి ॥౨॥ యామిషుం గిరిశన్తహస్తేబిభర్ష్యస్తవే । శివాం గిరిత్రతాం కురుమాహిగ్గ్ంసీః పురుషం జగత్ ॥౩॥ శివేన వచసా త్వా గిరిశాచ్ఛా వదామసి । యథా న స్సర్వమిజ్జగదయక్ష్మగ్గ్ం సుమనా అసత్ ॥౪॥ అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో దైవ్యోభిషక్ । అహీగ్గ్శ్చ సర్వాఞ్జమ్భయన్త్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యోఽధరాచీః పరాసువ ॥౫॥ అసౌ యస్తామ్రోఽ అరుణ ఉత బభ్రు స్సుమఙ్గలః । యే చైనగ్గ్ం రుద్రా అభితో దిక్షు శ్రితా స్సహస్రశోఽవైషాగ్గ్ం హేళ ఈమహే ॥౬॥ అసౌ యోఽవసర్పతి (అసవ్యోఽవసర్పతి) నీలగ్రీవో విలోహితః । ఉతైనం గోపా అదృశ్రన్నదృశ్రన్నుదహార్య స్సదృష్టో మృళయాతి నః ॥౭॥ నమోఽస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ మీఢుషే । అథోయేఽఅస్య సత్వానోఽహం తేభ్యోఽకరం నమః ॥౮॥ ప్రముఞ్చ ధన్వనస్త్వముభయోరార్త్న్యోర్జ్యామ్ ।

యాశ్చతేహస్తఽఇషవః పరా తా భగవో వప ॥౯॥ విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవా౩॥ ఉత । అనేశన్నస్య యా ఇషవ ఆభురస్య నిషఙ్గధిః ॥౧౦॥ పరి తేధన్వనో హేతిరస్మాన్ వృణక్తు విశ్వతః । అథో య ఇషుధిస్తవారేఽఅస్మన్నిధేహితమ్ ॥౧౧॥ యాతే హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః । తయాస్మాన్విశ్వతస్త్వమయక్ష్మయా పరి భుజ ॥౧౨॥ అవతత్య ధనుష్ట్వగ్ం సహస్రాక్ష శతేషుధే । నిశీర్య శల్యానాం ముఖా శివో నస్సుమనా భవ ॥౧౩॥ నమస్తఽఆయుధాయానాతతాయ ధృష్ణవే । ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం తవ ధన్వనే ॥౧౪॥ మానో మహాన్తముత మానోఽఅర్భకం మాన ఉక్షన్తముత మా న ఉక్షితమ్ । మానో వధీః పితరం మోత మాతరం మా నః ప్రియాస్తన్వో రుద్రరీరిషః ॥౧౫॥ మానస్తోకే తనయే మాన ఆయుషి మానో గోషు మానోఽఅశ్వేషు రీరిషః । మానో వీరాన్రుద్ర భామినో వధీర్హవిష్మన్త స్సదమిత్త్వా హవామహే ॥౧౬॥

ఇతి సప్తదశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే దిశాం చ పతయే

నమో నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః పశూనాం పతయే నమః
। నమశ్శష్పిఞ్జరాయ త్విషీమతే పథీనాం పతయే నమో నమో
హరికేశాయోపవీతినే పుష్టానాం పతయే నమః ॥౧॥౧౭॥ నమో
బభ్లుశాయావ్యాధినేఽన్నానాం పతయే నమో నమో భవస్య
హేత్యై జగతాం పతయే నమః । నమో రుద్రాయాతతాయినే
క్షేత్రాణాం పతయే నమో నమ స్సూతాయాహన్త్యై వనానాం
పతయే నమః ॥౨॥౧౮॥ నమో రోహితాయ స్థపతయే వృక్షాణాం
పతయే నమో నమో భువన్తయే వారివస్కృతాయౌషధీనాం
పతయే నమః । నమో మన్త్రిణే వాణిజాయ కక్షాణాం పతయే
నమో నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయాక్రన్దయతే పత్తీనాం పతయే నమః
॥౩॥౧౯॥ నమః కృత్స్నాయతాయ ధావతే సత్వనాం పతయే
నమో నమస్సహమానాయ నివ్యాధినఽఆవ్యాధినీనాం పతయే
నమః । నమః కకుభాయ నిషఙ్గిణే స్తేనానాం పతయే నమో
నమో నిచేరవే పరిచరాయారణ్యానాం పతయే నమః ॥౪॥౨౦॥
నమో వఞ్చతే పరివఞ్చతే స్తాయూనాం పతయే నమో
నమో నిషఙ్గిణఽఇషుధిమతే తస్కరాణాం పతయే నమః ।
నమస్సృకాయిభ్యో జిఘాగ్ంసద్భ్యో ముష్ణతాం పతయే నమో
నమోఽసిమద్భ్యో నక్తం చరద్భ్యో వికృన్తానాం పతయే నమః

॥౫॥౨౧॥

ఇతి సప్తదశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ నమ ఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ కులుఞ్చానాం పతయే నమో నమ ఇషుమద్భ్యో ధన్వాయిభ్యశ్చ వోనమః । నమ ఆతన్వానేభ్యః ప్రతిదధానేభ్యశ్చవో నమో నమ ఆయచ్ఛద్భ్యోఽస్యద్భ్యశ్చవో నమః ॥౧॥౨౨॥ నమో విసృజద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చవో నమో నమస్స్వపద్భ్యో జాగ్రద్భ్యశ్చవో నమః । నమశ్శయానేభ్య ఆసీనే భ్యశ్చవో నమో నమస్తిష్ఠద్భ్యో ధావద్భ్య శ్చవో నమః ॥౨॥౨౩॥ నమస్సభాభ్యస్సభాపతిభ్యశ్చవో నమోనమోఽశ్వేభ్యోశ్వపతిభ్యశ్చవో నమః । నమ ఆవ్యాధినీభ్యోవివిధ్యన్తీభ్యశ్చవో నమోనమ ఉగణా భ్యస్తృగ్ంహతీభ్యశ్చవో నమః ॥౩॥౨౪॥ నమో గణేభ్యో గణపతి భ్యశ్చవోనమో నమో వ్రాతేభ్యో వ్రాతపతిభ్యశ్చ వో నమః । నమో గృత్సేభ్యో గృత్సపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూ పేభ్యశ్చ వో నమః ॥౪॥౨౫॥ నమస్సేనాభ్య స్సేనానీభ్యశ్చ వో నమో నమో రథిభ్యో అరథేభ్యశ్చవో నమః । నమఃక్షత్తృభ్య స్సఙ్గ్రహీతృభ్యశ్చవో నమో నమో మహద్భ్యోఽఅర్భకేభ్యశ్చ వో నమః ॥౫॥౨౬॥

ఇతి సప్తదశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ నమస్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చ వో నమో నమః కులాలేభ్యః క్షర్మారేభ్యశ్చ వో నమః । నమో నిషాదేభ్యః * పుఞ్జిష్ఠేభ్యశ్చ వోనమో నమశ్శ్వనిభ్యో మృగయుభ్యశ్చ వో నమః ॥౧॥౨౭॥నమశ్శ్వభ్య శ్శ్వపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో భవాయ చరుద్రాయ చ । నమశ్శర్వాయచ పశుపతయే చ నమో నీలగ్రీవాయ చ శితికణ్ఠాయ చ ॥౨॥౨౮॥ నమః కపర్దినే చ వ్యుప్తకేశాయ చ నమ స్సహస్రాక్షాయ చ శతధన్వనే చ । నమో గిరిశయాయ చ శిపివిష్టాయ చ నమో మీఢుష్టమాయ చేషుమతే చ ॥౩॥౨౯॥ నమో హ్రస్వాయ చ వామనాయ చ నమో బృహతే చ వర్షీయసే చ । నమో వృద్ధాయ చ సవృధే చ నమోఽగ్ర్యాయ చ ప్రథమాయ చ ॥౪॥౩౦॥ నమ ఆశవే చాజిరాయ చ నమ శ్శీఘ్ర్యాయ చ శీభ్యాయ చ । నమ ఊర్మ్యాయ చావస్వన్యాయ చ నమో నాదేయాయచ ద్వీప్యాయచ ॥౫॥౩౧॥

ఇతి సప్తదశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ నమో జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయ చ నమః పూర్వజాయ చాపరజాయచ। నమో మధ్యమాయ చాపగల్భాయ చ నమో జఘన్యాయ చ బుధ్న్యాయ చ ॥౧॥౩౨॥ నమ స్సోభ్యాయ

చప్రతిస్రర్యాయ చ నమో యామ్యాయ చ క్షేమ్యాయ చ । నమ శ్లోక్యాయ చావసాన్యాయ చ నమ ఉర్వర్యాయ చ ఖల్యాయ చ ॥౨॥౩౩॥ నమో వన్యాయ చ కక్ష్యాయ చ నమ శ్శ్రవాయ చ ప్రతిశ్రవాయ చ । నమ ఆశుషేణాయ చాశురథాయ చ నమ శ్శూరాయ చావభేదినే చ ॥౩॥౩౪॥ నమో బిల్మినే చ కవచినే చనమో వర్మిణే చ వరూథినేచ। నమ శ్శ్రుతాయ చ శ్రుతసేనాయ చనమో దున్దుభ్యాయ చాహనన్యాయ చ ॥౪॥౩౫॥ నమో ధృష్ణవేచ ప్రమృశాయ చ నమో నిషఙ్గిణే చేషుధిమతే చ । నమస్తీక్ష్ణేషవే చాయుధినేచ నమ స్స్వాయుధాయ చ సుధన్వనే చ ॥౫॥౩౬॥

ఇతి సప్తదశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ నమస్స్రుత్యాయ చ పథ్యాయ చ నమః కాట్యాయ చ నీప్యాయ చ। నమః కుల్యాయ చ సరస్యాయ చ నమో నాదేయాయ చ వైశన్తాయ చ ॥౧॥౩౭॥ నమః కూప్యాయ చావట్యాయ చ నమఽఈధ్ర్యాయ చాతప్యాయ చ । నమో మేఘ్యాయ చ విద్యుత్యాయ చ నమో వర్ష్యాయ చావర్ష్యాయ చ ॥౨॥౩౮॥ నమో వాత్యాయ చ రేష్మ్యాయ చ నమో వాస్తవ్యాయ చ వాస్తుపాయ చ । నమ స్సోమాయ చ

ర్రుద్రాయ చ నమస్తామ్రాయ చారుణాయచ ॥౩॥౩౯॥ నమ
శ్శఙ్గవే చ పశుపతయే చ నమ ఉగ్రాయ చ భీమాయ చ ।
నమోఽగ్రేవధాయ చ దూరేవధాయ చ నమో హన్త్రే చ హనీ
యసే చ ॥౪॥౪౦॥ నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యో నమస్తారాయ
। నమశ్శమ్భవేచ మయోభవేచ నమ శ్శఙ్కరాయ చ
మయస్కరాయ చ నమ శ్శివాయ చ శివతరాయ చ ॥౫॥౪౧॥

సప్తదశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ నమః పార్యాయ చావార్యాయ చ నమః ప్రతరణాయ
చోత్తరణాయ చ । నమస్తీర్థ్యాయ చ కూల్యాయ చ నమ
శ్శష్ప్యాయ చ ఫేన్యాయ చ ॥౧॥౪౨॥ నమస్సికత్యాయ చ
ప్రవాహ్యాయ చ నమః కిగ్ంశిలాయ చ క్షయణాయ చ ।
నమః కపర్దినే చ పులస్తినే చ నమ ఇరిణ్యాయ చ ప్రపథ్యాయ
చ ॥౨॥౪౩॥ నమో వ్రజ్యాయ చ గోష్ఠ్యాయచ నమస్తల్ప్యాయ
చ గేహ్యాయ చ । నమో హృద్యాయ (హృదయ్యాయ) చ*
నివేష్ప్యాయ చ నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయ చ ॥౩॥౪౪॥
నమ శ్శుష్క్యాయ చ హరిత్యాయచ నమః పాగ్ంసవ్యాయ
చ రజస్యాయ చ । నమో లోప్యాయ చోలప్యాయ చ నమ
ఊర్వ్యాయ చ సూర్వ్యాయ చ ॥౪॥౪౫॥ నమః పర్ణాయ చ

పర్ణశదాయ చ నమ ఉద్గురమాణాయ చాభిఘ్నతే చ । నమ ఆఖిదతే చ ప్రఖిదతే చ నమ ఇషుకృద్భ్యో ధనుష్కృద్భ్యశ్చవో నమః । నమో వః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యో నమో విచిన్వత్కేభ్యో నమో విక్షిణత్కేభ్యో నమ ఆనిర్హతేభ్యః ॥౫॥౪౬॥

ఇతి సప్తదశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ ద్రాపేఽఅన్ధసస్పతే దరిద్ర నీలలోహిత । ఆసాం ప్రజానామేషాం పశూనాం మా భేర్మా రోఙ్మో చ నః కిం చనామమత్ ॥౧॥౪౭॥ ఇమా రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహే మతీః । యథా శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామేఽఅస్మిన్ననాతురమ్ ॥౨॥౪౮॥ యాతే రుద్ర శివా తనూ శ్శివా విశ్వాహా భేషజీ । శివఽబ్రుతస్య భేషజీ తయానో మృళ జీవసే ॥౩॥౪౯॥ పరిణో హేతీ రుద్రస్య వృజ్యాత్పరి త్వేషస్య దుర్మతిర్మహిగాత్। అవస్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృళ ॥౪॥౫౦॥ మీఢుష్టమ శివతమ శివో న స్సుమనా భవ । పరమే వృక్షఽఆయుధం నిధాయ కృత్తిం వసాన

ఆచర పినాకం బిభ్రదాగహి ॥౫॥౫౧॥ వికిరిద్ర విలోహిత
నమస్తేఽఅస్తు భగవః । యాస్తేసహస్రగ్గ్ం హేతయోఽన్యమ
స్మన్నివపన్తు తాః ॥౬॥౫౨॥ సహస్రాణి సహస్రశో బాహ్వోస్తవ
హేతయః । తాసామీశానో భగవః పరాచీనా ముఖా కృధి
॥౭॥౫౩॥ అసంఖ్యాతా సహస్రాణియే రుద్రా అధిభూమ్యామ్
। తేషాగ్గ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి ॥౮॥౫౪॥
అస్మిన్మహత్యర్ణవేఽన్తరిక్షే భవా అధి । తేషాగ్గ్ం సహ
స్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥౯॥౫౫॥ నీలగ్రీవా శ్శితికణ్ఠా
దివగ్గ్ం రుద్రా ఉపశ్రితాః । తేషాగ్గ్ం సహస్రయోజనేఽవ
ధన్వాని తన్మసి ॥౧౦॥౫౬॥ నీలగ్రీవా శ్శితికణ్ఠా శ్శర్వా అధః
క్షమాచరాః । తేషాగ్గ్ం సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి
॥౧౧॥౫౭॥ యే వృక్షేషు శష్పిఞ్జరా నీలగ్రీవా విలోహితాః
। తేషాగ్గ్ం సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥౧౨॥౫౮॥
యే భూతానామధిపతయో విశిఖాసః కపర్దినః । తేషాగ్గ్ం
సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥౧౩॥౫౯॥ యే పథాం
పథిరక్షిణ ఐళ బృదా ఆయుర్యుధః । తేషాగ్గ్ం సహ
స్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥౧౪॥౬౦॥ యే తీర్థాని
ప్రచరన్తి సృకాహస్తా నిషఙ్గిణః । తేషాగ్గ్ం సహస్రయోజనేఽవ

ధన్వాని తన్మసి ॥౧౫॥౬౧॥ యేఽన్నేషు వివిధ్యన్తి పాత్రేషు పిబతో జనాన్। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవ ధన్వానితన్మసి ॥౧౬॥౬౨॥ యఽఏతావన్తశ్చ భూయాగ్ంసశ్చ దిశో రుద్రా వితస్థిరే । తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥౧౭॥౬౩॥ నమోఽస్తు రుద్రేభ్యోయే దివి యేషాం వర్షమిషవః । తేభ్యోదశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాః । తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నో మృళయన్తు తే నోఽవన్తు । తే యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భేదధ్మః। నమోఽస్తు రుద్రేభ్యోయేఽన్తరిక్షే యేషాం వాత ఇషవః। తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాః । తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నో మృళయన్తు తే నోఽవన్తు । తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః । నమోఽస్తు రుద్రేభ్యోయే పృథివ్యాం యేషామన్నమిషవః । తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాః । తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నో మృళయన్తు తే నోఽవన్తు । తే యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥౧౮॥౬౪॥

ఇతి సప్తదశేఽధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం సప్తదశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ నమస్తే షోళశ (౧౬) నమోహిరణ్యబాహవే (౫) నమ ఉష్ణీషిణే (౫) నమస్తక్షభ్యః (౫) నమోజ్యేష్ఠాయ (౫) నమః ప్రుత్యాయ (౫) నమః పార్యాయేతిపఞ్చ పఞ్చ (౫) ద్రాపే అన్ధస ఇత్యష్టాదశ (౧౮) నమస్తే అష్టానువాకేషు చతుష్షష్టిః (౬౪)

శ్లో॥ వ్యక్తో భూతః పథస్తీర్థం హ్యన్నం చైతావతోఽపి చ ।
నమోఽస్తురుద్రం పూర్వం వా ఉక్త్వా వాచ్యాః క్రమాద్దివి ॥ ౧ ॥

శ్లో॥ అన్తరిక్షే పృథివ్యాం చాధ్యాయే సప్తదశే తథా ।
ఏవం యః పఠతే రుద్రగణో భూత్వావసేచ్చిరమ్ ॥ ౨ ॥

అథాష్టాదశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ అశ్మన్నూర్జం పర్వతే శిశ్రియాణామద్భ్య ఓషధీభ్యో-వనస్పతిభ్యోఽధి సమ్భృతం పయః । తాం న ఇషమూర్జం ధత్త మరుత స్సగ్ంరరాణా అశ్మగ్గ్ స్తేక్షున్మయి త ఊర్గ్యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥౧॥ ఇమా మే అగ్న ఇష్టకా ధేనవ స్సన్త్వేకా చ దశ చ దశ చ శతం చ శతం చ । సహస్రం చ సహస్రం చాయుతం చాయుతం చ నియుతం చ నియుతం చ ॥౨॥ అర్బుదం చ న్యర్బుదం చ సముద్రశ్చ మధ్యం చాన్తశ్చ పరార్ధశ్చ । ఏతా మే అగ్న ఇష్టకా ధేనవ స్సన్త్వముత్రాముష్మిల్లోకే ॥౩॥ ఋతవస్థ ఋతావృధ ఋతుష్ఠాస్థ ఋతావృధః। ఘృతశ్చ్యుతో మధుశ్చ్యుతో విరాజో నామ కామదుఘా అక్షీయమాణాః ॥౪॥ సముద్రస్య త్వావకయాగ్నే పరివ్యయామసి । పావకో అస్మభ్యగ్గ్ం శివో భవ ॥౫॥ హిమస్యత్వా జరాయుణాగ్నే పరివ్యయామసి । పావకో అస్మభ్యగ్గ్ం శివో భవ ॥౬॥ ఉప జ్మన్నుప వేతసేఽవతర నదీష్వా । అగ్నే పిత్తమపామసి మణ్డూకి తాభిరాగహి సేమం నో యజ్ఞం పావకవర్ణగ్గ్ం శివం కృధి ॥౭॥ అపామిదం న్యయనగ్గ్ం సముద్రస్య నివేశనమ్ ।

అన్యాగ్స్తేఽఅస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యగ్గ్ం శివో భవ ॥౮॥ అగ్నే పావక రోచిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా । ఆ దేవాన్వక్షి యక్షి చ ॥౯॥ స నః పావక దీదివోఽగ్నే దేవా ౩॥ఽఇహావహ । ఉప యజ్ఞగ్గ్ం హవిశ్చ నః ॥౧౦॥ పావకయా యశ్చితయన్త్యాకృపా క్షామన్రురుచఽఉషసో న భానునా । తూర్వన్న యామన్నేతశస్య నూ రణఽఆయో ఘృణే న తతృషాణోఽఅజరః ॥౧౧॥ నమస్తే హరసే శోచిషే నమస్తేఽఅస్త్వర్చిషే । అన్యాగ్స్తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యగ్గ్ం శివో భవ । నృషద్రే వేళప్సుషద్రే వేడ్బర్హిషద్రే వేడ్వనసద్రే వేట్స్వర్విద్రే వేట్ ॥౧౨॥ యే దేవా దేవానాం యజ్ఞియా యజ్ఞియానాగ్గ్ం సంవత్సరీణముపభాగమాసతే । అహుతాదో హవిషో యజ్ఞేఽఅస్మిన్త్స్వయం పిబన్తు మధునో ఘృతస్య ॥౧౩॥ యే దేవా దేవేష్వధి దేవత్వమాయన్యే బ్రహ్మణః పురఏతారోఽఅస్య । యేభ్యోనఽఋతే పవతే ధామ కిం చన న తే దివో న పృథివ్యా అధి స్నుషు ॥౧౪॥ ప్రాణదా అపానదా వ్యానదా వర్చోదా వరివోదాః । అన్యాగ్స్తేఽఅస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యగ్గ్ం శివో భవ ॥౧౫॥

ఇత్యష్టాదశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః॥

౨॥ అగ్నిష్టిగ్మేన శోచిషాయాస్షద్విశ్వం న్యత్రిణమ్ ॥
అగ్నిర్నోవనుతే రయిమ్ ॥౧॥౧౬॥ య ఇమా విశ్వా
భువనాని జుహ్వదృషిర్హోతా న్యసీదత్పితా నః । స ఆశిషా
ద్రవిణమిచ్ఛమానః ప్రథమచ్ఛదవరా ౨॥ఽఆవివేశ ॥౨॥౧౭॥
కిగ్ స్విదాసీదధిష్ఠానమారమ్భణం కత్ర మత్స్విత్కథాసీత్
। యతో భూమిం జనయన్విశ్వకర్మా విద్యామౌర్ణోన్మహినా
విశ్వచక్షాః ॥౩॥౧౮॥ విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతో
బాహురుత విశ్వతస్పాత్ । సం బాహుభ్యాం ధమతిసం
పతత్రైర్ద్యావాభూమీ జనయన్దేవ ఏకః ॥౪॥౧౯॥ కిగ్ స్విద్వనం
కఉ సవృక్ష ఆసయతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ।మ నీషిణో
మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్ ॥౫॥౨౦॥
యాతేధామాని పరమాణి యావమా యా మధ్యమావిశ్వ
కర్మన్నుతేమా । శిక్షా సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ
తన్వం వృధానః ॥౬॥౨౧॥ వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే
మనోజువం వాజేఽఅద్యా హువేమ । సనో విశ్వాని హవ
వాని జోషద్విశ్వశమ్భూరవసే సాధుకర్మా ॥౭॥౨౨॥ విశ్వ
కర్మన్హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ పృథివీముత ద్యామ్
। ముహ్యన్త్వన్యేఽఅభితస్సపత్నా ఇహాస్మాకం మఘవాసూరిరస్తు

॥౮॥౨౩॥ విశ్వకర్మన్హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమిన్ద్రమకృణోరవధ్యమ్ । తస్మై విశః సమనమన్త పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో యథాసత్ ॥౯॥౨౪॥

ఇత్యష్టాదశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనేఽ అజనన్నమ్నమానే । యదేదన్తా అదదృహన్త పూర్వఽఆదిద్ద్యావాపృథివీఽఅప్రథేతామ్ ॥౧॥౨౫॥ విశ్వకర్మా విమనా ఆద్విహాయా ధాతా విధాతా పరమోత సన్దృక్ । తేషామిష్టాని సమిషా మదన్తి యత్రా సప్తఽఋషీన్పర ఏకమాహుః ॥౨॥౨౬॥ యో నః పితా జనితా యో విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా । యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తగ్ం సంప్రశ్నం భువనా యన్త్యన్యా ॥౩॥౨౭॥ తఽఆయజన్త ద్రవిణగ్ం సమస్మాఽఋషయః పూర్వే జరితారో న భూనా । అసూర్తే సూర్తే రజసి నిషత్తే యే భూతాని సమకృణ్వన్నిమాని ॥౪॥౨౮॥ పరో దివాపర ఏనా పృథివ్యా పరో దేవేభిరసురైర్యదస్తి । కగ్ం స్విద్గర్భం ప్రథమం దధ్రఽఆపో యత్ర దేవాః సమపశ్యన్త పూర్వే ॥౫॥౨౯॥ తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్రఽఆపో యత్ర

ద్దేవా స్సమగచ్ఛన్త విశ్వే । అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితం యస్మిన్విశ్వాని భువనాని తస్థుః ॥౬॥౩౦॥ న తం విదాథ య ఇమా జజానాన్యద్యుష్మాకమన్తరం బభూవ । నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాసుతృప ఉక్థశాసశ్చరన్తి ॥౭॥౩౧॥ విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట దేవ ఆదిద్గన్ధర్వోఽభవద్ద్వితీయః । తృతీయః పితా జనితౌష ధీనామపాం గర్భం వ్యదధాత్పురుత్రా ॥౮॥౩౨॥

ఇత్యష్టాదశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఆశుః శిశానో వృషభో న భీమో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ । సంక్రన్దనోఽనిమిష ఏకవీర శ్శతగ్ం సేనా అజయత్సాకమిన్ద్రః ॥౧॥౩౩॥ సంక్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా । తదిన్ద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా ॥౨॥౩౪॥ స ఇషుహస్తైస్స నిషఙ్గిభిర్వశీ సగ్ంస్రష్టా స యుధ ఇన్ద్రో గణేన । సగ్ంసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యుగ్రధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా ॥౩॥౩౫॥ బృహస్పతే పరిదీయా రథేన రక్షోహామిత్రాఽ అపబాధ మానః । ప్రభఞ్జన్త్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయన్నస్మాక మేధ్యవితా రథానామ్ ॥౪॥౩౬॥ బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః ప్రవీర

స్వహస్వ్యాన్వాజీ సహమాన ఉగ్రః । అభివీరోఽఅభిసత్వా సహోజా జైత్రమిన్ద్ర రథమాతిష్ఠ గోవిత్ ॥౫॥౩౭॥ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా। ఇమగ్గం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రగ్గం సఖాయోఽఅను సగ్గంరభ ధ్వమ్ ॥౬॥౩౮॥ అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానోఽదయో వీరశ్శతమన్యురిన్ద్రః । దుశ్చ్యవనః పృతనాషాళయుధ్యోఽస్మా కగ్గం సేనా అవతు ప్రయుత్సు ॥౭॥౩౯॥ ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః । దేవసేనానా మభిభఞ్జతీనాం జయన్తీనాం మరుతోయన్త్వగ్రమ్ ॥౮॥౪౦॥ ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్గం శర్ధ ఉగ్రమ్ । మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్ ॥౯॥౪౧॥ ఉద్ధర్షయ మఘవన్నా యుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం మనాగ్గంసి। ఉద్వృ త్రహన్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతాం యన్తు ఘోషాః ॥౧౦॥౪౨॥ అస్మాకమిన్ద్ర స్సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు । అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మా ౩॥౭ఽఉ దేవా అవతా హవేషు ॥౧౧॥౪౩॥ అమీషాం చిత్తం ప్రతిలోభయన్తీ గృహాణాఙ్గాన్యప్వే పరేహి । అభి ప్రేహి నిర్దహ

హృత్సుశోకైర్దన్ధేనామిత్రాస్తమ సాసచన్తామ్ ॥౧౨॥౪౪॥ అవసృష్టా పరాపత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితే । గచ్ఛామిత్రాన్ప్రపద్యస్వ మామీషాం కం చనోచ్ఛిషః ॥౧౩॥౪౫॥ ప్రేతా జయతా నర ఇన్ద్రోవశ్శర్మ యచ్ఛతు । ఉగ్రావస్సన్తు బాహవోఽనాధృష్యా యథాసథ ॥౧౪॥౪౬॥ అసౌ యా సేనా మరుతః పరేషామభ్యైతి న ఓజసా స్పర్ధమానా । తాం గూహత తమసాపవ్రతేన యథామీఽఅన్యోఽఅన్యం న (న) జానన్ ॥౧౫॥౪౭॥ యత్ర బాణా స్సమ్పతన్తి కుమారా విశిఖా ఇవ । తన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిరదితి శ్శర్మ యచ్ఛతు విశ్వా హా శర్మ యచ్ఛతు ॥౧౬॥౪౮॥ మర్మాణి తే వర్మణా ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతేనానువస్తామ్ । ఉరోర్వరీయో వరుణస్తే కృణోతు జయన్తం త్వాను దేవామదన్తు ॥౧౭॥౪౯॥

ఇత్యష్టాదశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఉదేనముత్తరాం నయాగ్నే ఘృతేనాహుత । రాయస్పోషేణ సగ్ంసృజ ప్రజయా చ బహుం కృధి ॥౧॥౫౦॥ ఇన్ద్రేమం ప్రతరాం నయ సజాతానామసద్వశీ। సమేనం వర్చసా సృజ దేవానాం భాగదా అసత్ ॥౨॥౫౧॥ యస్య కుర్మో గృహే

హవిష్టమగ్నే వర్ధయాత్వమ్ । తస్మై దేవా అధిబ్రవన్నయం చ బ్రహ్మణస్పతిః ॥౩॥౫౨॥ ఉదుత్వా విశ్వే దేవా అగ్నేభర్‌న్తుచిత్తిభిః । సనోభవ శివస్త్వగ్గం సుప్రతీకో విభావసుః ॥౪॥౫౩॥ పఞ్చ దిశో దైవీర్యజ్ఞమవన్తు దేవీరపామతిం దుర్మతిం బాధమానాః । రాయస్పోషే యజ్ఞపతిమాభజన్తీర్రాయస్పోషే ఽఅధి యజ్ఞోఽఅస్థాత్ ॥౫॥౫౪॥ సమిద్ధేఽఅగ్నాఽఅధిమామహాన ఉక్థపత్ర ఈడ్యో గృభీతః । తప్తం ఘర్మం పరిగృహ్యాయజన్తోర్జా యద్యజ్ఞమయజన్త దేవాః ॥౬॥౫౫॥ దైవ్యాయ ధర్త్రే జోష్ట్రే దేవశ్రీ శ్శ్రీమణా శ్శతపయాః । పరిగృహ్య దేవాయజ్ఞ మాయన్దేవా దేవేభ్యోఽఅధ్వర్యన్తోఽఅస్థుః ॥౭॥౫౬॥ వీతగ్గం హవి శ్శమితగ్గం శమితా యజధ్యై తురీయో యజ్ఞోయత్ర హవ్యమేతి । తతోవాకా ఆశిషోనో జుషన్తామ్ ॥౮॥౫౭॥ సూర్యరశ్మిర్హరికేశః పురస్తాత్సవితా జ్యోతిరుదయా ౩॥ఽఅజస్రమ్ । తస్యపూషా ప్రసవే యాతి విద్వాన్త్సమ్పశ్యన్విశ్వా భువనాని గోపాః ॥౯॥౫౮॥ విమాన ఏష దివో మధ్యఽఆస్తఽఆపప్రివాన్రోదసీఽఅన్తరిక్షమ్ । స విశ్వాచీరభిచష్టే ఘృతాచీరన్తరా పూర్వమపరం చ కేతుమ్ ॥౧౦॥౫౯॥ ఉక్షా సముద్రోఽఅరుణస్సుపర్ణః పూర్వస్యయోనిం పితురావివేశ । మధ్యే దివో నిహితః

పృశ్నిరస్మా విచక్రమే రజసస్పాత్యన్తౌ ॥౧౧॥౬౦॥ ఇన్ద్రం విశ్వా అవీ వృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః । రథీతమగ్గ్ం రథీనాం వాజానాగ్గ్ం సత్పతిం పతిమ్ ॥౧౨॥౬౧॥ దేవహూర్యజ్ఞ ఆ చ వక్షత్సుమ్న హూర్యజ్ఞ ఆ చ వక్షత్ । యక్షదగ్నిర్దేవో దేవా ३॥ఽఆ చ వక్షత్ ॥౧౩॥౬౨॥ వాజస్యమా ప్రసవ ఉద్గ్రాభేణోదగ్రభీత్। అధా సపత్నానిన్ద్రోమే నిగ్రాభేణాధరా ౨॥ఽఅకః ॥౧౪॥౬౩॥ ఉద్గ్రాభం చనిగ్రాభం చ బ్రహ్మ దేవా అవీవృధన్ । అధా సపత్నానిన్ద్రాగ్నీ మే విషూచీనా వ్యస్యతామ్ ॥౧౫॥౬౪॥

ఇత్యష్టాదశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ క్రమధ్వమగ్నినా నాకముఖ్యగ్గ్ం హస్తేషు బిభ్రతః । దివస్పృష్ఠగ్గ్ స్వర్గత్వా మిశ్రా దేవేభిరాధ్వమ్ ॥౧॥౬౫॥ ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహి విద్వానగ్నేరగ్నే పురోఽఅగ్నిర్భవేహ । విశ్వా ఆశా దీద్యానో విభాహ్యూర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే ॥౨॥౬౬॥ పృథివ్యా అహముదన్తరిక్షమారుహమన్త రిక్షాద్దివమారుహమ్ । దివో నాకస్య పృష్ఠాత్స్వర్జ్యోతిరగామ హమ్ ॥౩॥౬౭॥ స్వర్యన్తో నాపేక్షన్తఽఆద్యాగ్గ్ం రోహన్తిరోదసీ । యజ్ఞంయే విశ్వతోధారగ్గ్ం సువిద్వాగ్గ్ంసోవితేనిరే ॥౪॥౬౮॥

అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో దేవయతాం చక్షుర్దేవానాముత మర్త్యానామ్ । ఇయక్షమాణా భృగుభి స్సజోషా స్స్వర్యన్తు యజమానా స్స్వస్తి ॥౫॥౬౯॥ నక్తోషాసా సమనసా విరూపే ధాపయేతే శిశుమేకగ్గం సమీచీ । ద్యావాక్షామా రుక్మోఽఅన్తర్విభాతి దేవా అగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదాః ॥౬॥౭౦॥ అగ్నే సహస్రాక్ష శతమూర్ధఞ్ఛతం తేప్రాణా స్సహస్రం వ్యానాః । త్వగ్గం సాహస్రస్యరాయ ఉఈశిషే తస్మైతే విధేమ వాజాయ స్వాహా ॥౭॥౭౧॥ సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్పృష్ఠే పృథివ్యాస్సీద । భాసాన్తరిక్షమాపృణ జ్యోతిషా దివముత్తభాన తేజసా దిశ ఉద్దృగ్గంహ ॥౮॥౭౨॥ ఆజుహ్వానస్సుప్రతీకః పురస్తాదగ్నేస్వం యోనిమాసీద సాధుయా । అస్మిన్త్సధస్థేఽఅధ్యుత్తరస్మిన్విశ్వే దేవా యజమానశ్చసీదత ॥౯॥౭౩॥ తాగ్గంసవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాహం వృణేసుమతిం విశ్వజన్యామ్ । యామస్యకణ్వోఽఅదుహత్ప్రపీనాగ్గం సహస్రధారాం పయసామహీం గామ్ ॥౧౦॥౭౪॥ విధేమ తే పరమే జన్మన్నగ్నే విధేమ స్తోమైరవరే సధస్థే । యస్మాద్యోనేరుదారిథా యజేతం ప్రత్వే హవీగ్గంషి జుహురే సమిద్ధే ॥౧౧॥౭౫॥ ప్రేద్ధోఽఅగ్నే దీదిహి పురోనోఽజస్రయా సూర్మ్యాయవిష్ఠ । త్వాగ్గం శశ్వన్త ఉపయన్తి వాజాః

॥౧౨॥౭౬॥ అగ్నేతమద్యాశ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రగ్గ్ం హృదిస్పృశమ్ । ఋధ్యామా తఽఓహైః ॥౧౩॥౭౭॥ చిత్తిం జుహోమి మనసా ఘృతేన యథా దేవా ఇహాగమన్వీతిహోత్రా ఋతావృధః । పత్యే విశ్వస్య-భూమనో జుహోమి విశ్వక ర్మణే విశ్వాహాదాభ్యగ్గ్ం హవిః ॥౧౪॥౭౮॥ సప్తతేఽఅగ్నే సమిధస్సప్త జిహ్వాస్సప్తఽఋషయ స్సప్త ధామ ప్రియాణి । సప్తహోత్రాస్సప్తధాత్వా యజన్తి సప్తయోనీరాపృణస్వ ఘృతేన స్వాహా ॥౧౫॥౭౯॥

ఇత్యష్టాదశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ శుక్రజ్యోతిశ్చ చిత్రజ్యోతిశ్చ సత్యజ్యోతిశ్చ జ్యోతిష్మాగ్గ్శ్చ । శుక్రశ్చ ఋతపాశ్చాత్యగ్గ్ంహాః ॥౧॥౮౦॥ ఈదృఙ్చాన్యాదృఙ్చ సదృఙ్చ ప్రతిసదృఙ్చ । మితశ్చ సంమితశ్చ సభరాః ॥౨॥౮౧॥ ఋతజిచ్చ సత్యజిచ్చ సేనజిచ్చ సుషేణశ్చ । అన్తిమిత్రశ్చ దూరేఽఅమిత్రశ్చ గణః ॥౩॥౮౨॥ ఋతశ్చ సత్యశ్చ ధ్రువశ్చ ధరుణశ్చ । ధర్తాచ విధర్తాచ విధారయః ॥౪॥౮౩॥ ఈదృక్షాస ఏతాదృక్షాస ఊషుణస్సదృక్షాసః ప్రతిసదృక్షాస ఏతన । మితాసశ్చ సంమితాసో నోఽఅద్య సభరసో మరుతో యజ్ఞేఽఅస్మిన్ ॥౫॥౮౪॥ స్వతవాగ్గ్శ్చ ప్రఘాసీ చ సాంతపనశ్చ గృహమేధీ చ ।

క్రీళీ చ శాకీ చోజ్జేషీ ॥౬॥౮౫॥ ఇన్ద్రం దైవీర్విశో మరుతోఽనువ ర్త్మానోఽభవన్యథేన్ద్రం దైవీర్విశో మరుతోఽనువర్త్మానో భవన్ । ఏవమిమం యజమానం దైవీశ్చవిశోమాను షీశ్చాను వర్త్మానో భూయాసుః ॥౭॥౮౬॥

ఇత్యష్టాదశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

సప్తానువాకేషు షడశీతిః

ఇతి కాణ్వసంహితాయామష్టాదశోఽధ్యాయః ॥౧౮॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ అస్మన్నూర్జం పఞ్చదశ (౧౫) అగ్నిష్టి గ్మేన నవ (౯) చక్షుషః పితాష్ట (౮) అశుః శిశానః సప్తదశ (౧౭) ఉదేనం పఞ్చదశ (౧౫) క్రమధ్వమగ్నినా చ (౧౫) శుక్రజ్యోతిశ్చ సప్త (౭) అశ్మన్నూర్జం సప్తానువాకేషు షళశీతిః (౮౬)

అథైకోనవింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ ఇమగ్గ్ స్తనమూర్జస్వన్తం-ధయాపాం ప్రపీనమగ్నే సరిరస్య మధ్యే। ఉత్సం జుషస్వ శతధారమర్వన్త్సముద్రియగ్గ్ం సదనమావిశస్వ ॥౧॥ ఘృతం మిమిక్షే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమ్వస్య ధామ । అనుష్వధమావహ మాదయస్వ స్వాహాకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ ॥౨॥ సముద్రాదూర్మిర్మధుమాఙ్ ౨॥ఽఉదారదుపాగ్గ్ంశునా సమమృతత్వమానట్ । ఘృతస్య నామ గుహ్యం యదస్తి జిహ్వా దేవానామమృతస్య నాభిః ॥౩॥వయం నామ ప్రబ్రవామా ఘృతస్యాస్మిన్యజ్ఞే ధారయామా నమోభిః । ఉప బ్రహ్మా శృణవచ్ఛస్యమానం చతుశ్శృఙ్గోఽవమీద్గౌర ఏతత్ ॥౪॥ చత్వారి శృఙ్గాత్రయోఽఅస్య పాదాద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసోఽఅస్య । త్రిధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యా ౩॥ఽఆవివేశ ॥౫॥ త్రిధా హితం పణిభిర్గుహ్యమానం గవి దేవాసో ఘృతమన్వవిన్దన్ । ఇన్ద్ర ఏకగ్గ్ం సూర్య ఏకం జజాన వేనాదేకగ్గ్ స్వధయా నిష్టతక్షుః ॥౬॥ ఏతా అర్షన్తి హృద్యాత్సముద్రాచ్ఛతవ్రజా రిపుణా నావచక్షే । ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి హిరణ్యయో వేతసో మధ్యఽఆ

సామ్ । సమ్యక్ స్రవన్తి సరితో న ధేనా అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః । ఏతేఽఅర్షన్త్యూర్మయో ఘృతస్య మృగా - ఇవ క్షిపణోరీషమాణాః ॥౭॥ సిన్ధోరివ ప్రాధ్వనే శూఘనాసో వాతప్రమియః పతయన్తి యహ్వాః । ఘృతస్య ధారా అరుషో న వాజీ కాష్ఠా భిన్దన్నూర్మిభిః పిన్వమానః ॥౮॥ అభిప్రవన్త సమనేవ యోషాః కల్యాణ్యస్స్మయమానాసోఽఅగ్నిమ్ । ఘృతస్య ధారాస్సమిధో నసన్త తా జుషాణో హర్యతి జాతవేదాః ॥౯॥ కన్యా ఇవ వహతుమేతవాఽఉ అఞ్జ్యఞ్జానా అభిచాకశీమి । యత్రసోమస్సూయతే యత్ర యజ్ఞో ఘృతస్య ధారా అభి తత్పవన్తే ॥౧౦॥ అభ్యర్షత సుష్టుతిం గవ్యమాజిమస్మాసు భద్రా ద్రవిణాని ధత్త । ఇమం యజ్ఞం నయత దేవతా నో ఘృతస్య ధారా మధుమత్పవన్తే ॥౧౧॥ ధామన్తే విశ్వం భువనమధి శ్రితమన్త స్సముద్రేహృద్యన్తరాయుషి । అపామనీకే సమిథే య ఆభృతస్తమశ్యామ మధుమన్తంతఽఊర్మిమ్ ॥౧౨॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ వాజశ్చమే ప్రసవశ్చమే ప్రయతిశ్చ మే ప్రసితిశ్చమే । ధీతిశ్చమే క్రతుశ్చమే స్వరశ్చమే శ్లోకశ్చమే । శ్రావశ్చమే శ్రుతిశ్చమే జ్యోతిశ్చమే స్వశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౧॥౧౩॥

ప్రాణశ్చ మేఽపానశ్చమే వ్యానశ్చమే ఽసుచమే । చిత్తం చ మఽఆధీతం చ మేవాక్చమే మనశ్చమే । చక్షుశ్చమే శ్రోత్రంచమే దక్షశ్చమే బలంచమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౨॥౧౪॥ ఓజశ్చమే సహశ్చ మఽఆత్మాచమే తనూశ్చమే । శర్మ చ మే వర్మ చమేఽఙ్గానిచమేఽస్థీనిచమే । పరూగ్ంషిచమే శరీరాణి చ మఽఆయుశ్చమే జరాచమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౩॥౧౫॥ జ్యైష్ఠ్యం చ మఽఆధిపత్యం చ మే మన్యుశ్చమే భామశ్చమే । అమశ్చమేమ్భశ్చమే జేమాచమే మహిమా చ మే వరిమా చ మే ప్రథిమా చ మే వర్షిమా చ మే ద్రాఘిమా చ మే । వృద్ధం చ మే వృద్ధిశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౪॥౧౬॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ సత్యం చ మే శ్రద్ధా చ మే జగచ్చ మే ధనం చ మే । విశ్వం చ మే మహశ్చ మే క్రీళాచమే మోదశ్చ మే । జాతం చ మే జనిష్యమాణం చ మే సూక్తం చమే సుకృతం చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౧॥౧౭॥ విత్తం చమే వేద్యం చ మే భూతం చ మే భవిష్యచ్చ మే । సుగం చ మే సుపథ్యం చ మఽఋద్ధం చమఽఋద్ధిశ్చ మే । క్లుప్తంచ మే క్లృప్తిశ్చమే మతిశ్చమే సుమతిశ్చమే యజ్ఞేన

కల్పన్తామ్ ॥౨॥౧౮॥ యన్తాచమే ధర్తాచమేక్షేమశ్చమేధృతిశ్చమే । విశ్వంచమే మహశ్చ సంవిచ్చమే జ్ఞాత్రం చ మే । సూరం చ మే లయశ్చమే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౩॥౧౯॥ శం చమే మయశ్చ మే ప్రియం చమేఽనుకామశ్చమే । కామశ్చమే సౌమనసశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణం చ మే । భద్రం చ మే శ్రేయశ్చ మేవసీయశ్చ మే యశశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౪॥౨౦॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఊర్క్చమే సూనృతా చ మే పయశ్చమే రసశ్చ మే । ఘృతంచ మే మధు చ మే సగ్ధిశ్చ మే సపీతిశ్చ మే । కృషిశ్చమే వృష్టిశ్చమే జైత్రంచ మఽఔద్భిద్యంచ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౧॥౨౧॥ ఋతం చ మేఽమృతం చ మేఽయక్ష్మంచ మేఽనామయచ్చమే । జీవాతుశ్చమే దీర్ఘాయుత్వంచ మేఽనమిత్రం చ మేఽభయంచ మే । సుగంచమే శయనం చ మే సూషాశ్చ మే సుదినం చ మేయజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౨॥౨౨॥రయిశ్చమే రాయశ్చమే పుష్టం చమే పుష్టిశ్చమే । విభుచమే ప్రభుచమే పూర్ణంచమే పూర్ణతరం చ మే । కుయవం చ మేఽక్షితం చ మేఽన్నం

చ మేఽక్షుచ్చ మేయజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౩॥౨౩॥ వ్రీహయశ్చ మేయవాశ్చ మేమాషాశ్చమే తిలాశ్చమే । ముద్గాశ్చమే ఖల్వాశ్చమే ప్రియంగవశ్చమేణవశ్చమే । శ్యామాకాశ్చమే నీవారాశ్చమే గోధూమాశ్చమే మసూరాశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౪॥౨౪॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ అశ్మా చ మే మృత్తికా చ మే గిరయశ్చమే పర్వతాశ్చమే । సికతాశ్చమే వనస్పతయశ్చమే హిరణ్యం చమేఽయశ్చమే । సీసం చ మే త్రపు చ మే శ్యామం చ మే లోహం చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౧॥౨౫॥ అగ్నిశ్చమఽఆపశ్చమే వీరుధశ్చ మఽఓషధయశ్చమే । కృష్టపచ్యాశ్చ మేఽకృష్టపచ్యాశ్చమే గ్రామ్యాశ్చమే పశవ ఆరణ్యాశ్చమే ॥విత్తంచమే విత్తిశ్చమే భూతంచమే భూతిశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౨॥౨౬॥ వసు చ మే వసతిశ్చ మేకర్మచ మే శక్తిశ్చమే । అర్థశ్చమే యామశ్చమఽఇత్యా చ మేగతిశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౩॥౨౭॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ అగ్నిశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే సోమశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే । సవితా చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే సరస్వతీ చ మఇన్ద్రశ్చ మే । పూషాచ మఽఇన్ద్రశ్చ మే బృహస్పతిశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే

యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౧॥౨౮॥ మిత్రశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే వరుణశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చమే । ధాతా చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే త్వష్టా చ మఽఇన్ద్రశ్చమే । మరుతశ్చమఽఇన్ద్రశ్చమే విశ్వే చ మే దేవా ఇన్ద్రశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౨॥౨౯॥ పృథివీ చ మఽఇన్ద్రశ్చ మేఽన్తరిక్షం చ మఽఇన్ద్రశ్చమే । ద్యౌశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే సమాశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చమే । నక్షత్రాణి చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే దిశశ్చ మఽఇన్ద్రశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౩॥౩౦॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ అగ్గ్ంశుశ్చమే రశ్మిశ్చమే ఽదాభ్యశ్చ మేఽధిపతిశ్చ మే । ఉపాగ్గ్ంశుశ్చమే ఽన్తర్యామశ్చ మఽఐన్ద్రవాయవశ్చ మేమైత్రావరుణశ్చమే । ఆశ్వినశ్చ మేప్రతిప్రస్థానశ్చమే శుక్రశ్చ మే మన్థీచమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౧॥౩౧॥ ఆగ్రయణశ్చమే వైశ్వదేవశ్చ మేధ్రువశ్చమే వైశ్వానరశ్చమే । ఐన్ద్రాగ్నశ్చమే మహావైశ్వదేవ శ్చమే మరుత్వతీయాశ్చ మే నిష్కేవల్యశ్చ మే । సావిత్రశ్చమే సారస్వతశ్చమే పాత్నీవతశ్చమే హారియోజనశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౨॥౩౨॥ స్రుచశ్చ మే చమసాశ్చ మే వాయవ్యాని చ మే ద్రోణకలశశ్చ మే । గ్రావాణశ్చ మేఽధిషవణే చ మే పూతభృచ్చమ ఽఆధవనీయశ్చమే । వేదిశ్చమే బర్హిశ్చమే

స్వగాకారశ్చమే ౽అభృథశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥3॥33॥
అగ్నిశ్చమే ఘర్మశ్చమే౽ర్కశ్చమే సూర్యశ్చమే । ప్రాణశ్చ మే౽శ్వమేధశ్చ మేపృథివీ చ మే౽దితిశ్చమే । దితిశ్చ మే ద్యౌశ్చ మే౽ఙ్గులయ శ్శక్వరయో దిశశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౪॥3౪॥ వ్రతం చ మ౽ఋతవశ్చమే సంవత్సరశ్చమే తపశ్చ మే । అహోరాత్రే౽ఊర్వష్ఠీవే బృహద్రథన్తరేచమే యజ్ఞేనకల్పన్తామ్ ॥౫॥3౫॥

ఇత్యేకోనవింశే౽ధ్యాయే సప్తమో౽నువాకః ॥

౧॥ ఏకా చ మే తిస్రశ్చమే తిస్రశ్చమే పఞ్చ చ మే పఞ్చ చ మే సప్తచమే సప్తచ మే నవచమే నవ చ మ౽ఏకాదశ చ మ౽ఏకాదశ చ మే త్రయోదశ చ మేత్రయోదశ చ మే । పఞ్చదశచ మే పఞ్చదశ చ మే సప్తదశ చ మేసప్తదశ చ మే నవదశ చమే నవదశ చ మ౽ఏకవిగ్గ్ంశతిశ్చ మ౽ఏకవిగ్గ్ంశతిశ్చ మే త్రయోవిగ్గ్ంశతిశ్చమే త్రయోవిగ్గ్ంశతిశ్చమే । పఞ్చవిగ్గ్ంశతిశ్చ మే పఞ్చవిగ్గ్ంశతిశ్చ మే సప్తవిగ్గ్ంశతిశ్చ మే సప్తవిగ్గ్ంశతిశ్చ మేనవవిగ్గ్ంశతిశ్చ మే నవవిగ్గ్ంశతిశ్చమ౽ఏకత్రిగ్గ్ంశచ్చ మ౽ఏక త్రిగ్గ్ంశచ్చమే త్రయస్త్రిగ్గ్ంశచ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౧॥3౬॥ చతస్రశ్చమే౽ష్టౌచమే ౽ష్టౌ చమేద్వాదశచమేద్వాదశ చ మే

షోళశ చ మ్మే షోళశ చ మే విగ్ంశతిశ్చమే విగ్ంశశ్చమ్మే చతుర్విగ్ంశతిశ్చమ్మే చతుర్విగ్గ్ శతిశ్చమ్మేఽష్టా విగ్ంశతిశ్చమ్మే ఽష్టావిగ్ంశతిశ్చమే । ద్వాత్రిగ్ంశచ్చ మ్మే ద్వాత్రిగ్ంశచ్చ మ్మేషట్ త్రిగ్ంశచ్చమ్మేషట్ త్రిగ్ంశచ్చమే చత్వారిగ్ంశచ్చమే చత్వారిగ్ం శచ్చమ్మే చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చమ్మే చతుశ్చత్వారిగ్ం శచ్చమ్మే ఽష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చమే ఽష్టాచ త్వారిగ్ంశచ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౨॥౩౭॥ త్ర్యవిశ్చమే త్ర్యవీచమే దిత్యవాట్చమే దిత్యౌహీ చ మే । పఞ్చావిశ్చ మే పఞ్చావీ చ మే త్రివత్సశ్చమే త్రివత్సాచమే । తుర్యవాట్చమే తుర్యౌహీ చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౩॥౩౮॥ పష్ఠవాట్చ మే పష్ఠౌహీ చ మఽఉక్షాచమే వశా చ మే । ఋషభశ్చమే వేహచ్చమేఽనడ్వాగ్శ్చమే ధేనుశ్చమే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥౪॥౩౯॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ వాజాయ స్వాహా ప్రసవాయ స్వాహాపిజాయ స్వాహా క్రతవే స్వాహా । వసవే స్వాహాహర్పతయే స్వాహా । అహ్నే ముగ్ధాయ స్వాహా ముగ్ధాయ వైనగ్ంశినాయ స్వాహా వినగ్ంశినఽ ఆన్త్యాయనాయ స్వాహాన్త్యాయ భౌవనాయ స్వాహా భువనస్య

పతయే స్వాహాధిపతయే స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ॥౧॥౪౦॥ ఇయం తే రాణ్మిత్రాయ యన్తాసి యమనః । ఊర్జేత్వా వృష్ట్యైత్వా ప్రజానాం త్వాధిపత్యాయ ॥౨॥౪౧॥ ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతామ్ । వాగ్యజ్ఞేన కల్పతాం మనో యజ్ఞేన కల్పతామాత్మా యజ్ఞేన కల్పతాం పృష్ఠం యజ్ఞేన కల్పతామ్ । బ్రహ్మయజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాం జ్యోతిర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వర్యజ్ఞేన కల్పతామ్ ॥౩॥౪౨॥ స్తోమశ్చ యజుశ్చఽఋక్చ సామ చ బృహచ్చ రథన్తరం చ । స్వర్దేవా అగన్మామృతా అభూమ ప్రజాపతేః ప్రజా అభూమవేట్ స్వాహా ॥౪॥౪౩॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

నవానువాకేషు త్రయశ్చత్వారింశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయా మేకోనవింశోధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ ఇమగ్గ్‌స్తనం ద్వాదశ (౧౨) వాజశ్చ తస్రః (౪) ఊర్క్చంచ (౪) అశ్మాచతిస్రః (౩) ద్వితీయోఽగ్నిశ్చ (౩) అగ్గ్ంశుః పఞ్చ (౫) ఏకాచతస్రః (౪) వాజాయేతిచ (౪) దేవసవితరిమగ్గ్‌స్తనం త్రయశ్చత్వారిగ్గ్ంశత్ (౪౩)

శ్లో॥ వాజః ప్రాణస్త్యురోజశ్చ జ్యైష్ఠ్యం సత్యం క్రమేణ హి ।
విత్తం యన్త్వాశమూర్క్చం చ ఋతం రయిస్తువ్రీహాయః ॥౧

శ్లో॥ అశ్మాచాగ్నిర్వసూచాగ్నిర్మిత్రో వైపృథివీ తథా ।
అగ్గంశుస్త్వాగ్రయణో హి స్రుచశ్చాగ్నిస్తతః పరమ్ ॥ ౨

శ్లో॥ వ్రతం చైకా చతస్రశ్చ త్ర్యవిస్తు పష్ఠవాట్ చ మే ।
వాజాయేయన్త ఆయుర్హిస్తోమోఽధ్యాయే నవాధికే ॥ ౩

శ్లో॥ దశైవం పఠమానాస్యుర్యథాసంఖ్యాన్నరోఽపియే ।
తే వై ధన్యాస్తు దేవానామర్చనే నాత్ర సంశయః ॥ ౪

అథ వింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ వాజస్యను ప్రసవే మాతరం మహీమదితిం
నామవచసా కరామహే । యస్యామిదం విశ్వం భువనమావివేశ
తస్యాంనో దేవ స్సవితా ధర్మ సావిషక్ ॥౧॥ విశ్వేఽఅద్యమరుతో
విశ్వఽఊతీ విశ్వే భవన్త్వగ్నయః స్సమిద్ధాః । విశ్వేనో దేవా
అవసాగమన్తు విశ్వమస్తు ద్రవిణం వాజోఽఅస్మే ॥౨॥ వాజోన
స్సప్త ప్రదిశశ్చతస్రోవా పరావతః । వాజోనో విశ్వైర్దేవైర్ధన
సాతాఽఇహావతు ॥౩॥ వాజోనోఽఅద్య ప్రసువాతి దానం
వాజోదేవా ౩॥ఽఋతుభిః కల్పయాతి । వాజోహిమా సర్వవీరం
చకార సర్వా ఆశా వాజపతిర్భవేయమ్ ॥౪॥ వాజః పురస్తాదుత
మధ్యతో నో వాజో దేవాన్హవిషా వర్ధయాతి । వాజోహి మా
సర్వవీరం చకార విశ్వా ఆశా వాజపతిర్జయేయమ్ ॥౫॥ సం
మాసృజామి పయసా పృథివ్యా స్సంమా సృజామ్యద్భిరోషధీభిః ।
సోఽహం వాజగ్ం సనేయమగ్నే ॥౬॥పయః పృథివ్యాం పయ
ఓషధీషు పయో దివ్యన్తరిక్షే పయోధాః । పయస్వతీః ప్రదిశ
స్సన్తుమహ్యామ్ । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే ఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం
పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రేణాగ్నే

స్వామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామి ॥౭॥

ఇతి వింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ఋతాషాళృతధామాగ్నిర్గన్ధర్వః । తస్యౌషధయోఽప్సరసో ముదో నామ। స న ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్య స్వాహా ॥౧॥౮॥ సగ్ంహితో విశ్వసామా సూర్యో గన్ధర్వః । తస్య మరీచయోఽప్సరస ఆయువో నామ । స న ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యస్స్వాహా ।౨॥౯॥ సుషుమ్ణస్సూర్యరశ్మి శ్చన్ద్రమా గన్ధర్వః । తస్యనక్షత్రాణ్యప్సరసో భేకురయో నామ । స న ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతుతస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యః స్వాహా ॥౩॥౧౦॥ ఇషిరోవిశ్వవ్యచా వాతో గన్ధర్వః । తస్యాపోఽఅప్సరస ఊర్జో నామ । స న ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్య స్వాహా ॥౪॥౧౧॥ భుజ్యు స్సుపర్ణో యజ్ఞో గన్ధర్వః ॥ తస్య దక్షిణా అప్సరసస్తావా నామ । స న ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్య స్వాహా ॥౫॥౧౨॥ ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా మనో గన్ధర్వః । తస్యఽఋక్సామాన్యప్సరస ఏష్టయో నామ । స న ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్య స్వాహా ॥౬॥౧౩॥ స నో భువనస్యపతే ప్రజాపతే యస్యతఽఉపరి

గృహోయస్యవేహ । అస్మై బ్రహ్మణేఽస్మైక్షత్రాయ మహి
శర్మ యచ్ఛ స్వాహా ॥౭॥౧౪॥ సముద్రోఽసి నభస్వానార్ద్రదాను
శ్శమ్భూర్మయోభూరభిమా వాహి స్వాహా । మారుతోఽసి
మరుతాం గణ శ్శమ్భూర్మ యోభూరభి మా వాహి స్వాహా ।
అవస్యూరసి దువస్వాఞ్ఛమ్భూర్మయోభూరభిమా వాహి స్వాహా
॥౮॥౧౫॥ యాస్తేఽఅగ్నేసూర్యే రుచో దివమాతన్వన్తిరశ్మిభిః ।
తాభిర్నో అద్య సర్వాభీ రుచే జనాయ నస్కృధి ॥౯॥౧౬॥
యా వో దేవా స్సూర్యే రుచో గోష్వశ్వేషు యా రుచః । ఇన్ద్రాగ్నీ
తాభి స్సర్వాభీ రుచంనో ధత్త బృహస్పతే ॥౧౦॥౧౭॥ రుచం నో
ధేహి బ్రాహ్మణేషు రుచగ్ంరాజసు నస్కృధి । రుచం విశ్యేషు
శూద్రేషు మయి ధేహి రుచా రుచమ్ ॥౧౧॥౧౮॥ తత్త్వా
యామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః
। అహేళమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస మా న ఆయుః
ప్రమోషీః ॥౧౨॥౧౯॥ స్వర్ఘర్మ స్వాహా స్వర్ణార్క స్వాహా
స్వర్ణ శుక్ర స్వాహా । స్వర్ణ జ్యోతి స్వాహా స్వర్ణ సూర్య
స్వాహా ॥౧౩॥౨౦॥

ఇతి వింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ అగ్నిం యునజ్మి(గ్మి) శవసా ఘృతేన దివ్యగ్గ్ం సుపర్ణం వయసా బృహన్తమ్ । తేన గమేమ బ్రధ్నస్య విష్టపగ్గ్ స్వోరుహాణా అధినాకముత్తమమ్ ॥౧॥౨౧॥ ఇమౌ తే పక్షాఽఅజరౌ పతత్రిణో యాభ్యాగ్గ్ం రక్షాగ్గ్స్యపహగ్గ్స్యగ్నే । తాభ్యాం పతేమ సుకృతాము లోకం యత్రఽఋషయో జగ్ముః ప్రథమజాః పురాణాః ॥౨॥౨౨॥ ఇన్దురక్షః శ్యేన ఋతావా హిర ణ్యపక్ష శ్శకునో భురణ్యుః । మహాన్త్సధస్థే ధ్రువ ఆ నిషత్తో నమస్తేఽఅస్తుమా మాహిగ్గ్ంసీః ॥౩॥౨౩॥ దివో మూర్ధాసి పృథివ్యా నాభిరూర్గపామోషధీనామ్ । విశ్వాయుశ్శర్మ సప్రథా నమస్పథే ॥౪॥౨౪॥ విశ్వస్య మూర్ధన్నధితిష్ఠసి శ్రితస్సముద్రే తే హృదయమప్స్వాయురపో దత్తోదధిం భిన్త । దివస్పర్జన్యాదన్తరి క్షాత్పృథివ్యాస్త తో నో వృష్ట్యావ ॥౫॥౨౫॥ ఇష్టోయజ్ఞో భృగు భిరాశీర్దా వసుభిః । తస్య న ఇష్టస్య ప్రీతస్య ద్రవిణేహాగమేః ॥౬॥౨౬॥ ఇష్టోఽఅగ్నిరాహుతః పిపర్తున ఇష్టగ్గ్ం హవిః । స్వగేదం దేవేభ్యో నమః ॥౭॥౨౭॥

ఇతి వింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

4॥ యదాకూతాత్సమసుస్రోద్ధృదో వా మనసోవా సమ్భృతం చక్షుషోవా। తదను ప్రేత సుకృతాములోకం

యత్రఽఋషయో జగ్ముః ప్రథమజాః పురాణాః ॥౧॥౨౮॥
ఏతగ్గ్ం సధస్థ పరి తే దదామి యమావహాచ్ఛేవధిం జాతవేదాః
। అన్వాగన్తా యజ్ఞపతిర్వో ఽఅత్ర తగ్గ్ స్మ జానీత పరమే
వ్యోమన్ ॥౨॥౨౯॥ ఏతం జానాథ పరమే వ్యోమన్దేవా
స్సధస్థా విద రూపమస్య । యదాగచ్ఛాత్పథిభిర్దేవయానైః
రిష్టాపూర్తే కృణవాథావిరస్మై ॥౩॥౩౦॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతి
జాగృహిత్వమిష్టాపూర్తే సగ్గ్ంసృజేథామయంచ। అస్మిన్త్సధస్థేఽ
అధ్యుత్తరస్మిన్విశ్వే దేవా యజమానశ్చ సీదత ॥౪॥౩౧॥ యేన
వహసి సహస్రం యేనాగ్నే సర్వవేదసమ్ । తేనేమం యజ్ఞం నో
నయ స్వర్దేవేషు గన్తవే ॥౫॥౩౨॥ ప్రస్తరేణ పరిధినా స్రుచా
వేద్యాచ బర్హిషా । ఋచేమం యజ్ఞం నో నయ స్వర్దేవేషు
గన్తవే ॥౬॥౩౩॥ యద్దత్తం యత్పరాదానం యత్పూర్తం యాశ్చ
దక్షిణాః । తదగ్నిర్వైశ్వకర్మణ స్స్వర్దేవేషు నో దధత్ ॥౭॥౩౪॥
యత్రధారా అనపేతా మధోర్ఘృతస్యచ యాః । తదగ్నిర్వైశ్వకర్మణ
స్స్వర్దేవేషునో దధత్ ॥౮॥౩౫॥ యేఽఅగ్నయః పాఞ్చజన్యా
అస్యాం పృథివ్యామధి । తేషామసి త్వముత్తమః ప్రనో జీవాతవే
సువ ॥౯॥౩౬॥

ఇతి వింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ వార్త్రహత్యాయ శవసే పృతనాషాహ్యాయ చ
। ఇన్ద్రత్వా వర్తయామసి ॥౧॥౩౭॥ సహదానుం పురు
హూత క్షియన్తమహస్తమిన్ద్ర సమ్పిణక్కుణారుమ్। అభి వృత్రం
వర్ధమానం పియారుమపాదమిన్ద్ర తవసా జఘన్థ ॥౨॥౩౮॥
విన ఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః । యోఽస్మా
౨॥ఽభిదాసత్యధరం గమయా తమః ॥౩॥౩౯॥ మృగో న
భీమః కుచరోగిరిష్ఠాః పరావత ఆజగన్థా పరస్యాః । సృకగ్ం
సగ్ంశాయ పవిమిన్ద్రతిగ్మం వి శత్రూన్తాఢి విమృధోనుదస్వ
॥౪॥౪౦॥ వైశ్వానరో న ఊతయఽఆప్రయాతు పరావతః । అగ్నిర్న
స్సుష్టుతీరుప ॥౫॥౪౧॥ పృష్టో దివిపృష్టోఽఅగ్నిః పృథివ్యాం
పృష్టో విశ్వా ఓషధీరావివేశ । వైశ్వానర స్సహసా పృష్టోఽఅ
గ్నిస్సనో దివా స రిషస్పాతు నక్తమ్ ॥౬॥౪౨॥ అశ్యామతం
కామమగ్నే తవోతీఽఅశ్యామ రయిగ్ం రయివస్సువీరమ్ ।
అశ్యామ వాజమభి వాజయన్తో ఽశ్యామ ద్యుమ్నమజరాజరం
తే ॥౭॥౪౩॥ వయం తేఽఅద్య రరిమా హి కామముత్తానహస్తా
నమసోపసద్య । యజిష్ఠేన మనసా యక్షి దేవానస్రేధతా
మన్మనా విప్రోఽఅగ్నే ॥౮॥౪౪॥ ధామచ్ఛదగ్నిరిన్ద్రో బ్రహ్మా దేవో
బృహస్పతిః । సచేతసో విశ్వే దేవా యజ్ఞం ప్రావన్తు న శ్శుభే

॥౯॥౪౫॥ త్వం యవిష్ఠ దాశుషో నౄగ్ః పాహి శృణుధీ గిరః । రక్షాతోకముత త్మనా ॥౧౦॥౪౬॥

ఇతి విංశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

పఞ్చానువాకేషు షట్చత్వారిగ్ంశత్

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం విංశోధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ వాజస్య సప్త (౭) ఋతాషాట్ త్రయోదశ (౧౩) అగ్నిం యునజ్మి(గ్మి) సప్త (౭) యదాకూతాన్నవ (౯) వార్త్రహత్యాయ దశ (౧౦) ప్రాణా వాజా హోతా యజ్ఞా షట్ చత్వారిగ్ంశత్ (౪౬)

శ్లో॥ ఋతాషాడ్వై చౌషధయః సంహితశ్చ మరీచయః ।
సుషుమ్ణః సూర్యరశ్మిశ్చ నక్షత్రాణీషిరోహ్యాపః ॥ ౧

శ్లో॥ భుజ్యః సుపర్ణో యజ్ఞశ్చ దక్షిణా చాప్సరసస్తథా ।
ప్రజాపతిశ్చ ఋక్సామానిసనో జ్ఞేయః క్రమాదితి ॥ ౨

అథైవింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ స్వాద్వీం త్వాస్వాదునా తీవ్రాం తీవ్రేణామృతామమృతేన । మధుమతీం మధుమతా సృజామి సగ్ం సోమేన । సోమోఽస్యశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే పచ్యస్వ ॥౧॥ పరీతో షిఞ్చతా సుతగ్ం సోమో య ఉత్తమగ్ం హవిః । దధన్వా యో నర్యోఽఅప్స్వన్తరా సుషావ సోమమద్రిభిః ॥౨॥ వాయోః పూతః పవిత్రేణ ప్రాఙ్సోమోఽఅతిద్రుతః । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా । వాయోః పూతః పవిత్రేణ ప్రత్యఙ్సోమోఽఅతిద్రుతః । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥౩॥ పునాతితే పరిస్రుతగ్ం సోమగ్ం సూర్యస్య దుహితా । వారేణశశ్వతా తనా ॥౪॥ బ్రహ్మక్షత్రం పవతే తేజ ఇన్ద్రియగ్ం సురయా సోమస్సుత ఆసుతో మదాయ । శుక్రేణ దేవ దేవతాః పిపృగ్ధిరసేనాన్నం యజమానాయ ధేహి । కువిదఙ్గ యవమన్తో యవంచిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ । ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనాని యే బర్హిషో నమ ఉక్తిం న జగ్ముః । ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయ త్వా సుత్రామ్ణే । ఏష తే యోనిస్తేజసేత్వా వీర్యాయ త్వా

బలాయత్వా ॥౫॥నాన్వాహి వాం దేవహితగ్గ్ం సదస్కృతం మా సగ్గ్ంస్పృక్షాథాం పరమే వ్యోమన్ । సురా త్వమసి శుష్మిణీ సోమ ఏష మా మా హిగ్గ్ంసీస్స్వాం యోనిమావిశన్తీ ॥౬॥ఉపయామగృహీతోఽస్యాశ్వినం తేజ స్సారస్వతం వీర్యమైన్ద్రం బలమ్ । ఏష తే యోనిర్మోదాయ త్వానన్దాయ త్వా మహసేత్వా ॥౭॥ తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి వీర్యమసి వీర్యం మయి ధేహి బలమసి బలం మయి ధేహ్యోజోఽస్యోజో మయి ధేహి । మన్యురసి మన్యుం మయిధేహి సహోసి సహో మయి ధేహి ॥౮॥ యా వ్యాఘ్రం విషూచికోభౌ వృకం చ రక్షతి । శ్యేనం పతత్రిణగ్గ్ం సిగ్గ్ంహగ్గ్ం సేమం పాత్వగ్గ్ంహసః ॥౯॥యదాపి పేషమాతరం పుత్రః ప్రముదితో ధయన్ । ఏతత్తదగ్నేఽఅనృణో భవామ్యహతౌ పితరౌ మయా ॥౧౦॥ సమ్పృచస్థ సం మా భద్రేణ పృఙ్క్త । విపృచస్థ వి మా పాపేన పృఙ్క్త ॥౧౧॥

ఇత్యేకవింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ దేవా యజ్ఞమతన్వత భేషజం భిషజాశ్వినా । వాచా సరస్వతీ భిషగిన్ద్రాయేన్ద్రియాణి దధతః ॥౧॥౧౨॥ దీక్షాయై రూపగ్గ్ం శష్పాణి ప్రాయణీయస్య తోక్మాని । క్రయస్య రూపగ్గ్ం

సోమస్య లాజాస్సోమాగ్గంశవో మధు ॥౨॥౧౩॥ ఆతిథ్యరూపం మాసరం మహావీరస్య నగ్నహుః । రూపముపసదామేతత్తిస్రో రాత్రీ స్సురాసుతా ॥౩॥౧౪॥ సోమస్యరూపం క్రీతస్య పరిస్రుత్పరి షిచ్యతే । అశ్విభ్యా దుగ్ధం భేషజమిన్ద్రాయైన్ద్రాగ్గం సరస్వత్యా ॥౪॥౧౫॥ ఆసన్దీ రూపగ్గం రాజాసన్ద్యైవేద్యై కుమ్భీ సురాధానీ । అన్తర ఉత్తరవేద్యా రూపం కారోతరో భిషక్ ॥౫॥౧౬॥ వేద్యా వేదిస్సమాప్యతే బర్హిషా బర్హిరిన్ద్రియమ్ । యూపేన యూప ఆప్యతే ప్రణీతోఽఅగ్నిరగ్నినా ॥౬॥౧౭॥ హవిర్ధానం యదశ్వినాగ్నీధ్రం యత్సరస్వతీ । ఇన్ద్రాయైన్ద్రాగ్గం సదస్కృతం పత్నీశాలం గార్హపత్యః ॥౭॥౧౮॥ ప్రైషేభిః ప్రైషానాప్నోత్యా ప్రీభిరాప్రీర్యజ్ఞస్య । ప్రయాజేభిరనుయాజాన్వషట్కా రేభిరాహుతీః ॥౮॥౧౯॥ పశుభిః పశూనాప్నోతి పురోళాశైర్హవీగ్గ్ష్యా । ఛన్దోభిస్సామిధేనీర్యాజ్యాభిర్వషట్కారాన్ ॥౯॥౨౦॥ ధానాః కరమ్భస్సక్తవః పరీవాపః పయో దధి । సోమస్య రూపగ్గం హవిష ఆమిక్షా వాజినం మధు ॥౧౦॥౨౧॥ ధానానాగ్గం రూపం కువలం పరీవాపస్య గోధూమాః । సక్తూనాగ్గం రూపం బదరముపవాకాః కరమ్భస్య ॥౧౧॥౨౨॥ పయసో రూపం యద్యవా దధ్నో రూపం కర్కన్ధూని । సోమస్య రూపం వాజినగ్గం

సౌమ్యస్య రూపమ్మామిక్షా ॥౧౨॥౨౩॥ ఆశ్రావయేతి స్తోత్రియాః ప్రత్యాశ్రావోఽఅనురూపః । యజేతి ధాయ్యారూపం ప్రగాథా యేయజామహాః ॥౧౩॥౨౪॥ అర్ధఽఋచైరుక్థానాగ్ం రూపం పదైరాప్నోతి నివిదః । ప్రణవై శ్శస్త్రాణాగ్ం రూపం పయసా సోమ ఆప్యతే ॥౧౪॥౨౫॥ అశ్విభ్యాం ప్రాతస్సవనమిన్ద్రేణైన్ద్రం మాధ్యన్దినమ్ । వైశ్వదేవగ్ం సరస్వత్యా తృతీయమ్మాప్తగ్ం సవనమ్ ॥౧౫॥౨౬॥ వాయవ్యైర్వాయవ్యాన్యాప్నోతి సతేన ద్రోణకలశమ్ । కుమ్భీభ్యామమ్భృణౌ సుతే స్థాలీభి స్థాలీరాప్నోతి ॥౧౬॥౨౭॥ యజుర్భిరాప్యన్తే గ్రహాగ్రహై స్తోమాశ్చ విష్టుతీః । ఛన్దోభిరుక్థాశస్త్రాణి సామ్నావభృథ ఆప్యతే ॥౧౭॥౨౮॥ ఇళాభిర్భక్షానాప్నోతి సూక్తవాకేనాశిషః । శంయునా (శమ్యునా) పత్నీసంయాజాన్త్సమిష్టయజుషా సగ్ం స్థామ్ ॥౧౮॥౨౯॥ వ్రతేన దీక్షామాప్నోతి దీక్షయాప్నోతి దక్షిణామ్ । దక్షిణా శ్రద్ధామాప్నోతి శ్రద్ధయా సత్యమాప్యతే ॥౧౯॥౩౦॥ ఏతావద్రూపం యజ్ఞస్య యద్దేవైర్బ్రహ్మణా కృతమ్ । తదేతత్సర్వమాప్నోతి యజ్ఞే సౌత్రామణీ సుతే ॥౨౦॥౩౧॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ సురావన్తం బర్హిషదగ్గ్ం సువీరం యజ్ఞగ్గ్ం హిన్వన్తి మహిషా నమోభిః । దధానా స్సోమం దివి దేవతాసు మదేమేన్ద్రం యజమానాస్స్వర్కాః ॥౧॥౩౨॥ యస్తే రస స్సమ్భృత ఓషధీషు సోమస్య శుష్మస్సురయా సుతస్య । తేన జిన్వ యజమానం మదేన సరస్వతీమశ్వినాஉఇన్ద్రమగ్నిమ్ ॥౨॥౩౩॥ యమశ్వినా నముచేరాసురాదధి సరస్వత్యసునోదిన్ద్రియాయ । ఇమం తగ్గ్ం శుక్రం మధుమన్తమిన్దుగ్గ్ం సోమగ్గ్ం రాజానమిహభక్షయామి ॥౩॥౩౪॥ యదత్రరిప్తగ్గ్ం రసినస్సుతస్య యదిన్ద్రోஉఅపిబచ్ఛచీభిః । అహం తదస్య మనసా శివేన సోమగ్గ్ం రాజానమిహ భక్షయామి ॥౪॥౩౫॥ పితృభ్య స్స్వధాయిభ్య స్స్వధా నమః పితామహేభ్యస్స్వధాయిభ్యస్స్వధా నమః । ప్రపితామహేభ్య స్స్వధాయిభ్య స్స్వధా నమః ॥౫॥౩౬॥ అక్షన్పితరోஉమీమదన్త పితరోஉతీతృపన్త పితరః । పితర శ్శున్ధధ్వమ్ ॥౬॥౩౭॥ పునన్తు మా పితర స్సోమ్యాసః పునన్తు మా పితామహాః పునన్తు ప్రపితామహాః । పవిత్రేణ శతాయుషా ॥౭॥౩౮॥ పునన్తుమా పితామహాః పునన్తు ప్రపితామహాః । పవిత్రేణ శతయుషా విశ్వమాయుర్వ్యశ్నవై ॥౮॥౩౯॥ అగ్నఉఆయూగ్గ్ంషి పవసఉఆసువోర్జమిషంచ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్

||౯||౪౦|| పునన్తుమా దేవజనాః పునన్తు మనసాధియః । పునన్తు
విశ్వాభూతాని జాతవేదః పునీహిమా ||౧౦||౪౧|| పవిత్రేణ పునీహి
మా శుక్రేణ దేవ దీద్యత్ । అగ్నేక్రత్వా క్రతూగ్ంరను ||౧౧||౪౨||
యత్తే పవిత్రమర్చిష్యగ్నే వితతమన్తరా । బ్రహ్మతేన పునాతు మా
||౧౨||౪౩|| పవమాన స్సోఽఅద్య నః పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః
పోతా స పునాతుమా ||౧౩||౪౪|| ఉభాభ్యాం దేవ సవితః పవిత్రేణ
సవేన చ । మాంపునీహివిశ్వతః ||౧౪||౪౫|| వైశ్వదేవీ పునతీ
దేవ్యాగాద్యస్యామిమా బహ్వ్యస్తన్వో వీతపృష్ఠాః । తయా
మదన్తస్సధమాదేషు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్
||౧౫||౪౬|| యే సమానా స్సమనసః పితరో యమరాజ్యే
। తేషాంల్లోక స్స్వధా నమో యజ్ఞో దేవేషు కల్పతామ్
||౧౬||౪౭|| యే సమానా స్సమనసో జీవా జీవేషు మామకాః ।
తేషాగ్గ్ శ్రీర్మయికల్పతామస్మి ల్లోకేశతగ్గ్ం సమాః ||౧౭||౪౮||
ద్వేసృతీఽఅశ్రుణవం పితౄణామహం దేవానాముత మర్త్యా
నామ్ । తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్సమేతి యదన్తరా పితరం
మాతరం చ ||౧౮||౪౯|| ఇదగ్గ్ం హవిః ప్రజననం మేఽఅస్తు
దశవీరగ్గ్ం సర్వగణగ్గ్ం స్వస్తయే । ఆత్మసని ప్రజాసని పశుసని
లోకసన్యభయసని । అగ్నిః ప్రజాం బహులాం మేకరోత్వన్నం

పయో రేతో ౽అస్మాసు ధత్త॥౧౯॥౫౦॥

ఇత్యేకవింశే౽ధ్యాయే తృతీయో౽నువాకః॥

౪॥ ఉదీరతామవర౽ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితర స్సోమ్యాసః। అసుం య౽ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నో౽వన్తు పితరో హవేషు ॥౧॥౫౧॥ త్వగ్ం సోమ ప్రచికితో మనీషా త్వగ్ం రజిష్ఠమనునేషి పన్థామ్ । తవ ప్రణీతీ పితరో న ఇన్దో దేవేషు రత్నమభజన్తధీరాః ॥౨॥౫౨॥ త్వయా హి నః పితర స్సోమ పూర్వేకర్మాణి చక్రుః పవమాన ధీరాః । వన్వన్నవాతః పరిధీగ్ంరపోర్ణు వీరేభిరశ్వైర్మఘవా భవా నః ॥౩॥౫౩॥ త్వగ్ం సోమ పితృభి స్సంవిదానో ౽ను ద్యావాపృథివీ౽ఆతతన్థ । తస్మై త౽ఇన్దో హవిషా విధేమ వయగ్గ్ స్యామపతయో రయీణామ్ ॥౪॥౫౪॥ బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వాగిమా వోహవ్యా చకృమా జుషధ్వమ్ । త౽ఆగతావసా శన్తమేనాథా న శ్శంయోరరపోదధాత ॥౫॥౫౫॥ ఉపహూతాః పితర స్సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు నిధిషు ప్రియేషు। త౽ఆగమన్తు త౽ఇహ శ్రువన్త్వధి బ్రువన్తుతే౽వన్త్వస్మాన్ ॥౬॥౫౬॥ ఆహం పితౄన్త్సువిదత్రా౽॥౽అవిత్సి న పాతం చ

విక్రమణం చ విష్ణోః । బర్హిషదో యే స్వధయా సుతస్య భజన్త పిత్వస్తఽఇహాగమిష్ఠాః ॥౭॥౫౭॥ అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహ గచ్ఛత సదఃసదః సదత సుప్రణీతయః । అత్తా హవీగ్ంషి ప్రయతాని బర్హిష్యథా రయిగ్ం సర్వవీరం దధాతన ॥౮॥౫౮॥ ఆయన్తు నః పితరస్సోమ్యాసోఽగ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయానైః । అస్మిన్యజ్ఞేస్వధయా మదన్తో ఽధిబ్రువన్తు తేఽవన్త్వస్మాన్ ॥౯॥౫౯॥ యేఽఅగ్నిష్వాత్తాయేఽఅనగ్నిష్వాత్తా మధ్యేదివ స్స్వధయా మాదయన్తే । తేభ్యస్స్వరాళసునీతిమేతాం యథా వశం తన్వం కల్పయాతి ॥౧౦॥౬౦॥ అగ్నిష్వాత్తానృతుమతో హవామహే నారాశగ్ంసే సోమపీథం యఽఆశుః । తేనో విప్రాస స్సుహవా భవన్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥౧౧॥౬౧॥ ఆచ్యాజాను దక్షిణతో నిషద్యేమం యజ్ఞమభిగృణీత విశ్వే । మా హిగ్ంసిష్ట పితరః కేన చిన్నో యద్వ ఆగః పురుషతా కరామ ॥౧౨॥౬౨॥ ఆసీనాసోఽఅరుణీనాముపస్థే రయింధత్త దాశుషే మర్త్యాయ । పుత్రేభ్యః పితరస్తస్యవస్వః ప్రయచ్ఛత తఽఇహోర్జం దధాత ॥౧౩॥౬౩॥ యమగ్నే కవ్య వాహనత్వం చిన్మన్యసే రయిమ్ । తం నో గీర్భిశ్శ్రవాయ్యం దేవత్రా పనయా యుజమ్ ॥౧౪॥౬౪॥ యోఽఅగ్నిః కవ్యవాహనః

పితౄన్యక్షద్భృతావృధః । ప్రేదుహవ్యానివోచతి దేవేభ్యశ్చ పితృభ్య
ఆ ॥౧౫॥౬౫॥ త్వమగ్నఽఈళితో జాతవేదోఽవాడ్ఢవ్యాని
సురభీణి కృత్వీ । ప్రాదాః పితృభ్య స్స్వధయా తేఽఅక్షన్న
ద్ధిత్వం దేవ ప్రయతా హవీగ్ంషి ॥౧౬॥౬౬॥ ఇదం పితృభ్యో
నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో యఽఉపరాస ఈయుః ।
యే పార్థివే రజస్యా నిషత్తా యే వా నూనగ్ంసువృజనాసు
విక్షు ॥౧౭॥౬౭॥ యే చేహ పితరో యే చ నేహ యాగ్గ్ శ్చ
విద్మ యా ౨॥ఽఉచ్చన ప్రవిద్మ । త్వం వేత్థ యతి తే జాత
వేదస్స్వధాభిర్యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషస్వ ॥౧౮॥౬౮॥ అధా
యథానః పితరః పరాసః ప్రత్నాసోఽఅగ్నఽఋతమాశుషాణాః
। శుచీదయన్దీధితిముక్థశాసః క్షామా భిన్దన్తోఽఅరుణీరపవ్రన్
॥౧౯॥౬౯॥ ఉశన్తస్త్వా నిధీమహ్యుశన్తస్సమిధీమహి । ఉశన్నుశత
ఆవహ పితౄన్హవిషే అత్తవే ॥౨౦॥౭౦॥ అపాం ఫేనేన నముచే
శ్శిర ఇన్ద్రోదవర్తయః । విశ్వాయదజయ స్స్పృధః ॥౨౧॥౭౧॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ సోమో రాజామృతగ్ం సుత ఋజీషేణాజహాన్మృ
త్యుమ్ । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానగ్ం శుక్రమన్ధస

ఇన్ద్రి స్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు ॥౧॥౭౨॥ అద్భ్యః క్షీరం వ్యపిబత్క్రుఙ్ఙాఙ్గిరసో ధియా । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానగ్గ్ం శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రి స్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు । సోమమద్భ్యోవ్యపి బచ్ఛన్దసాహగ్గ్ం సశ్శుచిషత్ । ఋతేనసత్యమిన్ద్రియం విపానగ్గ్ం శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రి స్యేన్ద్రియ మిదం పయోమృతంమధు । అన్నాత్పరిస్రుతో రసం బ్రహ్మణా వ్యపిబత్క్షత్రం పయ స్సోమం ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానగ్గ్ం శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రి స్యేన్త్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥౨॥౭౩॥ రేతో మూత్రం విజహాతి యోనిం ప్రవిశదిన్ద్రియమ్ । గర్భోజరాయుణావృత్త ఉల్బం జహాతి జన్మనా । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానగ్గ్ం శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రి స్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు ॥౩॥౭౪॥ దృష్ట్వారూపే వ్యాకరోత్సత్యానృతే ప్రజాపతిః । అశ్రద్ధామనృతే ఽదధాచ్ఛ్రద్ధాగ్గ్ం సత్యే ప్రజాపతిః । ఋతేనసత్యమిన్ద్రియం విపానగ్గ్ంశుక్రమన్ధస ఇన్ద్రి స్యేన్ద్రియమిదం పయోమృతంమధు ॥౪॥౭౫॥ వేదేన రూపే వ్యపిబత్సు తాసుతౌ ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానగ్గ్ం శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రి స్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృత మధు । దృష్ట్వా పరిసుతో రసగ్గ్ం శుక్రేణ శుక్రం

వ్యపిబత్పయసా సోమం ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానగ్ం శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు ॥౫॥౭౯॥

ఇత్యేకోనవింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ సీసేన తన్త్రం మనసా మనీషిణ ఊర్ణాసూత్రేణ కవయో వయన్తి । అశ్వినా యజ్ఞగ్ం సవితా సరస్వతీన్ద్రస్య రూపం వరుణో భిషజ్యన్ ॥౧॥౮౦॥ తదస్య రూపమమృతగ్ం శచీభిస్తిస్రో దధుర్దేవతా స్సగ్ంరరాణాః । లోమాని శష్పైర్బహుధా న తోక్మభిస్త్వగస్య మాగ్ంసమభవన్న లాజాః ॥౨॥౮౧॥ తదశ్వినా భిషజా రుద్రవర్తనీ సరస్వతీ వయతి పేశోఽఅన్తరమ్ । అస్థి మజ్జానం మాసరైః కారోతరేణ దధతో గవాం త్వచి ॥౩॥౮౨॥ సరస్వతీ మనసా పేశలం వసు నాసత్యాభ్యాం వయతి దర్శతం వపుః । రసం పరిస్రుతా న రోహితం నగ్నహుర్ధీరస్తసరం న వేమ ॥౪॥౮౩॥ పయసా శుక్రమమృతం జనిత్రగ్ం సురయా మూత్రా జ్జనయన్త రేతః । అపామతిం దుర్మతిం బాధమానా ఊవధ్యం వాతగ్ం సబ్వం తదారాత్ ॥౫॥౮౪॥ ఇన్ద్ర స్సుత్రామా హృదయేన సత్యం పురోడాశేన సవితా జజాన । యకృత్ క్లోమానం వరుణో

భిషజ్యన్మతస్నే వాయువ్యైర్న మినాతి పిత్తమ్ ॥౬॥౮-౨॥ ఆన్త్రాణి
స్థాలీర్మధు పిన్వమానా గుదాః పాత్రాణి సుదుఘా న ధేనుః ।
శ్యేనస్య పత్రం న ప్లీహా శచీభిరాసన్దీ నాభిరుదరం న మాతా
॥౭॥౮-౩॥ కుమ్భో వనిష్ఠుర్జనితా శచీభిర్యస్మిన్నగ్రే యోన్యాం
గర్భోఽఅన్తః । ప్లాశిర్వ్యక్తః శతధార ఉత్సో దుహే న కుమ్భీ
స్వధాం పితృభ్యః ॥౮॥౮-౪॥ ముఖగ్ం సదస్య శిర ఇత్సతేన జిహ్వా
పవిత్రమశ్వినాసన్త్సరస్వతీ । చప్యం న పాయుర్భిషగస్య వాలో వ
స్తిర్న శేపో హరసా తరస్వీ ॥౯॥౮-౫॥ అశ్విభ్యాం చక్షురమృతం
గ్రహాభ్యాం ఛాగేన తేజో హవిషా శృతేన । పక్ష్మాణి గోధూమైః
కువలైరుతాని పేశో న శుక్రమసితం వసాతే ॥౧౦॥౮-౬॥ అవిర్న
మేషో నసి వీర్యాయ ప్రాణస్య పన్థా అమృతో గ్రహాభ్యామ్ ।
సరస్వత్యుపవాకైర్వ్యానం నస్యాని బర్హిర్బదరైర్జజాన ॥౧౧॥౮-౭॥
ఇన్ద్రస్య రూపమృషభో బలాయ కర్ణాభ్యాగ్ం శ్రోత్రమమృతం
గ్రహాభ్యామ్ । యవా న బర్హిర్భ్రువి కేసరాణి కర్కన్ధు జజ్ఞే
మధు సారఘం ముఖాత్ ॥౧౨॥౮-౮॥ ఆత్మన్నుపస్థే న వృకస్య
లోమ ముఖే శ్మశ్రూణి న వ్యాఘ్రలోమ । కేశా న శీర్షన్యశసే
శ్రియై శిఖా సిగ్ంహస్య లోమ త్విషిరిన్ద్రియాణి ॥౧౩॥౮-౯॥
అఙ్గాన్యాత్మన్భిషజా తదశ్వినాత్మానమఙ్గైస్స మధాత్సరస్వతీ ।

ఇన్ద్రస్య రూపగ్ం శతమానమాయుశ్చన్ద్రేణ జ్యోతిరమృతం దధానాః ॥౧౪॥౮౦॥ సరస్వతీ యోన్యాం గర్భమన్తరశ్విభ్యాం పత్నీసుకృతం బిభర్తి । అపాగ్ం రసేన వరుణో న సామ్నేన్ద్రగ్గ్ శ్రియై జనయన్నప్సు రాజా ॥౧౫॥౮౧॥ తేజః పశూనాగ్ం హవిరిన్ద్రియావత్పరిస్రుతా పయసా సారఘంమధు । అశ్విభ్యాం దుగ్ధంభిషజా సరస్వత్యా సుతాసుతాభ్యామమృత స్సోమ ఇన్దుః ॥౧౬॥౮౨॥

ఇత్యేకోనవింశే౽ధ్యాయే షష్ఠో౽నువాకః ॥

౭॥ క్షత్రస్య నాభిరసి క్షత్రస్య యోనిరసి । మాత్వా హిగ్ంసీన్మా మా హిగ్ంసీః । నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః । మృత్యోః పాహి విద్యోత్పాహి । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే౽శ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ॥౧॥౮౩॥ అశ్వినోర్భైషజ్యేన తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషిఞ్చామి సరస్వత్యై భైషజ్యేన వీర్యాయాన్నాద్యాయాభి షిఞ్చామి । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ బలాయ శ్రియై యశసే౽భిషిఞ్చామి ॥౨॥౮౪॥ కో౽సి కతమో౽సి కస్మైత్వా కాయత్వా । సుశ్లోక సుమఙ్గల సత్యరాజన్ ॥౩॥౮౫॥ శిరోమే

శ్రీర్యశో ముఖం త్విషిః కేశాశ్చ శ్మశ్రూణి । రాజా మే ప్రాణోఽఅమృతగ్గ్ం సమ్రాట్ చక్షుర్విరాట్ శ్రోత్రమ్ ॥౪॥౯౬॥ జిహ్వామే భద్రం వాఙ్మహో మనో మన్యు స్స్వరాడ్భామః । మోదాః ప్రమోదా అఙ్గుళీరఙ్గాని మిత్రం మే సహః ॥౫॥౯౭॥ బాహూ మే బలమిన్ద్రియగ్గ్ం హస్తౌ మే కర్మ వీర్యమ్ । ఆత్మా క్షత్రమురో మమ ॥౬॥౯౮॥ పృష్టీర్మే రాష్ట్రముదరమగ్గ్ంసౌ గ్రీవాశ్చ శ్రోణీ । ఊరూ అరత్నీ జానునీ విశో మేఽఙ్గాని సర్వతః ॥౭॥౯౯॥ నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానం పాయుర్మేఽపచితిర్భసత్ । ఆనన్దనన్దాఽఆణ్డౌ మే భగ స్సౌభాగ్యం పసః ॥౮॥౧౦౦॥ జఙ్ఘాభ్యాం పద్భ్యాం ధర్మోఽస్మి విశి రాజా ప్రతిష్ఠితః । ప్రతి క్షత్రే ప్రతితిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతితిష్ఠామి గోషు ॥౯॥౧౦౧॥ ప్రత్యఙ్గేషు ప్రతితిష్ఠామ్యాత్మన్ప్రతి ప్రాణేషు ప్రతితిష్ఠామి పుష్టే । ప్రతి ద్యావాపృథివ్యోః ప్రతితిష్ఠామి యజ్ఞే ॥౧౦॥౧౦౨॥ త్రయా దేవా ఏకాదశ త్రయస్త్రిగ్గ్ంశా స్సురాధసః । బృహస్పతీ పురోహితా దేవస్య సవితుస్సవే । దేవా దేవైరవన్తుమా ॥౧౧॥౧౦౩॥ ప్రథమా ద్వితీయైర్ద్వితీయాస్తృతీయై స్తృతీయా స్సత్యేన । సత్యం యజ్ఞేన యజ్ఞో యజుర్భిర్యజూగ్గ్ంషిసామభిః ॥౧౨॥౧౦౪॥ సామాన్యృగ్భిరృచః పురోఽనువాక్యాభిః పురోఽనువాక్యా యాజ్యాభి

ర్యాజ్యావషట్కారైః । వషట్కారా ఆహుతిభిరాహుతయో మే కామా న్త్సమర్ధయన్తు భూస్స్వాహా ॥౧౩॥౧౦౫॥ లోమాని ప్రయతిర్మమ త్వఙ్మ ఆనతిరాగతిః । మాగ్ంసం మ ఉపనతి ర్వస్వస్థి మజ్జా మ ఆనతిః ॥౧౪॥౧౦౬॥

సప్తానువాకేషు షళుత్తరంశతమ్

ఇతి కాణ్వసంహితాయామేకవింశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ స్వాద్వీన్త్వైకాదశ (౧౧) దేవాయజ్ఞం వింశతిః (౨౦) సురావన్తమేకోనవిగ్ంశతిః (౧౯) ఉదీరతా మేకవిగ్ంశతిః (౨౧) సోమో రాజా పఞ్చ (౫) సీసేన తన్త్రిం షోళశ (౧౬) క్షత్రస్యనాభిశ్చతుర్దశ (౧౪) స్వాద్వీంత్వా సప్తానువాకేషు షళుత్తరంశతమ్ ॥ (౧౦౬)

శ్లో॥ సోమో రాజా త్వదృశ్య స్సోమమద్భ్యన్నాద్రేత ఏవ చ ।
దృష్ట్వా శ్రద్ధా చ వేదేన దృష్ట్వా పరిస్రుతో రసమ్ ॥ ౧

అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ యద్దేవా దేవహేళనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో విశ్వాన్ముఞ్చత్వగ్ంహసః ॥౧॥ యది దివా యదినక్తమేనాగ్ంసి చకృమా వయమ్ । వాయుర్మా తస్మాదేనసో విశ్వాన్ముఞ్చత్వగ్ంహసః ॥౨॥ యది జాగ్రద్యది స్వప్నఽఏనాగ్ంసి చకృమావయమ్ । సూర్యోమా తస్మాదేనసో విశ్వాన్ముఞ్చత్వగ్ంహసః ॥౩॥ యద్గ్రామే యదరణ్యే యత్సభాయాం యదిన్ద్రియే । యచ్ఛూద్రేయదర్యే యదేనశ్చకృమా వయమ్ । యదేకస్యాధి ధర్మణి తస్యావ యజనమసి । యదాపోఽఅఘ్న్యా ఇతి వరుణేతి శపామహే తతో వరుణనో ముఞ్చ । అవభృథ నిచుమ్పుణ నిచేరురసి నిచుమ్పుణ(ః) । అవదేవైర్దేవకృతమేనో ఽయక్ష్యవ మర్త్యైర్మర్త్యకృతం పురురావ్ణో దేవ రిషస్పాహి । సముద్రే తే హృదయమప్స్వన్తస్సం త్వా విశన్త్వోషధీరుతాపః । సుమిత్రియా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై సన్తు । యోఽస్మాన్ద్వేష్టియం చ వయం ద్విష్మః ॥౪॥ ద్రుపదాదివ ముముచానః స్విన్నస్స్నాతో మలాదివ । పూతం పవిత్రేణే వాజ్యమాప శ్శున్ధన్తు మైనసః ॥౫॥

ఉద్వయం తమస్పరి స్వః పశ్యన్త ఉత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥౬॥ అపోఽఅద్యాన్వచారిషగ్ం రసేన సమసృక్ష్మహి । పయస్వానగ్నఽఆగమం తం మా సగ్ంసృజ వర్చసా ప్రజయా చ ధనేన చ । ఏధోఽస్యేధిషీమహి సమిదసి తేజో ఽసి తేజో మయి ధేహి ॥౭॥ సమావవర్తి పృథివీ సముషా స్సము సూర్యః । సము విశ్వమిదం జగత్ । వైశ్వానరజ్యోతిర్భూయాసం విభూన్కామాన్వ్యశ్నవై భూస్స్వాహా ॥౮॥

ఇతి ద్వావింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ అభ్యాదధామి సమిధమగ్నే వ్రతపతే త్వయి । వ్రతం చ శ్రద్ధాం చోపైమీన్ధే త్వా దీక్షితోఽఅహమ్ ॥౧॥౯॥ యత్ర బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ సమ్యఞ్చౌ చరత స్సహ । త ల్లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం యత్ర దేవా స్సహాగ్నినా ॥౨॥౧౦॥ యత్రేన్ద్రశ్చ వాయుశ్చ సమ్యఞ్చౌ చరత స్సహ । త ల్లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం యత్ర సేదిర్న విద్యతే ॥౩॥౧౧॥ అగ్ంశునా తేఽఅగ్ంశుః పృచ్యతాం పరుషా పరుః । గన్ధస్తే సోమమవతు మదాయ రసోఽఅచ్యుతః ॥౪॥౧౨॥ సిఞ్చన్తి పరిషిఞ్చన్త్యుత్సిఞ్చన్తి పునన్తి చ । సురాయై బభ్ర్వై మదే కింత్వో వదతి కిన్త్వః ॥౫॥౧౩॥ ధానావన్తం

కర్దమ్భిణ మపూపవన్తమ్ముక్థినమ్ । ఇన్ద్ర ప్రాతర్జుషస్వ నః ॥౬॥౧౪॥ బృహదిన్ద్రాయ గాయత మరుతో వృత్రహన్తమమ్ । యేన జ్యోతిరజనయన్నృతావృధో దేవం దేవాయ జాగృవి ॥౭॥౧౫॥ అధ్వర్యోఽద్రిభి స్సుతగ్గ్ం సోమం పవిత్రఆనయ । పునీహీన్ద్రాయ పాతవే ॥౮॥౧౬॥

ఇతి ద్వావింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ యో భూతానామధిపతిర్యస్మి ల్లోకా అధిశ్రితాః । య ఈశే మహతో మహాగ్గ్స్తేన గృహ్ణామి త్వామహం మయి గృహ్ణామిత్వామహమ్ ॥౧॥౧౭॥ ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయ త్వా సుత్రామ్ణే । ఏష తే యోనిరశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయత్వా సుత్రామ్ణే ॥౨॥౧౮॥ ప్రాణపా మేఽఅపానపాశ్చక్షుష్పా శ్శ్రోత్రపాశ్చమే । వాచో మే విశ్వభేషజో మనసోఽసి విలాయకః ॥3॥౧౯॥ అశ్వినకృతస్య తే సరస్వతికృతస్యేన్ద్రేణ సుత్రామ్ణా కృతస్య । ఉపహూత ఉపహూతస్య భక్షయామి ॥౪॥౨౦॥

ఇతి ద్వావింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ సమిద్ధ ఇన్ద్ర ఉషసామనీకే పురోరుచా పూర్వకృద్వా

వృధానః* । త్రిభిర్దేవైస్త్రిగ్ంశతా వజ్రబాహుర్జఘాన వృత్రం వి దురో వవార ॥౧॥౨౧॥ నరాశగ్ంసః ప్రతిశూరో మిమానస్తనూనపాత్ప్రతి యజ్ఞస్య ధామ । గోభిర్వపావాన్మధునా సమఞ్జన్హిరణ్యైశ్చన్ద్రీయజతి ప్రచేతాః ॥౨॥౨౨॥ ఈళితో దేవైర్హరివాఽ అభిష్టిరాజుహ్వానో హవిషా శర్ధమానః । పురన్దరో గోత్రభిద్వజ్రబాహురాయాతు యజ్ఞముపనో జుషాణః ॥౩॥౨౩॥ జుషాణో బర్హిర్హరివాన్న ఇన్ద్రః ప్రాచీనగ్ం సీదత్ప్రదిశా పృథివ్యాః । ఉరుప్రథాః ప్రథమానగ్ స్యోనమాదిత్యైరక్తం వసుభి స్సజోషాః ॥౪॥౨౪॥ ఇన్ద్రం దురః కవష్యో ధావమానా వృషాణం యన్తు జనయ స్సుపత్నీః । ద్వారో దేవీరభితో విశ్రయన్తాగ్ం సువీరా వీరం ప్రథమానా మహోభిః ॥౫॥౨౫॥ ఉషాసానక్తా బృహతీ బృహన్తం పయస్వతీ సుదుఘే శూరమిన్ద్రమ్ । తన్తుం తతం పేశసా సంవయన్తీ దేవానాం దేవం యజత స్సురుక్మే ॥౬॥౨౬॥ దైవ్యా మిమానా మనుషః పురుత్రా హోతారావిన్ద్రం ప్రథమా సువాచా । మూర్ధన్యజ్ఞస్య మధునా దధానా ప్రాచీనం జ్యోతిర్హవిషా వృధాతః ॥౭॥౨౭॥ తిస్రో దేవీర్హవిషా వర్ధమానా ఇన్ద్రం జుషాణా జనయో న పత్నీః । అచ్ఛిన్నం తన్తుం పయసా సరస్వతీళా దేవీ భారతీ విశ్వతూర్తిః ॥౮॥౨౮॥ త్వష్టా

దధచ్ఛుష్మమిన్ద్రియ వృష్ణేఽపాకోఽచిష్టుర్యశసే పురూణి ।
వృషా యజన్వృషణం భూరిరేతా మూర్ధన్యజ్ఞస్య సమనక్తు
దేవాన్ ॥౯॥౨౯॥ వస్రప్రుతిరవస్పృష్టో న పాశైస్తమ్నా
సముత్సుత్పమితా న దేవః । ఇన్ద్రస్య హవైర్జఠరం పృణానస్స్వదాతి
యజ్ఞం మధునా ఘృతేన ॥౧౦॥౩౦॥ స్తోకానామిన్దుం ప్రతిశూర
ఇన్ద్రో వృషాయమాణో వృషభస్తురాషాట్ । ఘృతప్రుషా
మనసా మోదమానా స్వాహా దేవా అమృతా మాదయన్తామ్
॥౧౧॥౩౧॥

ఇతి ద్వావింశేధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఆయాత్విన్ద్రోఽవసఽఉప న ఇహ స్తుత స్సధమాదస్తు
శూరః । వావృధానస్తవిషీర్యస్య పూర్వీర్ద్యౌర్న క్షత్రమభిభూతి
పుష్యాత్ ॥౧॥౩౨॥ ఆన ఇన్ద్రో దూరాదాన ఆసాదభిష్టికృదవ
సేయా సదుగ్రః । ఓజిష్ఠేభిర్నృపతిర్వజ్రబాహు స్సంగే సమత్సు
తుర్వణిః పృతన్యూన్ ॥౨॥౩౩॥ ఆన ఇన్ద్రో హరిభిర్యాత్వచ్ఛార్వా
చీనో ఽవసే రాధసే చ । తిష్ఠాతి వజ్రీ మఘవా విరప్శీమం
యజ్ఞమను నో వాజసాతౌ ॥౩॥౩౪॥ త్రాతారమిన్ద్రమవితార
మిన్ద్రగ్ంహవే-హవే సుహవగ్ం శూరమిన్ద్రమ్ । హ్వయామి

శక్రం పురుహూతమిన్ద్రగ్గ్ స్వస్తినో మఘవా ధాత్విన్ద్రః ॥४॥३५॥ ఇన్ద్రస్సుత్రామా స్వవాꣳ అవోభిస్సుమృళీకో భవతు విశ్వవేదాః । బాధతాం ద్వేషోఽఅభయం కృణోతు సువీర్యస్య పతయ స్స్యామ ॥५॥३६॥ తస్య వయగ్గ్ం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాపి భద్రే సౌమనసే స్యామ । స సుత్రామా స్వవాꣳ ఇన్ద్రోఽఅస్మేఽఆరాచ్చిద్ద్వేష స్సనుతర్యుయోతు ॥६॥३७॥ ఆ మన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభిర్యాహి మయూరరోమభిః । మా త్వా కే చిన్నియమన్వింన పాశినోఽతి ధన్వేవ తాꣳ ఇహి ॥७॥३८॥ ఏవేదిన్ద్రం వృషణం వజ్రబాహుం వసిష్ఠాసోఽఅభ్యర్చన్త్యర్కైః । స న స్తుతో వీరవద్ధాతు గోమద్యూయం పాత స్వస్తిభిస్సదా నః ॥८॥३९॥

ఇతి ద్వావింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

६॥ సమిద్ధోఽఅగ్నిరశ్వినా తప్తోఘర్మో విరాట్ సుతః । దుహే ధేను స్సరస్వతీ సోమగ్గ్ం శుక్రమిహేన్ద్రియమ్ ॥१॥४०॥ తనూపాభిషజా సుతేఽశ్వినోభా సరస్వతీ । మధ్వారజాగ్గ్ంసీన్ద్రియమిన్ద్రాయ పథిభిర్వహాన్ ॥२॥४१॥ ఇన్ద్రాయేన్దుగ్గ్ం సరస్వతీ నరాశగ్గ్ంసేన నగ్నహుమ్ । అధాతామశ్వినా మధు భేషజం

భిషజా సుతే ॥3॥౪౨॥ ఆజుహ్వానా సరస్వతీన్ద్రాయేన్ద్రియాణి వీర్యమ్ । ఇళాభిరశ్వినావిషగ్గ్ం సమూర్జగ్గ్ం సగ్గ్ం రయిం దధుః ॥౪॥౪3॥ అశ్వినా నముచే స్సుతగ్గ్ం సోమగ్గ్ం శుక్రం పరిస్రుతా । సరస్వతీ తమాభరద్బర్హిషేన్ద్రాయ పాతవే ॥౫॥౪౪॥ కవష్యో న వ్యచస్వతీరశ్విభ్యాం న దురో దిశః । ఇన్ద్రో న రోదసీఽఉభే దుహే కామాన్త్సరస్వతీ ॥౬॥౪౫॥ ఉషాసానక్త మశ్వినా దివేన్ద్రగ్గ్ం సాయమిన్ద్రియైః । సఞ్జానానే సుపేశసా సమఞ్జాతే సరస్వత్యా ॥౭॥౪౬॥ పాతం నోఽఅశ్వినా దివా పాహి నక్తగ్గ్ం సరస్వతీ । దైవ్యా హోతారా భిషజా పాతమిన్ద్రగ్గ్ంసచా సుతే ॥౮॥౪౭॥ తిస్రస్త్రేధా సరస్వత్యశ్వినా భారతీళా । తీవ్రం పరిస్రుతా సోమమిన్ద్రాయ సుషువుర్మదమ్ ॥౯॥౪౮॥ అశ్వినా భేషజం మధు భేషజం న స్సరస్వతీ । ఇన్ద్రే త్వష్టా యశ శ్శ్రియగ్గ్ం రూపగ్గ్ం-రూప మధు స్సుతే ॥౧౦॥౪౯॥ ఋతుథేన్ద్రో వనస్పతి శ్శశమానః పరిస్రుతా । కీలాలమశ్విభ్యాం మధు దుహే ధేను స్సరస్వతీ ॥౧౧॥౫౦॥ గోభిర్న సోమమశ్వినా మాసరేణ పరిస్రుతా । సమధాతగ్గ్ం సరస్వత్యా స్వాహేన్ద్రే సుతం మధు ॥౧౨॥౫౧॥

ఇతి ద్వావింశేధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ అశ్వినా హవిరిన్ద్రియం నముచేర్ధియా సరస్వతీ । ఆ శుక్రమాసురాద్వసు మఘమిన్ద్రాయ జభ్రిరే ॥౧॥౫౨॥ యమశ్వినా సరస్వతీ హవిషేన్ద్రమవర్ధయన్ । స బిభేద వలం మఘం నముచావాసురే సచా ॥౨॥౫౩॥ తమిన్ద్రం పశవస్సచాశ్వినోభా సరస్వతీ । దధానా అభ్యనూషత హవిషా యజ్ఞఽఇన్ద్రియైః ॥౩॥౫౪॥ యఽఇన్ద్రఽఇన్ద్రియం దధు స్సవితా వరుణో భగః । స సుత్రామా హవిష్ప తిర్యజమానాయ సశ్చత ॥౪॥౫౫॥ సవితా వరుణో దధద్యజమానాయ దాశుషే । ఆదత్త నముచేర్వసు సుత్రామా బలమిన్ద్రియమ్ ॥౫॥౫౬॥ వరుణః క్షత్రమిన్ద్రియం భగేన సవితా శ్రియమ్ । సుత్రామా యశసా బలం దధానా యజ్ఞమాశత ॥౬॥౫౭॥ అశ్వినా గోభిరిన్ద్రియమశ్వేభిర్వీర్యం బలమ్ । హవిషేన్ద్రగ్గ్ం సరస్వతీ యజమానమవర్ధయన్ ॥౭॥౫౮॥ తా నా సత్యాసుపేశసా హిరణ్యవర్తనీ నరా । సరస్వతీ హవిష్మతీన్ద్ర కర్మసు నోఽవత ॥౮॥౫౯॥ తా భిషజా సుకర్మణాసా సుదుఘా సరస్వతీ । స వృత్రహా శతక్రతురిన్ద్రాయ దధురిన్ద్రియమ్ ॥౯॥౬౦॥ యువగ్గ్ం సురామమశ్వినా నముచావాసురే సచా । విపిపానా స్సరస్వతీన్ద్రం కర్మస్వావత ॥౧౦॥౬౧॥ పుత్రమివ పితరావశ్వినోభేన్ద్రావథుః కావ్యైర్దగ్గ్ంసనాభిః । యత్సురామం

వ్యపిబ శ్శచీభి స్సరస్వతీ త్వా మఘవన్నభిష్ణక్ ॥౧౧॥౬౨॥
యస్మిన్నశ్వాస ఋషభాస ఉక్షణో వశా మేషా అవసృష్టాస
ఆహుతాః । కీలాలపే సోమపృష్ఠాయ వేధసే హృదా మతిం
జనయ చారుమగ్నయే ॥౧౨॥౬౩॥ అహావ్యగ్నే హవిరాస్యే తే
స్రుచీవ ఘృతం చమ్వీవ సోమః । వాజసనిగ్గ్ం రయిమస్మే
సువీరం ప్రశస్తం ధేహి యశసం బృహన్తమ్ ॥౧౩॥౬౪॥

ఇతి ద్వావింశేధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ అశ్వినా తేజసా చక్షుః ప్రాణేన సరస్వతీ వీర్యమ్ ।
వాచేన్ద్రో బలేనేన్ద్రాయ దధురిన్ద్రియమ్ ॥౧॥౬౫॥ గోమదూషు
ణాసత్యా శ్వావద్యాతమశ్వినా । వర్తీరుద్రా నృపాయ్యమ్
॥౨॥౬౬॥ న యత్పరో నాన్తర ఆదధర్షద్వృషణ్వసూ । దుశ్శగ్ంసో
మర్త్యో రిపుః ॥౩॥౬౭॥ తా న ఆవోఢ్హమశ్వినా రయిం పిశంగ
సన్దృశమ్ । ధిష్ణ్యా వరివోవిదమ్ ॥౪॥౬౮॥ పావకాన స్సరస్వతీ
వాజేభిర్వాజినీవతీ । యజ్ఞం వష్టుధియావసుః ॥౫॥౬౯॥
చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతన్తీసుమతీనామ్ । యజ్ఞం దధే
సరస్వతీ ॥౬॥౭౦॥ మహోఽఅర్ణస్సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా
। ధియో విశ్వావిరాజతి ॥౭॥౭౧॥ ఇన్ద్రాయాహి చిత్రభానో

స్తుతా ఇమే త్వాయవః । అణ్వీభిస్తనా పూతాసః ॥౮॥౭౨॥ ఇన్ద్రాయాహి ధియేషితో విప్రజూత స్సుతావతః । ఉప బ్రహ్మాణి వాఘతః ॥౯॥౭౩॥ ఇన్ద్రాయాహి తూతుజాన ఉప బ్రహ్మాణి హరివః । సుతే దధిష్వ నశ్చనః ॥౧౦॥౭౪॥ అశ్వినా పిబతాం మధు సరస్వత్యా సజోషసా । ఇన్ద్రస్సుత్రామా వృత్రహా జుషన్తాగ్ంసో సోమ్యం మధు ॥౧౧॥౭౫॥

ఇతి ద్వావింశేఽధ్యాయేఽష్టమోనువాకః ॥

అష్టానువాకేషు పంచసప్తతిః

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ యద్దేవాఽఅష్ట (౮) అభ్యాదధామీతిచ (౮) యో భూతానాం చతస్రః (౪) సమిద్ధ ఇన్ద్ర ఏకాదశ (౧౧) ఆయాత్వష్ట (౮) సమిద్ధోఽఅగ్నిర్ద్వాదశ (౧౨) అశ్వినాహవిస్త్రయోదశ (౧౩) అశ్వినా తేజసైకాదశ (౧౧) యద్దేవాఽష్టానుకేషు పంచసప్తతిః (౭౫) ఓ౩మ్ ॥

అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

ఓ3మ్ ॥ ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమ్ద్యా చ
మృళయ । త్వామవస్యురాచకే ॥౧॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా
వన్దమానస్తదా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేళమానో
వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస మాన ఆయుః ప్రమోషీః ॥౨॥ త్వం
నోఽఅగ్నే వరుణస్య విద్వాన్దేవస్య హేళోఽఅవయాసిసీష్ఠాః ।
యజిష్ఠో వహ్నితమః శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్య
స్మత్ ॥3॥ సత్వం నోఽఅగ్నేవమో భవోతీ నేదిష్ఠోఅస్యా
ఉషసో వ్యుష్టౌ । అవయక్ష్వనో వరుణగ్ం రరాణో వీహి
మృళీకగ్ం సుహవో న ఏధి ॥౪॥ మహీమూ షుమాతరగ్ం
సువ్రతానామృతస్య పత్నీ మవసే హువేమ । తువిక్షత్రామజర
న్తీమురూచీగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిమ్ ॥౫॥
సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామనేహసగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం
సుప్రణీతిమ్ । దైవీం నావగ్గ్ స్వరిత్రామనాగసమస్రవన్తీమారు
హేమా స్వస్తయే ॥౬॥ సునావమారుహేయమ స్రవన్తీమనా
గసమ్ ॥ శతారిత్రాగ్గ్ స్వస్తయే ॥౭॥ ఆనో మిత్రావరుణా
ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమ్ । మధ్వారజాగ్ంసి సుక్రతూ ॥౮॥

ప్రబాహవా సిసృతం జీవసే న ఆ నో గవ్యూతిముక్షతం ఘృతేన । ఆ మా జనే శ్రవయతం యువానా శ్రుతం మే మిత్రావరుణా హవేమా ॥౯॥ శం నో భవన్తువాజినో హవేషు దేవతాతా మితద్రవస్స్వర్కాః । జమ్భయన్తో౾హిం వృకగ్ంం రక్షాగ్ంసి సనేమ్యస్మద్యుయవన్నమీవాః ॥౧౦॥ తేనో అర్వన్తో హవనశ్రుతో హవం విశ్వేశృణ్వన్తు వాజినో మితద్రవః । సహస్రసా మేధసాతా౾ఇవత్మనా మహో యే ధనగ్ంం సమిథేషు జభ్రిరే ॥౧౧॥ వాజేవాజే౾వత వాజినో నో ధనేషు విప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః । అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభిర్దేవయానైః ॥౧౨॥

ఇతి త్రయోవింశే౾ధ్యాయే ప్రథమో౾నువాకః ॥

౨॥ సమిద్ధో౾అగ్ని స్సమిధా సుసమిద్ధో వరేణ్యః । గాయత్రీ ఛన్ద ఇన్ద్రియం త్ర్యవిర్గౌర్వయో దధుః ॥౧॥౧౩॥ తనూనపాచ్ఛు చివ్రతస్తనూపాశ్చ సరస్వతీ । ఉష్ణిహా ఛన్ద ఇన్ద్రియం దిత్యవాడ్గౌర్వయో దధుః ॥౨॥౧౪॥ ఇళాభిరగ్నిరీడ్య స్సోమో దేవో౾అమర్త్యః । అనుష్టుప్ఛన్ద ఇన్ద్రియం పఞ్చావిర్గౌర్వయో దధుః ॥౩॥౧౫॥ సుబర్హిరగ్నిః పూషణ్వాన్త్స్తీర్ణబర్హిరమర్త్యః ।

బృహతీ ఛన్ద ఇన్ద్రియం త్రివత్సో గౌర్వయో దధుః ॥౪॥౧౬॥ దురో దేవీర్దిశో మహీర్బ్రహ్మా దేవో బృహస్పతిః । పఙ్క్తిశ్ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం తుర్యవాడ్గౌర్వయో దధుః ॥౫॥౧౭॥ ఉషే యహ్వీ సుపేశసా విశ్వే దేవా అమర్త్యాః । త్రిష్టుప్ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం పష్ఠవాడ్గౌర్వయో దధుః ॥౬॥౧౮॥ దైవ్యా హోతారా భిషజేన్ద్రేణ సయుజా యుజా । జగతీ ఛన్ద ఇన్ద్రియమనడ్వాన్గౌర్వయో దధుః ॥౭॥౧౯॥ తిస్ర ఇళా సరస్వతీ భారతీ మరుతో విశః । విరాట్ ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం ధేనుర్గౌర్న వయో దధుః ॥౮॥౨౦॥ త్వష్టా తురీపోఽద్భుత ఇన్ద్రాగ్నీ పుష్టివర్ధనా । ద్విపదా ఛన్ద ఇన్ద్రియముక్షా గౌర్న వయో దధుః ॥౯॥౨౧॥ శమితా నో వనస్పతి స్సవితా ప్రసువ న్భగమ్ । కకుప్ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం వశా వేహద్వయో దధుః ॥౧౦॥౨౨॥ స్వాహా యజ్ఞం వరుణ స్సుక్షత్రో భేషజం కరత్ । అతిఛన్దా ఇన్ద్రియం బృహదృషభో గౌర్వయో దధుః ॥౧౧॥౨౩॥

ఇతి త్రయోవింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః॥

౩॥ వసన్తేన ఋతునా దేవా వసవస్త్రివృతా స్తుతాః । రథన్త రేణ తేజసా హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥౧॥౨౪॥

గ్రీష్మేణ ఋతునా దేవా రుద్రాః పఞ్చదశే స్తుతాః ।
బృహతా యశసా బలగ్గ్ం హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥౨॥౨౫॥
వర్షాభిర్ఋతునాదిత్యా స్తోమే సప్తదశే స్తుతాః । వైరూపేణ
విశౌజసా హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥౩॥౨౬॥ శారదేన
ఋతునా దేవా ఏకవిగ్గ్ంశఋభవస్తుతాః । వైరాజేన శ్రియా
శ్రియగ్గ్ం హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥౪॥౨౭॥ హైమన్తేన ఋతునా
దేవాస్త్రిణవే మరుతస్తుతాః ॥ బలేన శక్వరీ స్సహో హవిరిన్ద్రే
వయో దధుః ॥౫॥౨౮॥ శైశిరేణఋతునా దేవాస్త్రయస్త్రిగ్గ్ం
శేఽమృతా స్తుతాః । సత్యేన రేవతీః క్షత్రగ్గ్ం హవిరిన్ద్రే వయో
దధుః ॥౬॥౨౯॥

ఇతి త్రయోవింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ హోతా యక్షత్సమిధాగ్నిమిళస్పదే ఽశ్వినేన్ద్రగ్గ్ం సర
స్వతీమజో ధూమ్రో న గోధూమైః కువలై ర్భేషజం
మధు । శష్పైర్నతేజ ఇన్ద్రియం పయు స్సోమః పరిస్రుతా
ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧॥౩౦॥ హోతా
యక్షత్తనూనపాత్సరస్వతీమవి ర్మేషోన భేషజం పథా మధుమతా
భరన్నశ్వినేన్ద్రాయ వీర్యమ్ । బదరై రుపవాకాభిర్భేషజం తోక్మభిః

పయ్ సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౨॥౩౧॥ హోతా యక్షన్నరాశగ్ంసం న నగ్నహుం పతిగ్ం సురయా భేషజం మేష స్సరస్వతీ భిషగ్రథో న చన్ద్రశ్వినోర్వపా ఇన్ద్రస్య వీర్యమ్ । బదరైరుపవాకాభిర్భేషజం తోక్మభిః పయ్ సోమః పరిస్రుతాఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౩॥౩౨॥ హోతా యక్షదిళేళిత (యక్షదిళేళిత) ఆజుహ్వానస్సరస్వతీమిన్ద్రం బలేన వర్ధయన్నృషభేణ గవేన్ద్రియమశ్వినేన్ద్రాయ భేషజమ్ । యవైః కర్కన్ధుభిర్మధు లాజైర్న మాసరం పయ్ సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౪॥౩౩॥ హోతా యక్షద్బర్హిరూర్ణమ్రదా భిషఙ్నాసత్యా భిషజాశ్వినాశ్వా శిశుమతీ భిషగ్ధేను స్సరస్వతీ భిషక్ । దుహఽఇన్ద్రాయభేషజం పయ్ సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౫॥౩౪॥ హోతా యక్షద్దురో దిశః కవష్యోన వ్యచస్వతీరశ్విభ్యాం న దురో దిశ ఇన్ద్రో న రోదసీ దుఘే దుహే ధేను స్సరస్వత్యశ్వినేన్ద్రాయ భేషజమ్ । శుక్రం న జ్యోతిరిన్ద్రియం పయ్ సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౬॥౩౫॥ హోతా యక్షత్సుపేశసోషే నక్తం దివాశ్వినా సమఞ్జాతే సరస్వత్యా త్విషిమిన్ద్రే న భేష

జమ్ । శ్యేనో న రజసా హృదా శ్రియా న మాసరం పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౭॥౩౬॥ హోతా యక్షద్దైవ్యా హోతారా భిషజాశ్వినేన్ద్రం న జాగృవి దివా నక్తం న భేషజైః । శూషగ్గ్ం సరస్వతీ భిషక్ సీసేన దుహఽఇన్ద్రియం పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౮॥౩౭॥ హోతా యక్షత్తిస్రో దేవీర్న భేషజం త్రయస్త్రిధాతవోఽపసో రూపమిన్ద్రే హిరణ్యయమశ్వినేడా న భారతీ । వాచా సరస్వతీ మహ ఇన్ద్రాయ దుహఽఇన్ద్రియం పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధువ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౯॥౩౮॥ హోతా యక్షత్సురేత సమృషభం నర్యాపసం త్వష్టారమిన్ద్రమశ్వినా భిషజం న సరస్వతీమోజో న జూతిరిన్ద్రియం వృకో న రభసో భిషక్ । యశస్సురయా భేషజగ్గ్ం శ్రియా న మాసరం పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧౦॥౩౯॥ హోతా యక్షద్వనస్పతిగ్గ్ం శమితారగ్గ్ం శతక్రతుం భీమం న మన్యుగ్గ్ం రాజానం వ్యాఘ్రం నమసాశ్వినా । భామగ్గ్ం సరస్వతీభిషగిన్ద్రాయ దుహఽఇన్ద్రియం పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧౧॥౪౦॥

హోతా యక్షదగ్నిగ్గ్ స్వాహాజ్యస్య స్తోకానాగ్గ్ స్వాహా మేదసాం పృథక్ స్వాహా ఛాగమశ్విభ్యాగ్గ్ స్వాహా మేషగ్గం సరస్వత్యై। స్వాహ ఋషభమిన్ద్రాయ సిగ్గ్ంహాయ సహసఽఇన్ద్రియగ్గ్ స్వాహాగ్నిం న భేషజగ్గ్ స్వాహా సోమమిన్ద్రియమ్ । స్వాహేన్ద్రగ్గం సుత్రామాణగ్గం సవితారం వరుణం భిషజాం పతిగ్గ్ స్వాహా వనస్పతిం ప్రియం పాథో న భేషజమ్ । స్వాహా దేవా ఆజ్యపా జుషాణోఽఅగ్నిర్భేషజం పయస్సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧౨॥౪౧॥

ఇతి త్రయోవింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ హోతా యక్షదశ్వినా ఛాగస్య వపాయా మేదసో జుషేతాగ్గ్ం హవిర్హోతర్యజ । హోతా యక్షత్సరస్వతీం మేషస్య వపాయా మేదసో జుషతాగ్గ్ం హవిర్హోతర్యజ । హోతా యక్షదిన్ద్రమృషభస్య వపాయా మేదసో జుషతాగ్గ్ం హవిర్హోతర్యజ ॥౧॥౪౨॥ హోతా యక్షదశ్వినా సరస్వతీమిన్ద్రగ్గ్ం సుత్రామాణమిమే సోమాః । సురామాణ శ్ఛాగైర్న మేషైరృషభై స్సుతాః । శష్పైర్న తోక్మభిర్లాజైర్మహస్వన్తో మదా మాసరేణ పరిష్కృతాః । శుక్రాః పయస్వన్తోఽమృతాః ప్రస్థితావో

మధుశ్చ్యుతస్తాన్నశ్వినా సరస్వతీన్ద్రః సుత్రామా వృత్రహా జుష
న్తాగ్గ్ం సోమ్యం మధు । పిబన్తు మదన్తు వ్యన్తు హోతర్యజ
॥౨॥౪౩॥ హోతా యక్షదశ్వినౌ ఛాగస్య హవిష ఆత్తామద్య
మధ్యతో మేద ఉద్భృతం పురా ద్వేషోభ్యః పురా పౌరు
షేయ్యాగృభః । ఘస్తాంనూనం ఘాసేఽఅజ్రాణాం యవసప్రథ
మానాగ్గ్ం సుమత్క్షరాణాగ్గ్ం శతరుద్రియాణామగ్నిష్వాత్తానాం
పీవోపవసనానామ్ । పార్శ్వత శ్శ్రోణితః శ్శితామత ఉత్సాదతో
ఽఙ్గాదఙ్గాదవత్తానాం కరతఏవాశ్వినా జుషేతాగ్గ్ంహవిర్హోతర్యజ ।
హోతాయక్షత్సరస్వతీం మేషస్యహ విషఆవయద్దద్య మధ్యతోమేద
ఉద్భృతం పురాద్వేషోభ్యః పురా పౌరుషేయ్యాగృభః ।
ఘసన్నూనం ఘాసేఽఅజ్రాణాం యవసప్రథమానాగ్ సుమత్క్ష
రాణాగ్గ్ం శతరుద్రియాణామగ్నిష్వాత్తానాం పీవోపవసనా
నామ్ । పార్శ్వత్రశ్శ్రోణితశ్శితమత ఉత్సదతోఽఙ్గాదఙ్గా
దవత్తానాం కర దేవగ్గ్ం సరస్వతీ జుషతాగ్గ్ం హవిర్హోతర్యజ
। హోతా యక్షదిన్ద్రమృషభస్య హవిష ఆవయద్దద్యమధ్య
తోమేద ఉద్భృతం పురాద్వేషోభ్యః పురాపౌరుషేయ్యాగృభః।
ఘసన్నూనం ఘాసే అజ్రాణాంయవసప్రథమానాగ్ సుమత్క్ష
రాణాగ్గ్ం శతరుద్రియాణామగ్నిష్వాత్తానాం పీవోపవసనానామ్ ।

పార్శ్వవతశ్శోణితశ్శితామత ఉత్సాదతోఽఙ్గాదఙ్గాద వత్తానాం కర దేవమిన్ద్రో జుషతాగ్గ్ం హవిర్హోతర్యజ ॥3॥౪౪॥ హోతా యక్షద్వనస్పతిమభి హి పిష్టతమయా రభిష్ఠయా రశనయాధిత । యత్రాశ్వినోశ్ఛాగస్య హవిషః ప్రియా ధామాని యత్ర సరస్వత్యా మేషస్య హవిషః ప్రియా ధామాని యత్రేన్ద్రస్య ఋషభస్య హవిషః ప్రియా ధామాని । యత్రాగ్నేః ప్రియా ధామాని యత్ర సోమస్య ప్రియా ధామాని యత్రే న్ద్రస్య సుత్రామ్ణః ప్రియా ధామాని । యత్ర సవితుః ప్రియాధామాని యత్ర వరుణస్య ప్రియా ధామాని యత్రవనస్పతేః ప్రియాపాథాగ్గ్ంసి । యత్ర దేవానామాజ్యపానాం ప్రియా ధామాని యత్రాగ్నేర్హోతుః ప్రియా ధామాని । తత్రైతాన్ప్రస్తుత్యే వోపస్తుత్యేవోపావస్రక్షద్రభీయస - ఇవ కృత్వీ కరదేవం దేవో వనస్పతిర్జుషతాగ్గ్ం హవిర్హోతర్యజ ॥౪॥౪౫॥ హోతా యక్షదగ్నిగ్గ్ స్విష్టకృతమయాళగ్ని రశ్వినోశ్ఛాగస్య హవిషః ప్రియా ధామాన్యయాట్ సరస్వత్యామేషస్య హవిషః ప్రియా ధామాన్యయాళిన్ద్రస్యఋషభస్య హవిషః ప్రియా ధామాని । అయాళగ్నేః ప్రియా ధామాన్యయాట్ సోమస్య ప్రియా ధామాన్యయాళిన్ద్రస్య సుత్రామ్ణః ప్రియా ధామాని ।

అయాట్ సవితుః ప్రియా ధామాన్యయాడ్వరుణస్య ప్రియా ధామాన్యయాడ్వనస్పతేః ప్రియా పాథాగ్ంసి । అయాడ్దేవానా మాజ్యపానాప్రియా ధామాని యక్షదగ్నేర్హోతుః ప్రియా ధామాని । యక్షత్స్వం మహిమానమాయ జతామేజ్యా ఇషః కృణోతుసోఽధ్వరా జాతవేదా జుషతాగ్ం హవిర్హోతర్యజ ॥౫॥౪౬॥

ఇతి త్రయోవింశేఽధ్యాయే పంచమోఽనువాకః ॥

౬॥ దేవం బర్హి స్సరస్వతీ సుదేవమిన్ద్రోఽశ్వినా । తేజో న చక్షురక్ష్యోర్బర్హిషా దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౧॥౪౭॥ దేవీర్ద్వారోఽశ్వినా భిషజేన్ద్రో సరస్వతీ । ప్రాణం న వీర్యం నసి ద్వారో దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౨॥౪౮॥ దేవీఽఉషాసాఽశ్వినా సుత్రామేన్ద్రో సరస్వతీ । బలం న వాచమాస్యఽఉషాభ్యాం దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౩॥౪౯॥ దేవీ జోష్ట్రీ సరస్వత్య శ్వినేన్ద్రమవర్ధయన్ । శ్రోత్రం న కర్ణయోర్యశో జోష్ట్రీభ్యాం దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౪॥౫౦॥ దేవీఽఊర్జాహుతీ దుఘే సుదుఘేన్ద్రో సరస్వత్యశ్వినా భిషజా

వతః । శుక్రం న జ్యోతి స్తనయోరాహుతీ ధత్త ఇన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ॥౫॥౫౧॥ దేవా దేవానాం భిషజా హోతారాఽఇన్ద్రమశ్వినా వషట్కారైః సరస్వతీ త్విషిం న హృదయే మతిమ్ । హోతృభ్యాం దధురిన్ద్రియం వసువనే వసు ధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౬॥౫౨॥ దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీరశ్వినేళా సరస్వతీ । శూషం న మధ్యే నాభ్యామిన్ద్రాయ దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౭॥౫౩॥ దేవ ఇన్ద్రో నరాశగ్ంసస్త్రివరూథః సరస్వత్యా శ్విభ్యామీయతే రథః । రేతో న రూపమమృతం జనిత్రమిన్ద్రాయ త్వష్టా దధదిన్ద్రియాణి వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౮॥౫౪॥ దేవో దేవైర్వనస్పతిర్హి రణ్యపర్ణోఽఅశ్విభ్యాగ్ం సరస్వత్యా సుపిప్పల ఇన్ద్రాయ పచ్యతే మధు । ఓజో న జూతిరృషభో న భామం వనస్పతిర్నో దధదిన్ద్రియాణి వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౯॥౫౫॥ దేవం బర్హిర్వారితీనామధ్వరే స్తీర్ణమశ్విభ్యామూర్ణమ్రదాః సర స్వత్యా స్యోనమిన్ద్ర తేసదః । ఈశాయై మన్యుగ్ం రాజానం బర్హిషాదధురిన్ద్రియం వసువనేవసు ధే యస్య వ్యన్తు యజ ॥౧౦॥౫౬॥ దేవోఽఅగ్ని స్విష్టకృద్దేవాన్యక్షద్యథాయ థగ్ం హోతారాఽఇన్ద్రమశ్వినా వాచా వాచగ్ం సరస్వతీమ

గ్నిగ్గ్ం సోమగ్గ్ స్విష్టకృత్ । స్విష్ట ఇన్ద్రః సుత్రామా సవితా వరుణో భిషగిష్టో దేవో వనస్పతి స్విష్టా దేవా ఆజ్యపాః । స్విష్టో అగ్నిరగ్నినా హోతా హోత్రే స్విష్టకృద్యశో న దధదిన్ద్రి యమూర్జమపచితిగ్గ్ స్వధాం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తుయజ ॥౧౧॥౫౭॥ అగ్నిమద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః ప* చన్పక్తీః పచన్పురోళాశాన్బధ్నన్నశ్విభ్యాం ఛాగగ్గ్ం సరస్వత్యైమే షమిన్ద్రాయ ఽఋషభమ్ । సున్వన్నశ్విభ్యాగ్గ్ం సరస్వత్యా ఽఇన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే సురాసోమాన్ ॥౧౨॥౫౮॥ సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతిరభవదశ్విభ్యాం ఛాగేన సరస్వత్యై మేషేణేన్ద్రా యఋషభేణ । అక్షగ్గ్స్తాన్మేదస్తః ప్రతి పచతాగ్రృభీషతావీవృ ధన్త పురోళాశైరపురశ్వినా సరస్వతీన్ద్రస్సుత్రామా సురాసో మాన్ ॥౧౩॥౫౯॥ త్వామద్య౽ఋష ఽఆర్షేయ౽ఋషీణాం నపాదవృణీతాయం యజమానో బహుభ్య ఆ సఙ్గతేభ్య ఏష మే దేవేషు వసు వార్యాయక్ష్యత౽ఇతి । తాయా దేవా దేవ దానాన్యదుస్తాన్యస్మా ఽఆచ శాస్స్వాచ గురస్వేషితశ్చ హోతరసి భద్రవాచ్యాయ ప్రేషితో మానుష సూక్తవాకాయ సూక్తాబ్రూహి ॥౧౪॥౬౦॥

ఇతి త్రయోవింశే౽ధ్యాయే షష్ఠోనువాకః ॥

షళనువాకేషు షష్టిః

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం త్రయోవింశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ ఇమం మే వరుణ ద్వాదశ (౧౨) సమిద్ధో అగ్నిరేకాదశ (౧౧) వసన్తేనషట్ (౬) హోతాయక్ష ద్ద్వాదశ (౧౨) హోతా యక్షదశ్వినౌ ఛాగస్య పంచ (౫) దేవంబర్హిశ్చతుర్దశ (౧౪) కృష్ణ ఇమం మే షష్టిః (౬౦) ఓ౩మ్

మన్త్రవిజ్ఞాపన సూచీ

శ్లో॥ సమిద్ధోఽగ్నిర్గాయత్రీ త్ర్యవిస్వనూన పోష్ణిహామ్ ।
ఇళాభిరనుష్టుప్పంచావి స్సుబర్హిర్బృహత్యథ ॥ ౧

త్రివత్సో హి దురః పజ్క్తి శ్ఛన్దో వైతుర్యవాట్తథా ।
ఉషే త్రిష్టుప్పష్ఠవాట్ చ దైవ్యావై జగత్యథ ॥ ౨

అనడ్వాంస్తి ప్ర ఇళా విరాడ్ధేనుస్తతః పరమ్ ।
త్వష్టాను ద్విపదాముక్షా శమితా చ కుకుబ్వశా ॥ ౩

స్వాహా యజ్ఞమతిచ్ఛన్దా బృహద్వ్యాశ్చ వయోదధుః ।
వసన్తేన చ వసవో రథన్తరమితిస్మృతాః ॥ ౪

గ్రీష్మేణ రుద్రా బృహతా వర్షాదిత్యాః క్రమేణహి ।
వైరూపేణపునర్బోధ్యాః శారదేనైక వింశః ॥ ౫

వైరాజేనాథహేమన్తస్త్రిణవో హి బలేన చ ।
శైశిరేణ త్రయస్త్రింశోఽపత్యేన రేవతీస్తథా ॥ ౬

హోతా యక్షత్సమిచ్ఛ్వైస్తనూన పాద్బదర్హైరుప ।
నరాశం బదర్హైర్హీ ళేళితశ్చతు యవైస్తతః ॥ ౭

కర్ల్యం బర్హిర్దుహే వైహి దురః శుక్రం సుపేశ్యనః ।
దైవ్యా శూషం చ తిస్రశ్చ వాచా సరస్వతీ మహః ॥ ౮

సురేతసం యశోవై చ వనస్పతిం హి భామితః ।
అగ్నిం తు ఋషభమిన్ద్రిం స్వాహా దేవా వదేత్క్రిమమ్ ॥౯

హోతా యక్షదశ్వినౌ ఛాగస్యాశ్వినౌ సరస్వతిమ్ ।
హోతా యక్షదశ్వినౌ చ ఛాగస్యాథ వనస్పతిమ్ ॥ ౧౦

అగ్నిం స్విష్టకృతం దేవం బర్హిస్తేజో న చక్షుః ।
దేవీ ద్వారః ప్రాణం దేవీ ఉషాసా బలమతః పరమ్ ॥ ౧౧

దేవీ జోష్ట్రీ శ్రోత్రం దేవీ ఊర్జాహుతీ దుఘే తథా ।
శుక్రం చ దేవా దేవానాం హోతా దేవీస్తుతిస్రః ॥ ౧౨

శూషం చ దేవ ఇన్ద్రిశ్చ రేతో దేవశ్చ దేవః ।
ఓజో న జూతిర్దేవం చ బర్హిరీశా క్రమేణ తు ॥ ౧౩

దేవోఽగ్నిస్విష్టకృద్దేవా నగ్నిమద్య మన్వన్యథా ।
సూపస్థా అద్య దేఽవోథాక్షంస్తాన్మేద ఏవ హి ॥ ౧౪

త్వామద్య ఋష ఆర్షేయ ఇతి నిత్యం పఠన్నరః ।
స వాఙ్నిపుణో భూత్వా మోదతే హి సదా బుధః ॥ ౧౫

అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ తేజోఽసి శుక్రమమృతమాయుష్పా ఆయుర్మే పాహి । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే ॥౧॥ఇమామగృభ్ణన్రశనామృతస్య పూర్వఽఆయుషి విదథేషు కవ్యా । సానోఽఅస్మిన్సుతఽఆబభూవ ఋతస్య సామన్త్సరమారపన్తీ ॥౨॥ అభిధా అసి భువనమసి యన్తాసి ధర్తా । సత్వమగ్నిం వైశ్వానరగ్ం సప్రథసం గచ్ఛ స్వాహాకృత స్స్వగా త్వాదేవేభ్యః ॥౩॥ ప్రజాపతయే బ్రహ్మన్నశ్వం భన్త్స్యామి దేవేభ్యః ప్రజాపతయే తేన రాధ్యాసమ్ । తం బధాన దేవేభ్యః ప్రజాపతయే తేన రాధ్నుహి । ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం ప్రోక్షామీన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి వాయవేత్వా జుష్టం ప్రోక్షామి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యో జుష్టం ప్రోక్షామి సర్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యో జుష్టం ప్రోక్షామి ॥౪॥ యోఽఅర్వన్తం జిఘాగ్ంసతి తమభ్యమీతి వరుణః । పరోమర్తః పరశ్వా ॥౫॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

అగ్నయేస్వాహాసోమాయ స్వాహాపాం మోదాయ స్వాహా

పవిత్రేస్వాహా వాయవేస్వాహా విష్ణవేస్వాహా । ఇన్ద్రాయస్వాహా బృహస్పతయేస్వాహా మిత్రాయస్వాహా వరుణాయస్వాహా ॥౧॥౬॥

ఇతి చతుర్వింశోఽధ్యాయే ద్వితీయోనువాకః ॥

హింకారాయస్వాహాహింకృతాయ స్వాహా క్రందతేస్వాహా వక్రన్దాయ స్వాహా । ప్రోథతేస్వాహా ప్రప్రోథాయస్వాహా గన్ధాయ స్వాహా ఘ్రాతాయస్వాహా ॥౧॥౭॥ నివిష్టాయస్వాహోప విష్టాయ స్వాహా సందితాయస్వాహా వల్గతేస్వాహా । ఆసీనాయస్వాహా శయనాయ స్వాహా స్వపతే స్వాహా జాగ్రతేస్వాహా ॥౨॥౮॥ కూజతేస్వాహా ప్రబుద్ధాయ స్వాహా విజృంభమాణాయస్వాహా విచృత్తాయస్వాహా । సగ్ంహానాయస్వాహో పస్థితాయస్వాహా యనాయస్వాహా ప్రాయణాయ స్వాహా ॥౩॥౯॥ యతేస్వాహా ధావతేస్వాహో ద్రావయస్వాహో ద్రుతాయ స్వాహా । శూకారాయ స్వాహా శూకృతాయస్వాహా నిషణ్ణాయస్వాహో త్థితాయస్వాహా ॥౪॥౧౦॥ జవాయస్వాహా బలాయస్వాహా వివర్తమానాయ స్వాహా వివృత్తాయ స్వాహా । విధూన్వానాయస్వాహా విధూతాయస్వాహా శుశ్రూష మానాయ స్వాహా శృణ్వతేస్వాహా ॥౫॥౧౧॥ ఈక్ష మాణాయ స్వాహేక్షితాయ స్వాహావీక్షితాయ స్వాహా నిమేషాయ

స్వాహా । యదత్తి తస్మై స్వాహా యత్పిబతి తస్మై స్వాహా యన్మూత్రం కరోతి తస్మైస్వాహా కుర్వతే స్వాహా కృతాయస్వాహా ॥౬॥౧౨॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

౪॥తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥౧॥౧౩॥ హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముప హ్వయే । స చేత్తా దేవతా పదమ్ ॥౨॥౧౪॥ దేవస్య చేతతో మహీం ప్ర సవితుర్హవామహే । సుమతిగ్ం సత్యరాధసమ్ ॥౩॥౧౫॥ సుష్టుతిగ్ం సుమతీవృధో రాతిగ్ం సవితురీమహే । ప్రదేవాయ మతీవిదే ॥౪॥౧౬॥ రాతిగ్ం సత్పతిం మహే సవితారముపహ్వయే । ఆసవం దేవవీతయే ॥౫॥౧౭॥ దేవస్య సవితుర్మతిమాసవం విశ్వదేవ్యమ్ । ధియాభగం మనామహే ॥౬॥౧౮॥ అగ్నిగ్ స్తోమేన బోధయ సమిధానో ఽఅమర్త్యమ్ । హవ్యా దేవేషు నో దధత్ ॥౭॥౧౯॥ స హవ్యవాళ మర్త్య ఉశిగ్దూతశ్చనోహితః । అగ్నిర్ధియా సమృణ్వతి ॥౮॥౨౦॥ తంత్వా ఘృతస్నఽఈమహే చిత్రభానో స్వర్విదమ్ । (దేవా ౨॥౭ఆ) దేవా ౩ఆ వీతయే వహ ॥౯॥౨౧॥ అగ్నిం దూతం పురో దధే

హవ్యవాహ్హముపబ్రువే । దైవా ౨॥౭ఆసాదయాదిహ ॥౧౦॥౨౨॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే చతుర్థోనువాకః ॥

౫॥ అజీజనో హి పవమాన సూర్యం విధార్తే శక్మనా పయః । గోజీరయా రగ్ంహమాణః పురన్ధ్యా॥౧॥౨౩॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోనుఽవాకః ॥

౬॥ విభూర్మాత్రా ప్రభూః పిత్రాశ్వోఽసిహయోఽస్యత్యోఽసి మయోఽస్య ర్వాసి సప్తిరసి వాజ్యసి వృషాసి నృమణా అసి । యయుర్నామాసి శిశుర్నామాస్యాదిత్యానాం పత్వాన్విహి ॥౧॥౨౪॥ దేవా ఆశాపాలా ఏతం దేవేభ్యోఽశ్వం మేధాయ ప్రోక్షితగ్ంం రక్షత । ఇహ రన్తిరిహ రమతామిహ ధృతిరిహ స్వధృతి స్వాహా॥౨॥౨౫॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః॥

౭॥ కాయ స్వాహా కస్మై స్వాహా కతమస్మై స్వాహా । స్వాహాధిమాధీతాయ స్వాహా మనః ప్రజాపతయే స్వాహా చిత్తం విజ్ఞాతాయ ॥౧॥౨౬॥ అదిత్యై స్వాహాదిత్యై మహ్యై స్వాహాదిత్యై సుమృళీకాయై స్వాహా । సరస్వత్యై స్వాహా సరస్వత్యై పావకాయై స్వాహా సరస్వత్యై బృహత్యై స్వాహా ॥౨॥౨౭॥ పూష్ణే స్వాహా

పూష్ణే ప్రపథ్యాయ స్వాహా పూష్ణే నరన్ధిషాయ స్వాహా । త్వష్ట్రే స్వాహా త్వష్ట్రే తురీపాయ స్వాహా త్వష్ట్రే పురురూపాయ స్వాహా । విష్ణవే స్వాహా విష్ణవే నిభూయపాయ స్వాహా విష్ణవే శిపివిష్టాయ స్వాహా ॥౩॥౨౮॥ విశ్వో దేవస్య నేతుర్మర్తో వురీత సఖ్యమ్ । విశ్వో రాయఽఇషుధ్యతి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే స్వాహా ॥౪॥౨౯॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ ఆ బ్రహ్మన్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామా రాష్ట్రే రాజన్యః । శూర ఽఇషవ్యోఽతివ్యాధీ మహారథో జాయతామ్ ॥౧॥౩౦॥ దోగ్ధ్రీ ధేనుర్వోఢానడ్వానాశు స్సప్తిః పురన్ధిర్యోషా । జిష్ణూ రథేష్ఠా స్సభేయో యువాస్య యజమానస్య వీరో జాయతామ్ ॥౨॥౩౧॥ నికామే-నికామే నః పర్జన్యో వర్షతు ఫలవత్యో న ఓషధయః పచ్యన్తామ్ । యోగక్షేమో నః కల్పతామ్ ॥౩॥౩౨॥

ఇతి చతుర్వింశేధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ ప్రాణాయ స్వాహాపానాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా వాచే స్వాహా మనసే

స్వాహా ॥౧॥౩౩॥

ఇతి చతుర్వింశేऽధ్యాయే నవమోऽనువాకః ॥

౧౦॥ ప్రాచ్యై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా దక్షిణాయై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా । ప్రతీచ్యైదిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహోదీచ్యై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా । ఊర్ధ్వాయై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహావాచ్యై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశేస్వాహా ॥౧॥౩౪॥

ఇతి చతుర్వింశేऽధ్యాయే దశమోऽనువాకః ॥

౧౧॥ అద్భ్య స్వాహా వార్భ్య స్వాహోదకాయ స్వాహా తిష్ఠన్తీభ్య స్వాహా స్రవన్తీభ్యస్వాహా స్యన్దమానాభ్య స్వాహా । కూప్యాభ్య స్వాహా సూద్యాభ్య స్వాహా ధారాభ్య స్వాహార్ణవాయ స్వాహా సముద్రాయ స్వాహా సరిరాయ స్వాహా ॥౧॥౩౫॥

ఇతి చతుర్వింశేऽధ్యాయే ఏకాదశోऽనువాకః ॥

౧౨॥ వాతాయ స్వాహా ధూమాయ స్వాహాభ్రాయ స్వాహా మేఘాయ స్వాహా విద్యోతమానాయ స్వాహా స్తనయతే స్వాహా । అవస్ఫూర్జతే స్వాహా వర్షతే స్వాహావవర్షతే స్వాహోగ్రం వర్షతే

స్వాహా శీఘ్రం వర్షతే స్వాహోద్గృహ్ణతే స్వాహోద్గృహీతాయ స్వాహా । *ప్రుశ్నతే స్వాహా శీకాయతే స్వాహా ప్రుష్వాభ్య స్స్వాహా హ్రాదునీభ్య స్స్వాహా నీహారాయ స్వాహా ॥౧॥౩౬॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే ద్వాదశోఽనువాకః ॥ * (ప్రుష్ణతే)

౧౩॥ అగ్నయే స్వాహా సోమాయ స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహా పృథివ్యై స్వాహాన్తరిక్షాయ స్వాహా । దివే స్వాహా దిగ్భ్య స్స్వాహాశాభ్య స్స్వాహోర్వ్యైదిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా॥౧॥౩౭॥

ఇతి చతుర్వింశేధ్యాయే త్రయోదశోనువాకః॥

౧౪॥ నక్షత్రేభ్య స్స్వాహా నక్షత్రియేభ్య స్స్వాహా హోరాత్రేభ్య స్స్వాహార్ధ మాసేభ్య స్స్వాహా । మాసేభ్య స్స్వాహఽఋతుభ్య స్స్వాహార్తవేభ్య స్స్వాహా సంవత్సరాయ స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా ॥౧॥౩౮॥ చన్ద్రాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా రశ్మిభ్య స్స్వాహా వసుభ్య స్స్వాహా । రుద్రేభ్య స్స్వాహా దిత్యేభ్య స్స్వాహా మరుద్భ్య స్స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్స్వాహా ॥౨॥౩౯॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయే చతుర్దశోఽనువాకః ॥

౧౫॥ మూలేభ్య స్స్వాహా శాఖాభ్య స్స్వాహా వనస్పతిభ్య స్స్వాహా । పుష్పేభ్య స్స్వాహా ఫలేభ్య స్స్వాహౌషధీభ్యస్స్వాహా ॥౧॥౪౦॥

ఇతి చతుర్వింశే౽ధ్యాయే పఞ్చదశో౽నువాకః ॥

౧౬॥ పృథివ్యై స్వాహాన్తరిక్షాయ స్వాహా దివే స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా । చన్ద్రాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్య స్స్వాహాద్భ్య స్స్వాహౌషధీభ్య స్స్వాహా । వనస్పతిభ్య స్స్వాహా పరిప్లవేభ్య స్స్వాహా చరాచరేభ్య స్స్వాహా సరీసృపేభ్య స్స్వాహా ॥౧॥౪౧॥

ఇతి చతుర్వింశే౽ధ్యాయే షోళశో౽నువాకః ॥

౧౭॥ అసవే స్వాహా వసవే స్వాహా విభువే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా । గణశ్రియై స్వాహా గణపతయే స్వాహా భిభువే స్వాధిపతయే స్వాహా ॥౧॥౪౨॥ శూషాయ స్వాహా సగ్ంసర్పాయ స్వాహా చన్ద్రాయ స్వాహా జ్యోతిషే స్వాహా । మలిమ్లుచాయ స్వాహా దివాపతయతే స్వాహా ॥౨॥౪౩॥

ఇతి చతుర్వింశత్యధ్యాయే సప్తదశో౽ధ్యాయః॥

౧౮॥ మధవే స్వాహా మాధవాయ స్వాహా శుక్రాయ స్వాహా శుచయే స్వాహా । నభసే స్వాహా నభస్యాయ స్వాహేషాయ

స్వాహోర్జాయ స్వాహా । సహస్తే స్వాహా సహస్యాయ స్వాహా తపస్తే స్వాహా తపస్యాయ స్వాహాగ్ంహసస్పతయే స్వాహా ॥౧॥౪౪॥

ఇతి చతుర్వింశేఽధ్యాయేఽష్టాదశోఽనువాకః ॥

౧౯॥ వాజాయ స్వాహా ప్రసవాయ స్వాహాపిజాయ స్వాహా క్రతవే స్వాహా । స్వస్స్వాహా మూర్ధ్నే స్వాహా వ్యశ్నువినే స్వాహా । అన్త్యాయ స్వాహాన్త్యాయనాయ స్వాహా భౌవనాయ స్వాహా భువనస్య పతయే స్వాహాధిపతయే స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ॥౧॥౪౫॥

ఇతి చతుర్వింశేధ్యాయే నవదశోఽనువాకః ॥

౨౦॥ ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహాపానో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా వ్యానో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా । ఉదానో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా సమానో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా । వాగ్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహామనో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహాత్మా యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా । పృష్ఠంయజ్ఞేనకల్పతాగ్ంస్వాహా । బ్రహ్మ యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహాయజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా జ్యోతిర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం

స్వాహా స్వర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్గ్ స్వాహా॥౧॥౪౬॥

ఇతి చతుర్వింశోఽధ్యాయే వింశోఽనువాకః॥

౨౧॥ ఏకస్మై స్వాహా ద్వాభ్యాగ్గ్ స్వాహా శతాయ స్వాహైక శతాయ స్వాహా । వ్యుష్ట్యై స్వాహా స్వర్గాయ స్వాహా ॥౧॥౪౭॥

ఇతి చతుర్వింశేధ్యాయే ఏకవింశోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయా మేకవింశతిరను వాకేషు

సప్తచత్వారిం శత్కండియాం చతుర్వింశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ తేజోఽసి పఞ్చ (౫) అగ్నయఽ ఏకా (౧) హిఙ్కారాయషట్ (౬) తత్సవితుర్దశ (౧౦) అజీజనో హ్యేకా (౧) విభూర్ద్వే (౨) కాయ చతస్రః (౪) ఆబ్రహ్మంస్త్రిస్రః (౩) ప్రాణాయ (౧) ప్రాచ్యై (౧) అధ్య్వః (౧) వాతాయ (౧) అగ్నయ (౧) ఇత్యేకైకా । నక్షత్రేభ్యోద్వే (౨) మూలేభ్యః (౧) పృథివ్యా (౧) ఇత్యేకైకా । అపవేద్వే (౨) మధవే (౧) వాజాయ (౧) ఆయుర్యజ్ఞేన (౧) ఏకస్మై (౧) ఇత్యేకైకా ॥ ఏషతే తేజోఽసీతి చ సప్తచత్వారిగ్గంశత్ ॥౫౭॥

అథ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః

ఓమ్ ॥ హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ । స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౧॥ ఉపయామగృహీతోఽసి ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోని స్సూర్యస్తే మహిమా । యస్తేఽహన్త్సంవత్సరే మహిమా సంబభూవ యస్తే వాయాఽన్తరిక్షే మహిమా సంబభూవ । యస్తే దివి సూర్యే మహిమా సంబభూవ తస్మైతే మహిమ్నే ప్రజాపతయే స్వాహా దేవేభ్యః ॥౨॥

ఇతి పఞ్చవింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ యః ప్రాణతో నిమి(మే)షతో మహిత్వైకఽఇద్రాజా జగతో బభూవ । య ఈశేఽఅస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౧॥౩॥ ఉపయామగృహీతోఽసి ప్రజాపతయే త్వాజుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోవిశ్చన్ద్రమాస్తే మహిమా । యస్తే రాత్రౌ సంవత్సరే మహిమా సంబభూవయస్తే పృథివ్యామగ్నౌ మహిమా సమ్బభూవ । యస్తే నక్షత్రేషు చన్ద్రమసి మహిమా సమ్బభూవ తస్మైతే మహిమ్నే ప్రజాప

తయే ద్దేవేభ్య స్స్వాహా ॥౨॥४॥

ఇతి పఞ్చవింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ యుఞ్జన్తి బ్రధ్నమరుషం చరన్తం పరితస్థుషః । రోచన్తే రోచనాదివి ॥౧॥౫॥ యుఞ్జన్త్యస్య కామ్యా హరీ విపక్షసారథే । శోణా ధృష్ణూ నృవాహసా ॥౨॥౬॥ యద్వాతోఽ అపోఽ అగనీగన్ప్రియామిన్ద్రస్య తన్వమ్ । ఏతగ్గ్ స్తోతరనేన పథా పునరశ్వమావర్తయాసి నః ॥3॥౭॥ వసవస్త్వాఞ్జన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసా రుద్రాస్త్వాఞ్జన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసా । ఆదిత్యాస్త్వాఞ్జన్తు జాగతేన ఛన్దసా ॥४॥౮॥ భూర్భువస్స్వర్లాజీ౩ఞ్ఛాచీ౩న్యవ్యే గవ్యే । ఏతదన్నమత్త దేవా ఏతదన్నమద్ధి ప్రజాపతే ॥౫॥౯॥ కస్స్విదేకాకీ చరతి క ఉ స్విజ్జాయతే పునః । కిగ్గ్ స్విద్ధిమస్య భేషజం కిమ్వావపనం మహత్ ॥౬॥౧౦॥ సూర్య ఏకాకీ చరతి చన్ద్రమా జాయతే పునః । అగ్నిర్హిమస్య భేషజం భూమిరావపనం మహత్ ॥౭॥౧౧॥ కాస్విదాసీత్పూర్వచిత్తిః కిగ్గ్ స్విదాసీద్బృహద్వయః । కాస్విదాసీత్పిలిప్పిలా కా స్విదాసీత్పిశఙ్గిలా ॥౮॥౧౨॥ ద్యౌరాసీత్పూర్వచిత్తిరశ్వ ఆసీద్బృహద్వయః । అవిరాసీత్పిలిప్పిలా రాత్రిరాసీత్పిశఙ్గిలా ॥౯॥౧౩॥

ఇతి పఞ్చవింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ వాయుష్ట్వా పచతైరవత్వసితగ్రీవశ్ఛాగైః । న్యగ్రోధశ్చమసైః శల్మలిర్వృద్ధ్యా ॥౧॥౧౪॥ ఏష స్య రాథ్యో వృషా పడ్భిశ్చతుర్భిరేదగన్ । బ్రహ్మాకృష్ణశ్చ నోఽవతు నమోఽగ్నయే ॥౨॥౧౫॥ సగ్ంశితో రశ్మినా రథ స్సగ్ంశితో రశ్మినా హయః । సగ్ంశితోఽప్స్వప్సుజా బ్రహ్మా సోమపురోగవః ॥౩॥౧౬॥ స్వయం వాజిగ్గ్స్తన్వం కల్పయస్వ స్వయం యజస్వస్వయం జుషస్వ । మహిమా తేఽన్యేన న సన్నశే ॥౪॥౧౭॥ న వాఽఉఏతన్మ్రియసే న రిష్యసిదేవా ౨॥ఽఇదేషి పథిభి స్సుగేభిః । యత్రాసతే సుకృతో యత్రతే యయుస్తత్రత్వా దేవ స్సవితా దధాతు ॥౫॥౧౮॥ అగ్నిః పశురాసీత్తేనాయజన్త స ఏత ల్లోకమజయద్యస్మిన్నగ్నిః । సతే లోకో భవిష్యతి తంజేష్యసి పిబైతా అపః । వాయుః పశురాసీత్తేనాయజన్తస ఏత ల్లోకమజయద్యస్మిన్వాయుః । సతే లోకో భవిష్యతి తం జేష్యసి పిబైతా అపః । సూర్యః పశురాసీత్తేనాయజన్త స ఏత ల్లోకమజయద్యస్మిన్త్సూర్యః । సతే లోకో భవిష్యతి తం జేష్యసి పిబైతా అపః ॥౬॥౧౯॥

ఇతి పఞ్చవింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ప్రాణాయ స్వాహాపానాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా । అమ్బేఽఅమ్బికే ఽమ్బాలికే న మా నయతికశ్చన । సస్స్త్యశ్వక స్సుభద్రికాం కామ్పీలవాసినీమ్ ॥౧॥౨౦॥ గణానాంత్వా గణప తిగ్గ్ం హవామహే ప్రియాణాం త్వా ప్రియపతిగ్గ్ం హవామహే । నిధీనాంత్వా నిధిపతిగ్గ్ం హవామహే వసో మమ ॥౨॥౨౧॥ ఆహమజాని గర్భధమా త్వమజాసి గర్భధమ్ । తాఽఉభౌ చతురః పదస్సమ్ప్రసారయావ । స్వర్గేలోకే ప్రోర్ణ్వాథాం వృషా వాజీ రేతోధా రేతో దధాతు ॥౩॥౨౨॥

ఇతి పఞ్చవింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ ఉత్సక్థ్యా అవ గుదం ధేహి సమఞ్జిం చారయా వృషన్ । యస్త్రీణాం జీవభోజనః ॥౧॥౨౩॥ యకాసకౌ శకున్తి కాహలగితి వఞ్చతి । ఆహన్తిగభే పసో నిగల్గలీతి ధారకా ॥౨॥౨౪॥ యకోఽసకౌ శకున్తక ఆహలగితి వఞ్చతి । వివక్షత-ఇవ తే ముఖమధ్వర్యోమా నస్త్వమభిభాషథాః ॥౩॥౨౫॥ మాతా చ తే పితా చ తేఽగ్రం వృక్షస్య రోహతః । ప్రతిలామీతి తే పితా గభే ముష్టిమతగ్గ్ంసయత్ ॥౪॥౨౬॥ మాతాచ తే పితా చ తేఽగ్రే వృక్షస్యక్రీళతః । వివక్షత-ఇవ తేముఖం బ్రహ్మావ్మాత్వం వదో బహు ॥౫॥౨౭॥ ఊర్ధ్వామేనాముచ్ఛ్రాపయ గిరౌ భారగ్గ్ం

హరన్నివ । అథాస్యైమధ్యమేధతాగ్గ్ంం శీతే వాతే పునన్నివ ॥౬॥౨౮॥ ఊర్ధ్వమేనముచ్ఛ్రియతాద్గిరౌ భారగ్గ్ం హరన్నివ । అథాస్య మధ్యమేజతు శీతే వాతేపునన్నివ ॥౭॥౨౯॥ యదస్యా అగ్గ్ంహుభేద్యాః కృధు స్థూలముపాతసత్ । ముష్కా౽విదస్యా ఏజతో గోశఫే శకులా౽ఇవ ॥౮॥౩౦॥ యద్దేవాసో లలామగుం ప్రవిష్టీమినమావిషుః । సక్థ్నా దేదిశ్యతేనారీ సత్యస్యాక్షిభువో యథా ॥౯॥౩౧॥ యద్ధరిణో యవమత్తిన పుష్టం పశు మన్యతే । శూద్రా యదర్యజారా న పోషాయ ధనాయతి ॥౧౦॥౩౨॥ యద్ధరిణో యవమత్తిన పుష్టం బహు మన్యతే । శూద్రో యదర్యాయై జారో న పోషమనుమన్యతే ॥౧౧॥౩౩॥ దధిక్రావ్ణో౽అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః । సురభి నో ముఖా కరత్ప్రిణ ఆయూగ్గ్ంషి తారిషత్ ॥౧౨॥౩౪॥

ఇతి పఞ్చవింశే౽ధ్యాయే షష్ఠో౽నువాకః ॥

౭॥ గాయత్రీ త్రిష్టుబ్జగత్యనుష్టుప్పఙ్క్త్యా సహ । బృహత్యుష్ణిహా కకుప్సూచీభిః శమ్యన్తుత్వా ॥౧॥౩౫॥ ద్విపదా యాశ్చతుష్పదాస్త్రిపదా యాశ్చ షట్పదాః (ద్విపదా యాశ్చతుష్పదాస్త్రిపదా యాశ్చ షట్పదాః) విచ్ఛన్దా యాశ్చ సచ్ఛన్దా సూచీభి శ్శమ్య

న్తుత్వా ॥౨॥౩౬॥ మహానామ్న్యో రేవత్యో విశ్వా ఆశాః
ప్రభూవరీః । మైఘీర్విద్యుతో వాచ స్సూచీభి శ్శమ్యన్తుత్వా
॥౩॥౩౭॥ నార్యస్తే పత్న్యో లోమ విచిన్వన్తు మనీషయా ।
దేవానాం పత్న్యో దిశ స్సూచీభి శ్శమ్యన్తుత్వా ॥౪॥౩౮॥ రజతా
హరిణీ స్సీసా యుజో యుజ్యన్తేకర్మభిః । అశ్వస్య వాజినస్త్వచి
సిమా శ్శమ్యన్తుశమ్యన్తీః ॥౫॥౩౯॥ కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం
చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ । ఇహేహైషాం కృణుహి
భోజనానియే బర్హిషో నమఽఉక్తింన జగ్ముః ॥౬॥౪౦॥

ఇతి పఞ్చవింశేధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ కస్త్వాచ్ఛ్యతి కస్త్వా విశాస్తికస్తే గాత్రాణి శమ్యతి
। క ఉతే శమితా కవిః ॥౧॥౪౧॥ ఋతవస్తఽఋతుథా
పర్వ శమితారో విశాసతు । సంవత్సరస్య తేజసా శమీభి
శ్శమ్యన్తు త్వా ॥౨॥౪౨॥ అర్ధమాసాః పరూగ్ంషి తే మాసా
ఆచ్ఛ్యన్తు శమ్యన్తః । అహోరాత్రాణి మరుతో విలిష్టగ్ం సూద
యన్తుతే ॥౩॥౪౩॥ దైవ్యా అధ్వర్యవస్త్వాచ్ఛ్యన్తు వి చ శాసతు ।
గాత్రాణి పర్వశస్తే సిమాః కృణ్వన్తు శమ్యన్తీః ॥౪॥౪౪॥ ద్యౌస్తే
పృథివ్యన్తరిక్షం వాయుశ్ఛిద్రం పృణాతు తే । సూర్యస్తే

నక్షత్రైస్సహ లోకం కృణోతు సాధుయా ॥౫॥౪౫॥ శం తే పరేభ్యో గాత్రేభ్యశ్శమస్త్వవరేభ్యః । శమస్థభ్యో మజ్జభ్య శ్శమ్వస్తు తన్వై తవ ॥౬॥౪౬॥

ఇతి పఞ్చవింశేఽధ్యాయే ఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ క స్స్విదేకాకీ చరతిక ఉ స్విజ్జాయతే పునః । కిగ్ స్విద్ధిమస్య భేషజం కిమ్వావపనం మహత్ ॥౧॥౪౭॥ సూర్య ఏకాకీచరతి చన్ద్రమా జాయతే పునః । అగ్నిర్హిమస్య భేషజం భూమిరావపనం మహత్ ॥౨॥౪౮॥ కిగ్ స్విత్సూర్యసమం జ్యోతిః కిగ్ం సముద్రసమగ్ం సరః । కిగ్ స్విత్పృథివ్యై వర్షీయః కస్య మాత్రా న విద్యతే ॥౩॥౪౯॥ బ్రహ్మ సూర్యసమం జ్యోతిర్ద్యౌస్సముద్రసమగ్ం సరః । ఇన్ద్రః పృథివ్యై వర్షీయాన్గోస్తు మాత్రా న విద్యతే ॥౪॥౫౦॥ పృచ్ఛామిత్వా చితయే దేవసఖ యది త్వమత్ర మనసా జగన్థ । యేషు విష్ణు స్త్రిషు పదేష్వేష్టస్తేషు విశ్వం భువనమావివేశా ౩ఽ ॥౫॥౫౧॥ అపి తేషు త్రిషు పదేష్వస్మి యేషు విశ్వం భువనమావివేశ । సద్యః పర్యేమి పృథివీముత ద్యామేకేనాఙ్గేన దివోఽఅస్య పృష్ఠమ్ ॥౬॥౫౨॥ కేష్వన్తః పురుష ఆవివేశ కాన్యన్తః పురుషేఽఅర్పితాని । ఏతద్బ్రహ్మన్నుపవల్హా

మసి త్వాకిగ్గ్ స్విన్నః ప్రతివోచాస్యత్ర ॥౭॥౫౩॥ పఞ్చస్వన్తః పురుష ఆవివేశ తాన్యన్తః పురుషేఽఅర్పితాని । ఏతత్త్వాత్ర ప్రతిమన్వానోఽఅస్మిన మాయయాభవస్యుత్తరోమత్ ॥౮॥౫౪॥

ఇతి పఞ్చవింశేఽధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ కాస్విదాసీత్పూర్వచిత్తిః కిగ్గ్ స్విదాసీద్బృహద్వయః । కాస్విదాసీత్పిలిప్పిలా కా స్విదాసీత్పిశఙ్గిలా ॥౧॥౫౫॥ ద్యౌరాసీత్పూర్వచిత్తిరశ్వ అసీద్బృహద్వయః । అవిరాసీత్పిలిప్పిలా రాత్రిరాసీత్పిశంగిలా ॥౨॥౫౬॥ కాఽఈమరే పిశఙ్గిలా కాఽఈం కురుపిశఙ్గిలా । కఈమాస్కన్దమర్షతి క ఈం పన్థాం విసర్పతి ॥౩॥౫౭॥ అజారే పిశఙ్గిలా శ్వావిత్కురుపిశఙ్గిలా । శశ ఆస్కన్దమర్షత్యహిః పన్థాం విసర్పతి ॥౪॥౫౮॥ కత్యస్య విష్ఠాః కత్యక్షరాణి కతి హోమాసః కతిధా సమిద్ధః । యజ్ఞస్యత్వా విదథా పృచ్ఛమత్రకతి హోతార ఋతుశో యజన్తి ॥౫॥౫౯॥ షళస్య విష్ఠాశ్శతమక్షరాణ్యశీతిర్హోమా స్సమిధోహ తిస్రః । యజ్ఞస్యతే విదథా ప్రబ్రవీమి సప్తహోతార ఋతుశో యజన్తి ॥౬॥౬౦॥ కోఽఅస్య వేద భువనస్య నాభింకో ద్యావాపృథివీఽఅన్తరిక్షమ్ । క స్సూర్యస్యవేద బృహతో జనిత్రం కోవేద చన్ద్రమసం

యతోజాః ॥౭॥౬౧॥ వేదాహమస్య భువనస్య నాభిం వేద ద్యావాపృథివీఽఅన్తరిక్షమ్ ॥ వేద సూర్యస్య బృహతో జనిత్రమథో వేద చన్ద్రమసం యతోజాః ॥౮॥౬౨॥ పృచ్ఛామిత్వా పరమన్తం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి యత్ర భువనస్య నాభిః । పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణోఽఅశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ ॥౯॥౬౩॥ ఇయం వేదిః పరోఽఅన్తః పృథివ్యా అయం యజ్ఞో భువనస్య నాభిః । అయగ్ంసోమో వృష్ణోఽఅశ్వస్య రేతో బ్రహ్మాయం వాచః పరమం వ్యోమ ॥౧౦॥౬౪॥ సుభూః స్వయమ్భూః ప్రథమోఽన్తర్మహత్యర్ణవే । దధేహ గర్భమృత్వియం యతో జాతః ప్రజాపతిః ॥౧౧॥౬౫॥ హోతా యక్షత్ప్రజాపతిగ్ం సోమస్య మహిమ్నః । జుషతాం పిబతు సోమగ్ం హోతర్యజ ॥౧౨॥౬౬॥ ప్రజాపతేన త్వదేతాన్యన్యో విశ్వారూపాణి పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నోఽఅస్తువయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥౧౩॥౬౭॥

ఇతి పఞ్చవింశేధ్యాయే దశమోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం దశానువాకేషు సప్తషష్టి కణ్డికాయాం పఞ్చవింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ హిరణ్యగర్భో ద్వే (౨) యః ప్రాణతశ్చ (౨) యుఞ్జఽన్తినవ (౬) వాయుష్ట్వాషట్ (౬) ప్రాణాయ

తిస్రః (౩) ఉత్సక్థ్యాద్వాదశ (౧౦) గాయత్రీషట్ (౬) కస్త్వా చ (౬) కస్స్విదష్ట (౮) కాస్విత్త్రియోదశ (౧౩) హిరణ్యగర్భో దశానువాకేషు సప్తషష్టిః ॥(౬౭)

శ్లో॥ ద్విపదాయా మహానామ్న్యో నార్యస్తే రజతా స్తథా ।
కువిదం త్విహ చ బ్రూయాద్యథాక్రమమనుస్మరన్ ॥౧॥

అథ షడ్వింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ అశ్వస్తూపరో గోమృగస్తే ప్రాజాపత్యాః కృష్ణగ్రీవ ఆగ్నేయో రరాటే । పురస్తాత్సారస్వతీ మేష్యధస్తాద్ధన్వోః ॥౧॥ ఆశ్వినావధోరామౌ బాహ్వోః సౌమాపౌష్ణశ్యామో నాభ్యాగ్ం సౌర్యయామౌ । శ్వేతశ్చ కృష్ణశ్చ పార్శ్వయోః ॥౨॥ త్వాష్ట్రౌ లోమశసక్థౌ సక్థ్యోర్వాయవ్యః శ్వేతః పుచ్ఛఽఇన్ద్రాయ స్వపస్యాయ వేహద్వైష్ణవో వామనః । రోహితో ధూమ్రరోహితః కర్కన్ధురోహి తస్తే సౌమ్యా బభ్రురరుణబభ్రు శ్శుకబభ్రుస్తే వారుణాః ॥౩॥ శితిరన్ధ్రో ఽన్యతశ్శితిరన్ధ్ర స్సమన్తశితిరన్ధ్రస్తే సావిత్రా శ్శితిబాహురన్య తశ్శితిబాహు స్సమన్తశితిబాహుస్తే బార్హస్పత్యాః । పృషతీ క్షుద్రపృషతీ స్థూలపృషతీ తా మైత్రావరుణ్యః ॥౪॥ శుద్ధవాల స్సర్వశుద్ధవాలో మణివాలస్తఽఆశ్వినాః । శ్యేత శ్శ్యేతాక్షోఽరుణస్తే రుద్రాయ పశుపతయే కర్ణా యామాః ॥౫॥ అవలిప్తా రౌద్రా నభోరూపాః పార్జన్యాః । పృశ్నిస్తిరశ్చీన పృశ్నిరూర్ధ్వపృశ్నిస్తే మారుతాః ॥౬॥ ఫల్గూర్లోహితోర్ణీ పలక్షీ తా స్సారస్వత్యః । ప్లీహాకర్ణ శ్శుణ్ఠా కర్ణోఽధ్యాలోహకర్ణస్తే త్వాష్ట్రాః ॥౭॥ కృష్ణగ్రీవ శ్శితికక్షోఽఞ్జిసక్థస్త ఽఐన్ద్రాగ్నాః । కృష్ణాఞ్జిరల్పాఞ్జిర్మ హాఞ్జిస్త ఉఉషస్యాః ॥౮॥ శిల్పా వైశ్వదేవ్యో

రోహిణ్యస్త్ర్యవయో వాచేఽవిజ్ఞాతా అదిత్యై । సరూపా ధాత్రే వత్సతర్యో దేవానాం పత్నీభ్యః ॥౯॥

ఇతి షడ్వింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయా శ్శితిభ్రవో వసూనాగ్ం రోహితా రుద్రాణామ్ । శ్వేతా అవరోకిణ ఆదిత్యానాం నభోరూపాః పార్జన్యాః ॥౧॥౧౦॥ ఉన్నత ఋషభో వామనస్తఽఐన్ద్రావైష్ణవా ఉన్నతశ్శితిబాహు శ్శితిపృష్ఠస్తఽఐన్ద్రాబార్హస్పత్యాః । శుక రూపావాజినాః కల్మాషా ఆగ్నిమారుతా శ్యామాః పౌష్ణాః ॥౨॥౧౧॥ ఏతా ఐన్ద్రాగ్నా ద్విరూపా అగ్నీషోమీయా వామనా అనడ్వాహ ఆగ్నావైష్ణవాః । వశామైత్రావరుణ్యోఽన్యత-ఐన్యో మైత్ర్యః ॥౩॥౧౨॥ కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయా బభ్రవ స్సౌమ్యా శ్శ్వేతా వాయవ్యా అవిజ్ఞాతా అదిత్యై । సరూపా ధాత్రే వత్సతర్యో దేవానాం పత్నీభ్యః ॥౪॥౧౩॥ కృష్ణా భౌమా ధూమ్రా ఆన్తరిక్షా బృహన్తో దివ్యాః । శబలా వైద్యుతా స్సిధ్మాస్తారకాః ॥౫॥౧౪॥

ఇతి షడ్వింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ ధూమ్రాన్వసన్తాయాలభతే శ్వేతాన్గ్రీష్మాయ కృష్ణాన్వర్షాభ్యో ఽరుణాఞ్ఛరదే । పృషతో హేమన్తాయ పిశఙ్గాఞ్ఛిశిరాయ ॥౧॥౧౫॥ త్ర్యవయో గాయత్ర్యై పఞ్చావయస్త్రిష్టుభే

దిత్యవాహ్యో జగత్యై । త్రివత్సా అనుష్టుభే తుర్యవాహ ఉష్ణిహే
॥౨॥౧౬॥ షష్ఠవాహో విరాజ౽ఉక్షాణో బృహత్యా౽ఋషభాః
కకుభే । అనడ్వాహః పఙ్క్త్యై ధేనవో౽తిఛన్దసే ॥౩॥౧౭॥
కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయా బభ్రవ స్సౌమ్యా ఉపధ్వస్తా స్సావిత్రా
వత్సతర్య స్సారస్వత్య శ్శ్యామాః పౌష్ణాః । పృశ్నయో
మారుతా బహురూపా వైశ్వదేవా వశాద్యావాపృథివీయాః
॥౪॥౧౮॥ ఉక్తాస్సఞ్చరా ఏతా ఐన్ద్రాగ్నాః । కృష్ణా వారుణాః
పృశ్నయో మారుతాః కాయాస్తూపరాః ॥౫॥౧౯॥

ఇతి షడ్వింశే౽ధ్యాయే తృతీయో౽నువాకః ॥

౪॥ అగ్నయే౽నీకవతే ప్రథమజానాలభతే మరుద్భ్య
స్సాన్తపనేభ్య స్సవాత్యాన్మరుద్భ్యో గృహమేధిభ్యో బష్కిహాన్
। మరుద్భ్యః క్రీళిభ్యస్సగ్ం సృష్టాన్మరుద్భ్యస్స్వ తవద్భ్య
౽నుసృష్టాన్ ॥౧॥౨౦॥ ఉక్తాస్సంచరా ఏతా ఐన్ద్రాగ్నాః ।
ప్రాశృఙ్గా మాహేన్ద్రా బహురూపా వైశ్వకర్మణాః ॥౨॥౨౧॥
ధూమ్రా బభ్రునీకాశాః పితౄణాగ్ం సోమవతాం బభ్రవో
ధూమ్రనీకాశాః పితౄణాం బర్హిషదామ్ । కృష్ణా బభ్రునీకాశాః
పితౄణామగ్నిష్వాత్తానాం కృష్ణాః పృషన్తస్త్రైయమ్బకాః ॥౩॥౨౨॥
ఉక్తాస్సఞ్చరా ఏతా శ్శునాసీరీయాః । శ్వేతా వాయవ్యా శ్శ్వేతా

స్వార్యాః ॥४॥౨౩॥ వసన్తాయ కపిఞ్జలానాలభతే గ్రీష్మాయ కలవిఙ్కాన్వర్షాభ్యస్తిత్తిరీఞ్ఛరదే వర్తికాః । హేమన్తాయ కకరాఞ్ఛిశిరాయ వికకరాన్॥౫॥౨४॥

ఇతి షడ్వింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః॥

౫॥ సముద్రాయ శిశుమారానాలభతే పర్జన్యాయ మణ్డూకానద్భ్యో మత్స్యాన్ । మిత్రాయ కులీపయాన్వరుణాయ నాక్రాన్ ॥౧॥౨౫॥ సోమాయ హగ్ంసానాలభతే వాయవే బలాకా ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాం క్రుఞ్చాన్ । మిత్రాయ మద్గూన్వరుణాయ చక్రవాకాన్ ॥౨॥౨౬॥ అగ్నయే కుటరూనాలభతే వనస్పతిభ్య ఉలూకానగ్నీషోమాభ్యాం చాషాన్ । అశ్విభ్యాం మయూరాన్మిత్రావరుణాభ్యాం కపోతాన్ ॥౩॥౨౭॥ సోమాయ లబానాలభతే త్వష్ట్రే కౌలీకాన్గోషాదీర్దేవానాం పత్నీభ్యః । కులీకా దేవజామిభ్యో ఽగ్నయే గృహపతయే పారుష్ణాన్ ॥४॥౨౮॥ అహ్నే పారావతానాలభతే రాత్ర్యై సీచాపూరహోరాత్రయోః సన్ధిభ్యో జతూః । మాసేభ్యో దాత్యౌహాన్త్సంవత్సరాయ మహత సుపర్ణాన్ ॥౫॥౨౯॥

ఇతి షడ్వింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ భూమ్యా ఆఖూనాలభతే ఽన్తరిక్షాయ పాఙ్క్త్రాన్దివే

కశాన్ । దిగ్భ్యోనకులాన్బభ్రుకాన వాన్తరదిశాభ్యః ॥౧॥౩౦॥ వసుభ్య ఋశ్యానాలభతే రుద్రేభ్యో రురూనాదిత్యేభ్యో న్యఙ్కూన్ । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః పృషతాన్త్సాధ్యేభ్యః కులుఙ్గాన్ ॥౨॥౩౧॥ ఈశానాయ పరస్వత ఆలభతే మిత్రాయ గౌరాన్వరుణాయ మహిషాన్ । బృహస్పతయే గవయాగ్స్త్వష్ట్రఽఉష్ట్రాన్ ॥౩॥౩౨॥ ప్రజాపతయే పురుషాన్హస్తిన ఆలభతే వాచే ప్లుషీన్ । చక్షుషే మశకాఞ్ఛ్రోత్రాయ భృఙ్గాః ॥౪॥౩౩॥ ప్రజాపతయే చ వాయవే చ గోమృగో వరుణాయారణ్యో మేషో యమాయ కృష్ణో మనుష్యరాజాయ మర్కటః । శార్దూలాయ రోహిదృషభాయ గవయీ క్షిప్రశ్యేనాయ వర్తికా నీలఙ్గోః (కృ)క్రిమి స్సముద్రాయ శిశుమారో హిమవతే హస్తీ ॥౫॥౩౪॥

ఇతి షడ్వింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ మయుః ప్రాజాపత్య ఉలో హలిక్ష్ణో వృషదగ్ంశస్తే ధాత్రే దిశాంకఙ్కో ధుంక్ష్ణాగ్నేయీ । కలవిఙ్కో లోహితాహిః పుష్కరసాదస్తే త్వాష్ట్రా వాచేక్రుఞ్చః ॥౧॥౩౫॥ సోమాయ కులుంగ ఆరణ్యోఽజో నకుల శ్శకా తే పౌష్ణాః క్రోష్టా మాయోరిన్ద్రస్య గౌరమృగః । పిద్వోన్యఙ్కుః కక్కటస్తేఽనుమత్యై ప్రతిశ్రుత్కాయై చక్రవాకః ॥౨॥౩౬॥ సౌరీ బలాకా

శార్గ స్సృజయ శ్శయాణ్డక స్తే మైత్రా స్సరస్వత్యై శారిః పురుష వాక్ శ్వావిద్భౌమీ । శార్దూలో వృకః పృదాకు స్తే మన్యవే సరస్వతే శుకః పురుషవాక్ ॥౩॥౩౭॥ సుపర్ణః పార్జన్య ఆతిర్వాహసో దర్విదా తే వాయవే బృహస్పతయే వాచస్పతయే పైఙ్గరాజోఽలజ ఆన్తరిక్షః । ప్లవో మద్గుర్మత్స్య స్తే నదీపతయే ద్యావాపృథివీయః కూర్మః ॥౪॥౩౮॥ పురుషమృగశ్చన్ద్రమసో గోధా కాలకా దార్వాఘాట స్తే వనస్పతీనాం కృకవాకు స్సావిత్రో హగ్ంసో వాతస్య । నాక్రో మకరః కులీపయ స్తే ఽకూపారస్య హ్రియై శల్యకః ॥౫॥౩౯॥

ఇతి షడ్వింశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ ఏణ్యహ్నో మణ్డూకో మూషికా తిత్తిరి స్తే సర్పాణాం లోపాశ ఆశ్వినః కృష్ణో రాత్ర్యై । ఋక్షో జతూ స్సుషిలీకా తఽఇతరజనానాం జహకా వైష్ణవీ ॥౧॥౪౦॥ అన్యవాపోఽర్ధ మాసానామృశ్యో మయూర స్సుపర్ణ స్తే గన్ధర్వాణామపాముద్రో మాసాం కశ్యపః । రోహిత్కుణ్డృణాచీ గోలత్తికా తేఽప్సరసాం మృత్యవేఽసితః ॥౨॥౪౧॥ వర్షాహూరృతూనామాఖుః కశో మాన్థాల స్తే పితౄణాం బలాయాజగరో వసూనాం కపిఞ్జలః । కపోత ఉలూక శ్శశ స్తే నిరృత్యై వరుణాయారణ్యో మేషః ॥౩॥౪౨॥

శ్విత్ర ఆదిత్యానాముష్ట్రో ఘృణీవాన్వార్ధ్రీనసస్తే మత్యాఽఅర ణ్యాయ సృమరోరురూ రౌద్రః । క్వయః కుటరుర్దాత్యూహస్తే వాజినాం కామాయ పికః ॥४॥४३॥ ఖడ్గో వైశ్వదేవ శ్వాఽఽకృష్ణః కర్ణో గర్దభస్తరక్షుస్తే రక్షసామిన్ద్రాయ సూకరః । సిగ్ంహో మారుతః కృకలాసః పిప్పకా శకునిస్తే శర్వ్యాయై విశ్వేషాం దేవానాం పృషతః ॥౫॥४४॥

ఇతి షడ్వింశేధ్యాయేఽష్టమోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయామష్టానువాకేషు చతుశ్చత్వా రింశత్ కణ్డికాయాం షడ్వింశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్॥ అశ్వస్తూపరో నవ (౯) కృష్ణగ్రీవాః పఞ్చ (౫) ధూమ్రాన్వసన్తాయ (౫) అగ్నయేఽనీకవతే (౫) సముద్రాయ ఏణ్యహ్న ఇతి చ పఞ్చపఞ్చ (౫) అశ్వస్తూపరో ఽష్టాను వాకేషు చతుశ్చత్వారిగ్ంశత్॥

శ్లో॥ శితిభ్రవశ్చ శ్వేతాస్తూపధ్వస్తా యథాక్రమమ్ ।
కృష్ణస్తథా చ ప్రాశృఙ్గాః శునాసీరీ వదేద్బుధః ॥

అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ శాదం దద్భిరవకాం దన్తమూలైర్మృదం బర్స్వైస్తే గాన్దగ్గ్‌ష్ట్రాభ్యాగ్గ్ం సరస్వత్యాఽఅగ్రజిహ్వం జిహ్వాయా ఉత్సాదమ్ । అవక్రన్దేన తాలు వాజగ్గ్ం హనుభ్యామప ఆస్యేన వృషణమాణ్డాభ్యామ్ ॥౧॥ఆదిత్యాన్స్మశ్రుభిః (ఆదిత్యాఞ్స్మభిః) పన్థానం భ్రూభ్యాం ద్యావాపృథివీ వర్తోభ్యాం విద్యుతం కనీనకాభ్యామ్ । శుక్లాయ స్వాహా కృష్ణాయ స్వాహా పార్యాణి పక్ష్మాణ్యవార్యా ఇక్షవోఽవార్యాణి పక్ష్మాణి పార్యా ఇక్షవః ॥౨॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ వాతం ప్రాణేనాపానేన నాసికేఽఉపయామమధరేణౌష్ఠేన సదుత్తరేణ । ప్రకాశేనాన్తరమనూకాశేన బాహ్యం నివేష్ప్యం(ష్యం) మూర్ధ్నా స్తనయిత్నుం నిర్బాధేనాశనిం మస్తిష్కేణ విద్యుతం కనీనకాభ్యామ్ ॥౧॥౩॥ కర్ణాభ్యాగ్గ్ శ్రోత్రగ్గ్ శ్రోత్రాభ్యాం కర్ణౌ తేదనీమధరకణ్ఠేనాపః శుష్కకణ్ఠేన చిత్తం మన్యాభిః । అదితిగ్గ్ం శీర్ష్ణా నిరృతిం నిర్జర్జల్యే(ల్పే)న శీర్ష్ణా సంక్రోశైః ప్రాణాన్రేష్మాణగ్గ్ స్తుపేన ॥౨॥౪॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ మశకాన్కేశైరిన్ద్రగ్గ్ స్వపసా వహేన బృహస్పతిగ్గ్ం శకునిసాదేన కూర్మాన్ । శఫైరాక్రమణగ్గ్ స్థూరాభ్యామృక్షలాభిః కపిఞ్జలాన్ ॥౧॥౫॥ జవం జఙ్ఘాభ్యామధ్వానం బాహుభ్యాం జామ్బీలేనారణ్యమగ్నిమతిరుగ్ భ్యామ్ । పూషణం దోర్భ్యామశ్వినాఽగ్గ్ంసాభ్యాగ్గ్ం రుద్రగ్గ్ం రోరాభ్యామ్ ॥౨॥౬॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ అగ్నేః పక్షతిర్వాయోర్నిపక్షతిరిన్ద్రస్య తృతీయాసోమస్య చతుర్థీ । అదిత్యై పఞ్చమీన్ద్రాణ్యై షష్ఠీ మరుతాగ్గ్ం సప్తమీ బృహస్పతేరష్టమీ । అర్యమ్ణో నవమీ ధాతుర్దశమీన్ద్రస్యైకాదశీ వరుణస్య ద్వాదశీ యమస్య త్రయోదశీ ॥౧॥౭॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఇన్ద్రాగ్న్యోః పక్షతి స్సరస్వత్యై నిపక్షతిర్మిత్రస్య తృతీయా సోమస్య చతుర్థీ । నిరృత్యై పఞ్చమ్యగ్నీషోమయో షష్ఠీ సర్పాణాగ్గ్ం సప్తమీ విష్ణోరష్టమీ । పూష్ణో నవమీత్వష్టుర్దశమీన్ద్రస్యైకాదశీ వరుణస్య ద్వాదశీ యమ్యై త్రయోదశీ । ద్యావాపృథివ్యోర్దక్షిణం పార్శ్వం విశ్వేషాం దేవానాముత్తరమ్ ॥౧॥౮॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ మరుతాగ్ స్కన్ధా విశ్వేషాం దేవానాం ప్రథమా కీకసా రుద్రాణాం ద్వితీయాదిత్యానాం తృతీయా వాయోః పుచ్ఛమగ్నీషోమయోర్భాసదౌ । క్రుఞ్చౌ శ్రోణిభ్యామిన్ద్రా బృహస్పతీఽ ఊరుభ్యాం మిత్రావరుణా అల్గాభ్యా మాక్రమగ్గ్ స్థురాభ్యాం బలం కుష్ఠాభ్యామ్ ॥౧॥౯॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ పూషణం వనిష్ఠునాన్ధాహీన్ స్థూలగుద యా సర్పాన్గుదాభిర్విహ్రుత ఆన్త్రైరపో వస్తినా వృషణమాణ్డాభ్యామ్ । వాజినగ్గ్ం శేపేన ప్రజాగ్గ్ం రేతసా చాషాన్పిత్తేన ప్రదరాన్పాయునా కూశ్మాఞ్ఛకపిణ్డైః ॥౧॥౧౦॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ ఇన్ద్రస్య క్రోడోఽదిత్యై పాజస్యం దిశాం జత్రవోఽదిత్యై భసత్ । జీమూతాన్హృదయౌపశేనాన్తరిక్షం పురీతతా ॥౧॥౧౧॥

నభ ఉదర్యేణ చక్రవాకౌ మతస్నాభ్యాం దివం వృక్కాభ్యాం గిరీన్ప్లాశిభిః । ఉపలాన్ప్లీహ్నా వల్మీకాన్ క్లోమభిర్గ్లౌభిర్గుల్మాన్హిరాభిస్స్రవన్తీః । హ్రదాన్కుక్షిభ్యాగ్గ్ం సముద్రముదరేణ వైశ్వానరం భస్మనా ॥౨॥౧౨॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే ఽష్టమోనువాకః ॥

౯॥ విధృతిం నాభ్యాఘృతగ్గ్ం రసేనాపో యూష్ణా మరీచీర్వి ప్రుడ్భిర్నీహార మూష్మణా శీనం వసయా ప్రుష్వా అశ్రుభిః । హ్రాదునీర్దూషీకాభిరస్నా రక్షాగ్గ్ంసి చిత్రాణ్యఙ్గైర్నక్షత్రాణి రూపేణ పృథివీం త్వచా జుమ్బకాయ స్వాహా ॥౧॥౧౩॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ । స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౧॥౧౪॥ యః ప్రాణతో * నిమిషతో మహిత్వైకఇద్రాజా జగతో బభూవ । య ఈశే ఽస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ ॥౨॥౧౫॥ యస్యేమే హిమవన్తోమహిత్వాం యస్య సముద్రగ్గ్ం రసయా సహాహుః । యస్యేమాః ప్రదిశో యస్య బాహూ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౩॥౧౬॥ య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వఽఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః । యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౪॥౧౭॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే దశమోఽనువాకః ॥ * (నిమేషతో)

౧౧॥ ఆ నో భద్రాః క్రతవో యన్తువిశ్వతోఽదబ్ధాసోఽఅప
రీతాస ఉద్భిదః । దేవా నో యథా సదమిద్వృధే ఽఅసన్నప్రా
యువో రక్షితారో దివే- దివే ॥౧॥౧౮॥ దేవానాం భద్రా
సుమతి ర్ఋజూయతాం దేవానాగ్ం రాతిరభినో నివర్తతామ్ ।
దేవానాగ్ం సఖ్యముపసేదిమా వయందేవానఆయుః ప్రతిరన్తు
జీవసే ॥౨॥౧౯॥ తాన్పూర్వయా నివిదా హూమహే వయం
భగం మిత్రమదితిం దక్షమస్రిధమ్ ॥ అర్యమణం వరుణగ్ం
సోమమశ్వినా సరస్వతీ న స్సుభఽగా మయస్కరత్ ॥౩॥౨౦॥
తన్నో వాతో మయోభూ వాతు భేషజం తన్మాతా పృథివీ
తత్పితాద్యౌః । తద్గ్రావాణ స్సోమసుతో మయోభువస్తద
శ్వినా శృణుతం ధిష్ణ్యా యువమ్ ॥౪॥౨౧॥ తమీశానం
జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసే హూమహే వయమ్ ।
పూషానో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధ
స్స్వస్తయే ॥౫॥౨౨॥ స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవా స్స్వస్తినః
పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్క్ష్యోఽఅరిష్టనేమి స్స్వస్తి
నోబృహస్పతిర్దధాతు ॥౬॥౨౩॥ పృషదశ్వా మరుతః పృశ్నిమాతర
శ్శుభం యావానో విదథేషు జగ్మయః । అగ్నిజిహ్వా మనవ
స్సూరచక్షసో విశ్వేనో దేవా అవసాగమన్నిహ ॥౭॥౨౪॥ భద్రం

కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవా భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంస సస్తనూభిర్వ్య శేమ(హి) దేవహితం యదాయుః ॥౮॥౨౫॥ శతమిన్ను శరదోఽఅన్తి దేవా యత్రా నశ్చక్రా జరసం తనూనామ్ । పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మా నో మధ్యారీరిషతాయుర్గన్తోః ॥౯॥౨౬॥ అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్ష మదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః । విశ్వే దేవా అదితిః పఞ్చ జనా అదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్ ॥౧౦॥౨౭॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే ఏకాదశోఽనువాకః ॥

౧౨॥ మానో మిత్రో వరుణో ఽఅర్యమాయురిన్ద్ర ఋభుక్షా మరుతః పరిఖ్యన్ । యద్వాజినో దేవజాతస్య సప్తేః ప్రవక్ష్యామో విదథే వీర్యాణి ॥౧॥౨౮॥ యన్నిర్ణిజా రేక్ణసా ప్రావృతస్య రాతిం గృభీతాం ముఖతో నయన్తి । సుప్రాఙజో మేమ్యద్విశ్వరూప ఽఇన్ద్రాపూష్ణోః ప్రియమప్యేతి పాథః ॥౨॥౨౯॥ ఏష చ్ఛాగః పురోఽఅశ్వేన వాజినా పూష్ణో భాగో నీయతే విశ్వదేవ్యః । అభిప్రియం యత్పురోళాశమర్వతా త్వష్టేదేనగ్ం సౌశ్రవసాయ జిన్వతి ॥౩॥౩౦॥ యద్ధవిష్యమృతుశో దేవయానం త్రిర్మానుషాః పర్యశ్వం నయన్తి । అత్రా పూష్ణః ప్రథమో భాగఏతి యజ్ఞం

దేవేభ్యః ప్రతివేదయన్నజః ॥౪॥౩౧॥ హోతాధ్వర్యురావయా అగ్నిమిన్ధో గ్రావగ్రాభ ఉతశగ్గ్‌స్తా సువిప్రః । తేన యజ్ఞేన స్వరం కృతేన స్విష్టేన వక్షణా ఆపృణధ్వమ్ ॥౫॥౩౨॥ యూపవ్రస్కా ఉతయే యూపవాహాశ్చషాలం యేఽశ్వయూపాయ తక్షతి । యే చార్వతే పచనగ్గ్ం సమ్భరన్త్యుతో తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు ॥౬॥౩౩॥ ఉపప్రాగాత్సుమన్మే ఽధాయి మన్మ దేవానామాశా ఉప వీతపృష్ఠః । అన్వేనం విప్రా ఋషయో మదన్తి దేవానాం పుష్టే చకృమా సుబన్ధుమ్ ॥౭॥౩౪॥ యద్వాజినో దామ సన్దానమర్వతో యా శీర్షణ్యా రశనా రజ్జురస్య । యద్వా ఘాస్య ప్రభృతమాస్యే తృణగ్గ్ం సర్వాతా తేఽఅపి దేవేష్వస్తు ॥౮॥౩౫॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే ద్వాదశోఽనువాకః ॥

౧౩॥ యదశ్వస్య క్రవిషో మక్షికాశ యద్వా స్వరౌ స్వధితౌ రిప్తమస్తి । యద్ధస్తయో శ్శమితుర్యన్నఖేషు సర్వాతా తే అపి దేవేష్వస్తు ॥౧॥౩౬॥ యదూవధ్యముదరస్యాపవాతియ ఆమస్యక్రవిషో గన్ధోఽఅస్తి । సుకృతా తచ్ఛమితారః కృణ్వన్తూత మేధగ్గ్ం శృతపాకం పచన్తు ॥౨॥౩౭॥ యత్తే గాత్రాదగ్నినా

షచ్యమానాద్రభి శూలం నిహతస్యావధావతి । మా తద్భూమ్యామా శ్లిషన్మా తృణేషు దేవేభ్యస్తదుశద్భ్యోరాతమస్తు ॥౩॥౩౮॥ యే వాజినం పరిపశ్యన్తి పక్వం య ఈమాహు స్సురభిర్నిర్హరేతి । యే చార్వతో మాగ్ంసభిక్షాముపాసతఽఉతో తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు ॥౪॥౩౯॥ యన్నీక్షణం మాగ్ంస్పచన్యా ఉఖాయా యా పాత్రాణి యూష్ణ ఆసేచనాని । ఊష్మణ్యాపిధానా చరూణామఙ్కాస్సూనాః పరిభూషన్త్యశ్వమ్ ॥౫॥౪౦॥ మాత్వాగ్నిర్ధ్వనయీద్ధూమగన్ధిర్మోఖా భ్రాజన్త్యభివిక్త జఘ్రిః । ఇష్టం వీతమభిగూర్తం వషట్కృతం తం దేవాసః ప్రతిగృభ్ణన్త్యశ్వమ్ ॥౬॥౪౧॥ నిక్రమణం నిషదనం వివర్తనం యచ్చ పడ్బీశమర్వతః । యచ్చ పపౌ యచ్చ ఘాసిం జఘాస సర్వాతా తేఽఅపి దేవేష్వస్తు ॥౭॥౪౨॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే త్రయోదశోఽనువాకః ॥

౧౪॥ యదశ్వాయ వాస ఉపస్తృణన్త్యధీవాసం యా హిరణ్యాన్యస్మై । సందానమర్వన్తం పడ్బీశం ప్రియా దేవేష్వాయామయన్తి ॥౧॥౪౩॥

ఇతి సప్తవింశేఽధ్యాయే చతుర్దశోఽనువాకః ॥

౧౫॥ ఇమా ను కం భువనా సీషధామేన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః । ఆదిత్యైరిన్ద్రః సగణో మరుద్భిరస్మభ్యం భేషజా కరత్ । యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చాదిత్యైరిన్ద్రస్సహ సీషధాతి ॥౧॥౪౪॥ అగ్నేత్వం నో ఽఅన్తమ ఉత త్రాతా శివో భవా వరూథ్యః । వసురగ్నిర్వసుశ్రవా అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమగ్ం రయిం దాః । తం త్వా శోచిష్ఠ దీదివ స్సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః ॥౨॥౪౫॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం పఞ్చానువాకేషు

పఞ్చ చత్వారింశత్కణ్డికాయాం సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ శాదందద్భిర్ద్వే (౨) వాతం ప్రాణేన (౨) మశకాన్కేశైరితి చ ద్వే ద్వే (౨) అగ్నేః పక్షతిరేకా (౧) ఇన్ద్రాగ్న్యోః పక్షతిః (౧) మరుతాగ్ స్కన్ధాః (౧) పూషణం వనిష్ఠునేత్యేకైకా (౧) ఇన్ద్రస్యక్రోడోద్వే (౨) విధృతిమేకా (౧) హిరణ్యగర్భశ్చతస్రః (౪) ఆనోదశ (౧౦) మానోఽష్టౌ (౮) యదశ్వస్య సప్త (౭) యదశ్వాయైకా (౧) ఇమానుకంద్వే (౨) శాదం దద్భిః దశానువాకేషు పఞ్చచత్వారిగ్ంశత్ ॥

అథాష్టావింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ అగ్నిశ్చ పృథివీ చ సంనతే తే మే సన్న
మతామదో వాయుశ్చాన్తరిక్షం చ సన్నతే తే మే సన్నమతామద
ఆదిత్యశ్చద్యౌశ్చ సన్నతే తే మే సన్నమతామద ఆపశ్చ వరుణశ్చ
సన్నతేతే మే సన్నమతామదః । సప్త సగ్గ్ంసదోఽఅష్టమీ
భూతసాధనీ ॥౧॥ సకామా ౨॥ఽఅధ్వనస్కురు సంజ్ఞానమస్తు
మేఽమునా । యథేమాం వాచం కల్యాణీమావదాని జనేభ్యః
॥౨॥ బ్రహ్మరాజన్యాభ్యాగ్గ్ం శూద్రాయ చార్యాయ చ స్వాయ
చారణాయ చ । ప్రియో దేవానాం దక్షిణాయై దాతురిహ
భూయాసమయం మే కామ స్సమృధ్యతాముప మాదో నమతు
॥౩॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ బృహస్పతేఽఅతి యదర్యోఽఅర్హాద్ద్యుమద్విభాతి క్రతు
మజ్జనేషు । యద్దీదయచ్ఛవసఽఋత ప్రజాత తదస్మాసు ద్రవిణం
ధేహి చిత్రమ్ । ఉపయామగృహీతోఽసి బృహస్పతయే త్వైషతే
యోనిర్బృహస్పతయేత్వా ॥౧॥౪॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ ఇన్ద్రాగ్నీ ఆగతగ్గ్ం సుతం గీర్భిర్నభో వరేణ్యమ్ । అస్య పాతం ధియేషితా । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వైష తే యోనిరిన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా ॥౧॥౫॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ఋతావానం వైశ్వానరమృతస్య జ్యోతిషస్పతిమ్ । అజస్రం ఘర్మమీమహే । ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయత్వైష తే యోనిర్వైశ్వానరాయత్వా ॥౧॥౬॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ వైశ్వానరగ్గ్ం హవామహఽఋతస్య జ్యోతిషస్పతిమ్ । అజస్రం ఘర్మమీమహే । ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైష తే యోనిర్వైశ్వానరాయత్వా ॥౧॥౭॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే పంచమోఽనువాకః ॥

౬॥ వైశ్వానరో న ఊతయఽఆప్రయాతు పరావతః । అగ్నిరుక్థేన వాహసా । ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైష తేయోనిర్వైశ్వానరాయత్వా ॥౧॥౮॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ వైశ్వానరస్య సుమతౌ స్యామ రాజా హి కం భువ

నానామభిశ్రీః । ఇతో జాతో విశ్వమిదం విచష్టే వైశ్వానరో యతతే సూర్యేణ । ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోనిర్వైశ్వానరాయత్వా ॥౧౯॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ మరుత్వా ౨॥ ఽఇన్ద్ర (మరుత్వా 3 ఇన్ద్ర)వృష భోరణాయ పిబా సోమమనుష్వధం మదాయ । ఆసిఞ్చస్వ జఠరే మధ్వ ఊర్మింత్వగ్ం రాజాసి ప్రతిపత్సుతానామ్ । ఉపయామగృహీతో ఽసీన్ద్రాయత్వా మరుత్వత ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయత్వా మరుత్వతే ॥౧౧౦॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే ఽష్టమోఽనువాకః ॥

౯॥ మహా ౨॥(3)॥ ఽఇన్ద్రో వజ్రహస్తష్షోళశీ శర్మ యచ్ఛతు । హన్తు పాప్మానం యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయత్వా షోళశినఽఏషతే యోనిరిన్ద్రాయత్వా షోళశినే ॥౧౧౧॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

౧౦॥ అగ్నిరృషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః । తమీమహే మహాగయమ్ ॥౧౧౨॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే దశమోఽనువాకః ॥

౧౧॥ అను వీరైరను పుష్యాస్మ గోభిరన్వశ్వైరను సర్వేణ పుష్టైః । * అను ద్విపదాను చతుష్పదా వయం దేవా నో యజ్ఞమృతుథా నయన్తు ॥౧॥౧౩॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే ఏకాదశోఽనువాకః ॥

౧౨॥ ఆనో గోత్రా దర్ద్రృహి గోపతే గా స్సమస్మభ్యగ్గం స్సనయో యన్తు వాజాః । దివక్షా అసి వృషభ సత్యశుష్మో ఽస్మభ్యగ్గంసు మఘవన్బోధి గోదాః ॥౧॥౧౪॥

ఇతి ద్వాదశోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం ద్వాదశానువాకేషు

చతుర్దశకణ్డికాయామష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ అగ్నిశ్చ తిస్రః (౩) బృహస్పతఽఏకా (౧) ఇన్ద్రగోమన్ (౧) ఋతావానమ్ (౧) వైశ్వానరమ్ (౧) వైశ్వానరః (౧) వైశ్వానరస్యసుమతౌ (౧) మరుత్వా ౨॥ఇన్ద్రః (౧) మహా ౨॥ ఇన్ద్రః (౧) అగ్నిర్ఋషిః (౧) అనువీరైః (౧) ఆనోగోత్రా (౧) ఇత్యేకైకా ॥ అగ్నిశ్చ ద్వాదశానువాకేషు చతుర్దశ (౧౪)

అథైకోన త్రింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ సమాస్త్వాగ్నఽఋతవో వర్ధయన్తు సంవత్సరా ఋషయో యానిసత్యా । సం దివ్యేన దీదిహి రోచనేన విశ్వా ఆభాహి ప్రదిశశ్చతస్రః ॥౧॥ సం చేధ్యస్వాగ్నే ప్రచ బోధయైనముచ్చ తిష్ఠమహతే సౌభగాయ । మా చ రిషదుపసత్తా తేఽఅగ్నే బ్రహ్మాణస్తే యశసః సన్తుమాన్యే ॥౨॥ త్వామగ్నే వృణతే బ్రాహ్మణా ఇమే శివోఽఅగ్నే సంవరణే భవా నః । సపత్నహానో ఽఅభిమాతిజిచ్చ స్వేగయే జాగృహ్యప్రయుచ్ఛన్ ॥౩॥ ఇహైవాగ్నేఽఅధిధారయా రయిం మాత్వానిక్రన్పూర్వచితో నికారిణః । క్షత్రమగ్నే సుయమమస్తు తుభ్యముపసత్తా వర్ధతాం తేఽఅనిష్టృతః ॥౪॥ క్షత్రేణాగ్నే స్వాయుస్సగ్ంరభస్వ మిత్రేణాగ్నే మిత్రధేయే యతస్వ । సజాతానాం మధ్యమస్థా ఏధి రాజ్ఞామగ్నే విహవ్యో దీదిహీహ ॥౫॥ అతి నిహోఽఅతి స్రిధోఽత్యచిత్తిమత్య రాతిమగ్నే । విశ్వాహ్యగ్నే దురితా సహస్వాథాస్మభ్యగ్ంం సహవీరగ్ంం రయిన్దాః ॥౬॥ అనాధృష్యో జాతవేదా అనిష్టృతో విరాళగ్నే క్షత్రభృద్దీదిహీహ । విశ్వా ఆశాః ప్రముఞ్చన్మా నుషీర్భియ శ్శివాభిరద్య పరిపాహి నో వృధే

॥౭॥ బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్గ్ం సగ్గ్ంశితం చిత్సన్తరాగ్గ్ం సగ్గ్ంశిశాధి । వర్ధయైనం మహతే సౌభగాయ విశ్వఽఏనమను మదన్తు దేవాః ॥౮॥ అముత్రభూయాదధ యద్యమస్య బృహస్పతేఽభిశస్తేరముఞ్చః । ప్రత్యౌహతామశ్వినా మృత్యుమస్మా ద్దేవానామగ్నే భిషజా శచీభిః ॥౯॥ ఉద్వయం తమసస్పరి స్వః పశ్యన్త ఉత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥౧౦॥

ఇత్యేకోనత్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ఊర్ధ్వా అస్య సమిధో భవన్త్యూర్ధ్వా శుక్రా శోచీగ్ంష్యగ్నేః । ద్యుమత్తమా సుప్రతీకస్య సూనోః ॥౧॥౧౧॥ తనూనపాదసురో విశ్వవేదా దేవో దేవేషు దేవః । పథోఽఅనక్తు మధ్వాఘృతేన ॥౨॥౧౨॥ మధ్వా యజ్ఞం నక్షసే ప్రీణానో నరాశగ్ంసోఽఅగ్నే । సుకృద్దేవ స్సవితా విశ్వవారః ॥౩॥౧౩॥ అచ్ఛాయమేతి శవసాఘృతేనేళానో వహ్నిర్నమసా । అగ్నిగ్గ్ం స్రుచోఽఅధ్వరేషు ప్రయత్సు ॥౪॥౧౪॥ స యక్షదస్య మహిమానమగ్నే స్స ఈం మన్ద్రా సుప్రయసః । వసుశ్చేతిష్ఠో వసుధాతమశ్చ ॥౫॥౧౫॥ ద్వారో దేవీరన్వస్య విశ్వే వ్రతా దదన్తేఽఅగ్నేః । ఉరుష్యచసో ధామ్నా పత్యమానాః ॥౬॥౧౬॥ తేఽఅస్య యోషణే దివ్యేన

యోనా౨ఽఉషా స్తానక్తా । ఇమం యజ్ఞమవతామధ్వరం నః ॥౭॥౧౭॥ దైవ్యా హోతారాఽఊర్ధ్వమధ్వరం నోఽగ్నేర్జిహ్వామభిగృణీతమ్ । కృణుతం నస్స్విష్టిమ్ ॥౮॥౧౮॥ తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదగ్గం సదన్త్విళా సరస్వతీ భారతీ । మహీ గృణానా ॥౯॥౧౯॥ తన్నస్తురీపమద్భుతం పురుక్షు త్వష్టా సువీరమ్ । రాయస్పోషం విష్యతు నాభిమస్మే ॥౧౦॥౨౦॥ వనస్పతేఽవసృజా రరాణస్త్మనా దేవేషు । అగ్నిర్హవ్యగ్గం శమితా సూదయాతి ॥౧౧॥౨౧॥ అగ్నేస్స్వాహా కృణుహి జాతవేద ఇన్ద్రాయ హవ్యమ్ । విశ్వే దేవా హవిరిదం జుషన్తామ్ ॥౧౨॥౨౨॥

ఇత్యేకోన త్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ పీవోఽఅన్నారయివృధస్సుమేధా శ్శ్వేత స్సిషక్తినియుతామభిశ్రీః । తే వాయవే సమనసో వితస్థుర్విశ్వేన్నర స్స్వపత్యాని చక్రుః ॥౧॥౨౩॥ రాయే ను యం జజ్ఞతూ రోదసీమే రాయే దేవీధిషణా ధాతి దేవమ్ । అధ వాయుం నియుత స్సశ్చత స్వా ఉత శ్వేతం వసుధితిం నిరేకే ॥౨॥౨౪॥ వాయురగ్రేగా యజ్ఞప్రీస్సాకం గన్మనసా యజ్ఞమ్ । శివో నియుద్భి శ్శివాభిః ॥౩॥౨౫॥ ప్ర యాభిర్యాసి దాశ్వాగ్ంసమచ్ఛా నియుద్భిర్వాయఽఇష్టయే దురోణే । నినోరయిగ్గం సుభోజసం యువస్వని వీరం

గవ్యమశ్వ్యం చ రాధః ॥౪॥౨౬॥ వాయో యే తే సహస్రిణో
రథాసస్తేభిరాగహి । నియుత్వాన్సోమపీతయే ॥౫॥౨౭॥ ఏకయా
చ దశభిశ్చ స్వభూతే ద్వాభ్యామిష్టయే విగ్ంశతీ చ । తిసృభిశ్చ
వహసే త్రిగ్ంశతా చ నియుద్భిర్వాయఽఇహ తావిముఞ్చ
॥౬॥౨౮॥ నియుత్వాన్వాయఽఆగహ్యయగ్ం శుక్రోఽఅయా
మితే । గన్తాసి సున్వతో గృహమ్ ॥౭॥౨౯॥ వాయో
శుక్రోఽఅయామి తే మధ్వోఽఅగ్రం దివిష్టిషు ॥ ఆయాహి
సోమపీతయే స్పార్హో దేవ నియుత్వతా ॥౮॥౩౦॥ ఆ నో
నియుద్భి శ్శతినీభిరధ్వరగ్ం సహస్రిణీభిరుపయాహి యజ్ఞమ్
। వాయోఽఅస్మిన్త్సవనే మాదయస్వ యూయం పాత
స్వస్తిభిస్సదా నః ॥౯॥౩౧॥ తవవాయఽఋతస్పతే త్వష్టుర్జామా
తరద్భుత । అవాగ్గ్స్యావృణీమహే ॥౧౦॥౩౨॥

ఇత్యేకోనత్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ హిరణ్యగర్భ ఇత్యేషః । యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ చ
దృఢ్హా యేనస్వ స్తభితం యేన నాకః । యోఽఅన్తరిక్షే
రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥౧॥౩౩॥
యం క్రన్దసీఽఅవసా త స్తభానే అభ్యైక్షేతాం మనసా
రేజమానే । యత్రాధి సూరఉదితో విభాతి కస్మై దేవాయ

హ॒విషా॑ విధేమ ॥౨॥౩౪॥ ఆపో॑ హ॒యద్బృ॑హ॒తీర్విశ్వ॒మాయ॒న్గర్భం॒ దధా॑నా జ॒నయ॑న్తీర॒గ్నిమ్ । తతో॑ దే॒వానా॒గ్గ్ం సమ॑వర్త॒తాసు॒రేకః॒ కస్మై॑ దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ ॥౩॥౩౫॥ యశ్చి॒దాపో॑ మహి॒నా పర్య॑పశ్య॒ద్దక్షం॒ దధా॑నా జ॒నయ॑న్తీర్య॒జ్ఞమ్ । యో దే॒వేష్వధి॑ దే॒వ ఏక॒ ఆసీ॒త్కస్మై॑ దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ । మానో॑(మా) హి॒గ్గ్ంసీ॑జ్జని॒తా యః పృ॑థి॒వ్యాయో॑ వా॒దివ॒గ్గ్ం స॒త్యధ॑ర్మా జ॒జాన॑ । యశ్చా॒పశ్చ॒న్ద్రా బృ॑హ॒తీర్జ॒జాన॒ కస్మై॑ దే॒వాయ॑ హ॒విషా॑ విధేమ । ప్రజా॑పతే॒ నత్వదే॒తాన్య॒న్యో విశ్వా॑ జా॒తాని॒ పరి॒తా బ॑భూవ । యత్కా॑మాస్తే జుహు॒మస్తన్నో॑ఽఅస్తు వ॒యగ్గ్ స్యా॑మ॒ పత॑యో రయీ॒ణామ్ ॥౪॥౩౬॥

ఇత్యేకోనత్రింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ అగ్న॒ఽఆయూ॒గ్గ్ంషి పవస॒ఽఆసు॒వోర్జ॒మిషం॑ చ నః । ఆ॒రే బా॑ధస్వ దు॒చ్ఛునా॑మ్ ॥౧॥౩౭॥ అగ్నే॒ పవ॑స్వ॒ స్వపా॑ అ॒స్మే వర్చః॑ సు॒వీర్య॑మ్ । దధ॑ద్ర॒యిం మయి॒ పోష॑మ్ ॥౨॥౩౮॥ అ॒గ్నిరృషిః॒ పవ॑మానః॒ పాఞ్చ॑జన్యః పు॒రోహి॑తః । తమీ॑మహే మహా॒గ॒యమ్ ॥౩॥౩౯॥ అ॒భిత్వా॑ శూర॒ నోను॒మోఽదు॑గ్ధా - ఇవ ధే॒నవః॑ । ఈశా॑నమ॒స్య జగ॑తస్స్వ॒ర్దృశ॒మీశా॑న మి॒న్ద్రత॒స్థుషః॑ ॥౪॥౪౦॥ న త్వావా॑ ౨॥ఽఅ॒న్యోది॒వ్యో న పార్థి॑వో॒ న జా॒తో

న జనిష్యతే । అశ్వాయన్తో మఘవన్నిన్ద్ర వాజినో గవ్యన్తస్త్వా హవామహే ॥౫॥౪౧॥ త్వామిద్ధి హవామహే సాతా వాజస్య కారవః । త్వాం వృత్రేష్విన్ద్ర సత్పతిం నరస్త్వాం కాష్ఠాస్వర్వతః ॥౬॥౪౨॥ స త్వం నశ్చిత్ర వజ్రహస్త ధృష్ణుయా మహ స్తవానోఽఅద్రివః । గామశ్వగ్గ్ం రథ్యమిన్ద్ర సఙ్కిర సత్రా వాజం న జిగ్యుషే ॥౭॥౪౩॥ కయా నశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదావృధ స్సఖా । కయాశచిష్ఠయా వృతా ॥౮॥౪౪॥ కస్త్వా సత్యో మదానాం మగ్గ్ంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు ॥౯॥౪౫॥ అభీషుణ స్సఖీనామవితా జరితౄణామ్ । శతం భవాస్యూతయే ॥౧౦॥౪౬॥ యజ్ఞా - యజ్ఞా వోఽఅగ్నయే గిరా - గిరా చ దక్షసే । ప్ర- ప్రవయమమృతం జాతవేదసం ప్రియం మిత్రం న శగ్గ్ంసిషమ్ ॥౧౧॥౪౭॥ ఊర్జో నపాతగ్గ్ం స హినాయమస్మయుర్దాశేమ హవ్యదాతయే । భువద్వాజేష్వవితా భువద్వృధఽఉత త్రాతా తనూనామ్ ॥౧౨॥౪౮॥

ఇత్యేకోనత్రింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ సంవత్సరోఽసి పరివత్సరోఽసీదావత్సరోఽసి ఇదీద్వత్సరోఽసి వత్సరోఽసి । ఉషసస్తే కల్పన్తామహోరాత్రాస్తే కల్పన్తా మర్ధమాసాస్తే కల్పన్తాం మాసాస్తే కల్పన్తామృతవస్తే కల్పన్తాగ్గ్ం

సంవత్సరస్తే కల్పతామ్ ॥౧॥౪౯॥ ప్రేత్యాఽఏత్యై సంచాఞ్చ ప్రచ సారయ । సుపర్ణచిదసితయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువ సీద ॥౨॥౫౦॥

ఇత్యేకోనత్రింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం షళనువాకేషు పఞ్చాశత్ కణ్డికాయామేకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ సమాస్త్వా దశ (౧౦) ఊర్ధ్వా ద్వాదశ (౧౨) పీవో అన్నా దశ (౧౦) హిరణ్యగర్భశ్చతస్రః (౪) అగ్న ఆయూగ్ంషి ద్వాదశ (౧౨) సంవత్సరో ద్వే (౨) ఇషే, దేవస్య, సమాః పఞ్చాశత్

అథ త్రింశోఽధ్యాయః

- ఓ౩మ్ ॥ హోతా యక్షత్సమిధేన్ద్రమిళస్పదే నాభా పృథివ్యా అధి । దివో వర్ష్మన్త్సమిధ్యత ఓజిష్ఠశ్చర్షణీసహాం వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧॥ హోతా యక్షత్తనూనపాతమూతిభిర్జేతా రమపరాజితమ్ । ఇన్ద్రం దేవగ్ం స్వర్విదం పథిభిర్మధుమత్తమైర్నరా శగ్ంసేన తేజసా వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౨॥ హోతా యక్షదిళాభిరిన్ద్రమీళితమాజుహ్వానమమర్త్యమ్ । దేవో దేవైస్సవీర్యో వజ్రహస్తః పురన్దరో వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౩॥ హోతా యక్షద్బర్హిషీన్ద్రం నిషద్వరం వృషభం నర్యాపసమ్ । వసుభీ రుద్రైరాదిత్యై స్సయుగ్భిర్బర్హి రాసదద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౪॥ హోతా యక్షదోజో న వీర్యగ్ం సహో ద్వార ఇన్ద్రమవర్ధయన్ । సుప్రాయణా అస్మిన్యజ్ఞే విశ్రయన్తామృతావృధో ద్వార ఇన్ద్రాయ మీఢుషే వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౫॥ హోతా యక్షదుషే ఇన్ద్రస్య ధేనూ సుదుఘే మాతరా మహీ । సవాతరౌ న తేజసా వత్సమిన్ద్రమవర్ధతాం వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౬॥ హోతా యక్షద్దైవ్యా హోతారా భిషజా సఖాయా హవిషేన్ద్రం భిష

జ్యతః । క్షవీ ద్రేవో ప్రచేతస్తాఽఇన్ద్రాయ ధత్త ఇన్ద్రియం వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౭॥ హోతా యక్షత్తిస్రో ద్రేవీర్న భేషజం త్రయస్త్రిధాతవోపసఽఇళా సరస్వతీ భారతీ మహీః । ఇన్ద్రపత్నీర్హవిష్మతీర్వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౮॥ హోతా యక్షత్త్వష్టారమిన్ద్రం ద్రేవం భిషజగ్గ్ం సుయజం ఘృతశ్రియమ్ । పురురూపగ్గ్ం సురేతసం మఘోనమిన్ద్రాయ త్వష్టా దధదిన్ద్రియాణి వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౯॥ హోతా యక్షద్వనస్పతిగ్గ్ం శమితారగ్గ్ం శతక్రతుం ధియో జోష్టారమిన్ద్రియమ్ । మధ్వా సమఞ్జన్ పథిభిస్సుగేభి స్స్వదాతి యజ్ఞం మధునా ఘృతేన వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧౦॥ హోతా యక్షదిన్ద్రగ్గ్ స్వాహాజ్యస్య స్వాహా మేదసస్స్వాహాస్తోకానాగ్గ్ స్వాహా స్వాహా కృతీనాగ్గ్ స్వాహా హవ్యసూక్తీనామ్ । స్వాహా ద్రేవా ఆజ్యపా జుషాణా ఇన్ద్ర ఆజ్యస్య వ్యన్తుహోతర్యజ ॥౧౧॥

ఇతి త్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ద్రేవం బర్హిరిన్ద్రగ్గ్ం సుద్రేవం ద్రేవైర్వీరవత్ స్తీర్ణం వేద్యా మవర్ధయత్ । వస్తోర్వృతం ప్రాక్తోర్భృతగ్గ్ం రాయా బర్హిష్మతో ఽత్యగాద్వసువనే వసుధేయస్యవేతు యజ ॥౧॥౧౨॥ ద్రేవీర్ద్వార ఇన్ద్రగ్గ్ం సఙ్ఘాతే వీడ్వీర్యామన్నవర్ధయన్ । ఆ వత్సేన తరుణేన

కుమ్హారేణ చ మిష్వతాపార్వ్వాణగ్గ్ం ర్దేణుకకాటం నుదన్తాం వస్తువనే వస్తుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౨॥౧౩॥ దేవీఽఉషాసా నక్తేన్ద్ర్గం యజ్ఞే ప్రయత్యహ్వేతామ్ । దైవీర్విశః ప్రాయాసిష్టాగ్గ్ం సుప్రీతే సుధితే వస్తువనే వస్తుధేయస్య వీతాం యజ ॥౩॥౧౪॥ దేవీ జోష్ట్రీ వసుధితీ దేవమిన్ద్ర్గమవర్ధతామ్ । అయావ్యన్యాఘా ద్వేషాగ్గ్స్యాన్యా వక్షద్వస్తువార్యాణి యజమానాయ శిక్షితే వస్తువనే వస్తుధేయస్య వీతాం యజ ॥౪॥౧౫॥ దేవీఽఊర్జాహుతీ దుఘే సుదుఘే పయసేన్ద్ర్గమవర్ధతామ్ । ఇషమూర్జమన్యా వక్షత్సగ్గ్ంగ్గ్ం సపీతిమన్యా నవేనపూర్వం దయమానే పురాణేన నవమధాతామూర్జమూర్జాహుతీఽఊర్జయమానే వసు వార్యాణి యజమానాయ శిక్షితే వస్తువనే వస్తుధేయస్య వీతాం యజ ॥౫॥౧౬॥ దేవా దైవ్యా హోతారా దేవమిన్ద్ర్గమవర్ధతామ్ । హతాఘశగ్గ్ంసాఽఆభార్ష్టాం వసు వార్యాణి యజమానాయ శిక్షితౌ వస్తువనే వస్తుధేయస్య వీతాం యజ ॥౬॥౧౭॥ దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీః పతిమిన్ద్ర్గమవర్ధయన్ । అస్పృక్షద్భారతీ దివగ్గ్ం రుద్రైర్యజ్ఞగ్గ్ం సరస్వతీళా వసుమతీ గృహాన్వస్తువనే వస్తుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥౭॥౧౮॥ దేవ ఇన్ద్రో నరా శగ్గ్ంసస్త్రివరూథస్త్రిబన్ధురో దేవమిన్ద్ర్గమవర్ధయత్ । శతేన

శితిపృష్ఠానామాహిత స్స్వహస్రేణ ప్రవర్తతే మిత్రావరుణేదస్య హోత్రమర్హతో బృహస్పతి స్తోత్రమశ్వినాధ్వర్యవం వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥౮॥౧౯॥ దేవో దేవైర్వనస్పతిర్హిర ణ్యపర్ణో మధుశాఖ స్సుపిప్పలో దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్ । దివమగ్రే ణాస్పృక్షదాన్తరిక్షం పృథివీమదృగ్ంహీద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥౯॥౨౦॥ దేవం బర్హిర్వారితీనాం దేవమిన్ద్రమవర్ధ యత్ । స్వాసస్థమిన్ద్రేణాసన్నమన్యా బర్హీగ్ష్యభ్యభూద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥౧౦॥౨౧॥ దేవోఽగ్ని స్స్విష్టకృద్దే వమిన్ద్రమవర్ధయత్ । స్విష్టం కుర్వన్ స్విష్టకృత్స్విష్టమద్య కరోతు నో వసువనే వసుధేయస్యవేతు యజ ॥౧౧॥౨౨॥ అగ్నిమద్యహోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్ప *క్తీః పచన్పురోళాశం (శాన్) బధ్నన్నిన్ద్రాయ ఛాగమ్ । సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతిరభ వదిన్ద్రాయ ఛాగేన । అఘత్తం మేదస్తః ప్రతి పచతాగ్ర(గృ) భీదవీవృధత పురోళాశేన । త్వామద్య ఉఋషే ॥౧౨॥౨౩॥

ఇతి త్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

* (పచన్పక్తీః)

3॥ హోతా యక్షత్సమిధానం మహద్యశ స్సుసమిద్ధం వరేణ్యమగ్నిమిన్ద్రం వయోధసమ్ । గాయత్రీం ఛన్ద ఇన్ద్రియం త్ర్యవిం గాంవయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧॥౨౪॥ హోతా యక్షత్తనూనపాతముద్భిదం యం గర్భమదితిర్దధే శుచిమిన్ద్రం వయోధసమ్ । ఉష్ణిహం ఛన్ద ఇన్ద్రియం దిత్యవాహం గాంవయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౨॥౨౫॥ హోతా యక్షదీళేన్యమీళితం వృత్రహన్తమమిళాభిరీ డ్యగ్ంసహస్సోమమిన్ద్రం వయోధసమ్ ॥అనుష్టుభం ఛన్ద ఇన్ద్రియం పఞ్చావిం గాం వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥3॥౨౬॥ హోతా యక్షత్సుబర్హిషం పూషణ్వన్తమ మర్త్యగ్ం సీదన్తం బర్హిషి ప్రియేఽమృతేన్ద్రం వయోధసమ్ । బృహతీం ఛన్ద ఇన్ద్రియం త్రివత్సం గాం వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౪॥౨౭॥ హోతా యక్షద్వ్యచస్వతీ స్సుప్రాయణా ఋతావృధో ద్వారో దేవీర్హిరణ్య యీర్బ్రహ్మాణమి న్ద్రం వయోధసమ్ । పంక్తించ్ఛన్ద ఇహేన్ద్రియంతుర్య వాహంగాం వయోదధద్వ్యన్త్వాజ్యస్యహోతర్యజ ॥౫॥౨౮॥ హోతా యక్షత్సు పేశసా సుశిల్పే బృహతేఽఉభే నక్తోషాసా న దర్శతే విశ్వమిన్ద్రం వయోధసమ్ । త్రిష్టుభం ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం పష్ఠవాహం గాం వయో దధద్వీ

తామాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౬॥౨౯॥ హోతా యక్షత్త్వష్టారం చేతసా దేవానాముత్తమం యశోహోతారా దైవ్యా కవీ ప్రయుజేన్ద్రం వయోధసమ్ । జగతీం ఛన్ద ఇన్ద్రియమనడ్వాహం గాం వయో దధద్వీతా మాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౭॥౩౦॥ హోతా యక్షత్పేశ స్వతీస్తిస్రో దేవీర్హిరణ్యయీర్భారతీర్బృహ తీర్మహీః పతిమిన్ద్రం వయోధసమ్ । విరాజం ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం ధేనుంగాం న వయో దధద్వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౮॥౩౧॥ హోతాయక్షత్సురేతసం త్వష్టారం పుష్టివర్ధనగ్గ్ం రూపాణి బిభ్రతం పృథక్పుష్టిమిన్ద్రం వయోధసమ్ । ద్విపదం ఛన్ద ఇన్ద్రియముక్షాణం గాం న వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౯॥౩౨॥ హోతా యక్షద్వనస్పతిగ్గ్ం శమితారగ్గ్ం శతక్రతుగ్గ్ం హిరణ్యపర్ణముక్థినగ్గ్ం రశనాం బిభ్రతం వశిం భగమిన్ద్రం వయోధసమ్ । కకుభం ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం వశాం వేహతం గాం* వయోదధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧౦॥౩౩॥ హోతా యక్షత్స్వాహాకృతీరగ్నిం గృహపతిం పృథగ్వరుణం భేషజం కవిం క్షత్రమిన్ద్రం వయోధసమ్ । అతిఛన్దసం ఛన్ద ఇన్ద్రియం బృహదృషభం గాం వయోదధద్వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥౧౧॥౩౪॥

ఇతి త్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

* (వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య)

౪॥ దేవం బర్హిర్వయోధసం దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్ । గాయత్ర్యా
ఛన్దసేన్ద్రియం చక్షురిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్యవేతు
యజ ॥౧॥౩౫॥ దేవీర్ద్వారో వయోధసగ్ంశుచిమిన్ద్రమ వర్ధయన్
। ఉష్ణిహాచ్ఛన్ద సేన్ద్రియం ప్రాణమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే
వసుధేయస్యవ్యన్తుయజ ॥౨॥౩౬॥ దేవీ౽ఉషాసానక్తా దేవమిన్ద్రం
వయోధసం దేవీ దేవమవర్ధతామ్ । అనుష్టుభా ఛన్దసేన్ద్రియం
బలమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్యవీతాం యజ
॥౩॥౩౭॥ దేవీజోష్ట్రీ వసుధితీ దేవమిన్ద్రం వయోధసం
దేవీ దేవమవర్ధతామ్ । బృహత్యా ఛన్దసేన్ద్రియగ్ం
శ్రోత్రమిన్ద్రేవయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ
॥౪॥౩౮॥ దేవీ౽ఊర్జాహుతీ దుఘే సుదుఘే పయసేన్ద్రం
వయోధసం దేవీ దేవమర్ధతామ్ । పఙ్క్త్యా ఛన్దసేన్ద్రియగ్ం
శుక్రమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ
॥౫॥౩౯॥ దేవా దైవ్యా హోతారా దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవౌ
దేవమవర్ధతామ్ । త్రిష్టుభా ఛన్దసేన్ద్రియం త్విషిమిన్ద్రే వయో
దధద్వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥౬॥౪౦॥ దేవీస్తిస్రస్తిస్రో

దేవీర్వయోధసం పతిమిన్ద్రమవర్ధయన్ । జగత్యా ఛన్దసేన్ద్రియగ్గం
శూషమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ
॥౭॥౪౧॥ దేవో నరాశగ్గంసో దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవో
దేవమవర్ధయత్ । విరాజా ఛన్దసేన్ద్రియగ్గం రూపమిన్ద్రే వయో
దధద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥౮॥౪౨॥ దేవో వనస్పతిర్దే
వమిన్ద్రం వయోధసం దేవో దేవమవర్ధయత్ । (ద్విపదా) ద్విపదా
ఛన్దసేన్ద్రియం భగమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య
వేతు యజ ॥౯॥౪౩॥ దేవం బర్హిర్వారితీనాం దేవమిన్ద్రం
వయోధసం దేవం దేవమవర్ధయత్ । కకుభా ఛన్దసేన్ద్రియం
యశ ఇన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ
॥౧౦॥౪౪॥ దేవోఽగ్నిస్స్విష్టకృద్దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవో
దేవమవర్ధయత్ । అతిఛన్దసా ఛన్దసేన్ద్రియం క్షత్రమిన్ద్రే
వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥౧౧॥౪౫॥
అగ్నిమద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్పక్తీః
పచన్పురోళాశం బధ్నన్నిన్ద్రాయ వయోధసే ఛాగమ్ । సూపస్థా
అద్య దేవో వనస్పతిరభవదిన్ద్రాయ వయోధసే ఛాగేన
। అఘత్తం మేదస్తః ప్రతి పచతాగ్ర (గృ) భీదవీవృధత
పురోళాశేన । త్వామద్యఽఋషే ॥౧౨॥౪౬॥

ఇతి త్రింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం చతురనువాకేషు

షట్ చత్వారింశత్కండియాం త్రింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ హోతాయక్షదేకాదశ (౧౧) దేవంబర్హి ర్ద్వాదశ (౧౨) హోతాయక్షదేకాదశ (౧౧) దేవం బర్హిర్ద్వాదశ (౧౨) ప్రాణాయ, వాజస్య, హోతా, యజ్ఞాగ్రత, షట్చత్వారిగ్ంశత్ ॥

మన్త్రిజ్ఞాపనసూచీ

శ్లో॥ కారికాన్తు ప్రవక్ష్యామి కాణ్వానాం హితకామ్యయా । ఆదావేతాం చ స్మృత్వాథ బ్రూయాద్యేనం క్రమాద్బుధః ॥౧॥ హోతా యక్షత్సమీహైవ తనూనపాతమూతిభిః । ఇళాభిర్బర్హిరీన్ద్రిం చ చతుర్ణాం వేతు విద్యతే ॥౨॥ ఓజోవ్యన్తు హ్యూషేదైవ్యా నయోర్వీతాం వదేత్సదా । తిస్రో వ్యన్తు చ త్వష్టారం వనస్పతింవేతు కథ్యతే ॥౩॥ ఇన్ద్రి వ్యంత్వితి చ బ్రూయాదనువాకే ప్రథమే తథా । అర్ధర్చాం ద్వితీయే తు వక్ష్యతే ప్రథమం పదమ్ ॥౪॥ దేవం బర్హిర్వస్తోర్వేతు దేవీర్ద్వారావత్స యోస్తథా । వ్యన్త్వాథ దేవీ ఉషాసా నక్తాదేవీర్విశస్తతః ॥౫॥ దేవీ జోష్ట్ర్యథ చాయూవీ దేవీ ఊర్జాహుతీ తథా । ఇష మూర్జం చాపి దేవా దైవ్యా హతాఘుశం సదా ॥౬॥ చతుర్వీతామి తిజ్ఞేయం దేవీస్తిస్రోస్పృక్షదిహా । దేవ ఇన్ద్రిశ్చతేనాథ దేవో దేవైర్దివం తథా ॥౭॥ దేవం బర్హిశ్చ స్వాసస్థం దేవోగ్నిస్విష్టకృత్తథా । స్విష్టకుర్వంశ్చ పంచానామేతాసాం వేతుసర్వదా ॥౮॥ అగ్నిమద్యసూపస్థాశ్చా ఘుత్వామద్య యథాక్రమమ్ । తృతీయే తు ప్రవక్ష్యామి పునరర్ధర్చశః క్రమాత్ ॥౯॥ హోతాయక్షత్సమీహైవ గాయత్రీం సత్ర్యవీం తతః । తనూనపాతముష్ణిహం దిత్యవాహం యథాక్రమమ్ ॥౧౦॥ ఈళేన్యంచానుష్టుభంతు సుపంచావీం సుబర్హిషమ్ । బృహతీ త్రివత్సాం మధ్యేతు ఉక్ష్వావేతు చతుస్రషు ॥౧౧॥ వ్యచస్వతీం పంక్తించాథ తుర్యవాహం చ వ్యంత్తు హి । సుపేశసా త్రిష్టుభం చ పష్ఠవాహ సమం తథా ॥౧౨॥ ప్రచేతసా చ జగతీమనడ్వాహం తదుత్తరమ్ ॥ ద్వయోర్వీతాం చాధిగమ్య పేశస్వతీశ్చసర్వదా

॥౧౩॥ విరాజవ్యన్తు ధేనుం హి సురేతసమథాపి చ । ద్విపదం బోధ్యముక్తాణం వనస్పతిం కకుభం వశమ్ ॥౧౪॥ తయోస్తు వేత్త్విహబ్రూయాత్స్వాహా కృతీర్యథాక్రమమ్ । వ్యంత్వాతిఛన్దసం పూర్వమేవం జ్ఞేయం తృతీయకే ॥౧౫॥ పునరన్యం ప్రవక్ష్యామి హ్యనువాకం చతుర్థకమ్ । దేవం బర్హిశ్చ గాయత్ర్యా చక్షుర్వేతు సదా బుధః ॥౧౬॥ దేవీర్ద్వారస్తూష్ణిహా చ ప్రాణం వ్యన్తు వదే త్క్రిమమ్ । దేవ్యుషాసానుష్టుభా చ బలం వీతాం వదేత్సదా ॥౧౭॥ దేవీ జోష్ట్రీ బృహత్యాథ శ్రోత్రం వీతాం చ కథ్యతే । దేవీ ఊర్జాహుతీ పంక్త్యా శుక్రం వీతాం క్రమేణతు ॥౧౮॥ దేవా దైవ్యాశ్చ వీతాం తు త్రిష్టుభాథ త్విషీహుత । దేవీస్తిస్రః పతిం వ్యన్తు జగత్యా శూషముత్తరే ॥౧౯॥ దేవో నరాశం వేత్వాథ విరాజారూపమిత్యపి । దేవో వనస్పతిర్వేతు ద్విపదాం చ భగం స్మృతమ్ ॥౨౦॥ దేవం బర్హిశ్చ కకుభా యశోవేతి క్రమేణ చ । దేవో గ్నిరతిచ్ఛన్దసా క్షత్రం వేతు నిత్యశః ॥౨౧॥ అగ్నిమద్యసుపస్థాశ్చా ఘుత్వాత్వ్యమ్పచ ఏవహి । ఏవం త్రింశతిమే ధ్యాయేనువాకేషు చతుస్రషు ॥౨౨॥ యస్మరేత్కారికాం ప్రేక్ష్య వారం వారం బుధో యదా । స నరో నిశ్చలో భూత్వావక్తుం శక్నోతి సర్వదా ॥౨౩॥

అథైకత్రింశో௨ధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ సమిద్ధో௨అఙ్ఞ్వనృదరం మతీనాం ఘృతమగ్నే మధుమత్పిన్వమానః । వాజీ వహన్వాజినం జాతవేదో దేవానాంవక్షి ప్రియమా సధస్థమ్ ॥౧॥ ఘృతేనాఙ్ఞ్వన్త్సం పథో దేవయానాన్ప్రజా నన్వాజ్యప్యేతు దేవాన్ । అనుత్వా సప్తేప్రదిశ స్సచన్తాగ్గ్ స్వధామస్మై యజమానాయ ధేహి ॥౨॥ ఈడ్యశ్చాసి వన్ద్యశ్చ వాజిన్నాశుశ్చాసి మేధ్యశ్చ సప్తే । అగ్నిష్ట్వా దేవైర్వసుభి స్సజోషాః ప్రీతం వహ్నిం వహతు జాతవేదాః ॥౩॥ స్తీర్ణం బర్హి స్సుష్టరీమా జుషాణోరుపృథు ప్రథమానం పృథివ్యామ్ । దేవేభిర్యుక్తమదితి స్సజోషాస్స్యోనం కృణ్వానా సువితే దధాతు ॥౪॥ ఏతా ఉ వ స్సుభగా విశ్వరూపావి పక్షోభి శ్శ్రియమాణాఉదాతైః । ఋష్వాస్సతీః కవష శ్శుమ్భమానా ద్వారో దేవీస్సుప్రాయణా భవన్తు ॥౫॥ అన్తరామిత్రావరుణా చరన్తీ ముఖం యజ్ఞానామభిసంవిదానే । ఉషాసావాగ్గ్ం సుహిరణ్యే సుశిల్పేఋతస్యయోనా ఇహసాదయామి ॥౬॥ ప్రథమావాగ్గ్ం సరథినా ௨సువర్ణా దేవౌ పశ్యన్తౌ భువనాని విశ్వా । అపిప్రయం చోదనా వాం మిమానా హోతారా జ్యోతిః ప్రదిశా దిశన్తా ॥౭॥ ఆదిత్యైర్నో భారతీ వష్టుయజ్ఞగ్గ్ం సరస్వతీ సహ రుద్రైర్న ఆవీత్

। ఇళోపహూతా వసుభి స్సజోషా యజ్ఞం నో దేవీరమృతేషు ధత్త ॥౮॥ త్వష్టావీరం దేవకామం జజాన త్వష్టురర్వా జాయతఽఆశురశ్వః । త్వష్టేదం విశ్వం భువనం జజాన బహోః కర్తారమిహ యక్షిహోతః ॥౯॥ అశ్వోఘృతేనత్మన్యా సమక్త ఉప దేవా ౨ఽఋతుశః పాథ ఏతు । వనస్పతిర్దేవలోకం ప్రజానన్నగ్నినా హవ్యాస్వదితాని వక్షత్ ॥౧౦॥ ప్రజాపతేస్తపసా వావృధాన స్సద్యో జాతో దధిషే యజ్ఞమగ్నే । స్వాహాకృతేన హవిషా పురోగా యాహి సాధ్యా హవిరదన్తు దేవాః ॥౧౧॥

ఇత్యేకత్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశో మర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥౧॥౧౨॥ జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతీకం యద్వర్మీ యాతి సమదాముపస్థే । అనావిద్ధయా తన్వా జయ త్వగ్గ్ం సత్వావర్మణో మహిమా పిపర్తు ॥౨॥౧౩॥ ధన్వనా గా ధన్వనాజిం జయేమ ధన్వనా తీవ్రా స్సమదో జయేమ । ధను శ్శత్రోరపకామం కృణోతి ధన్వనా సర్వాః ప్రదిశో జయేమ ॥౩॥౧౪॥ తేఽఆచరన్తీ సమనేవ యోషా మాతేవ పుత్రం బిభృతాముపస్థే । అప శత్రూన్విధ్య తాగ్గ్ం సంవిదానేఽఆర్త్నీఽఇమే విష్ఫురన్తీఽఅమిత్రాన్

॥४॥౧౫॥ వక్ష్యన్తీవేదాగనీగన్తి కర్ణం ప్రియగ్ం సఖాయం పరి షస్వజానా। యోషేవశిఙ్క్తే వితతాధి ధన్వన్జ్యాఽఇ యగ్ంసమనే పారయన్తీ ॥౫॥౧౬॥ అహిరివ భోగైః పర్యేతి బాహుం జ్యాయా హేతిం పరిబాధమానః । హస్తఘ్నో విశ్వావయునాని విద్వాన్పుమాన్పుమాగ్ంసం పరిపాతు విశ్వతః ॥౬॥౧౭॥ బహ్వీనాం పితా బహురస్య పుత్రశ్చిశ్చాకృణోతి సమనావగత్య । ఇషుధి స్సఙ్కాః పృతనాశ్చ సర్వాః పృష్ఠే నినద్ధో జయతి ప్రసూతః ॥౭॥౧౮॥ సుపర్ణం వస్తే మృగోఽఅస్యా దన్తో గోభి స్సన్నద్ధా పతతి ప్రసూతా । యత్రానరస్సం చ వి చ ద్రవన్తి తత్రాస్మభ్యమిషవ శ్శర్మ యగ్ంసన్ ॥౮॥౧౯॥ వనస్పతే వీడ్వంగో హి భూయా అస్మత్సఖా ప్రతరణస్సువీరః । గోభి స్సన్నద్ధోఽఅసి వీళయస్వాస్థాతా తే జయతు జేత్వాని ॥౯॥౨౦॥ రథే తిష్ఠన్నయతి వాజినః పురో యత్రయత్ర కామయతే సుషారథిః । అభీశూనాం మహిమానం పనాయత మనః పశ్చాదనుయచ్ఛన్తి రశ్మయః ॥౧౦॥౨౧॥ ఆజఙ్ఘన్తి సాన్వేషాం జఘనా ౨॥ ఉపజిఘ్నతే । అశ్వాజని ప్రచేతసోఽశ్వాన్త్సమత్సు చోదయ ॥౧౧॥౨౨॥ ఉపశ్వాసయ పృథివీముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠితం జగత్ । సదున్దుభే సజూరిన్ద్రేణ

ద్వైర్దూరాద్దవీయోఽపసేధ శత్రూన్ ॥౧౨॥౨౩॥

ఇత్యేకత్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ యదక్రన్దః ప్రథమం జాయమాన ఉద్యన్త్సముద్రాదుత వా పురీషాత్ । శ్యేనస్య పక్షా హరిణస్య బాహూఽఉపస్తుత్యం మహి జాతం తే అర్వన్ ॥౧॥౨౪॥ యమేన దత్తం త్రిత ఏన మాయునగిన్ద్ర ఏణం ప్రథమోఽధ్యతిష్ఠత్ । గన్ధర్వోఽస్య రశనామగృభ్ణాత్సూరాదశ్వం వసవో నిరతష్ట ॥౨॥౨౫॥ అసి యమోఽఅస్యాదిత్యోఽఅర్వన్నసి త్రితో గుహ్యేన వ్రతేన । అసి సోమేన సమయా విపృక్త ఆహూస్తే త్రీణి దివి బన్ధనాని ॥౩॥౨౬॥ త్రీణి తఽఆహుర్దివి బన్ధనాని త్రీణ్యప్సు త్రీణ్యన్తః సముద్రే । ఉతేవ మే వరుణశ్ఛన్త్స్యర్వన్యత్రా తఽఆహుః పరమం జనిత్రమ్ ॥౪॥౨౭॥ ఇమా తే వాజిన్నవమార్జనానీమా శఫానాగ్ంం సనితుర్నిధానా । అత్రా తే భద్రా రశనా అపశ్యమృతస్య యా అభిరక్షన్తి గోపాః ॥౫॥౨౮॥ ఆత్మానం తే మనసారాదజానామవో దివా పతయన్తం పతఙ్గమ్ । శిరోఽఅపశ్యం పథిభి స్సుగేభిరరేణుభిర్జేహమానం పతత్రి ॥౬॥౨౯॥ అత్రా తే రూపముత్తమమపశ్యం జిగీషమాణమిష ఆపదే గోః । యదా తే మర్తోఽఅను భోగమానడాదిద్గ్రసిష్ఠ

ఓషధీరజీగః ॥౭॥౩౦॥ అను త్వా రథో అను మర్యో అర్వన్ననుగావోఽను భగః కనీనామ్ । అను వ్రాతాసస్తవ సఖ్యమీయురను దేవా మమిరే వీర్యం తే ॥౮॥౩౧॥ హిరణ్యశృఙ్గోఽయో అస్య పాదా మనోజవా అవర ఇన్ద్ర ఆసీత్ । దేవా ఇదస్య హవిరద్యమాయన్యో అర్వన్తం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్ ॥౯॥౩౨॥ ఈర్మాన్తాసః సిలికమధ్యమాసః సఙ్గం శూరణాసో దివ్యాసో అత్యాః । హగ్‍ంసా-ఇవ శ్రేణిశో యతన్తే యదాక్షిషుర్దివ్యమజ్మమశ్వాః ॥౧౦॥౩౩॥ తవ శరీరం పతయిష్ణ్వర్వం తవ చిత్తం వాత ఇవ ధ్రజీమాన్ । తవ శృఙ్గాణి విష్ఠితా పురుత్రారణ్యేషు జర్భురాణా చరన్తి ॥౧౧॥౩౪॥ ఉప ప్రాగాచ్ఛసనం వాజ్యర్వా దేవద్రీచా మనసా దీధ్యానః । అజః పురో నీయతే నాభిరస్యాను పశ్చాత్కవయో యన్తి రేభాః॥౧౨॥౩౫॥ ఉప ప్రాగాత్పరమం యత్సధస్థమర్వా అచ్ఛా పితరం మాతరం చ । అద్యా దేవాఞ్జుష్టతమో హి గమ్యా అథాశాస్తే దాశుషే వార్యాణి ॥౧౩॥౩౬॥

ఇత్యేకత్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ సమిద్ధో అద్య మనుషో దురోణే దేవో దేవాన్యజసి జాతవేదః । ఆ చ వహ మిత్రమహశ్చికిత్వాన్త్వం

ద్యూతః క్షవిరసి ప్రచేతాః ॥౧॥౩౭॥ తనూనపాత్పథ ఋతస్య
యాన్దాన్మధ్వా సమఞ్జన్త్స్వదయా సుజిహ్వ । మన్మాని ధీభిరుత
యజ్ఞమృన్ధన్దేవత్రా చ కృణుహ్యధ్వరం నః ॥౨॥౩౮॥ నరా
శగ్ంసస్య మహిమానమేషాముపస్తోషామ యజతస్య యజ్ఞైః ।
యే సుక్రతవ శ్శుచయో ధియన్ధా స్స్వదన్తి దేవా ఉభయాని
హవ్యా ॥౩॥౩౯॥ ఆజుహ్వాన ఈడ్యో వన్ద్యశ్చాయాహ్యగ్నే
వసుభిస్సజోషాః । త్వం దేవానామసి యహ్వహోతా స
ఏనాన్యక్షీషితో యజీయాన్ ॥౪॥౪౦॥ ప్రాచీనం బర్హిః ప్రదిశా
పృథివ్యా వస్తోరస్యా వృజ్యతేఽఅగ్రేఽఅహ్నామ్ । వ్యు ప్రథతే
వితరం వరీయో దేవేభ్యోఽఅదితయే స్యోనమ్ ॥౫॥౪౧॥ వ్యచ
స్వతీరుర్వియా విశ్రయన్తాం పతిభ్యో న జనయ శ్శుమ్భమానాః
। దేవీర్ద్వారో బృహతీర్విశ్వమిన్వా దేవేభ్యో భవత సుప్రాయణాః
॥౬॥౪౨॥ ఆ సుష్వయన్తీ యజతేఽఉపాకేఽఉషాసానక్తా
సదతాం ని యోనౌ । దివ్యే యోషణే బృహతీ సురుక్మేఽఅధి
శ్రియగ్ం శుక్రపిశం దధానే ॥౭॥౪౩॥ దైవ్యా హోతారా ప్రథమా
సువాచా మిమానా యజ్ఞం మనుషో యజధ్యై । ప్రచోదయన్తా
విదథేషు కారూ ప్రాచీనం జ్యోతిః ప్రదిశా దిశన్తా ॥౮॥౪౪॥ ఆనో
యజ్ఞం భారతీ తూయమేత్విడా మనుష్వదిహ చేతయన్తీ । తిస్రో

దేవీర్ద్వారిరేదగ్గ్ స్యోనగ్గం సరస్వతీ స్వపస స్వదన్తు ॥౯॥౪౫॥ య
ఇమే ద్యావాపృథివీ జనిత్రీ రూపైరపిగ్గ్ంశద్భువనాని విశ్వా
। తమద్యహోతరిషితో యజీయాన్దేవం త్వష్టారమిహ యక్షి
విద్వాన్ ॥౧౦॥౪౬॥ ఉపావసృజత్మన్యా సమఞ్జన్దేవానాం పాథ
ఋతుథా హవీగ్గ్ంషి । వనస్పతిశ్శమితా దేవోఽఅగ్ని స్స్వదన్తు
హవ్యం మధునా ఘృతేన ॥౧౧॥౪౭॥ సద్యోజాతో వ్యమిమీత
యజ్ఞమగ్నిర్దేవానామభవత్పురోగాః । అస్య హోతుః ప్రదిశ్యృతస్య
వాచి స్వాహాకృతగ్గ్ం హవిరదన్తు దేవాః ॥౧౨॥౪౮॥

ఇత్యేకత్రింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః॥

౫॥ అగ్నయే గాయత్రాయ త్రివృతే రాథన్తరాయాష్టాకపాల
ఇన్ద్రాయ త్రైష్టుభాయ పఞ్చదశాయ బార్హతాయైకాదశకపాలో
విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో జాగతేభ్య స్సప్తదశేభ్యో వైరూపేభ్యో ద్వాద
శకపాలో మిత్రావరుణాభ్యామానుష్టుభాభ్యామేక విగ్గ్ంశాభ్యాం
వైరాజాభ్యామ్। పయస్యా బృహస్పతయే పాఙ్క్తాయ త్రిణవాయ
శాక్వరాయ చరు స్సవిత్రఽఔష్ణిహాయ త్రయస్త్రిగ్గ్ం శాయ
రైవతాయ ద్వాదశకపాలః ప్రాజాపత్యశ్చరురదిత్యై విష్ణుపత్న్యై
చరుర్అగ్నయే వైశ్వానరాయ ద్వాదశకపాలోఽనుమత్యాఽఅష్టాక
పాలః॥౧॥౪౯॥

ఇత్యేకత్రింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ ఆగ్నేయః కృష్ణగ్రీవ స్సారస్వతీ మేషీ బభ్రు స్సౌమ్యః పౌష్ణ శ్శ్యామ శ్శితిపృష్ఠో బార్హస్పత్యశ్శిల్పో వైశ్వదేవః । ఐన్ద్రో ఽరుణో మారుతః కల్మాష ఐన్ద్రాగ్న స్సగ్ంహితో ఽధోరామ స్సావిత్రో వారుణః కృష్ణ ఏకశితిపాత్పేత్వః ॥౧॥౫౦॥

ఇత్యేకత్రింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ అగ్నయేఽనీకవతే రోహితాఞ్జిరనడ్వానధోరామౌ సావిత్రౌ పౌష్ణౌ రజతనాభీ వైశ్వదేవౌ పిశఙ్గౌ తూపరౌ । మారుతః కల్మాష ఆగ్నేయః కృష్ణోఽజ స్సారస్వతీ మేషీ వారుణః పేత్వః ॥౧॥౫౧॥

ఇత్యేకత్రింశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

ఇతి కాణ్వసంహితాయాం సప్తానువాకేషుకపంచాశత్

కణ్డికాయామేకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ సమిద్ధోఽఅఞ్జన్నేకాదశ (౧౧) కేతుం కృణ్వం ద్వాదశ (౧౨) యదక్రన్దన్త్రయోదశ (౧౩) సమిద్ధో అద్యద్వాదశ (౧౨) అగ్నయే గాయత్రాయ (౧) ఆగ్నేయః కృష్ణగ్రీవః (౧) అగ్నయేఽనీకవత (౧) ఇత్యేకైకా సమిద్ధో అఞ్జన్సప్తానువాకేష్వేకపంచాశత్ (౫౧)

అథ ద్వాత్రింశోధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ అస్యాజరాసో దమామరిత్రా అర్చద్ధూమాసోఽ
అగ్నయః పావకాః । శ్వితీచయ శ్వాత్రాసో భురణ్యవో వనర్షదో
వాయవో న సోమాః ॥౧॥ హరయో ధూమకేతవో వాతజూతా
ఉపద్యవి । యతన్తే వృథగగ్నయః ॥౨॥ యజా నో మిత్రావరుణా
యజా దేవా ౨॥ ఋతం బృహత్ । అగ్నే యక్షి స్వం దమమ్
॥౩॥ యుక్ష్వా హి దేవహూతమా ౨॥ అశ్వా ౨॥ అగ్నే
రథీరివ । ని హోతా పూర్వ్యస్సదః ॥౪॥ ద్వే విరూపే చరత
స్స్వర్థేఽన్యాన్యా వత్సముపధాపయేతే । హరిరన్యస్యాం భవతి
స్వధావా ఞ్ఛుక్రోఽన్యస్యాం దదృశే సువర్చాః ॥౫॥ అయమిహ
ప్రథమోఽధాయి ధాతృభిర్హోతా యజిష్ఠోఽధ్వరేష్వీడ్యః ।
యమప్నవానో భృగవో విరురుచుర్వనేషు చిత్రం విభ్వం విశే
- విశే ॥౬॥ త్రీణి శతా త్రీ సహస్రాణ్యగ్నిం త్రిగ్ంశచ్చ దేవా
నవ చాసపర్యన్ । ఔక్షన్ఘృతైరస్తృణన్బర్హిరస్మా ఆదిద్ధోతారం
న్యసాదయన్త ॥౭॥ మూర్ధానం దివోఽరతిం పృథివ్యా
వైశ్వానరమృతఆ జాతమగ్నిమ్ । కవిగ్ంసమ్రాజమతిథిం
జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥౮॥ అగ్నిర్వృత్రాణి

జ్జనద్ద్రవిణస్యుర్విపన్యయా । సమిద్ధశ్శుక్ర ఆహుతః ॥౯॥ విశ్వేభి
స్సోమ్యం మధ్వగ్నఽఇన్ద్రేణ వాయునా । పిబా మిత్రస్య
ధామభిః ॥౧౦॥ ఆ యదిషే నృపతిం తేజ ఆనట్ఛుచిరేతో
నిషిక్తం ద్యౌరభీకే । అగ్ని శ్శర్ధమనవద్యం యువానగ్ం స్వాధ్యం
జనయత్సూదయచ్చ ॥౧౧॥ అగ్నే శర్ధమహతే సౌభగాయతవ
ద్యుమ్నాన్యుత్తమాని సన్తు । సం జాస్పత్యగ్ం సుయమమాకృ
ణుష్వ శత్రూయతామభితిష్ఠా మహాగ్ంసి ॥౧౨॥ త్వాగ్ం
హి మన్ద్రత మమర్కశోకైర్వవృమహే మహి నశ్శ్రోష్యగ్నే
। ఇన్ద్రంన త్వాశవసా దేవతా వాయుం పృణన్తి రాధసా
నృతమాః ॥౧౩॥ త్వేఽఅగ్నే స్వాహుత ప్రియాస స్సన్తు
సూరయః । యన్తారోయే మఘవానో జనానామూర్వాన్దయన్త
గోనామ్ ॥౧౪॥ శ్రుధి శ్రుత్కర్ణ వహ్నిభిర్దేవైరగ్నే సయావభిః
। ఆసీదన్తు బర్హిషి మిత్రోఽఅర్యమా ప్రాతర్యావాణోఽఅధ్వరమ్
॥౧౫॥ విశ్వేషామదితిర్యజ్ఞి యానాం విశ్వేషామతిథిర్మానుషా
ణామ్ । అగ్నిర్దేవానామవ ఆవృణాన స్సుమృళీకో భవతు
జాతవేదాః ॥౧౬॥ మహోఽఅగ్నే సమిధానస్య శర్మణ్యా నాగా
మిత్రే వరుణే స్వస్తయే । శ్రేష్ఠే స్యామ సవితు స్సవీమని
తద్దేవానామవోఽఅద్యా వృణీమహే ॥౧౭॥

ఇతి ద్వాత్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ఆపస్చిత్పిప్యు స్తర్యో న గావో నక్షన్న్ఋతం జరితారస్తఽ
ఇన్ద్ర । యాహి వాయుర్న నియుతో నోఽఅచ్ఛా త్వగ్ంహి ధీ
భిర్దయసే వి వాజాన్ ॥౧॥౧౮॥ గావ ఉపావతావతం మహీ
యజ్ఞస్య రప్సుదా । ఉభా కర్ణా హిరణ్యయా ॥౨॥౧౯॥ యదద్య
సూర్యఽ ఉద్యితేఽనాగా మిత్రోఽఅర్యమా । సువాతి సవితా భగః
॥౩॥౨౦॥ ఆసుతే సిఞ్చత శ్రియగ్ం రోదస్యోరభిశ్రియమ్ । రసా
దధీత వృషభమ్ । తం ప్రత్నథాయం వేనశ్చోదయత్ ॥౪॥౨౧॥
ఆతిష్ఠన్తం పరి విశ్వే ఽఅభూషఞ్ఛ్రియో వసానశ్చరతిస్వరోచిః
। మహత్తద్వృష్ణోఽఅసురస్య నామా విశ్వరూపోఽఅమృతాని
తస్థౌ ॥౫॥౨౨॥ ప్రవో మహే మన్దమానాయాన్ధసో ఽర్చా
విశ్వానరాయ విశ్వాభువే । ఇన్ద్రస్య యస్య సుమఖగ్ం
సహో మహి శ్రవో నృమ్ణం చ రోదసీ సపర్యతః ॥౬॥౨౩॥
బృహన్నిదిధ్మ ఏషాం భూరి శస్తం పృథుస్స్వరుః ।
యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥౭॥౨౪॥ ఇన్ద్రేహి మత్స్యన్ధసో
విశ్వేభి స్సోమపర్వభిః । మహా ౨॥ఽ అభిష్టిరోజసా ॥౮॥౨౫॥
ఇన్ద్రో వృత్రమవృణోచ్ఛర్ధనీతిః ప్ర మాయినామమినాద్వర్పణీతిః (ద్వర్పణీతిః) । అహన్వ్యగ్ంసముశధగ్వనేష్వావిర్ధేనా

అకృణో(ద్రామ్యాణామ్ ॥౯॥౨౬॥ కృతస్త్వమిన్ద్ర మాహీన స్సన్నేకో యాసి సప్తతేకిం త ఇత్థా । సంపృచ్ఛసేసమరాణ శ్శుభానైర్వోచేస్త న్నో హరివోయత్తే అస్మే । మహా ౨॥ఽఇన్ద్రియ ఓజసా కదా చన స్తరీరసికదా చన ప్రయుచ్ఛసి ॥౧౦॥౨౭॥ ఆ తత్తఽఇన్ద్రాయవః పనన్తాభి యఽఊర్వం గోమన్తం తితృత్సాన్ । సకృత్స్వం యే పురుపుత్రాం మహీగ్గ్ం సహస్రధారాం బృహతీం దుదుక్షన్ ॥౧౧॥౨౮॥ ఇమాం తే ధియం ప్రభరే మహో మహీమస్య స్తోత్రే ధిషణా యత్తఽఆనజే । తముత్సవే చ ప్రసవే చ సాసహిమిన్ద్రం దేవాస శ్శవసామదన్ననుం ॥౧౨॥౨౯॥

ఇతి ద్వాత్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోనుఽవాకః ॥

3॥ విభ్రాడ్బృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావఽ అవిహ్రుతమ్ । వాతజూతో యోఽఅభిరక్షతి త్మనా ప్రజాః పుపోష పురుధా విరాజతి ॥౧॥30॥ ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥౨॥3౧॥ యేనా పావక చక్షసా భురణ్యన్తం జనా ౨॥ ఽఅను । త్వం వరుణ పశ్యసి ॥3॥3౨॥ దైవ్యాఽఅధ్వర్యూఽఆగతగ్గ్ం రథేన సూర్యత్వచా । మధ్వా యజ్ఞగ్గ్ం సమఞ్జాథే । తం ప్రత్నథాయం వేనశ్చిదయ

చ్చిత్రం దేవానామ్ ॥౪॥౩౩॥ ఆ న ఇళాభిర్విదథే సుశస్తి విశ్వానర
స్సవితా దేవ ఏతు । అపి యథా యువానో మత్సథా నో విశ్వం
జగదభిపిత్వే మనీషా ॥౫॥౩౪॥ యదద్య కచ్చ వృత్రహన్నుదగా
అభి సూర్య । సర్వం తదిన్ద్ర తే వశే ॥౬॥౩౫॥ తరణిర్విశ్వదర్శతో
జ్యోతిష్కృదసి సూర్య । విశ్వమాభాసి రోచనమ్ ॥౭॥౩౬॥
తత్సూర్యస్య దేవత్వం తన్మహిత్వం మధ్యా కర్తోర్వితతగ్ం
సంజభార । యదేదయుక్త హరిత స్సధస్థాదాద్రాత్రీ వాసస్త
నుతే సిమస్మై ॥౮॥౩౭॥ తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభిచక్షే సూర్యో
రూపం కృణుతే ద్యోరుపస్థే । అనన్తమన్యద్రుశదస్య పాజఃకృష్ణ
మన్యద్ధరితస్సమ్భరన్తి ॥౯॥౩౮॥ వ(బ)ణ్మహా ౩॥ ౨అసిసూర్య
బళాదిత్య మహా ౩॥౨అసి । మహాస్తే సతో మహిమా
పనస్యతేఽద్ధాదేవ మహా ౩॥౨అసి ॥౧౦॥౩౯॥ వ(బ) ట్సూర్య
శ్రవసా మహా ౩॥౨అసి సత్రా దేవ మహా ౩॥అసి ।
మహ్నో దేవానామసుర్యః పురోహితో విభు జ్యోతిరదాభ్యమ్
॥౧౧॥౪౦॥ శ్రాయన్త - ఇవ సూర్యం విశ్వేదిన్ద్రస్య భక్షత
। వసూని జాతే జనమానఽఓజసా ప్రతి భాగం న దీధిమ
॥౧౨॥౪౧॥ అద్యా దేవా ఉదితా సూర్యస్య నిరగ్ంహసః పిపృతా
నిరవద్యాత్ । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః

పృథివీఽఉత ద్యౌః ॥౧౩॥౪౨॥ ఆ కృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ । హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥౧౪॥౪౩॥

ఇతి ద్వాత్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ ప్రవావృజే సుప్రయా బర్హి రేషామా విశ్పతీవ బీరిట ఽఇయాతే । విశామక్తోరుషసః పూర్వహూతౌ వాయుః పూషా స్వస్తయే నియుత్వాన్ ॥౧॥౪౪॥ ఇన్ద్రావాయూ బృహస్పతిం మిత్రాగ్నిం పూషణం భగమ్ । ఆదిత్యాన్మారుతం గణమ్ ॥౨॥౪౫॥ వరుణః ప్రావితా భువన్మిత్రో విశ్వాభిరూతిభిః । కరతాం న స్సురాధసః ॥౩॥౪౬॥ అధి న ఇన్ద్రైషాం విష్ణో సజాత్యానామ్ । ఇతా మరుతో అశ్వినా । తం ప్రత్నథాయం వేనశ్చేదయుద్యే దేవాస ఆన ఇళాభిర్విశ్వేభి స్సోమ్యం మధ్వోమాసశ్చర్షణీధృతః ॥౪॥౪౭॥ అగ్నఽఇన్ద్ర వరుణమిత్ర దేవాశ్శర్ధః ప్రయన్త మారుతోత విష్ణో । ఉభా నాసత్యా రుద్రోఽఅధగ్నాః పూషా భగ స్సర స్వతీ జుషన్త ॥౫॥౪౮॥ ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణా దితిగ్ం స్వః పృథివీం ద్యాం మరుతః పర్వతా ౨॥ఽఅపః । హువే విష్ణుం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం భగం నుశగ్ంసగ్ం సవితారమూతయే

॥౬॥౪౯॥ అస్మే రుద్రా మేహనా పర్వతాసో వృత్రహత్యే భరహూతౌ సజోషాః । యశ్శగ్ంసతే స్తువతే ధాయి పజ్ర ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠా అస్మా ౨॥అవన్తు దేవాః ॥౭॥౫౦॥ అర్వాఞ్చోఽఅద్యా భవతా యజత్రా ఆవో హార్ది భయమానో వ్యయేయమ్ । త్రాధ్వం నో దేవా నిజురో వృకస్య త్రాధ్వం కర్తాదవపదో యజత్రాః ॥౮॥౫౧॥ విశ్వేఽఅద్యమ్మరుతో విశ్వఽఊతీ విశ్వే భవన్త్వగ్నయస్సమిద్ధాః । విశ్వేనో దేవా అవసాగమన్తు విశ్వమస్తు ద్రవిణం వాజోఽఅస్మే ॥౯॥౫౨॥ విశ్వేదేవా శ్శృణుతేమగ్ంహవం మే యేఽఅన్తరిక్షేయఽఉప ద్యవిష్ఠ । యేఽఅగ్నిజిహ్వా ఉత వా యజత్రా ఆసద్యాస్మిన్బర్హిషి మాదయధ్వమ్ ॥౧౦॥౫౩॥ దేవేభ్యో హి ప్రథమం యజ్ఞియేభ్యోఽమృతత్వగ్ం సువసి భాగముత్తమమ్ । ఆదిద్దామానగ్ం సవితర్వ్యూర్ణుషేఽనూచీనా జీవితా మానుషేభ్యః ॥౧౧॥౫౪॥

ఇతి ద్వాత్రింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ప్రవాయుమచ్ఛా బృహతీ మనీషా బృహద్రయిం విశ్వవారగ్ం రథప్రామ్ । ద్యుతద్యామా నియుతః పత్యమానః కవిః కవిమియక్షసి ప్రయజ్యో ॥౧॥౫౫॥ ఇన్ద్రవాయూఽఇమే సుతా ఉప ప్రయోభిరాగతమ్ । ఇన్దవో వాముశన్తి హి ॥౨॥౫౬॥

మిత్రగ్గ్ం హువే పూతదక్షం వరుణం చ రిశాదసమ్ ।
ధియం ఘృతాచీగ్గ్ం సాధన్తా ॥౩॥౫౭॥ దస్రా యువాకవ
స్సుతా నాసత్యా వృక్తబర్హిషః । ఆయాతగ్గ్ం రుద్రవర్తనీ ।
తం ప్రత్నథాయం వేనశ్చోదయత్ ॥౪॥౫౮॥ విదద్యదీ సరమా
రుగ్ణమద్రేర్మహి పాథః పూర్వ్యగ్గ్ం సధ్ర్యక్కః । అగ్రం నయత్సు
పద్యక్షరాణామచ్ఛా రవం ప్రథమా జానతీ గాత్ ॥౫॥౫౯॥
నహి స్పశమవిదన్నన్యమస్మాద్వైశ్వానరా త్పురఽఏతారమగ్నేః
। ఏమేనమవృధన్నమృతా అమర్త్యం వైశ్వానరం క్షైత్రజిత్యాయ
దేవాః ॥౬॥౬౦॥ ఉగ్రా విఘనినా మృధ ఇన్ద్రాగ్నీ హవామహే
। తానో మృళాత ఈదృశే ॥౭॥౬౧॥ ఉపాస్మై గాయతా
నరః పవమానాయేన్దవే । అభి దేవా ౨॥ఽఇయక్షతే ॥౮॥౬౨॥
యేత్వాహిహత్యే మఘవన్నవర్ధన్యే శామ్బరే హరి వో యే గవిష్టౌ
। యే త్వా నూనమ నుమదన్తి విప్రాః పిబేన్ద్ర సోమగ్గ్ం
సగణో మరుద్భిః ॥౯॥౬౩॥ జనిష్ఠా ఉగ్ర స్సహసే తురాయ
మన్ద్ర ఓజిష్ఠో బహులాభిమానః । అవర్ధన్నిన్ద్రం మరుతశ్చిదత్ర
మాతా యద్వీరం దధనద్ధనిష్ఠా ॥౧౦॥౬౪॥ ఆ తూన ఇన్ద్ర
వృత్రహన్నస్మాకమర్ధమాగహి । మహాన్మహీభిరూతిభిః ॥౧౧॥౬౫॥
త్వమిన్ద్ర ప్రతూర్తిష్వభి విశ్వా అసిస్పృధః । అశస్తిహా జనితా

విశ్వతూరసిత్వం తూర్య తరుష్యతః ॥౧౨॥౬౬॥ అనుత్తే శుష్మం తురయన్తమీయతుః క్షోణీ శిశుం న మాతరా । విశ్వాస్తే స్పృధ శ్శ్నథయన్త మన్యవే వృత్రం యదిన్ద్ర తూర్వసి ॥౧౩॥౬౭॥ యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసో భవతా మృళయన్తః । ఆ వోఽర్వాచీ సుమతి ర్వవృత్యాదగ్గ్ంహోశ్చిద్యా వరివోవిత్తరాసత్ ॥౧౪॥౬౮॥ అదబ్ధేభిస్సవితః పాయుభిష్ట్వగ్గ్ం శివేభిరద్య పరిపాహి నోగయమ్ । హిరణ్యజిహ్వ స్సువితాయ నవ్యసే రక్షా మాకిర్నోఽఅఘశగ్గ్ం స ఈశత ॥౧౫॥౬౯॥

ఇతి ద్వాత్రింశేఽధ్యాయే పంచమోఽనువాకః ॥

౬॥ ప్రవీరయా శుచయో దద్రిరే వామధ్వర్యుభిర్మధుమన్త స్సుతాసః । వహ వాయో నియుతో యాహ్యచ్ఛా పిబా సుతస్యాన్ధసోమదాయ ॥౧॥౭౦॥ గావ ఉపావతావతం మహీ యజ్ఞస్యరప్సుదా । ఉభా కర్ణా హిరణ్యయా ॥౨॥౭౧॥ కావ్యయోరాజానేషు క్రత్వా దక్షస్యదురోణే । రిశాదసా సధస్థఽఆ ॥౩॥౭౨॥ దైవ్యాఽఅధ్వర్యూ ఆగతగ్గ్ం రథేన సూర్యత్వచా । మధ్వాయజ్ఞగ్గ్ం సమఞ్జాథే । తం ప్రత్నథాయం వేనశ్చిద యత్ ॥౪॥౭౩॥ తిరశ్చీనో వితతో రశ్మి రేషామధస్విదాసీ

౩ ద్రుపరి ష్విదాసీ౩త్ । రేతోధా ఆసన్మహిమాన ఆసన్త్స్వధా అవస్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥౫॥౭౪॥ ఆ రోదసీఽఅపృణదాస్వర్మహజ్జాతం యదేనమపసోఽఅధారయన్ । సోఽఅధ్వరాయ పరిణీయతే కవిరత్యోన వాజసాతయే చనోహితః ॥౬॥౭౫॥ ఉక్థేభిర్వృత్రహన్తమా యామన్దానాచిదాగిరా । ఆఙ్గూషైరావివాసతః ॥౭॥౭౬॥ ఉప న స్సూనవో గిర శ్శృణ్వన్త్వమృతస్య యే । సుమృళీకా భవన్తు నః ॥౮॥౭౭॥ బ్రహ్మాణి మే మతయ శ్శగ్గం సుతాస శ్శుష్మ ఇయర్తి ప్రభృతో మేఽఅద్రిః । ఆశాసతే ప్రతిహర్యన్త్యుక్థేమా హరీ వహతస్తానోఽఅచ్ఛ ॥౯॥౭౮॥ అనుత్తమాతే మఘవన్నకిర్ను న త్వావాఁ౨॥ఽఅస్తి దేవతా విదానః । న జాయమానో నశతేన జాతో యాని కరిష్యా కృణుహి ప్రవృద్ధ ॥౧౦॥౭౯॥ తదిదాస భువనేషు జ్యేష్ఠం యతో జజ్ఞఽఉగ్రస్త్వేషనృమ్ణః । సద్యో జజ్ఞానో నిరిణాతి శత్రూనను యం విశ్వే మదన్త్యూమాః ॥౧౧॥౮౦॥ ఇమా ఉత్వా పురూవసో గిరో వర్ధన్తు యా మమ । పావకవర్ణాశ్శుచయో విపశ్చితోఽభి స్తోమైరనూషత ॥౧౨॥౮౧॥ యస్యాయం విశ్వ ఆర్యోదాస శ్శేవధిపా అరిః । తిరశ్చిదర్యే రుశమే పవీరవి తుభ్యేత్సోఽఅజ్యతే రయిః ॥౧౩॥౮౨॥ అయగ్గం సహస్రమృషిభి

స్పహస్కృత స్సముద్ర-ఇవ పప్రథే । సత్య స్సోఽఅస్య మహిమా గృణేశవో యజ్ఞేషు విప్రరాజ్యే ॥౧౪॥౮౩॥ అదబ్ధేభి స్సవితః పాయుభిష్ట్వగ్ం శివేభిరద్య పరిపాహి నో గయమ్ । హిరణ్యజిహ్వ స్సువితాయ నవ్యసే రక్షా మాకిర్నోఽఅఘశగ్ంస ఈశత ॥౧౫॥౮౪॥

ఇతి ద్వాత్రింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం షళనువాకేషు

చతురశీతికణ్డికాయాం ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ అస్యాజరాస స్సప్తదశ (౧౭) ఆప శ్చిద్ద్వాదశ (౧౨) విభ్రాట్చతుర్దశ (౧౪) ప్రవావృజ ఏకాదశ (౧౧) ప్రవాయుం పఞ్చదశ (౧౫) ప్రవీరయేతి చ (౧౫) అస్యాజరాసష్షళనువాకేషు చతురశీతిః (౮౪)

అథ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

-ఓ౩మ్ ॥ యజ్జాగ్రతో దూరముదైతి దైవం తదు సుప్తస్య తథైవైతి । దూరంగమం జ్యోతిషాం జ్యోతిరేకం తన్మే మనః శివసంకల్పమస్తు ॥౧॥ పితుంను స్తోషం మహో ధర్మాణం తవిషీమ్ । యస్య త్రితో వ్యోజసా వృత్రం విపర్వమర్దయత్ ॥౨॥ అన్విదనుమతే త్వం మన్యాసై శం చ నస్కృధి । క్రత్వే దక్షాయనో హిను ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషః ॥౩॥ సినీవాలి పృథుష్టుకే యా దేవానామసి స్వసా । జుషస్వ హవ్యమాహుతం ప్రజాం దేవి దిదిడ్ఢి నః ॥౪॥ పఞ్చనద్యః సరస్వతీమపియన్తి సస్రోతసః । సరస్వతీ తు పఞ్చధా సో దేశేఽభవత్సరిత్ ॥౫॥ త్వమగ్నే ప్రథమోఽఅఙ్గిరా ఋషిర్దేవో దేవానామభవః శివస్సఖా । తవ వ్రతే కవయో విద్మనాపసోఽజాయన్త మరుతో భ్రాజదృష్టయః ॥౬॥ త్వం నోఽఅగ్నే తవ దేవ పాయుభిర్మఘోనో రక్ష తన్వశ్చ వన్ద్య । త్రాతా తోకస్య తనయే గవామస్యనిమేషగ్ం రక్షమాణస్తవ వ్రతే ॥౭॥ ఉత్తానాయామవభరా చికిత్వాన్త్సద్యః ప్రవీతా వృషణం జజాన । అరుషస్తూపో రుశదస్య పాజ ఇళాయాస్పుత్రో వయునేఽజనిష్ట ॥౮॥ ఇళాయాస్త్వా పదే

వ్వయం నాభా పృథివ్యా అధి । జాతవేదో నిధీమహ్యగ్నే హవ్యాయ వోఢవే ॥౯॥ ప్రమన్మహే శవసానాయ శూషమాఙ్గూషం గిర్వణసేఽఙ్గిరస్వత్ । సువృక్తిభి స్తువతఽఋగ్మియాయార్చామార్కం నరే విశ్రుతాయ ॥౧౦॥ ప్రవోమహే మహి నమో భరధ్వమాఙ్గూష్యగ్ం శవసానాయ సామ । యేనా నః పూర్వే పితరః పదజ్ఞా అర్చన్తోఽఅఙ్గిరసోగా అవిన్దన్ ॥౧౧॥ ఇచ్ఛన్తిత్వా సోమ్యాస స్సఖాయస్సున్వన్తి సోమం దధతి ప్రయాగ్ంసి । తితిక్షన్తే ఽఅభిశస్తిం జనానామిన్ద్రత్వదా కశ్చన హి ప్రకేతః ॥౧౨॥ న తే దూరే పరమా చిద్రజాగ్గ్స్యాతు ప్రయాహి హరివో హరిభ్యామ్ । స్థిరాయ వృష్ణే సవనా కృతేమా యుక్తా గ్రావాణ స్సమిధానేఽఅగ్నౌ ॥౧౩॥ అషాహ్యం యుత్సుపృతనాసు పప్రిగ్గ్ స్వర్షామప్సాం వృజనస్య గోపామ్ । భరేషుజాగ్గం సుక్షితిగ్గం సుశ్రవసం జయన్తం త్వామనుమదేమ సోమ ॥౧౪॥ సోమో ధేనుగ్గం సోమో అర్వన్తమాశుగ్గం సోమో వీరం కర్మణ్యం దదాతి । సాదన్యం విదథ్యగ్గం సభేయం పితృశ్రవణం యోదదాసదస్మై ॥౧౫॥ త్వమిమా ఓషధీ స్సోమ విశ్వాస్త్వమపోఽఅజనయస్త్వంగాః । త్వమాతతన్థోర్వన్తరిక్షం త్వం జ్యోతిషా వితమో వవర్థ ॥౧౬॥ దేవేన నో మనసా దేవ సోమ

ర్త్రాయో భాగగ్గ్ం సహసావన్నభియుధ్య । మా త్వాతన్నదీశిషే
వీర్యస్యోభయేభ్యః ప్రచికిత్వాగఽఇష్టౌ ॥౧౭॥ అష్టౌ వ్యఖ్యత్కకుభః
పృథివ్యాస్త్రీ ధన్వయోజనా సప్తసిన్ధూన్ । హిరణ్యాక్షస్సవితా
దేవ ఆగాద్దధద్రత్నా దాశుషే వార్యాణి ॥౧౮॥ హిరణ్యపాణి
స్సవితా విచర్షణిరుభే ద్యావాపృథివీఽఅన్తరీయతే । అపామీవాం
బాధతే వేత్తి సూర్యమభి కృష్ణేన రజసా ద్యామృణోతి ॥౧౯॥
హిరణ్యహస్తో ఽఅసుర స్సునీథ స్సుమృళీకస్స్వవా యాత్వ
ర్వాఙ్ । అపసేధన్రక్షసో యాతుధానానస్థాద్దేవః ప్రతిదోషం
గృణానః ॥౨౦॥ యే తే పన్థా స్సవితః పూర్వ్యాసో ఽరేణవ
స్సుకృతా అన్తరిక్షే । తేభిర్నోఽఅద్య పథిభి స్సుగేభీ రక్షా
చనోఽఅధి చ బ్రూహి దేవ ॥౨౧॥ ఉభా పిబతమశ్వినోభా
నశ్శర్మ యచ్ఛతమ్ । అవిద్రియాభిరూతిభిః ॥౨౨॥ అప్నస్వతీ
మశ్వినా వాచమస్మే కృతం నో దస్రా వృషణా మనీషామ్
। అద్యూత్యేఽవసే నిహ్వయే వాం వృధే చ నో భవతం
వాజసాతౌ ॥౨౩॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వినా
సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితి స్సిన్ధుః
పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥౨౪॥ ఆ కృష్ణేనరజసా వర్తమానో
నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ । హిరణ్యయేన సవితా రథేనా

దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥౨౫॥

ఇతి త్రయస్త్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ ఆ రాత్రి పార్థివగ్గ్ం రజః పితురప్రాయి ధామభిః । దివ స్సదాగ్గ్ంసి బృహతీ వితిష్ఠసఽఆ త్వేషం వర్తతే తమః ॥౧॥౨౬॥ ఉషస్తచ్చిత్రమాభరాస్మభ్యం వాజినీవతి । యేన తోకం చ తనయం చధామహే ॥౨॥౨౭॥ ప్రాతర్జితం భగముగ్రగ్గ్ం హువేమవయం పుత్రమదితేర్యో విధర్తా । ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజా చిద్యం భగం భక్షీత్యాహ ॥౩॥౨౮॥ పూషన్తవ వ్రతే వయం న రిష్యేమ కదా చన । స్తోతారస్తఽఇహస్మసి ॥౪॥౨౯॥ పథస్పథః పరిపతిం వచస్యా కామేన కృతోఽఅభ్యానడర్కమ్ । సనో రాసచ్ఛురుధశ్చన్ద్రాగ్రా ధియం-ధియగ్గ్ం సీషధాతి ప్రపూషా ॥౫॥౩౦॥ త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । అతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥౬॥౩౧॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాగ్గ్ంస స్సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥౭॥౩౨॥ ఘృతవతీ భువనా నామభిశ్రియోర్వీ పృథ్వీ మధుదుఘే సుపేశసా । ద్యావాపృథివీ వరుణస్య ధర్మణా విష్కభితేఽఅజరే భూరిరేతసా ॥౮॥౩౩॥ యే న స్సపత్నా అపతే భవన్త్విన్ద్రాగ్నిభ్యామవ బాధామహే తాన్ । వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరిస్పృశం మోగ్రం చేత్తారమధిరాజమ

క్రన్ ॥౯॥౩౪॥ ఆ నాసత్యా త్రిభిరేకాదశైరిహ దేవేభిర్యాతం మధుపేయమశ్వినా। ప్రాయుస్తారిష్టం నీ రపాగ్ంసి మృక్షతగ్ం సేధతం ద్వేషో భవతగ్ం సచాభువా ॥౧౦॥౩౫॥ ఏష వ స్తోమో మరుత ఇయం గీర్మాన్దార్యస్య మాన్యస్య కారోః । ఏషా యాసీష్ట తన్వే వయాం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥౧౧॥౩౬॥ సహస్తోమా స్సహఛన్దస ఆవృత స్సహప్రమా ఋషయస్సప్త దైవ్యాః । పూర్వేషాం పన్థామనుదృశ్య ధీరా అన్వాలేభిరే రథ్యో నరశ్మీన్ ॥౧౨॥౩౭॥ ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం రాయస్పోషమౌద్భిదమ్ । ఇదగ్ం హిరణ్యం వర్చస్వజ్జైత్రాయా విశతాదుమామ్ ॥౧౩॥౩౮॥ న తద్రక్షాగ్ంసి న పిశాచాస్త రన్తి దేవానామోజః ప్రథమజగ్గ్ హ్యేతత్ । యో బిభర్తి దాక్షాయణగ్ం హిరణ్యగ్ం స దేవేషుకృణుతే దీర్ఘమాయుస్స మనుష్యేషు కృణుతే దీర్ఘమాయుః ॥౧౪॥౩౯॥ యదాబధ్న న్దాక్షాయణా హిరణ్యగ్ం శతానీకాయ సుమనస్యమానాః । తన్మఽఆబధ్నామి శతశారదాయా యుష్మాన్జరదష్టిర్యథాసమ్ ॥౧౫॥౪౦॥ ఉత నోఽహిర్బుధ్న్య శ్శృణోత్వజ ఏకపాత్పృథివీ సముద్రః । విశ్వే దేవా ఋతావృధో హువానా స్తుతా మన్త్రాః కవిశస్తా అవన్తు ॥౧౬॥౪౧॥ ఇమా గిర ఆదిత్యేభ్యో ఘృతస్నూస్స

నాద్రాజభ్యో జుహ్వా జుహోమి । శృణోతు మిత్రోఽర్యమా భగో నస్తువిజాతో వరుణో దక్షోఽఅగ్గంశః ॥౧౭॥౪౨॥ సప్తఽఋషయః ప్రతిహితా శ్శరీరే సప్తరక్షన్తి సదమప్రమాదమ్ । సప్తాపస్స్వపతో లోకమీయుస్తత్ర జాగృతోఽఅస్వప్నజా సత్రసదౌ చ దేవా ॥౧౮॥౪౩॥ ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే దేవయన్త్స్త్వేమహే । ఉప ప్రయన్తు మరుత స్సుదానవ ఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా ॥౧౯॥౪౪॥ ప్రనూనం బ్రహ్మణస్పతిర్మన్త్రం వదత్యుక్థ్యమ్ । యస్మిన్నిన్ద్రో వరుణో మిత్రోఽర్యమా దేవా ఓకాగ్గంసి చక్రిరే ॥౨౦॥౪౫॥ బ్రహ్మణస్పతే త్వమస్య యన్తా సూక్తస్య బోధి తనయం చ జిన్వ । విశ్వం తద్భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః । యఇమా విశ్వా విశ్వకర్మా యో నః పితాన్నపతేఽన్నస్య నో దేహి ॥౨౧॥౪౬॥

ఇతి త్రయస్త్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుఃకాణ్వసంహితాయా మనువాకద్వయోష్షట్చ త్వారింశ

త్కణ్డికాయాం త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥33॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ యజ్ఞాగ్రతః పఞ్చవిగ్గంశతిః (౨౫) ఆరాత్త్యేకవిగ్గంశతిః (౨౧) యజ్ఞాగ్రతో ద్వయోరనువాకయో ష్షట్చత్వారిగ్గంశత్ ॥౪౬॥

అథ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భగాయ । దివ్యో గన్ధర్వః కేతపూః కేతం నః పునాతు వాచస్పతిర్వాచం న స్స్వదతు ॥౧॥ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥౨॥ విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని పరాసువ । యద్భద్రం తన్న ఆసువ ॥౩॥ విభక్తారగ్గ్ం హవామహే వసోశ్చిత్రస్య రాధసః । సవితారం నృచక్షసమ్ ॥౪॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణం క్షత్రాయ రాజన్యం మరుద్భ్యో వైశ్యం తపసే శూద్రం తమసే తస్కరం నారకాయ వీరహణమ్ । పాప్మనే క్లీబమాక్రయాయా అయోగూం కామాయ పుగ్గ్శ్చలూమతిక్రుష్టాయ మాగధమ్ ॥౫॥ నృత్తాయ సూతం గీతాయ శైలూషం ధర్మాయ సభాచరం నరిష్ఠాయై భీమలమ్ । నర్మాయ రేభగ్గ్ం హసాయ కారిమానన్దాయ స్త్రీషఖం ప్రమదే కుమారీపుత్రం మేధాయై రథకారం ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ॥౬॥ తపసే కౌలాలం మాయాయై కర్మారగ్గ్ం రూపాయ మణికారగ్గ్ం శుభే వపగ్గ్ం శరవ్యాయా ఇషుకారగ్గ్ం హేత్యై ధనుష్కారమ్ । కర్మణే జ్యాకారం దిష్టాయ రజ్జుసర్జం మృత్యవే మృగయుమన్తకాయ శ్వనినమ్ ॥౭॥ నదీభ్యః *

పౌఞ్జిష్ఠమృక్షీకాభ్యో నైషాదం పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదం గన్ధర్వాప్సరోభ్యో వ్రాత్యమ్ । ప్రయుగ్భ్య ఉన్మత్తగ్ం సర్పదేవజనేభ్యో ఽప్రతిపదమయేభ్యః కితవమీర్యతాయా ఽఅకితవం పిశాచేభ్యో బిదలకారీం యాతుధానేభ్యః కణ్టకీకారీమ్॥౮॥

ఇతి చతుస్త్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః॥ *(పౌఞ్జిష్ఠ)

౨॥ సన్ధయే జారం గేహాయోపపతిమార్త్యై పరివిత్తం నిర్ఋత్యై పరివివిదానమరాధ్యాఽఏదిధిషుః పతిం నిష్కృత్యై పేశస్కారీగ్ం సంజ్ఞానాయ స్మరకారీమ్ । ప్రకామోద్యాయోపసదం వర్ణాయానురుధం బలాయోపదామ్ ॥౧॥౯॥ ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జం ప్రముదేవామనం ద్వార్భ్యస్స్రామగ్గ్ స్వప్నాయాన్ధమధర్మాయ బధిరం పవిత్రాయ భిషజమ్ । ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమాశిక్షాయై ప్రశ్నినముపశిక్షాయాఽఅభిప్రశ్నినం మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకమ్ ॥౨॥౧౦॥ అర్మేభ్యో హస్తిపం జవాయాశ్వపం పుష్ట్యై గోపాలం వీర్యాయావిపాలం తేజసేఽజపాలమిరాయై కీనాశమ్ । కీలాలాయ సురాకారం భద్రాయ గృహపగ్గ్ శ్రేయసే విత్తధమాధ్యక్షా(క్ష్యా)యానుక్షత్తారమ్ ॥౩॥౧౧॥ భాయై దార్వాహారం (దార్వాహారం) ప్రభాయాఽఅగ్న్యేధం బ్రధ్నస్య విష్టపాయాభిషేక్తారం వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్

। దేవలోకాయ పేశితారం మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారగ్గ్ం సర్వేభ్యో లోకేభ్య ఉపసేక్తారమవఽఋత్యై వధాయోపమన్థితారం మేధాయ వాసః పల్పూలీం ప్రకామాయ రజయిత్రీమ్ ॥४॥౧౨॥ ఋతయే స్తేనహృదయం వైరహత్యాయ పిశునం వివిక్త్యై క్షత్తారమౌపద్ర(ష్టి) ష్ట్ర్యాయానుక్షత్తారం బలాయానుచరం భూమ్నే పరిష్కన్దమ్ । ప్రియాయ ప్రియవాదినమరిష్ట్యాఽఅశ్వసాదగ్గ్ స్వర్గాయ లోకాయ భాగదుఘం వర్షిష్ఠాయనాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥౫॥౧౩॥

ఇతి చతుస్త్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ మన్యవేయస్తాపం క్రోధాయ నిసరం యోగాయ యోక్తారగ్గ్ం శోకాయాభిసర్తారం క్షేమాయ విమోక్తారముత్కూలనికూలేభ్యస్త్రిష్ఠినమ్ । వపుషే మానస్కృతగ్గ్ం శీలాయాఞ్జనీకారీం నిరృత్యై కోశకారీం యమాయాసూమ్ ॥౧॥౧४॥ యమాయయమసూమథర్వభ్యో ఽవతోకాగ్గ్ం సంవత్సరాయ పర్యాయిణీం పరివత్సరాయా విజాతామిదావత్సరాయాతీత్వరీమిద్వత్సరాయా తిష్కద్వరీమ్ । వత్సరాయ విజర్జరాగ్గ్ం సంవత్సరాయ పలిక్నీమృభుభ్యోఽజినసన్ధగ్గ్ం సాధ్యే భ్యశ్చర్మమ్నమ్ (మ్నమ్) ॥౨॥౧౫॥ సరోభ్యో ధైవరముపస్థావరాభ్యో దాశం

వైశన్తాభ్యో బైన్దం నడ్వలాభ్య శ్శౌష్కలమ్ । పారాయ మార్గారమ వారాయ కైవర్తం తీర్థేభ్య ఆన్దం విషమేభ్యో మైనాలమ్ । స్వనేభ్యః పర్ణకం గుహాభ్యః కిరాతగ్గ్ం సానుభ్యో జమ్భకం పర్వతేభ్యః కిమ్పూరుషమ్ ॥3॥౧౬॥ బీభత్సాయై పౌల్కసం వర్ణాయ హిరణ్యకారం తులాయై వాణిజం పశ్చాద్దోషాయ గ్లావినం విశ్వేభ్యోభూతేభ్య స్సిధ్మలమ్ । భూత్యై జాగరణమభూత్యై స్వప్నమార్త్యై జనవాదినం వ్యృద్ధ్యాఽఅపగల్భగ్గ్ం సగ్గ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥4॥౧౭॥ అక్షరాజాయ కితవం కృతాయాది నవదర్శం త్రేతాయై కల్పినం ద్వాపరాయాధికల్పినమాస్కన్దాయ సభాస్థాణుం మృత్యవే గోవ్యచ్ఛమన్తకాయ గోఘాతమ్ ।క్షుధే యో గాం వికృన్తన్తం భిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతి దుష్కృతాయ చరకాచార్యం పాప్మనే సైలగమ్ ॥5॥౧౮॥

ఇతి చతుస్త్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

4॥ ప్రతిశ్రుత్కాయాఽఅర్తనం ఘోషాయ భషమన్తాయ బహువాదినమనన్తాయ మూకగ్గ్ం శబ్దాయాళమ్బరాఘాతమ్ । మహసేవీణావాదం క్రోశాయ తూణవధ్మమవరస్పరాయ శఙ్ఖధ్మం వనాయ వనపమన్యతో ఽరణ్యాయ దావపమ్ ॥౧॥౧౯॥ నర్మాయ పుగ్గ్ంశ్చలూగ్గ్ం హసాయ కారిం యాదసే శాబల్యాం

గ్రామణ్యం గణకమభిక్రోశకం తాన్మహసే । వీణావాదం పాణిఘ్నం తూణవధ్మం తాన్నృత్తాయానన్దాయ తల్పం ॥౨॥౨౦॥ అగ్నయే పీవానం పృథివ్యై పీఠసర్పిణం వాయవే చాణ్డాలమన్తరిక్షాయ వగ్ంశనర్తినం దివే ఖలతిగ్ం సూర్యాయ హర్యక్షమ్ । నక్షత్రేభ్యః కిర్మిరం చన్ద్రమసే కిలాసమహ్నే శుక్లం పిఙ్గాక్షగ్ం రాత్ర్యై కృష్ణం పిఙ్గాక్షమ్ ॥౩॥౨౧॥ అథైతానష్టౌ విరూపానాలభతేఽతి శుక్లం చాతికృష్ణం చాతిదీర్ఘం చాతిహ్రస్వఞ్చ । అతిస్థూలం చాతికృశం చాతికుల్వం చాతిలోమశం చాశూద్రా అబ్రాహ్మణాస్తే ప్రాజాపత్యాః । మాగధః పుగ్శ్చలీ క్లీబః కితవోఽశూద్రా అబ్రాహ్మణాస్తే ప్రాజాపత్యాః ॥౪॥౨౨॥

ఇతి చతుస్త్రింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం చతురనవాకేషు ద్వావింశతి

కణ్డికాయాం చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౪॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ దేవసవితరష్ట (౮) సంధయేజారం పఞ్చ (౫) మన్యవే (౫) ప్రతిశ్రుత్కాయై చతస్రః దేవసవిత శ్చతురనువాకేషు ద్వావిగ్ంశతిః (౨౨)

అథ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ సహస్రశీర్షా పురుష స్సహస్రాక్ష స్సహస్ర
పాత్ । సభూమిగ్ం సర్వత స్పృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥౧॥
పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భావ్యమ్
। ఉతామృతత్వ స్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥౨॥ ఏతావా
నస్య మహిమాతో జ్యాయాగ్ శ్చ పూరుషః । పాదోఽస్య
విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥౩॥త్రిపాదూర్ధ్వ
ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహా భవత్పునః । తతో విష్వఙ్ వ్యక్రామ
త్సాశనానశనేఽఅభి ॥౪॥ తతో విరాళజాయత విరాజోఽఅధి
పూరుషః । స జాతోఽఅత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో
పురః ॥౫॥ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత స్సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్
। పశూగ్స్తాగ్శ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యా గ్రామ్యాశ్చయే ॥౬॥
తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే
తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత ॥౭॥ తస్మాదశ్వా అజాయన్తయేకే
చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః
॥౮॥ తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్పురుషం జాతమగ్రతః । తేవ
దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥౯॥ యత్పురుషం
వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్యాసీత్కిం
బాహూ కిమూరు పాదాఽఉచ్యేతే ॥౧౦॥ బ్రాహ్మణో ఽస్య

ముఖꣳసీద్బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ంం శూద్రోఽఅజాయత ॥౧౧॥ చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోస్సూర్యోఽఅజాయత । శ్రోత్రాద్వాయుశ్చ ప్రాణశ్చ ముఖాదగ్నిరజాయత ॥౧౨॥ నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షగ్ంం శీర్ష్ణోద్యౌ స్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశ శ్శ్రోత్రాత్తథా లోకా ౨॥ఽఅకల్పయన్ ॥౧౩॥ యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తోఽస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః ॥౧౪॥ సప్తాస్యాసన్పరిధయస్త్రి స్సప్తసమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ ॥౧౫॥ యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హనాకం మహిమాన స్సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యా స్సన్తి దేవాః ॥౧౬॥

ఇతి పఞ్చత్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః॥

౨॥ అద్భ్యస్సమ్భృతః పృథివ్యై రసాచ్చ విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాగ్రే । తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి తన్మర్త్యస్య దేవత్వమాజానమగ్రే ॥౧॥౧౭॥ వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ । తమేవ విదిత్వాతి మృత్యుమేతి నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ ॥౨॥౧౮॥ ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భేఽఅన్తరజాయమానో బహుధా విజాయతే । తస్యయోనిం

పరిపశ్యన్తి ధీరాస్తస్మిన్హ తస్థుర్భువనాని విశ్వా ॥౩॥౧౯॥ యో దేవేభ్య ఆతపతి యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతో నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే ॥౪॥౨౦॥ రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తో దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్తస్య దేవా అసన్వశే ॥౫॥౨౧॥ శ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యాఽఅహోరాత్రే పార్శ్వే నక్షత్రాణి రూపమశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్ణన్నిషాణాముం మ ఽఇషాణ సర్వలోకం మఽఇషాణ ॥౬॥౨౨॥

ఇతి పఞ్చత్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ తదేవాగ్నిస్తదాదిత్యస్తద్వాయుస్తదు చన్ద్రమాః । తదేవ శుక్రం తద్బ్రహ్మ తదాపస్తత్ప్రజాపతిః ॥౧॥౨౩॥ సర్వే నిమేషా జజ్ఞిరే విద్యుతః పురుషాదధి । నైనమూర్ధ్వం న తిర్యఞ్చం న మధ్యే పరిజగ్రభత్ ॥౨॥౨౪॥ న తస్య ప్రతిమాఽఅస్తి యస్య నామ మహద్యశః । హిరణ్యగర్భ ఇత్యేషః ॥౩॥౨౫॥ ఏషో హ దేవః ప్రదిశోఽను సర్వాః పూర్వో హ జాత స్స ఉ గర్భే ఽఅన్తః । స ఏవ జాత స్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ జనాస్తిష్ఠతి సర్వతోముఖః । యస్మాన్న జాత ఇత్యేషః ॥౪॥౨౬॥ వేనస్తత్పశ్యన్నిహితం గుహా సద్యత్ర విశ్వం భవత్యేకనీళమ్ । తస్మిన్నిదగ్ంసం చ విచైతి సర్వగ్ం స ఓతః ప్రోతశ్చ

విభూః ప్రజాసు ॥౫॥౨౭॥ ప్రతద్వోచేద్దమృతం ను విద్వాన్గన్ధర్వో
ధామ విభృతం గుహాసత్ । త్రీణి పదాని నిహితా గుహాస్య
యస్తాని వేద స పితుః పితాసత్ ॥౬॥౨౮॥ స నో
బన్ధుర్జనితా సవిధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా । యత్ర
దేవా అమృత మానశానాస్తృతీయే ధామన్నధ్యైరయన్త ॥౭॥౨౯॥
పరీత్యభూతాని పరీత్య లోకాన్పరీత్య సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ ।
ఉపస్థాయ ప్రథమజామృతస్యాత్మనాత్మానమభి సంవివేశ ॥౮॥౩౦॥
పరిద్యావాపృథివీ సద్య ఇత్వా పరి లోకాన్పరి దిశః పరిస్వః ।
ఋతస్య తన్తుం వితతం విచృత్య తదపశ్యత్తదభవత్తదాసీత్
॥౯॥౩౧॥ సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యమ్ । సనిం
మేధామయాసిషగ్గ్ స్వాహా ॥౧౦॥౩౨॥ యాం మేధాం దేవగణాః
పితరశ్చోపాసతే । తయా మామద్య మేధయాగ్నే మేధావినం
కురు స్వాహా ॥౧౧॥౩౩॥ ఇదం మే బ్రహ్మ చ క్షత్రం చోభే
శ్రియమశ్నుతామ్ । మయి దేవా దధతు శ్రియముత్తమాం
తస్యై తే స్వాహా ॥౧౨॥౩౪॥ [మేధాం మే వరుణో దదాతు
మేధామగ్నిః ప్రజాపతిః । మేధామిన్ద్రశ్చ వాయుశ్చ మేధాం
ధాతా దదాతు మే స్వాహా ॥౧౩॥౩౫॥]

ఇతి పఞ్చత్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః

౪॥ అపేతో యన్తు పణయోఽసుమ్నా దేవపీయవః ।

ఽస్యలోక స్సుతావతః ॥౧॥౩౫॥ ద్యుభిరహోభిరక్తుభిర్వ్యక్తం
యమో దదాత్వవసానమస్మై । సవితా తే శరీరేభ్యః పృథివ్యాం
లోకమిచ్ఛతు । తస్మై యుజ్యన్తాముస్రియాః ॥౨॥౩౬॥ వాయుః
పునాతు సవితా పునాత్వగ్నేర్భ్రాజసా సూర్యస్యవర్చసా ।
విముచ్యన్తాముస్రియాః ॥౩॥౩౭॥ అశ్వత్థే వోనిషదనం పర్ణే వో
వసతిష్కృతా । గోభాజ ఇత్కిలా సథ యత్సనవథ పూరుషమ్
॥౪॥౩౮॥ సవితా తే శరీరాణి మాతు రుపస్థ ఆవపతు ।
తస్మై పృథివి శంభవ । ప్రజాపతౌ త్వా దేవతా యాముపోదకే
లోకే నిదధామ్యసౌ ॥౫॥౩౯॥ పరం మృత్యోఽఅనుపరేహి పన్థాం
యస్తేఽఅన్య ఇతరో దేవయానాత్ । చక్షుష్మతే శృణ్వతే
తే బ్రవీఽమి మా నః ప్రజాగ్ంరీరిషో మోత వీరాన్
॥౬॥౪౦॥ శం వాత శ్శగ్ంహి తే (హితే) ఘృణిశ్శం తే
భవన్త్విష్టకాః । శం తే భవన్త్వగ్నయః పార్థివాసో మాత్వాభిశూ
శుచన్ ॥౭॥౪౧॥ కల్పన్తాం తే దిశస్తుభ్యమాప శ్శివతమాస్తుభ్యం
భవన్తు సిన్ధవః । అన్తరిక్షగ్ం శివం తుభ్యం కల్పన్తాం తే
దిశ స్సర్వాః ॥౮॥౪౨॥ అశ్మన్వతీ రీయతే సగ్ంరభధ్వముత్తిష్ఠత
ప్రతరతా సఖాయః । అత్రా జహీమోఽశివాయే అసఞ్ఛివాన్వ
యముత్తరేమాభి వాజాన్ ॥౯॥౪౩॥ అపాఘమప కిల్బిషమప
కృత్యామపో రపః । అపామార్గ త్వమస్మదప దుష్వప్న్యగ్ం

సువ ||౧౦||౪౪|| సుమిత్రియా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్మిత్రియా స్తస్మై సన్తు । యోఽస్మాన్ద్వేష్టియం చవయం ద్విష్మః ||౧౧||౪౫|| అనడ్వాహమన్వారభామహే స్వస్తయే । స న ఇన్ద్ర-ఇవ దేవేభ్యో వహ్ని స్సంతారణో (స్సంతరాణో) భవ ||౧౨||౪౬|| ఉద్వయం తమసస్పరిస్వః పశ్యన్త ఉత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ||౧౩||౪౭|| అగ్నఽఆయూగ్ంషి పవసఆసువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ ||౧౪||౪౮|| ఆయుష్మానగ్నే హవిషా వృధానో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం (చారుగవ్యం) పితేవ పుత్రమభిరక్షతాద్ది మాన్త్స్వాహా ||౧౫||౪౯|| ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గాదపరోఽఅర్థమేతమ్ । శతం జీవన్తు శరదః పురూచీరన్తర్మృత్యుం దధతాం పర్వతేన ||౧౬||౫౦|| పరీమే గామనేషత పర్యగ్నిమహృషత (మహర్షత) । దేవేష్వక్రత శ్రవః క ఇమా ౨||ఽఆదధర్షతి ||౧౭||౫౧|| క్రవ్యాదమగ్నిం ప్రహిణోమి దూరం (దూతం) యమరాజ్యం గచ్ఛతు రిప్రవాహః । ఇహైవాయమితరో జాతవేదా దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్ ||౧౮||౫౨|| వహ వపాం జాతవేదః పితృభ్యో యత్రైనాన్వేత్థ నిహితాన్పరాకే । మేదసః కుల్యా ఉపతాన్త్స్రవన్తు సత్యా

ఏషామ్మాశిషస్సన్తు కామా స్వాహా ॥౧౯॥౫౩॥ స్యోనా పృథివి నో భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః ॥ అప న శ్శోశుచదఘమ్ ॥౨౦॥౫౪॥ అస్మాత్త్వమధి జాతోఽసి త్వదయం జాయతాం పునః । అసౌ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా । అప నశ్శోశుచదఘమ్ ॥౨౧॥౫౫॥ (కేషుచిత్ప్రిచ్యలిఖితపుస్తకేషు

దధిక్రావ్ణోఽఅకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః । సురభి నో ముఖా కరత్ప్రిణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥౨౨॥౫౬॥ ద్యౌ శ్శాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిః పృథివీశాన్తిరాపశ్శాన్తి రోషధయశ్శాన్తిః । వనస్పతయశ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవ శాన్తిః ॥౨౩॥౫౭॥

ఇతిద్వైకాణ్డికేఽపివిద్యేతే)

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం చతురనువాకేషుషట్పఞ్చాశత్

శత్కణ్డికాయాం పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః

అనువాకసూత్రమ్ ॥ సహస్రశీర్షాషోళశ (౧౬) అద్భ్యస్సమ్భృ తష్షట్ (౬) తదేవాగ్నిర్ద్వాదశ (౧౨) అపేతోయన్త్వేకవిగ్ంశతిః (౨౧) అగ్నేస్తనూరపి, సహస్రశీర్షా, చ పఞ్చపఞ్చాశత్ ॥౫౫॥

అథ షట్ త్రింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ ఋచం వాచం ప్రపద్యే మనో యజుః ప్రపద్యే సామ ప్రాణం ప్రపద్యే చక్షు శ్శ్రోత్రం ప్రపద్యే । వాగోజ స్సహోజోమయి ప్రాణాపానౌ ॥౧॥ యన్మేఛిద్రం చక్షుషో హృదయస్య మనసో వాతితృణ్ణం బృహస్పతిర్మే తద్దధాతు । శం నో భవతు భువనస్య యస్పతిః ॥౨॥ భూర్భువస్స్వః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥౩॥ కయా నశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదావృధ స్సఖా । కయా శచిష్ఠయా వృతా ॥౪॥ కస్త్వా సత్యో మదానా మగ్గ్ంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు ॥౫॥ అభీషుణ స్సఖీనామవితా జరితౄణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః ॥౬॥ కయా త్వం న ఊత్యాభి ప్రమన్దసే వృషన్ । క(క్ష)యా స్తోతృభ్య ఆభర ॥౭॥ ఇన్ద్రో విశ్వస్య రాజతి । శం నోఽఅస్తు ద్విపదేశం చతుష్పదే ॥౮॥ శం నో మిత్ర శ్శం వరుణ శ్శం నోభవత్వర్యమా । శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతి శ్శంనో విష్ణురురుక్రమః ॥౯॥ శం నో వాతః పవతాగ్గ్ం శం నస్తపతు సూర్యః । శం నః కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యోఽఅభివర్షతు ॥౧౦॥ అహాని శం భవన్తు న శ్శగ్గ్ం

రాత్రిః ప్రతీధీయతామ్ । శం న ఇన్ద్రాగ్నీ భవతామవోభి శ్శం న ఇన్ద్రావరుణా రాతహవ్యా । శం ఇన్ద్రా (ఇన్ద్రా) పూషణా వాజసాతౌ శమిన్ద్రాసోమా సువితాయ శం యోః ॥౧౧॥ శన్నో దేవీరభిష్టయఽఆపోభవన్తు పీతయే । శం యోరభిస్రవన్తు నః ॥౧౨॥ స్యోనా పృథివినో భవాన్నృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛాన శ్శర్మ సప్రథాః ॥౧౩॥ ఆపో హిష్ఠా మయోభువస్తాన ఊర్జే దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే ॥౧౪॥ యో వ శ్శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివమాతరః ॥౧౫॥ తస్మాఽఅరం గమామవో యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ॥౧౬॥ ద్యౌ శ్శాన్తిరన్తరిక్షగ్గ్ం శాన్తిః పృథివీ శాన్తిరాప శ్శాన్తిరోష ధయశ్శాన్తిః । వనస్పతయశ్శాన్తి శాన్తిర్దేవ శాన్తిః ॥౧౭॥ దృతే (ధృతే) దృగ్గ్ంహ మా మిత్రస్య మా చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షన్తామ్ । మిత్రస్యాహం చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షే । మిత్రస్య చక్షుషా సమీక్షామహే ॥౧౮॥ దృతే (ధృగ్గ్ం) దృగ్గ్ంహమా । జ్యోక్తే సన్దృశి జీవ్యాసం జ్యోక్తే సన్దృశి జీవ్యాసమ్ ॥౧౯॥ నమస్తే హరసే శోచిషే నమస్తే ఽఅస్త్వర్చిషే । అన్యాగ్గ్స్తేఽఅస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యగ్గ్ం శివో భవ ॥౨౦॥ నమస్తేఽఅస్తు విద్యుతే

నమస్తే స్తనయిత్నవే । నమస్తే భగవన్నస్తుయత్త స్స్వస్సమీహసే ॥౨౧॥ యతో- యతస్సమిహసే (యతో- యుతస్సమీహసే) తతో నోఽఽభయం కురు । శం నః కురు ప్రజాభ్యోఽభయం నః పశుభ్యః ॥౨౨॥ సుమిత్రియాన ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై సన్తు । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥౨౩॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చ (ముచ్చ) రత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరద శ్శతగ్ం శృణుయామ శరదశ్శతమ్ ॥౨౪॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయామేకానువాకే చతుర్వింశతికణ్డికాయాం షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౬॥ ఋచం వాచమిత్యేకానువాకే చతుర్విగ్ంశతిః ॥౨౪॥

అథ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం
పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । ఆదదే నారిరసి ॥౧॥ యుఞ్జతే మన ఉత
యుఞ్జతేధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః । విహోత్రాదధే
వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః ॥౨॥ దేవీ
ద్యావాపృథివీ మఖస్య వామద్య శిరో రాధ్యాసం దేవయజనే
పృథివ్యాః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే ॥౩॥ దేవ్యో
వమ్రియో భూతస్య ప్రథమజా మఖస్య వోఽద్యశిరో రాధ్యాసం
దేవయజనే పృథివ్యాః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే ॥౪॥
ఇయత్యగ్ర(గ్రే) ఽఆసీర్మఖస్య (ఆసీన్మఖస్య) తేఽద్య శిరో
రాధ్యాసం దేవ యజనే పృథివ్యాః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా
శీర్ష్ణే ॥౫॥ ఇన్ద్రస్యౌజస్థ మఖస్య వోఽద్య శిరో రాధ్యాసం
దేవయజనే పృథివ్యాః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే ।
మఖాయత్వా మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా
శీర్ష్ణే ॥౬॥ ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః ప్రదేవ్యేతుసూనృతా ।
అచ్ఛావీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసం దేవా యజ్ఞం నయన్తునః ।
మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా

శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥౭॥ మఖస్య శిరోఽసి । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖస్య శిరోఽసి । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖస్య శిరోఽసి । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥౮॥ అశ్వస్యత్వా వృష్ణశ్శక్నా ధూపయామి దేవయజనే పృథివ్యాః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । అశ్వస్యత్వా వృష్ణ శ్శక్నా ధూపయామి దేవయజనే పృథివ్యాః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । అశ్వస్యత్వా వృష్ణశ్శక్నా ధూపయామి దేవయజనే పృథివ్యాః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే ॥౯॥ ఋజవేత్వా సాధవేత్వా సుక్షిత్యైత్వా । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే ॥౧౦॥

ఇతి సప్తత్రింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ యమాయత్వా మఖాయత్వా సూర్యస్యత్వా తపసే ।

దేవస్త్వా సవితా మధ్వానక్తు పృథివ్యా స్పృగ్స్పృశస్పాహి ।
అర్చిరసి శోచిరసి తపోఽసి ॥౧॥౧౧॥ అనాధృష్టా పురస్తాదగ్నేరాధిపత్యఽఆయుర్మేదాః పుత్రవతీ దక్షిణత ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే ప్రజాం మేదాః । సుషదా పశ్చాద్దేవస్య సవితురాధిపత్యే చక్షుర్మేదా ఆశ్రుతి రుత్తరతో ధాతురాధిపత్యే రాయస్పోషం మేదాః । విధృతిరుపరిష్టాద్బృహస్పతే రాధిపత్యఽఓజో మేదావిశ్వాభ్యోమా నాష్ట్రాభ్యస్పాహి మనోరశ్వాసి ॥౨॥౧౨॥ స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రీయస్వ దివస్పృగ్ స్పృశస్పాహి । మధు మధు మధు ॥౩॥౧౩॥

ఇతి సప్తత్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ గర్భో దేవానాం పితా మతీనాం పతిః ప్రజానామ్ ।
సందేవో దేవేన సవిత్రా గత సగ్ం సూర్యేణ రోచతే ॥౧॥౧౪॥
సమగ్నిరగ్నినా గత సందైవేన సవిత్రా సగ్ం సూర్యేణరోచిష్ట । స్వాహా సమగ్నిస్తపసా గత సం దైవ్యేన సవిత్రా సగ్ం సూర్యేణారూరుచత ॥౨॥౧౫॥ ధర్తాదివో విభాతి తపసస్పృథివ్యాం ధర్తా దేవో దేవానామమర్త్యస్తపోజాః । వాచమస్మే నియచ్ఛ దేవాయువమ్ ॥౩॥౧౬॥ అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమా చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమ్ । స సధ్రీచీస్స విషూచీర్వసాన ఆవరీవర్తి

భువనేష్వన్తః ॥౪॥౧౭॥ విశ్వాసాం భువాం పతే విశ్వస్య మన సస్పతే విశ్వస్య వచసస్పతే సర్వస్య వచసస్పతే । దేవశ్రుత్త్వం దేవ ఘర్మ దేవో దేవాన్పాహ్యత్రప్రావీరను వాం దేవవీతయే । మధు మాధ్వీభ్యాం మధు మాధూచీభ్యామ్ । హృదే త్వా మనసే త్వా దివే త్వా సూర్యాయ త్వా । ఊర్ధ్వోఽఅధ్వరం దివి దేవేషు ధేహి ॥౫॥౧౮॥ పితా నోఽసి పితా నో బోధి నమస్తేఽఅస్తు మా మా హిగ్ంసీః । త్వష్టృమన్తస్త్వా సపేమ పుత్రాన్పశూన్మయి ధేహ్యరిష్టాహగ్ం సహపత్యా భూయాసమ్ ॥౬॥౧౯॥ అహః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా । రాత్రిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా ॥౭॥౨౦॥

ఇతి సప్తత్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం త్ర్యనువాకేషు వింశతికణ్డికాయాం సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౩౭॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ దేవస్య త్వా దశ (౧౦) యమాయ తిస్రః (౩) గర్భో దేవానాం సప్త (౭) దేవస్య త్వా త్ర్యనువాకేషు విగ్ంశతిః ॥౨౦॥

అథాష్టాత్రింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । ఆదదేఽదిత్యై రాస్నాసి ॥౧॥ ఇళఽఏహ్యదితఽఏహి సరస్వత్యేహి । అసావేహ్యసావేహ్యసావేహి ॥౨॥ అదిత్యై రాస్నాసీన్ద్రాణ్యాఽఉష్ణీషః । పూషాసి ఘర్మాయ దీష్వ ॥౩॥ అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వ । స్వాహేన్ద్రవత్స్వాహేన్ద్రవత్స్వాహేన్ద్రవత్ ॥౪॥ యస్తేస్తన శ్శశయో యో మయోభూర్యో రత్నధా వసువిద్యస్సుదత్రః । యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి సరస్వతి తమిహ ధాతవేఽకః । ఉర్వన్తరిక్షమన్వేమి ॥౫॥ గాయత్రం ఛన్దోఽసి త్రైష్టుభం ఛన్దోఽసి ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామ్యన్తరిక్షేణోపయచ్ఛామి । ఇన్ద్రాశ్వినా మధున స్సారఘస్య ఘర్మం పాత వసవో యజత వాట్ । స్వాహా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే ॥౬॥

ఇత్యష్టావింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ సముద్రాయత్వా వాతాయ స్వాహాసరిరాయత్వా వాతాయ స్వాహా । అనాధృష్యాయత్వా వాతాయ స్వాహాఽప్రతిధృష్యాయత్వా వాతాయ స్వాహా । అవస్యవేత్వా వాతాయ

స్వాహా ఽశిమిదాయత్వా వాతాయ స్వాహా ॥౧॥౭॥ ఇన్ద్రాయత్వా
వసుమతే రుద్రవతే స్వాహేన్ద్రాయ త్వాదిత్యవతే స్వాహా ।
ఇన్ద్రాయ త్వాభిమాతిఘ్నే స్వాహా సవిత్రేత్వ ఽఋభుమతే
విభుమతే వాజవతే స్వాహా బృహస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతే
స్వాహా ॥౨॥౮॥ యమాయ త్వాఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహా ॥
స్వాహా ఘర్మాయ స్వాహా ఘర్మః పిత్రే ॥౩॥౯॥ విశ్వా ఆశా
దక్షిణసత్సర్వాన్దేవానయాళిహ । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య మధోః
పిబతమశ్వినా ॥౪॥౧౦॥ దివి ధా ఇమం యజ్ఞమిమం యజ్ఞం దివి
ధాః । స్వాహాగ్నయే యజ్ఞియాయ శంయజుర్భ్యః ॥౫॥౧౧॥ అశ్వినా
ఘర్మం పాతగ్గ్ం హార్ద్వానమహర్దివాభిరూతిభిః । తన్త్రాయిణే
నమో ద్యావాపృథివీభ్యామ్ ॥౬॥౧౨॥ అపాతామశ్వినా ఘర్మమను
ద్యావాపృథివీ ఽఅమగ్గ్ంసాతామ్ । ఇహైవరాతయస్సన్తు ॥౭॥౧౩॥
ఇషే పిన్వస్వోర్జే పిన్వస్వ బ్రహ్మణే పిన్వస్వ క్షత్రాయ పిన్వస్వ
ద్యావాపృథివీభ్యాం పిన్వస్వ । ధర్మాసి సుధర్మామేన్యస్మే
నృమ్ణాని ధారయ బ్రహ్మ ధారయ క్షత్రం ధారయ విశం ధారయ
॥౮॥౧౪॥

ఇత్యష్టాత్రింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

3॥ స్వాహాపూష్ణే శరసే స్వాహా గ్రావభ్యః స్వాహా ప్రతిరవేభ్యః । స్వాహా పితృభ్య ఊర్ధ్వబర్హిర్భ్యో ఘర్మపావభ్యః స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాగ్గ్ స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ॥౧॥౧౫॥ స్వాహా రుద్రాయ రుద్రహూతయే స్వాహా సం జ్యోతిషా జ్యోతిః । అహః కేతునా జుషతాగ్గ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా రాత్రిః కేతునా జుషతాగ్గ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా । మధు హుతమిన్ద్రతమేఽఅగ్నావఽశ్యామతే దేవ ఘర్మ నమస్తేఽఅస్తుమా మాహిగ్గ్ంసీః ॥౨॥౧౬॥

ఇత్యష్టా త్రింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ అభీమం మహిమా దివం విప్రో బభూవ సప్రథాః । ఉతశ్రవసా పృథివీగ్గ్ం సగ్గ్ంసీదస్వ మహా ౨॥ఽఅసి రోచస్వ దేవవీతమః । విధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య సృజ ప్రశస్త దర్శతమ్ ॥౧॥౧౭॥

ఇత్యష్టాత్రింశేధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ యాతే ఘర్మ దివ్యా శుగ్యా గాయత్ర్యాగ్గ్ం హవిర్ధానే । సా తఽఆప్యాయతాం నిష్ట్యాయతాం తస్యైతే స్వాహా । యా తే ఘర్మాన్తరిక్షే శుగ్యా త్రిష్టుభ్యాగ్నీధ్రే । సా తఽఆప్యాయతాం

నిష్ట్యాయతాం తస్మైతే స్వాహా । యా తే ఘర్మ పృథి
వ్యాగ్ం శుగ్యా జగత్యాగ్ సదస్యా । సా త ఆప్యాయతాం
నిష్ట్యాయతాం తస్యై తేస్వాహా ॥౧॥౧౮॥ క్షత్రస్యత్వా *పరస్పాయ
బ్రహ్మణస్తన్వం పాహి । విశస్త్వా ధర్మణా వయమనుక్రా
మామ సువితాయ నవ్యసే ॥౨॥౧౯॥ చతుస్స్రక్తిర్నాభిర్ఋతస్య
సప్రథాస్సనో విశ్వాయు స్సప్రథాస్సన స్సర్వాయు స్సప్రథాః । అప
ద్వేషోఽఅప హ్వరోఽన్యవ్రతస్య సశ్చిమ ॥౩॥౨౦॥ ఘర్మైతత్తే
పురీషం తేన వర్ధస్వచా చ ప్యాయస్వ । వర్ధిషీమహి చ వయమా
చ ప్యాసిషీమహి ॥౪॥౨౧॥ అచిక్రదద్వృషా హరిర్మహాన్మిత్రో న
దర్శతః । సగ్ం సూర్యేణ దిద్యు తదుదధిర్నిధిః ॥౫॥౨౨॥
సుమిత్రియా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై సన్తు
। యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥౬॥౨౩॥ ఉద్వయం
తమసస్పరిస్వః పశ్యన్త ఉత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ
జ్యోతిరుత్తమమ్ । ఏ ధోఽస్యేధిషీమహి సమిదసి తేజోఽసి
తేజోమయి ధేహి ॥౭॥౨౪॥

ఇత్యష్టాత్రింశేఽధ్యాయే పంచమోఽనువాకః ॥ * (పరస్పాయ)

౬॥ యావతీ ద్యావాపృథివీ యావచ్చ సప్త సిన్ధవో

వితస్థిరే । తావన్తమిన్ద్రౌతే గ్రహోమ్మూర్జా గృహ్ణామ్యక్షీతం మయి గృహ్ణామ్యక్షీతమ్ ॥౧॥౨౫॥ మయి త్యదిన్ద్రియం బృహన్మయి దక్షో మయిక్రతుః । ఘర్మస్త్రిశుగ్విరాజతి విరాజా జ్యోతిషా సహ బ్రహ్మణా తేజసా సహ । పయసో రేత ఆభృతం తస్య దోహమశీమహ్యుత్తరాముత్తరాగ్ంం సమామ్ ॥౨॥౨౬॥

ఇత్యష్టాత్రింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ త్విష స్సంవృక్ క్రత్వే దక్షస్య తే సుషుమ్ణస్య తే సుషుమ్ణాగ్నిహుతః । ఇన్ద్రపీతస్య ప్రజాపతిభక్షితస్య మధుమత ఉపహూత ఉపహూతస్య భక్షయామి ॥౧॥౨౭॥

ఇత్యష్టాత్రింశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం సప్తానువాకేషు సప్తవింశతి

కణ్డికాయామష్టాత్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౮॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ దేవస్య త్వా షట్ (౬) సముద్రా యత్వాష్ట (౮) స్వాహా పూష్ణే ద్వే (౨) అభీమమేకా (౧) యా తే సప్త (౭) యావతీ ద్వే (౨) త్విషసంవృగేకా (౧) దేవస్యత్వా సప్తాను వాకేషు సప్తవిగ్ంశతిః ॥౨౭॥

అథైకోన చత్వారింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ స్వాహా ప్రాణేభ్య స్సాధిపతికేభ్యః పృథివ్యై స్వాహాగ్నయే స్వాహాన్తరిక్షాయ స్వాహా వాయవే స్వాహా దివే స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా । దిగ్భ్య స్స్వాహా చన్ద్రాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్య స్స్వాహాద్భ్య స్స్వాహా వరుణాయ స్వాహా । నాభ్యై స్వాహా పూతాయ స్వాహా ॥౧॥

ఇత్యేకోనచత్వారింశేఽధ్యాయే ప్రథమోఽనువాకః ॥

౨॥ వాచే స్వాహా ప్రాణాయ స్వాహా ప్రాణాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా ॥౧॥౨॥ మనసః కామమాకూతిం వాచ స్సత్యమశీయ । పశూనాగ్ం రూపమన్నస్య రసో యశశ్శ్రీ శ్శ్రయతాం మయిస్వాహా ॥౨॥౩॥

ఇత్యేకోన చత్వారింశేఽధ్యాయే ద్వితీయోఽనువాకః ॥

౩॥ ప్రజాపతి స్సమ్భ్రియమాణ స్సమ్రాట్ సమ్భృతో వైశ్వదేవ స్సగ్ంసన్నో ఘర్మః ప్రవృక్త స్తేజ ఉద్యత ఆశ్వినః పయస్యానీ యమానే పూషా విష్యన్దమానే మారుతః క్వథన్ । మైత్ర శ్శరసి సంతాయ్యమానే వాయవ్యో హ్రియమాణ

ఆగ్నేయో హ్లాయమానో వాగ్హుతః ॥౧॥౪॥

ఇత్యేకోనచత్వారింశేఽధ్యాయే తృతీయోఽనువాకః ॥

౪॥ సవితా ప్రథమేఽహన్నగ్నిర్ద్వితీయే వాయుస్తృతీయఽ ఆదిత్యశ్చతుర్థే చన్ద్రమాః పఞ్చమఽ ఋతు షష్ఠే మరుత స్సప్తమే బృహస్పతిరష్టమే । మిత్రో నవమే వరుణో దశమఽ ఇన్ద్ర ఏకాదశే విశ్వే దేవా ద్వాదశే ॥౧॥౫॥

ఇత్యేకోనచత్వారింశేఽధ్యాయే చతుర్థోఽనువాకః ॥

౫॥ ఉగ్రశ్చ భీమశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధునిశ్చ । సాసహ్వాగ్ శ్చాభియుగ్వా చ విక్షిపస్స్వాహా ॥౧॥౬॥

ఇత్యేకోనచత్వారింశేఽధ్యాయే పఞ్చమోఽనువాకః ॥

౬॥ అగ్నిగ్గం హృదయేనాశనిగ్గం హృదయాగ్రేణ పశుపతిం కృత్స్నహృదయేన భవం యక్నా । శర్వం మతస్నాభ్యామీశానం మన్యునా మహాదేవమన్తః పర్శవ్యేనోగ్రం దేవం వనిష్ఠునా వసిష్ఠహనుశ్శిఙ్గీని కోశ్యాభ్యామ్ ॥౧॥౭॥

ఇత్యేకోన చత్వారింశేఽధ్యాయే షష్ఠోఽనువాకః ॥

౭॥ ఉగ్రం లోహితేన మిత్రగ్గం సౌవ్రత్యేన రుద్రం దౌర్వ్రత్యేనేన్ద్రం ప్రక్రీడేన మరుతో బలేన సాధ్యాన్ప్రముదా ।

భవస్యకణ్ఠ్యయగ్గ్ం (కణ్ఠ్యగ్గ్ం) రుద్రస్యాన్తః పార్శ్వం మహా
దేవస్య యకృచ్ఛర్వస్య వనిష్ఠుః పశుపతేః పురీతతు ॥౧॥౮॥

ఇత్యేకోనచత్వారింశేఽధ్యాయే సప్తమోఽనువాకః ॥

౮॥ లోమభ్య స్స్వాహా లోమభ్య స్స్వాహోత్వచే స్వాహా
త్వచే స్వాహా లోహితాయ స్వాహా లోహితాయ స్వాహా మేదస్సే
స్వాహామేదస్సే స్వాహా । మాగ్గ్ంసేభ్య స్స్వాహా మాగ్గ్ంసేభ్య
స్స్వాహా స్నావభ్య స్స్వాహా స్నావభ్య స్స్వాహాస్థభ్య స్స్వాహాస్థభ్య
స్స్వాహా మజ్జభ్య స్స్వాహా మజ్జభ్య స్స్వాహా । రేతస్సే స్వాహా
పాయవే స్వాహా ॥౧॥౯॥

ఇత్యేకోనచత్వారింశేఽధ్యాయే ఽష్టమోనువాకః॥

౯॥ ఆయాసాయ స్వాహా ప్రాయాసాయ స్వాహా సం
యాసాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహోద్యాసాయ స్వాహా । శుచే
స్వాహా శోచతే స్వాహా శోకాయ స్వాహా ॥౧॥౧౦॥ తపస్సే స్వాహా
తప్యమానాయ స్వాహా తప్తాయ స్వాహా । నిష్కృత్యై స్వాహా
ప్రాయశ్చిత్యై స్వాహా భేషజాయ స్వాహా ॥౨॥౧౧॥ యమాయ
స్వాహాన్తకాయ స్వాహా మృత్యవే స్వాహా । బ్రహ్మహత్యాయై
స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాగ్గ్ స్వాహా

॥3॥౧౨॥

ఇత్యేకోనచత్వారింశేఽధ్యాయే నవమోఽనువాకః ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయాం నవానువాకేషు ద్వాదశ

కణ్డికాయా మేకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥3౯॥

అనువాకసూత్రమ్ ॥ స్వాహాప్రాణేభ్య ఏకా ॥౧॥ వాచే ద్వే ౨॥ ప్రజాపతి స్సమ్భ్రియమాణః ॥౧॥ సవితా ప్రథమే ॥౧॥ ఉగ్రశ్చ ॥౧॥ అగ్నిగ్గంహృదయేన ॥౧॥ ఉగ్రం లోహితేన ॥౧॥ లోమభ్య స్స్వాహాచేత్యేకైకా ॥౧॥ ఆయాసాయ తిస్రః ॥3॥ స్వాహాప్రాణేభ్యో నవానువాకేషు ద్వాదశ ॥౧౨॥

ఈశావాస్యోపనిషత్

అథచత్వారింశోఽధ్యాయః

ఓ౩మ్ ॥ ఈశా వాస్యమిదగ్ం సర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్ । తేన త్యక్తేన భుఞ్జీథా మాగృధః కస్యస్విద్ధనమ్ ॥౧॥

కుర్వన్నేవేహ కర్మాణి జిజీవిషేచ్ఛతగ్ం సమాః । ఏవం త్వయి నాన్యథేతో ఽస్తిన కర్మ లిప్యతే నరే ॥౨॥

అసుర్యా నామతే లోకా అన్ధేన తమసావృతాః । తాగ్స్తే ప్రేత్యాభి గచ్ఛన్తి యే కే చాత్మహనో జనాః ॥౩॥

అనేజదేకం మనసో జవీయో నైనద్దేవా ఆప్నువన్పూర్వ మర్షత్(ర్శ)త్ । తద్ధావతోఽన్యానత్యేతి తిష్ఠత్తస్మిన్నపో మాతరిశ్వా దధాతి ॥౪॥

తదేజతి తన్నే(నై)జతి తద్దూరే తద్వన్తికే । తదన్తరస్య సర్వస్య తదు సర్వస్యాస్య బాహ్యతః ॥౫॥

యస్తు సర్వాణి భూతాన్యాత్మన్నే వానుపశ్యతి । సర్వభూతేషు చాత్మానం తతో న విజుగుప్సతే ॥౬॥

యస్మిన్సర్వా(న్సా)ర్వాణి భూతాన్యాత్మైవాభూద్విజానతః । తత్రకో మోహః క శ్శోక ఏకత్వమనుపశ్యతః ॥౭॥

స పర్యగాచ్ఛుక్రమ కాయమవ్రణమస్నావిరగ్ం శుద్ధమపా

పవిద్ధమ్ । క్షవిర్మనీషీ పరిభూ స్స్వయమ్భూర్యాథాతథ్యతో ఽర్థాన్వ్యదధాచ్ఛాశ్వతీభ్య స్సమాభ్యః ॥౮॥

అన్ధం తమః ప్రవిశన్తి యేఽవిద్యాముపాసతే । తతో భూయ ఇవ తే తమో యఉ విద్యాయాగ్ం రతాః ॥౯॥

అన్యదేవాహు ర్విద్యయాన్యదాహురవిద్యయా । ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యేనస్త ద్విచచక్షిరే ॥౧౦॥

విద్యాం చావిద్యాం చ యస్తద్వేదోభయగ్ం సహ । అవి ద్యయా మృత్యుం తీర్త్వా విద్యయామృతమశ్నుతే ॥౧౧॥

అన్ధం తమః ప్రవిశన్తి యేఽసమ్భూతిముపాసతే । తతో భూయ- ఇవ తే తమో యఉ సమ్భూత్యాగ్ం రతాః ॥౧౨॥

అన్యదేవాహుస్సమ్భవాదన్య దాహురసం భవాత్ । ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యేనస్తద్విచచక్షిరే ॥౧౩॥

సమ్భూతిం చ వినాశం చ యస్తద్వేదోభయగ్ం సహ । వినాశేన మృత్యుం తీర్త్వా సమ్భూత్యామృతమశ్నుతే ॥౧౪॥

హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖమ్ । తత్త్వం పూషన్నపావృణు సత్యధర్మాయ దృష్టయే ॥౧౫॥

పూషన్నేక (ఋ)ర్షే యమ సూర్య ప్రాజాపత్యవ్యూహ రశ్మీన్త్స (న్స) మూహ తేజో యత్తే రూపం కల్యా

ణతమన్తం తత్తే పశ్యామి । యోఽసావసౌ పురుష స్సోఽహమస్మి (యోఽసావసౌ పురుషః । సోఽహమస్మి) ॥౧౬॥

వాయురనిలమమృతమథేదం భస్మాన్తగ్ం శరీరమ్ । ఓ౩మ్ క్రతో స్మర కృతగ్ స్మర క్రతో స్మర కృతగ్ స్మర ॥౧౭॥

[ఓ౩మ్ క్రతోస్మర కృతగ్ స్మర క్రతో స్మర కృతగ్ స్మర] ॥

అగ్నే నయ సుపథా రాయేఽఅస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ ॥౧౮॥

ఓ౩మ్ పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్ పూర్ణ ముదచ్యతే ।
పూర్ణస్య పూర్ణ మాదాయ పూర్ణ మేవావశిష్యతే ॥

ఓ౩మ్ ఖం బ్రహ్మ ॥ హరిః ఓ౩మ్ ॥

శ్లో॥ యదక్షర పదభ్రష్టం మాత్రాహీనం తు యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ! నారాయణ! నమోఽస్తుతే ॥

ఇతి శుక్లయజుః కాణ్వసంహితాయామేకానువాకే ఽష్టాదశ కణ్డికాయాం చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౦॥

శ్రీ శుక్ల యజుః కాణ్వ సంహితా సమాప్తా

సర్వం శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

****

